

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tid: Torsdag 13 november 2025, kl 13.00

Plats: Länken, Kommunstyrelsen

- Upprop
- Justering
- Dagordning
- Fråga om jäv

	Ärenderubrik <i>Föredragande/beredningsansvarig</i>	Dragning Tid (max)	Sidnr
1.	Information från förvaltningschefen <i>Rune Brandt</i>	10 min	
2.	Remiss - Umeå kommuns Friluftsprogram 2025–2030 <i>Johan Bäckman</i>	10 min	Sid 2
3.	Verksamhetsplan och budget samt Tillsyns- och aktivitetsplan 2026 <i>Rune Brandt, Fredrik Hedlund</i>	40 min	Sid 157
4.	Internkontrollplan 2026 <i>Rune Brandt, Fredrik Hedlund</i>	10 min	Sid 320
5.	Reviderad plan för enskild avloppshantering <i>Angelica Frykholm</i>	20 min	Sid 329
6.	Information		
7.	Kurser och konferenser • Återrapportering, Sveriges miljökommuners höstkonferens 2025		
8.	Övriga frågor		
9.	Beslutsförteckning över delegerade ärenden		Sid 353
10.	Avslutning		

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-10-30

Ärendenummer: 2025-3121

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Remiss Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att lämna nedanstående yttrande gällande Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030.

Yttrande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser positiv på att ett friluftsprogram tagits fram och att det utgör Umeå kommuns avsiktsförklaring för friluftsförhållandena. Den framtagna kartläggningen av kommunens friluftsförhållanden utgör också ett tillskott till de underlag som finns tillgängliga för kommunens arbete. Detta kartmaterial behöver även finnas tillgängligt digitalt som en del av kommunens övriga kartmaterial för att säkerställa att hänsyn tas till aktuella områden.

Nämnden ser det också som positivt att förslaget ansvarsfördelning ryms inom det befintliga ansvar för nämndens och för samhällsbyggnadsförvaltningen, här bland naturvårdsplanering samt tillsyn enligt miljöbalken (inklusive tillsyn av kommunala reservat). För samhällsbyggnadsförvaltningens del, och för miljö- och hälsoskyddsavdelningen så kommer friluftsprogrammet att utgöra ett underlag för naturvårdsarbetet och för det miljö- och naturstöd som Miljö- och hälsoskydd bidrar med till kommunens planarbete.

Vidare är det positivt att naturskyddsarbete lyfts i programmet. Nämnden vill dock understryka att naturreservatsföreskrifter inte alltid kan vara förenliga med friluftslivets behov, då det ibland är nödvändigt med tillträdesbegränsningar. Arbetet med områdesskydd kommer också att kräva naturvårdskompetens, vilket kan påverka arbetsmängden på förvaltningen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar också följande synpunkter:

Det saknas någon skrivelse över hur nya frilufts- och rekreationsområden ska ordnas för att täcka upp kommande behov. Detta är särskilt viktigt då programmet inte innebär något hinder för att områden tas i anspråk för andra ändamål eller att kvaliteten av olika anledningar försämras, vilket medför ett behov av att kompensera områden.

Nämnden skickar också med att den kommande åtgärdsplanen kommer att bli ett viktigt underlag, och att den behöver förankras brett inom kommunen.

Ärendebeskrivning

Fritidsnämnden fick 2019 i uppdrag av Kommunfullmäktige att ta fram ett friluftsprogram som komplement till övriga plan- och programdokument. Det framtagna programmet gäller för år 2026 till 2030, och ska hållas aktuellt genom revidering varje mandatperiod.

Syftet med programmet är att tydliggöra Umeå kommuns friluftspolitiska ambitioner. Friluftsprogrammet, tillsammans med en kommande åtgärdsplan är ett samlat och fördjupat underlag som belyser vad som görs och vilka utvecklingsområden som ska prioriteras. Det ska också förtydliga ansvarsfördelningen för de fokusområden som berör friluftsliv.

Friluftsprogrammet omfattar hela kommunen och fokuserar på generella frågor som bland annat kopplar till naturvårdsverkets tio nationella friluftsmål. Utifrån dessa mål har åtta fokusområden formulerats. Dessa beskriver inriktningen för kommunens arbete och den utveckling som programmet förväntas bidra till. Kommunens nämnder ska följa programmet och ansvara för respektive nämnds verksamhetsområde. De som främst berörs är byggnadsnämnden, fritidsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden.

Kartläggningen av kommunens friluftsområden har gjorts inom ramen för ett LONA-projekt. Dokumentationen tydliggör specifika ställningstaganden och innehåller kortfattade beskrivningar av frilufts- och rekreationsområden samt deras användning, baserat på tillgänglig information. Kartläggningen utgår till stor del från underlag i översiktsplaner och fördjupningar för att säkerställa samstämmighet med övrig planering. För att få en bredare förståelse för hur friluftsområden används har föreningar och organisationer, som erhållit kommunala driftsbidrag för friluftsanläggningar eller badplatser, fått möjlighet att ange vilka områden de nyttjar, i vilken omfattning och för vilket ändamål.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-10-30

Friluftsprogram 2026-2030 (Remissversion)

Fritidsnämnden Protokollsutdrag Remiss: Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030 [2025-08-22]

Kartläggning av friluftsområden – Umeå kommun [2022-12-05]

Fritidsnämnden Protokollsutdrag Naturcentrum i Umeälvsdeltat [2019-08-29]

Naturcentrum Tuvan - Kort- och långsiktiga utvecklingsmöjligheter för framtida etablering av naturcentrum i Umeälvens delta [2017-10-10]

Beredningsansvarig

Johan Bäckman, miljöplanerare

Beslutet ska skickas till

Umeå kommun, Fritidsnämnden (umea.fritid@umea.se)

Johan Bäckman

Miljöplanerare

Avsändare: elisabeth.anttu@umea.se

Mottaget: 2025-08-28 15:42:08

Mottagare: vasterbotten [vasterbotten@lansstyrelsen.se], KS Diarium [ksdiarium@umea.se], BN Diarium [bndiarium@umea.se], TN Diarium SHBK [tndiarium@umea.se], Utbildningskontoret [utbildningskontoret@umea.se], Miljö- och hälsoskydd [miljoochhalsoskydd@umea.se], Info Visitumea [info@visitumea.se]

Kopia:

Ämne: Remiss: Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030

Bifogade filer: FN-2022_00003-23 Kartläggning av friluftsområden - Umeå Kommun.pdf, Protokollsutdrag.pdf, FN-2014_00283-2 ForstudieNaturcentrumUmeaKnLONA_slutversion.pdf, Friluftsprogram 2026-2030 remissversion.pdf, FN-2014_00283-5 Protokollsutdrag.pdf

Till byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Visit Umeå AB och Länsstyrelsen Västerbotten

Hej,

Fritidsnämnden har beslutat att överlämna förslag till *Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030* till berörda nämnder, Visit Umeå AB och Länsstyrelsen Västerbotten för yttrande.

Bifogat finns fritidsnämndens beslut 2025-08-22, remissversion av Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030 och bakgrundsunderlag.

Remissförfarande:

Fritidsnämnden önskar synpunkter kring friluftsprogrammets upplägg och innehåll.

Svar på remissen skickas till umea.fritid@umea.se **senast 30 november 2025**. Märk ämnesraden med FN-2016/00260.

Notera:

Friluftsprogrammets fokusområden visar vilken riktning kommunen vill ta och vilken utveckling som förväntas uppnås. Det fungerar som en gemensam grund för alla nämnder och pekar ut områden där samarbete behövs för att nå förbättringar. Fokusområdena ger också stöd i nämndernas egna prioriteringar och verksamhetsplanering. Mer detaljerade åtgärder beslutas av respektive nämnd inom ramen för sin verksamhetsplan eller i särskilda planer.

Vid frågor om friluftsprogrammet kontakta:

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

thomas.savilahti@umea.se

med vänlig hälsning

Registrator

umea.fritid@umea.se

Umeå kommun

Fritidsförvaltningen

901 84 Umeå

Besöksadress: Brogatan 12B

www.umea.se/kommun

Remissversion av

Friluftsprogram 2026–2030

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
KS-2025/xxxxx

**Datum och paragraf för
beslutet:**

Dokumentet styr
Kommunens egna nämnder

Dokumenttyp:
Program

Giltighetstid:
2026 - 2030

**Dokumentansvarig
nämnd:**
Fritidsnämnden

Innehåll

Innehåll.....	2
1. Inledning.....	4
Bakgrund	4
Syfte.....	5
Metod och framtagande	5
Avgränsning.....	6
Giltighetstid	6
Vem berörs av programmet	6
Vem styrs av programmet.....	6
Begrepp och definitioner	7
2. Mål.....	8
Kommunala mål	8
Nationella mål för friluftsliv	8
Agenda 2030.....	9
3. Fokusområden.....	11
Fokusområde: Natur ska bli tillgänglig för fler	11
Fokusområde: Stärkt engagemang och samverkan	12
Fokusområde: Öka kunskapen om allemansrätten	13
Fokusområde: Öka tillgången till natur för friluftsliv	13
Fokusområde: Förstärka beskyddet för skyddade områden	15
Fokusområde: Möjligheten till friluftsliv för unga	16
Fokusområde: Förstärkt samverkan mellan strategiskt friluftslivsarbete och strategiskt folkhälsoarbete i kommunen	16
Fokusområde: Öka kunskapen om friluftsliv hos allmänheten	17
4. Genomförande av programmet	18
Ansvarsfördelning	18
Konkretisering av åtgärder.....	19
5. Uppföljning av programmet	20

6. Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv	20
Översiktsplan.....	20
Kartläggning och klassning av friluftsområden i Umeå kommun	24
Parkprogram.....	24
Riktlinjer för lekmiljöer och skogen	24
Umeås lokala miljömål	25
Cykeltrafikprogram.....	26
Kollektivtrafikprogrammet	26
Föreskrifter och skötselplaner för naturreservat.....	26
Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 - 2030	26
Umeå kommuns landsbygdsprogram	26
Grönstrukturprogram, under framtagande	27
Medverkande	28
Bilagor.....	29
Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun	30
Bilaga 2: Naturvårdsverkets tio friluftsmål	33

1. Inledning

Friluftsliv handlar om mötet mellan människa och natur och har bevisad positiv effekt på både fysisk och psykisk hälsa. Det främjar sociala relationer och bidrar till hållbar natur- och kulturturism och regional utveckling. Därför är tillgången till friluftsområden värdefull både för individen och samhället i stort.

Möjligheten till ett aktivt friluftsliv med högkvalitativa rekreationsområden har blivit en viktig faktor vid val av bostadsort. Närheten till friluftsområden spelar en stor roll i skapandet av en attraktiv boendemiljö.

Umeå kommun erbjuder vackra naturmiljöer med kust- och älvskapslandskap, skogar och bergsterräng, vilket skapar utmärkta förutsättningar för friluftsliv året om. Trots det är många av dessa områden fortfarande relativt okända för både invånare och besökare. Det gäller både stadsnära friluftsområden och friluftsområden på Umeås landsbygder.

För att bevara och utveckla friluftsmiljöer i en växande kommun krävs tydlig och strukturerad stadsplanering. Ett friluftsprogram kan ge en helhetsstrategi för att stärka natur- och friluftsfrågorna i kommunen. Från utpekande områden i översiktsplanen och dess fördjupningar konkretiseras friluftsprogrammet som ett styrmedel om hur dessa områden ska förvaltas vidare inom respektive ansvarsområde bland Umeå kommuns förvaltningar. Genom samarbete mellan förvaltningar och andra aktörer kan friluftslivet bli mer tillgängligt och synligt för invånarna.

Ett övergripande friluftsprogram kan därmed bidra till att fler upptäcker Umeås natur, samtidigt som det stärker stadens attraktionskraft inom besöksnäringen och främjar en hållbar utveckling.

Bakgrund

Kommunen har en nyckelroll i att skapa förutsättningar för ett fungerande friluftsliv.

Människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv är en viktig källa till välbefinnande, god hälsa och social gemenskap. Umeå kommun växer och med 200 000 invånare som mål år 2050 är det viktigt med en tydlig strategi för att bevara och utveckla Umeås attraktivitet med möjligheter att utöva friluftsliv och rekreation.

Fritidsnämnden har en vision om att vara en hälsokommun som erbjuder kommunens invånare en livsmiljö som bland annat främjar en god folkhälsa och sociala värden med

möjligheter till gemenskap, rekreation, rörelserikedom och friluftsliv för alla oavsett ålder och bakgrund.¹

Ett steg mot en mer sammanhållen friluftspolitik togs när fritidsnämnden rekommenderade att kommunfullmäktige skulle ge nämnden i uppdrag att ta fram ett friluftsprogram som komplement till övriga plan- och programdokument. Förslaget antogs formellt genom kommunfullmäktige inför 2019, där fritidsnämnden tilldelades huvudansvaret för uppdraget.²

I de fördjupade översiktsplanerna finns utpekade områden för friluftsändamål som kan och bör utvecklas. Fritidsförvaltningen har genomfört en kartläggning och bedömning av dessa områden. Länsstyrelsen i Västerbotten beviljade stöd i form av lokalt naturvårdsbidrag, LONA, för genomförandet av kartläggningen med syfte att stärka och kvalitetssäkra friluftslivet inom Umeå kommun. Resultatet har sammanställts i en digital karta med hjälp av ett geografiskt informationssystem, se utdrag bilaga 1.

Syfte

Syftet med programmet är att tydliggöra Umeå kommuns friluftspolitiska ambitioner.

Friluftsprogrammet, tillsammans med en kommande åtgärdsplan är ett samlat och fördjupat underlag som belyser vad som görs och vilka utvecklingsområden som ska prioriteras.

Det ska också förtydliga ansvarsfördelningen för de fokusområden som berör friluftsliv.

Metod och framtagande

Arbetet med friluftsprogrammet har letts av en arbetsgrupp inom fritidsförvaltningen, med stöd från experter inom olika kommunala verksamheter³. Förutom att de har bidragit med faktaunderlag har verksamheterna även deltagit i en workshop kopplad till fokusområdena. Ideella föreningar, organisationer och friluftslivsintressenter har varit del i processen vid kartläggningen av friluftsområden i Umeå kommun.

Resultatet från 2019 års stadsdelsdialoger, som samordnades av Strategisk utveckling (tidigare Övergripande planering), har lyft fram medborgarnas favoritplatser i stadsnära utemiljöer och tas i beaktande i programmet.

¹ Fritidsnämnden, FN-2023/00044.

² Kommunfullmäktigemål till nämnderna, 2018. *Planeringsföresättningar, budget och investeringar*.

³ Kommunala verksamheter: Fritidsförvaltningen, Gator och parker, Strategisk utveckling, Miljö- och hälsoskydd, Mark och exploatering, Näringsliv, Utbildning och Visit Umeå.

Avgränsning

Friluftsprogrammet omfattar hela kommunen och fokuserar på generella frågor som bland annat kopplar till naturvårdsverkets nationella friluftsmål.

Fokusområden beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till.

Giltighetstid

Programmet gäller år 2026–2030. För att hålla programmet aktuellt så ska det därefter revideras varje mandatperiod.

Vem berörs av programmet

Friluftsprogrammet berör en bred målgrupp beroende på dess intressen. Programmets målgrupp är kommunens organisationer/verksamheter medan friluftslivets målgrupp är allmänheten, enskilda individer likväl som familjer och andra intressegrupper som söker gemensamma utomhusupplevelser, där barn och ungdomar utgör en viktig målgrupp.

Förskolor och skolor integrerar friluftsliv i undervisningen för att främja lärande och hälsa.

Föreningsaktiviteter genom organisationer, ex. scouterna och idrottsföreningar, spelar en central roll i att engagera unga i naturaktiviteter, det ideella föreningslivet står för merparten av friluftsanläggningarna på landsbygden.

Ideella organisationer har en viktig roll i att engagera unga i naturaktiviteter genom sina föreningsverksamheter. På landsbygden är det ideella föreningar som ansvarar för sina friluftsanläggningar oftast med bidrag från kommunen.

Vidare kan föreningar och organisationer, Friluftsfrämjandet, Svenska Turistföreningen samt jakt- och fiskeföreningar, arrangera aktiviteter och utbildningar för olika grupper. Aktörer inom natur- och kulturturism och dess aktiviteter och arrangemang bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Offentliga aktörer har en viktig roll genom att ansvara för friluftsområden, leder och naturresevat. Dessutom arbetar aktörer som Naturvårdsverket och Länsstyrelser med natur- och friluftsfrågor för att säkerställa tillgången till och utvecklingen av friluftslivet i Sverige.

Vem styrs av programmet

Kommunens nämnder ska följa programmet och ansvara för respektive nämnds verksamhetsområde. De som främst berörs är byggnadsnämnden, fritidsnämnden, för- och

grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden.

Begrepp och definitioner

Begreppet **friluftsliv** kan innefatta helt olika saker och aspekter för olika människor. För friluftsprogrammet används den officiella definition som bland annat finns i *Förordning om statsbidrag till friluftsförbund* (SFS 2010:2008). **Friluftsliv** – en definition, *Vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling*.

Friluftsområde är ett område som erbjuder goda möjligheter för allmänheten att utöva friluftsliv i en relativt orörd eller lätt tillgänglig naturmiljö. Området ska ha ett långsiktigt skydd eller planeringsstatus som bevarar dessa möjligheter.⁴

I utpekade områden kan jord- och skogsbruk och andra näringar bedrivas med särskild hänsyn till rekreations- och friluftsintrassen, där stor vikt läggs även vid att bevara den biologiska mångfalden⁵

Tillgänglighet: Riksdagens mål om **tillgänglig** natur för alla innebär att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Att känna sig välkommen till, lockad och stimulerad av naturen är avgörande för att områden ska användas. Se även Umeå kommuns tillgänglighetsprogram.⁶

Tillgänglighetsanpassad: Tillgänglighetsanpassade frilufts- och naturområden ger människor med funktionsvariationer tillgång till olika friluftsaktiviteter.

Fysisk tillgänglighet: Fysisk tillgänglighet inom friluftslivet handlar om att säkerställa att naturområden, leder och friluftsanläggningar kan användas av så många som möjligt, oavsett fysiska förutsättningar. Det innebär att ta hänsyn till personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, äldre personer, barnfamiljer med barnvagnar och andra grupper med särskilda behov.

⁴ Naturvårdsverket.se

⁵ Skogsstyrelsen.se

⁶ <https://www.umea.se/kommunochpolitik/manskligarattigheter/tillganglighetochfunktionsnedsattning.4.88db09b1724ee319ca375.html>

2. Mål

Kommunala mål

Programmet för friluftsliv har koppling till ett flertal styrdokument med beröring på friluftsliv - se avsnitt 6, *Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv*.

Enligt Umeå kommuns strategiska plan för 2016 - 2028 ska Umeå kommun aktivt arbeta för att skapa goda levnadsvillkor för alla. I planen är det övergripande målet att hela Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Umeå kommuns mål med friluftslivet:

Tillgänglighet året runt – natur och gröna miljöer ska finnas nära folk och vara lätta att nå.

Hälsa och hållbarhet – främja fysisk aktivitet, folkhälsa och hållbara transporter.

Bevarande och utveckling – skydda kultur- och naturvärden men ändå möjliggöra rekreation.

Delaktighet och engagemang – samarbeta med medborgare och föreningar i planeringen.

Nationella mål för friluftsliv

Umeå kommuns friluftsprogram förhåller sig till samma mål som den nationella friluftspolitiken.

Regeringsskrivelsen 2012/13:51 redovisar hur friluftspolitiken ska genomföras och följa uppsatta mål. Den bygger vidare på propositionen *Framtidens friluftsliv* (2009/10:238) och fastställer tio mätbara mål för att säkerställa att friluftslivet blir mer tillgängligt och hållbart för alla.

De tio målen i skrivelsen omfattar:

- **Tillgänglighet** – att fler ska ha möjlighet att utöva friluftsliv, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga.
- **Samverkan** – att myndigheter, kommuner, föreningar och näringsliv arbetar tillsammans för att stärka friluftslivet.
- **Allemansrätten** – att allemansrätten värnas och sprids som en grund för tillgång till naturen.
- **Natur för friluftsliv** – att samhällsplanering tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

- **Tätortsnära natur** – att bevara och utveckla grönområden nära städer för att ge fler möjlighet till friluftsliv i sin vardag.
- **Regional tillväxt** – att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt
- **Skyddade områden** – att friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.
- **Utbildning i friluftsliv** – att kunskap om friluftsliv integreras i skola och annan utbildning för att öka förståelsen för natur och miljö.
- **Folkhälsa** – att friluftsliv främjas som en resurs för bättre hälsa och livskvalitet.
- **Kunskap om friluftslivet** – att det finns hög kompetens i frågor som rör friluftsliv bland myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag

Regeringsskrivelsen fungerar som ett verktyg för att styra och följa upp friluftspolitiken på nationell nivå, samtidigt som den ger vägledning för regionala och kommunala aktörer i arbetet med att utveckla och bevara friluftsmöjligheter.⁷

Agenda 2030

Friluftsprogrammet stödjer de globala hållbarhetsmålen i *Agenda 2030*, som består av 17 mål antagna av FN:s medlemsländer och ska uppnås till år 2030. Särskilt målen *God hälsa och välbefinnande (3)*, *God utbildning (4)*, *Minskad ojämlikhet (10)*, *Hållbara städer och samhällen (11)*, *Bekämpa klimatförändringarna (13)* samt *Ekosystem och biologisk mångfald (15)* har en tydlig koppling till friluftsprogrammets fokusområden och de nationella friluftsmålen. Genom att säkerställa tillgång till natur och friluftaktiviteter bidrar friluftslivet både till ökad livskvalitet och en hållbar utveckling på global nivå.

⁷ Se nationella mål, bilaga 2.

De 17 globala målen för hållbar utveckling (www.globalamalen.se)

3. Fokusområden

Den här delen av friluftsprogrammet beskriver åtta övergripande fokusområden som är prioriterade för Umeå kommun. Fokusområden beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till. Det är områden som alla nämnder behöver samlas kring och gemensamt jobba för att förbättra. De är ett stöd för nämnder när de ska göra sin egen prioritering och planering av verksamhet. Respektive fokusområde har koppling till de nationella friluftsmålen, se Nationella mål för friluftsliv, bilaga 2.

Fokusområde: Natur ska bli tillgänglig för fler ⁸

Friluftsliv och naturvistelse kan utövas av alla, men möjligheten att ta del av friluftslivet varierar av olika anledningar. Den påverkas av faktorer som närhet, information och åtkomlighet, tillgänglighet och användbarhet liksom av människors förutsättningar och behov som exempelvis ålder, kunskap och funktionsförmåga.

Tillgänglighet handlar både om hur människor tar sig ut i naturen och hur de kan röra sig inom och nyttja anläggningar i den. Det är viktigt att öka kännedomen om friluftsområden och deras tillgänglighet för att fler ska kunna ta del av dem.

Exempelvis kan en god friluftsupplevelse främjas genom att det finns god information om utbudet av friluftsliv samt tydlig skyltning och information på leder och i friluftsområden. En hög standard och god skötselnivå på friluftsanordningar bidrar också till tillgänglighet och trivsel. Vidare är informationsmaterial om tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsvariationer på utvalda platser av stor betydelse, liksom en naturguide som underlättar för besökare att hitta och ta del av natur- och friluftsutbudet.

HUR

Kommunen bör förbättra information och kommunikation om friluftsliv på alla plan.

Förbättrade kommunikationsmöjligheter till kommunens besöksmål, friluftsliv- och naturområden

Det är viktigt att aktivt arbeta för att människor med olika förutsättningar ska ha möjlighet att utöva och ta del av friluftsliv. Detta förutsätter bland annat en god tillgänglighet och användbarhet, information och kunskapsspridning. Mer information om tillgänglighetsfrågor finns i ett separat tillgänglighetsprogram.⁹

⁸ Mål 1, nationellt mätbart mål: *Tillgänglig natur för alla*. Naturvårdsverket.se

⁹ www.umea.se/tillganglighet

Kommunikationsarbetet kan målgruppsanpassas, stor vikt läggs på allemansrätten, som är grundläggande för ett aktivt och rörligt friluftsliv.

Fokusområde: Stärkt engagemang och samverkan ¹⁰

Umeå har ett starkt föreningsliv där ideella föreningar spelar en central roll i friluftslivet. Det lokala engagemanget är viktigt för att erbjuda aktiviteter och sprida kunskap i hela kommunen. Den ideella sektorn bidrar starkt till friluftsanläggningar utanför tätorterna, och kommunen har en viktig roll i att fortsätta stötta föreningslivet för ett stärkt friluftsliv.

För att utveckla friluftslivets alla dimensioner bör även allmänheten involveras i dessa frågor. Kommunen har en samordnande roll i att skapa nätverk mellan olika aktörer medan Länsstyrelsen ansvarar för det regionala samarbetet och vägleder kommunerna.

Eftersom många natur- och friluftsområden ligger på privat, bolags- eller statlig mark är en god dialog mellan kommunen och markägarna viktig. Detta säkerställer ett långsiktigt utbud av friluftsmiljöer och främjar tillgången till friluftsliv för allmänheten.

Med en hållbar landsbygdsutveckling följer attraktiva landsbygder för boende, näringsliv, föreningar och besökare med fokus på turism, hållbar tillväxt, livskvalitet och samverkan.

Umeå kommunens Program för hållbar landsbygdsutveckling konkretiserar detta genom fem tematiska målområden: livsmiljöer, näringsliv, offentlig service, infrastruktur och lokal utveckling.¹¹

HUR

En kommunövergripande samverkans- och planeringsgrupp för friluftsliv ska tillskapas. Arbetsgruppen föreslås ta sig an att:

- Besluta om formen för ett lokalt friluftsråd med adjungerad specialkompetens. Olika samverkansforum, organiserade möten och lotsmöten kan bidra till bättre samordning och insatser.
- Ansvarsfördelning inom kommunen för utveckling av friluftsliv och skötseln av friluftsområden.
- Framtagande av handlingsplan med prioriterade åtgärder för respektive verksamhet/förvaltning, bland annat ta vidare frågan om utvecklingen av Umeälvens delta med ett naturcentrum vid Tuvan och utvecklingen av Norrbyskärr.

¹⁰ Mål 2 och 6, nationellt mätbart mål: *Starkt engagemang och samverkan* samt *Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling*. Naturvårdsverket.se

¹¹ www.umea.se/landsbygd

- Kommunen ska skapa förutsättningar för lokala initiativ inom besöksnäringen och utveckla samarbetet med länsstyrelsen och andra myndigheter, företag, rennärigen och föreningar.
- Engagemang i samarbeten som Landsbygdsutvecklingsrådet, Biosfärområde Vindelälven Juhttááhka och Region Västerbotten är viktigt för fortsatt utveckling.

Fokusområde: Öka kunskapen om allemansrätten ¹²

Allemansrätten är en förutsättning för att alla kan vistas fritt i den svenska naturen. Utgångspunkten är respekt och ansvar för såväl naturen som markägare och andra användare av marken – olika platser och tidpunkter avgör vad du kan eller inte kan göra. Tillsammans är det vårt gemensamma ansvar att värna denna gamla sedvana med omtanke. För att öka den allmänna kunskapen och förståelsen är det därför viktigt att informera om allemansrättens innebörd liksom de rättigheter och skyldigheter den medför. Allemansrätten är ingen lag, däremot omges allemansrätten av lagar och regler som sätter gränser för vad som är tillåtet.¹³

HUR

Kommunen bör sprida information om allemansrätten via olika forum, exempelvis kommunwebben med länkar till Naturvårdsverket. Särskild kunskapsspridning bör riktas till för- och grundskola samt nysvenskar, i samverkan med SFI och andra utbildningsorgan.

Besökare i naturen ska få tydlig information om relevanta regler genom informationstavlor, hemsidor och online kartor.

Fokusområde: Öka tillgången till natur för friluftsliv ¹⁴

Umeå kommunen växer – då är det viktigt att säkerställa tillgången till naturområden för friluftsliv. Kommunen äger och förvaltar en stor del av den tätorts- och bostadsnära naturen vilket ger möjlighet att bevara och värna om viktiga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. Tillgången till attraktiv tätortsnära natur är en viktig del av en hållbar utveckling, vilket lyfts i Agenda 2030¹⁵ och Strategin för levande städer.¹⁶

¹² Mål 3, nationellt mätbart mål: *Allemansrätten*. Naturvårdsverket.se

¹³ <https://www.naturvardsverket.se/amnasomraden/allemansratten>

¹⁴ Mål 4 och 5, nationellt mätbart mål: *Tillgång till natur för friluftsliv* samt *Attraktiv tätortsnära natur*. Naturvårdsverket.se

¹⁵ FN:s Globala mål antogs av världens ledare 2015. Målen ska bidra till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling och vara uppnådda till år 2030 i världens alla länder.

¹⁶ I strategin för Levande städer presenterar regeringen sin samlade politik för hållbar stadsutveckling. Det är

Utövandet av friluftsliv avtar med avståndet till naturen, och eftersom en stor del av friluftsliv utövas till vardags är närhet och tillgänglighet med aktiva färdssätt till parker, rekreations- och friluftsområden avgörande. Detta är särskilt viktigt för äldre, barn och personer med funktionsnedsättning, som kan ha det svårare med att ta sig till mer avlägsna naturområden. Därför bör små grönområden bevaras och hållas tillgängliga med aktiva färdssätt som gång, cykel och rörelsehjälpmedel, utan att det kräver långa transporter.

Utbudet av olika typer av leder utgör en viktig del för besökare och besöksnäring. Väl underhållna leder ökar den turistiska potentialen och kommunikationer till och från leder skapar goda förutsättningar för naturturism.

Översiktsplanen betonar vikten av att utveckla friluftsliv, rekreations- och utflyktsmål genom ökad tillgänglighet till Umeälvslandskapet, Röbäcksberget, Nydala-, Kulla- och Tavelsjöområdet.

Det är avgörande att kommunen har ett aktuellt kunskapsunderlag om natur- och friluftsområden, vilket bör uppdateras kontinuerligt. Dessutom behöver etablerade modeller finnas för att hantera eventuella målkonflikter mellan olika intressen. En kartläggning av kommunens friluftsområden har genomförts och sammanställts, vilket har resulterat i ett material med översiktliga beskrivningar av områdenas värden (Bilaga 1).

Vid detaljplanering bör Umeå kommun prioritera rekreations- och friluftsområden genom att planera för rekreationsområden (R-områden) samt allmän platsmark (parkmark). R-områden, som fritidsförvaltningen har rådighet över, kan över tid nyttjas och utvecklas till friluftsliv och rekreationsanläggningar. Eftersom allmän platsmark har begränsningar i förändrade användningsområde, är det viktigt att noggrant värdera och planera dessa områden.

HUR

Kommunen bör sträva efter att säkerställa prioriterade naturområden, bland annat genom att upprätta avtal med markägare, samt överväga bildande av naturreservat i områden av särskild vikt.

För att trygga friluftsliv och skydda naturvärden fram till 2030 samt i kommunens fortsatta utveckling, bör fler friluftsområden planeras och utvecklas.

Det är även viktigt att integrera friluftsliv- och rekreationsområden i detaljplaner för att möta framtida behov av offentliga miljöer och anläggningar. Över tid kan dessa nyttjas och

Sveriges första nationella stadsutvecklingsstrategi. Strategin fokuserar på mål för hållbara städer liksom politik för i huvudsak städernas transporter och grönska samt innovativt och hållbart byggande. <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2018/05/kortversion-av-strategi-for-levande-stader/>

utvecklas som frilufts- och rekreationsanläggningar för att möta framtida behov av offentliga miljöer och anläggningar.

Vid detaljplanering bör särskild hänsyn tas till att bevara och utveckla naturområden nära bostäder för rekreation, turism och friluftsliv.

Fokusområde: Förstärka beskyddet för skyddade områden ¹⁷

Områden som har särskilt stor betydelse för djur, växter och människor kan behöva skyddas av lagen. Skyddade områden är exempelvis naturreservat, vattenskyddsområden, djur- och växtskyddsområden och Natura 2000. Kommunen kan inte bilda men däremot genomföra skötselåtgärder inom Natura-2000 områdena för att gynna friluftslivet, så länge de inte är i konflikt med bevarandemålen. Kommunen kan ingå naturvårdsavtal för områden som förutom att bevara naturvärden också har värden för friluftsliv.

I översiktsplanen finns det utpekade både skyddad natur som naturreservat och skyddsvärd natur med potential att utvecklas till rekreationsområden. Natura 2000 områden, särskilt Umeälvens delta och slätter i stadens närhet är viktiga resurser för rekreation. ¹⁸

Skyddade områden, inklusive naturreservat, spelar en central roll för både friluftsliv och naturturism. Naturreservatens regler ska inte begränsa, utan snarare välkomna friluftslivet. Många reservat har leder, vindskydd, eldstäder, markerade stigar och information för att underlätta tillgången till naturen.

Tuvan i Umeälvsdeltat har identifierats som ett utvecklingsområde för ett framtida naturcentrum. En förstudie bekräftar platsens lämplighet för kort- och långsiktiga etableringar. ¹⁹

HUR

Kommunen, i samverkan med Länsstyrelsen, ser ett naturcentrum på Tuvan som en del av utvecklingen av Umeälvsdeltat och hållbar platsutveckling.

För att stärka tillgänglighet och marknadsföring är det viktigt att kartlägga skyddade områden och identifiera eventuella brister på anläggningsunderhåll och tillgänglighet. Kommunen ska även verka för att skyddsvärd natur får och upprätthåller lagligt skydd.

Där det är lämpligt ska naturreservat ha en uppdaterad skötselplan som säkerställer bevarande och utveckling av natur-, kultur- och friluftsvärden. Arbetet med att stärka skydd, tillgänglighet och hållbar förvaltning av naturmiljöer ska fortsätta.

¹⁷ Mål 7, nationellt mätbart mål: *Skyddade områden som resurs till friluftslivet*. Naturvårdsverket.se

¹⁸ Översiktsplan Umeå kommun. www.umea.se/oversiktsplan

¹⁹ Diariedokument: FN-2014/00283-2 Förstudie Naturcentrum Tuvan.

Fokusområde: Möjligheten till friluftsliv för unga ²⁰

Tillgänglighet till och förståelse för naturen är en naturlig del av förskolans och skolans verksamhet.

Utomhuspedagogik stärker inläring, koncentrationsförmåga och kreativitet genom att aktivera kroppen, sinnen och känslorna. Barn som känner en koppling till naturen har dessutom större benägenhet att värna om den.

Naturskolan ger stöd och är ett komplement till den undervisning som bedrivs, stödjer pedagoger och erbjuder utomhuspedagogik för elever.

Initiativet Håll Sverige Rent samarbetar med skolor i Umeå för att öka miljömedvetenhet. Dessutom är många av kommunens förskolor och skolor certifierade med Grön Flagga, en del av det internationella Eco-Schools nätverket.²¹

HUR

Skola och förskola arbetar utifrån läroplanen med att aktivt väcka barnens och elevernas intresse för och förståelse av naturen.

Vårdnadshavare ska få ökad insikt i värdet av naturliga skolgårdsmiljöer.

Skolor och förskolor fortsätter sitt aktiva arbete med att väcka barns intresse för och förståelse av naturen.

Vårdnadshavare ska få ökad insikt om värdet av barnens vistelse i naturen samt de möjligheter och utmaningar som naturliga skolgårdsmiljöer kan erbjuda.

Vid planering och etablering av nya skolor bör närhet till detaljplanelagd natur beaktas för att främja utomhuspedagogik och rekreation. Även själva utformningen av förskole- och skolgårdsmiljöer kan ha inslag av naturmark i detta avseende.

Fokusområde: Förstärkt samverkan mellan strategiskt friluftslivsarbete och strategiskt folkhälsoarbete i kommunen ²²

Att vistas i naturen och delta i friluftsliv har många positiva effekter på folkhälsan. Förutom att främja fysisk aktivitet skapar friluftsliv även möjligheter till social samvaro i en avkopplande miljö.

²⁰ Mål 8, nationellt mätbart mål: *Ett rikt friluftsliv i skolan*. Naturvårdsverket.se

²¹ Grön flagga (Eco-Schools) är en certifiering för skolor som jobbar med hållbar utveckling utifrån barns idéer. Den drivs av Håll Sverige Rent.

²² Mål 9, nationellt mätbart mål: *Friluftsliv för god folkhälsa*. Naturvårdsverket.se

Umeå kommun arbetar utifrån de nationella folkhälsomålen, där det övergripande målet är att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Ett av delmålen fokuserar på fysisk aktivitet. Därför ska det i Umeå kommun finnas goda möjligheter till friluftsliv och fysisk aktivitet för alla, oavsett ålder och livssituation.²³

Friluftsliv, folkhälsa och rörelserikedom hänger tätt samman. Rörelserikedom handlar om att skapa förutsättningar, motivation och förmåga till livslång fysisk aktivitet genom självförtroende, kunskap och rörelseglädje. Naturen och offentliga skolgårds- och parkmiljöer är en utmärkt resurs för detta och bör användas för att främja aktivitet i alla åldrar.

HUR

Friluftsfrågor och hälsofrämjande aktiviteter bör kontinuerligt lyftas i Umeå kommuns Hållbarhetsutskott (KSHU) och det Regionala Folkhälsonätverket i Västerbotten. Det stärker samverkan, främjar fysisk och mental hälsa, möjliggör erfarenhetsutbyte och kan bidra till bättre resurser och planering för tillgängliga natur- och rekreationsmiljöer

Ökad samverkan mellan kommunala verksamheter och det lokala föreningslivet kan skapa rörelserika offentliga miljöer.

Områden bör etableras där aktiviteter inte är "styrda" eller arrangerade, utan inbjuder till spontan lek och aktivitet likväl stillhet och naturupplevelse.

Korta och fysiskt tillgängliga promenad-/vandringsleder bör tillskapas i attraktiva bostadsnära skogar, om möjligt för sommar- och vinterbruk.

Fokusområde: Öka kunskapen om friluftsliv hos allmänheten ²⁴

Umeå kommun har en viktig roll i att stödja människors möjlighet till friluftsliv och stimulera till vistelse i naturen.

Kommunen ansvarar för samhällsplanering, förvaltar stora markområden som är värdefulla för friluftslivet, natur- och kulturturism och är huvudman för skola och förskola. Hög kompetens kring frågor som rör friluftsliv inom kommunala förvaltningar är därför av stor vikt liksom att beslut grundar sig på lokal kunskap och erfarenhet liksom etablerad forskning.

Umeå kommun ska ha hög kompetens kring frågor som berör friluftsliv och verka för att kunskap sprids till allmänhet och friluftslivets aktörer.

²³ Folkhälsan i Umeå kommun. Årsrapport 2019. www.umea.se

²⁴ Mål 10, nationellt mätbart mål: *God kunskap om friluftslivet*. Naturvårdsverket.se

HUR

Utveckla kunskap och mervärde kring friluftsliv, natur- och kulturturism i kommunen genom omvärldsbevakning, uppföljning och utvärdering.

Kommunen ska marknadsföra och synliggöra utomhusupplevelser kopplade till rörelse, friluftsliv och folkhälsa för att inspirera och nå en bred målgrupp samt uppmärksamma goda exempel och kommunicera insatser inom området.

Länsstyrelsen är en samverkanspartner och resurs för kommunen som vägledare. De bjuder årligen in till friluftslivsforum, konferenser och utbildningar på regional och nationell nivå.

4. Genomförande av programmet

Ansvarsfördelning

På regional nivå ansvarar Länsstyrelsen för att bevaka riksintressen, mellankommunala frågor samt hälsa och säkerhet i samband med kommunal planering.

Länsstyrelsen har även ett ansvar för att skydda naturområden enligt 7 kap. miljöbalken. Detta inkluderar att bilda och förvalta naturreservat för att säkerställa tillgången till områden för friluftsliv.

På kommunal nivå ansvarar kommunfullmäktige och kommunstyrelsen för att säkerställa att målen för friluftslivet uppnås. Inom den kommunala förvaltningen hanteras friluftsfrågor av flera nämnder genom dess verksamhets-/ansvarsområden:

Byggnadsnämnden (Stadsbyggnadsförvaltningen): Ansvarar för bygglov, detaljplanering samt miljö- och hälsoskyddsfrågor kopplade till fysisk planering i Umeå.

Fritidsnämnden (Fritidsförvaltningen): Ansvarar för förvaltningen av kommunala friluftsanläggningar och främjar föreningslivets anläggningar. Samordnar friluftsprogrammet och är tillika sammankallande för planering av ett lokalt friluftsråd.

För- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (Utbildning): Utgår från förskolans och skolans styrdokument i undervisningen av friluftsliv och utevistelse.

Kommunstyrelsen (Mark och exploatering): Ansvarar för förvaltningen av kommunens markområden som inte ligger under gator & parker eller fritidsförvaltningens ansvar.

Kommunstyrelsen (Strategisk utveckling): Ansvarar för den övergripande planeringen av friluftsområden och grönstruktur samt frågor kring tillgänglighet, folkhälsa och landsbygdsutveckling.

Kommunstyrelsen (Näringsliv): Näringsliv och platsutveckling är Umeå kommuns operativa och strategiska organ för näringslivsutveckling och tillväxt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (Miljö- och hälsoskydd): Arbetar med naturvårdsplanering samt tillsyn enligt miljöbalken, inklusive tillsyn av kommunala naturreservat.

Tekniska nämnden (Gator och parker): Ansvarar för förvaltningen av natur- och parkområden inom detaljplanlagda områden för att främja friluftsliv och rekreation.

Förutom dessa nämnder bidrar även andra kommunala verksamheter till friluftslivet samt destinations- och platsutveckling. Genom samverkan säkerställs en hållbar och tillgänglig utveckling som uppfyller medborgarnas, föreningslivets och andra intressenters förväntningar samt främjar friluftslivets fortsatta positiva utveckling i kommunen.

Konkretisering av åtgärder

För att programmet ska ha effekt är det avgörande att alla nämnder prioriterar kommunens utpekade fokusområden samt har en tydlig förståelse för hur intentionerna i friluftsprogrammet ska uppnås. Det skapar förutsättningar för en samordnad och långsiktigt hållbar utveckling av friluftslivet i kommunen.

I det fortsatta arbetet med programmets fokusområden behöver åtgärder, strategier och prioriteringar bli mer konkreta. Varje nämnd ansvarar för att utveckla och genomföra sina fokusområden inom den ordinarie planeringen. Det kan göras i verksamhetsplan och budget eller i en separat plan, till exempel en handlingsplan eller åtgärdsplan. Stöd för detta kan exempelvis tas genom framtagna åtgärds/tjänstepersonsförslag.²⁵

Genomförandet av friluftsprogrammet ställer höga krav på samverkan mellan nämnder och andra kommunala verksamheter eftersom de berör flera verksamheters intressen och ansvarsområden.

Fritidsförvaltningen initierar och blir inledningsvis sammankallande för planering av en kommunal samverkansform, lokalt friluftsråd.

²⁵ Genomförd workshop på tjänstepersonnivå resulterade i åtgärdsförslag till resp. fokusområde. En handling som kan arbetas vidare med. (2024)

5. Uppföljning av programmet

Fritidsnämnden har ett ledande sammanhållande ansvar för att programmet genomförs och följs upp. Programmet och dess genomförande och effekter kommer följas upp vartannat år samt vid programmets slut.

Uppföljningen sker dels inom ramen för kommunens riktlinjer för aktiverande styrning, dels genom en separat process på verksamhetsnivå där fritidsnämnden ansvarar för att hålla ihop uppföljning och utvärdering av programmet som helhet.

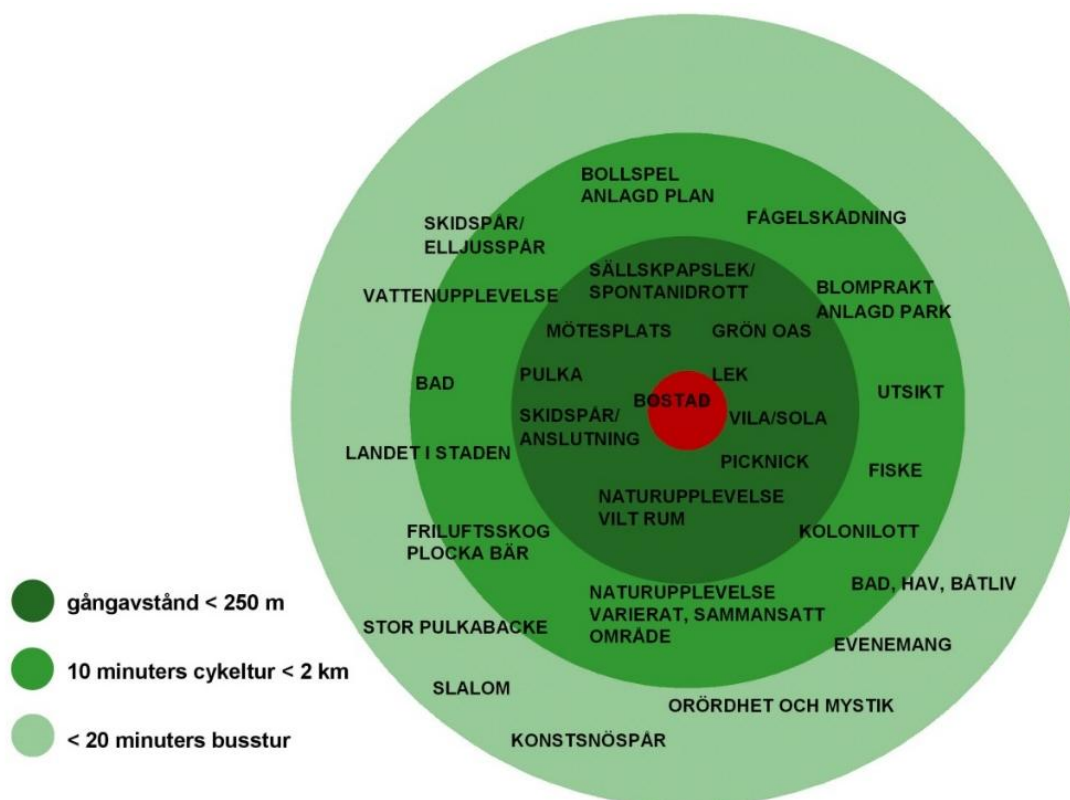
6. Andra styrande kommunala dokument och program med beröring på friluftsliv

Översiktsplan

Översiktsplanen med fördjupningar utgör grunden för all planering av byggande samt långsiktig mark- och vattenanvändning i Umeå kommun. När det gäller friluftsliv är målsättningen att:

- Bevara och utveckla de unika möjligheterna till ett brett utbud av friluftaktiviteter. Inom 250 meter från bostaden ska det finnas parker eller grönområden som erbjuder lek, motion, tillgång till mindre vilda miljöer, såsom stadsdelsskogar eller blomrikängar.
- Större park- och naturområden med varierat innehåll, som ger möjlighet till friluftaktiviteter och upplevelser året om, ska vara tillgängliga inom en kortare cykeltur eller en längre promenad, det vill säga inom 2 kilometer.
- Skogsområden med höga sociala värden bör skötas på ett sätt som bevarar rekreations-, natur- och friluftsvärden.
- I översiktsplanen identifieras större strövområden med möjlighet till friluftaktiviteter i naturliga miljöer, inklusive badstränder samt leder och stråk för rekreation. Särskilt fokus har lagts på älvslandskapet, kusten och landsbygderna. Värdefulla kustmiljöer som del i Umeås attraktionskraft som gör att många dras hit. Besökare söker sig hit för att bada, fiska, fågelskåda, åka båt eller bara njuta av havet.

För Umeå tätort har 18 rekreatiomsområden pekats ut, där områdesvisa riktlinjer har tagits fram för att stärka friluftslivet. Inom dessa områden bör åtgärder som kan få en negativ påverkan på friluftsvärdena undvikas.²⁶

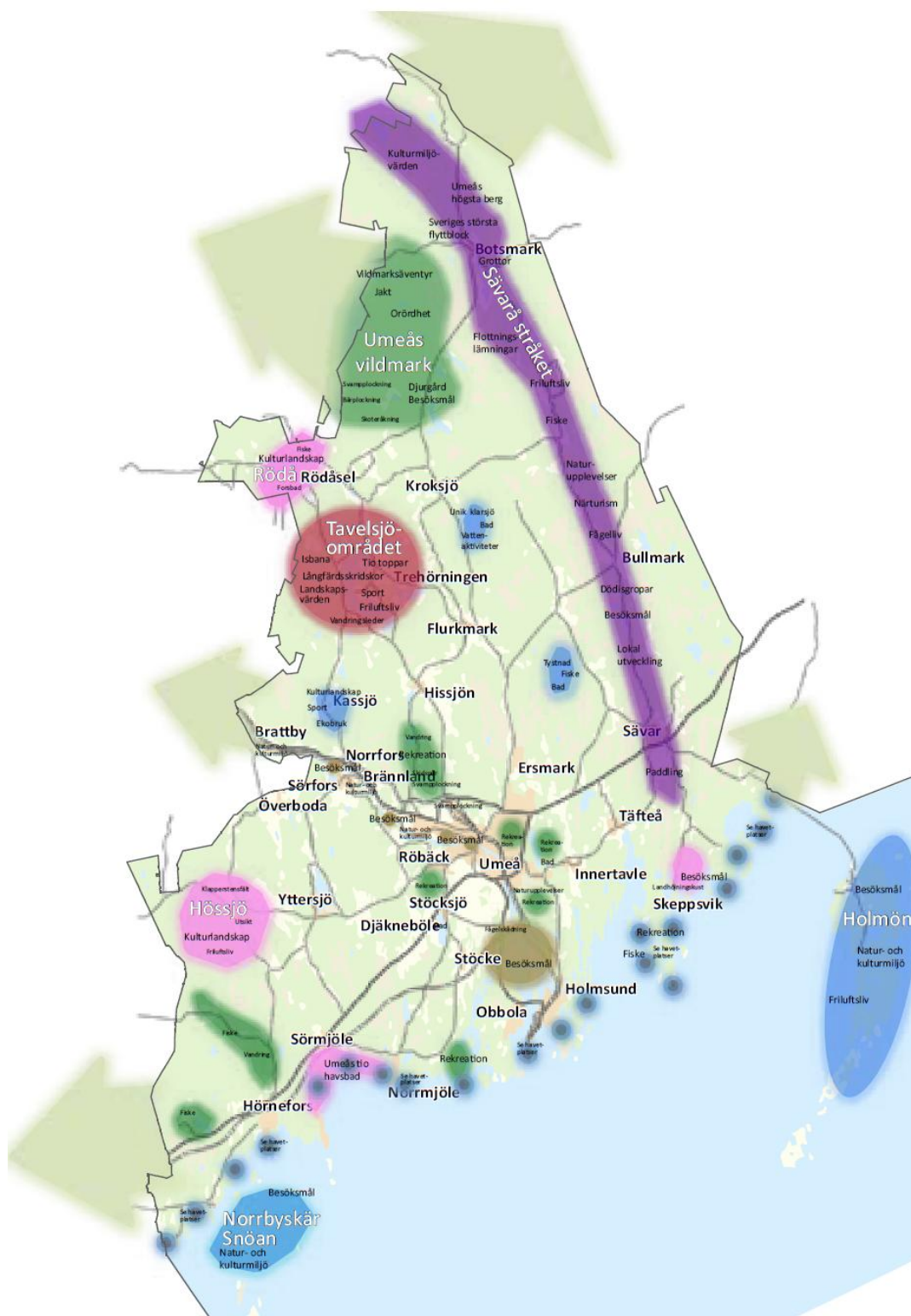

Målbild för gröna upplevelsevärden (ur Översiktsplan för Umeå). Måltavlan illustrerar den mångfald av aktiviteter och upplevelser som bör finnas inom räckhåll från bostaden. Sammansättningen av aktiviteter och upplevelser varierar i olika delar av staden, men mångfald ska alltid eftersträvas.

²⁶ Översiktsplan Umeå kommun. www.umea.se/oversiktsplan

Den gröna strukturen runt staden bygger på tätortsnära rekreationsområden, gröna korridorer, ett antal stråk längs älv och bäckar. Därtill finns ett mer finmaskigt nät med parker och gröna oaser. Längs den gröna korridor som omfamnar staden erbjuds en rad möjligheter för rekreation och livskvalitet.

Kommunen har en bredd av resurser för utveckling över hela kommunens yta. De varierade miljöerna med älvar, lång kuststräcka, öar, sjöar och berg samt fantastiska naturmiljöer knutna till skogs- och odlingslandskap erbjuder livsmiljöer och möjlighet till besöksmålsutveckling för dagens och morgondagens boende och besökare.

Kartläggning och klassning av friluftsområden i Umeå kommun

Fritidsförvaltningen har kartlagt frilufts- och rekreationsområden. Dokumentationen tydliggör de specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen och innehåller kortfattade beskrivningar av frilufts- och rekreationsområden samt deras användning, baserat på tillgänglig information.

Kartläggningen utgår till stor del från underlag i översiktsplaner och fördjupningar för att säkerställa samstämmighet med övrig planering.

För att få en bredare förståelse för hur friluftsområden används har föreningar och organisationer, som erhållit kommunala driftsbidrag för friluftsanläggningar eller badplatser, fått möjlighet att ange vilka områden de nyttjar, i vilken omfattning och för vilket ändamål.

Parkprogram

För att stadens gröna ytor ska utvecklas på ett önskvärt och enhetligt sätt finns Umeå kommuns parkprogram. Programmet målar upp önskvärda egenskaper och funktioner för stadens grönområden. Likt översiktsplanedelen *Fördjupning för Umeå* poängteras vikten av att skapa tillgängliga och bostadsnära grönområden.

Utöver det så framhålls även värdet av att grönområdena har varierande kvaliteter och funktioner för att öka deras attraktivitet och göra de mer flexibla för olika grupperns behov.

Här är det även aktuellt att grönyttorna närmast bostaden fyller vardagsbehoven av till exempel avkoppling, platser för lek och mötesplatser. Samtidigt som det en bit från bostaden bör finnas större grönområden för motionsaktiviteter, äventyr och friluftsliv.

Genom att skapa en tillgänglig och varierande grönska i staden ges flera fördelar. Målet med parkprogrammet är därför att ta fram principer för hur Umeås närmiljöer ska utvecklas och kopplas samman. En viktig del av parkprogrammet handlar även om att identifiera grönområden som inte fyller dess fulla funktion samt att identifiera svaga gröna samband i staden. Detta görs i syftet att kunna stärka och tillgängliggöra sambanden i framtida planering.

Riktlinjer för lekmiljöer och skogen

I arbetet med stadens gröna miljöer så har ett antal **riktlinjer för lekmiljöer och skogar** tagits fram.

Riktlinjer för lekplatser och lekmiljöer - I takt med att Umeå växer och förändras så bör det säkerställas att det finns olika lekmiljöer för stadens barn. Lekmiljöerna behöver nödvändigtvis inte vara iordningställda utan kan finnas i exempelvis ett naturområde.

Gemensamt för lekmiljöerna är dock att de bör finnas inom en räckvidd på 250 meter från bostaden och att det även ska gå att ta sig till miljöerna på ett trafiksäkert sätt. Inom 500 meter från bostaden bör det även finnas en större stadsdelslekplats.

Lekmiljöerna i Umeå ska utformas till attraktiva mötesplatser för både barn och vuxna. Det är viktigt att lekmiljöerna upplevs inkluderande, ger motoriska utmaningar, har lekvärden året runt och även har lekvänliga omgivningar.

Riktlinjer för stadsnära/bebyggelsenära skogar - En bra skogsmiljö nära människors bostad erbjuder direkt tillgång till friluftsliv och rekreation som främjar välbefinnande och hälsa. Skogen är en källa till positiva naturupplevelser och skapar en medvetenhet om kretslopp och naturbruk. Bebyggelsenära skogar är ett komplement till anlagda parkytor och de aktiviteter som erbjuds där.

Några av målen med bebyggelsenära skogar är att skapa en grön och vacker plats för alla att se och uppleva. Skogen bör även ha en variation av träd i olika åldrar och storlekar och främja sociala, biologiska och kulturella värden över tid.

Det är viktigt att skogar i olika åldrar sparas och görs tillgängliga samt att det finns möjlighet att uppleva äldre, orörd skog som undantas från skogsbruk.

Umeås lokala miljömål

Umeås lokala miljömål förtydligar vad som är särskilt viktigt lokalt i Umeå utöver de nationella och regionala miljömålen.

Ett av målområdena handlar om att bevara och tillgängliggöra natur- och rekreationsområden. Det definierade målet är att *“Senast 2040 sköts alla utpekade natur- och rekreationsområden efter en mångbruksplan så att deras värden bevaras och tillgängliggörs.”*

I en mångbruksplan finns ambitionen att på ett samlat sätt beskriva och planera för alla de skilda former av markanvändning, exempelvis friluftsliv, naturvård, virkesproduktion, rekreation, som olika intressegrupper och andra gör anspråk på.²⁷

Ett annat område som kopplar till friluftsliv handlar om grönområden med god social och ekologisk funktion. Målet är att *“år 2025 ska gröna stråk och områden vara utvecklade i Umeås tätorter med nya och befintliga parker och gröna offentliga rum för alla, vilket säkerställer god social och ekologisk funktion i staden”*.

²⁷ Umeås lokala miljömål, 2020, s. 16

Cykeltrafikprogram

Cykeltrafikprogrammet visar hur kommunen ska förbättra situationen för Umeås cyklister. Programmet omfattar hela kommunen och fokuserar på kommunens infrastruktur.

Ett av målen i programmet kopplar till Umeå kommuns folkhälsomål. Att ta sig fram i naturen på cykel är ett utmärkt sätt att främja folkhälsan och det har en stark anknytning till friluftslivet.

Kollektivtrafikprogrammet

Kollektivtrafikprogrammet beskriver hur Umeå kommun ska planera och arbeta för att kollektivtrafiken ska kunna möta befolkningstillväxten, utgöra en större andel av det totala resandet samt göra vardagen enklare för alla resenärer.

Kollektivtrafiken är en tillgång för friluftslivet då det kan möjliggöra resor till och från friluftsområde och bostad. Därmed blir det enklare att ta sig ut till frilufts- och rekreationsområden i och utanför Umeå tätort.

Föreskrifter och skötselplaner för naturreservat

Umeå kommun ansvarar för två naturreservat, Strömbäck-Kont och Grössjön. Alla naturreservat har föreskrifter och en skötselplan som är beslutade av fullmäktige.

Program för tillgänglighet i Umeå kommun 2018 - 2030

Program för tillgänglighet i Umeå kommun med fokusområdet *Fysisk miljö* och specifikt Plan för etapp 2, där målet med tillgänglig fysisk miljö är att möjliggöra för alla invånare att vara delaktiga på lika villkor, att kunna välja bostad, skola, utbildning, arbete, fritidsaktiviteter och så vidare. För att möjliggöra det måste miljöerna ha en grundläggande tillgänglighet under alla årstider. Det gäller publika byggnader och lokaler, bostäder och arbetsplatser. Det gäller även allmänna platser och anläggningar som till exempel gator, torg, parker, idrottsanläggningar, bibliotek, lekplatser och friluftsområden.

Umeå kommuns landsbygdsprogram

Programmet visar hur kommunen ska jobba med landsbygdsutveckling för att nå kommunens landsbygdsområde. Fokus ligger på områden där kommunen har rådighet eller kan bidra stöttande. Utgångspunkten är att landsbygdsutveckling skapas tillsammans och att ingen aktör har ensam rådighet. Treparterskapet mellan ideell, privat och offentlig sektor utgör själva arbetsmodellen för landsbygdsutveckling.

Grönstrukturprogram, under framtagande

Programmet är tänkt att bli en kommunövergripande handlingsplan som samlar kunskap och föreslår åtgärder för att stödja Umeås hållbara tillväxt. Programmet främjar välplanerade, mångfunktionella grönområden som erbjuder kostnadseffektiva och hållbara lösningar för utmaningar kopplade till stadsutveckling, klimat och folkhälsa.

En central utmaning är att grönytor minskar i takt med stadsförtätningen, samtidigt som de ska fylla allt fler funktioner. För att undvika målkonflikter i markanvändningen krävs goda underlag för planering och förvaltning.

Grönstrukturprogrammet stärker samordningen mellan förvaltningar och aktörer, och tydliggör grönområdenas funktioner, ekosystemtjänster och värden. Det hjälper till att identifiera vad som bör bevaras och utvecklas, vilket möjliggör smarta avvägningar och mångfunktionella lösningar.

Programmet fungerar både som kunskapsunderlag och strategiskt dokument, med konkreta förslag för hur grönstrukturens värden kan integreras i planering, byggande och förvaltning – för att uppnå översiktsplanen och de lokala miljömålen.

Medverkande

Ansvarig nämnd

Fritidsnämnden

Styrgrupp

Fritidsförvaltningen:

Stefan Hildingsson, fritidsdirektör

Anders Linder, verksamhetschef driftenheten

Arbetsgrupp

Fritidsförvaltningen:

Thomas Savilahti, lokal- och anläggningsstrateg, fritidskonsulent

Erik Spade, fiskekonsulent

Patrik Wivstad, fritidskonsulent

Elisabet Lundman, enhetschef driftenheten

Oskar Östlin, fiskekonsulent

Expertstöd

Gator och parker: Isabelle Forsberg, landskapsarkitekt

Strategisk utveckling: Pernilla Helmersson, samhällsplanerare

Miljö- och hälsoskydd: Doris Grellmann, naturvårdare

Mark och exploatering: Jenny Vindegard, mark- och exploateringsingenjör

Övrigt medverkande från

Länsstyrelsen Västerbotten

Utbildning, för-, grund- och gymnasieskola

Naturskolan

Näringsliv

Visit Umeå

Bilagor

Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden – exempel, utdrag från digital databas.

Bilaga 2: Naturvårdsverkets friluftsmål

Bilaga 1: Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun

Visualisering och dokumentation

Resultatet av kartläggningen dokumenteras och visualiseras på ett sätt som lämpar sig för den kommunala planeringen och för andra centrala aktörer, där det framgår vilka specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen. Dokumentationen innehåller kortfattade beskrivningar av de områden som kartlagts och hur de används, utifrån den information som finns att tillgå. Det bör noteras att inga inventeringar eller fältbesök av utpekade områden har genomförts under kartläggningen. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen. Eftersom arbetet med kartläggningen av friluftsområden ska ses som en iterativ process är det möjligt att komplettera underlagen inför nästkommande uppdatering av kartläggningen

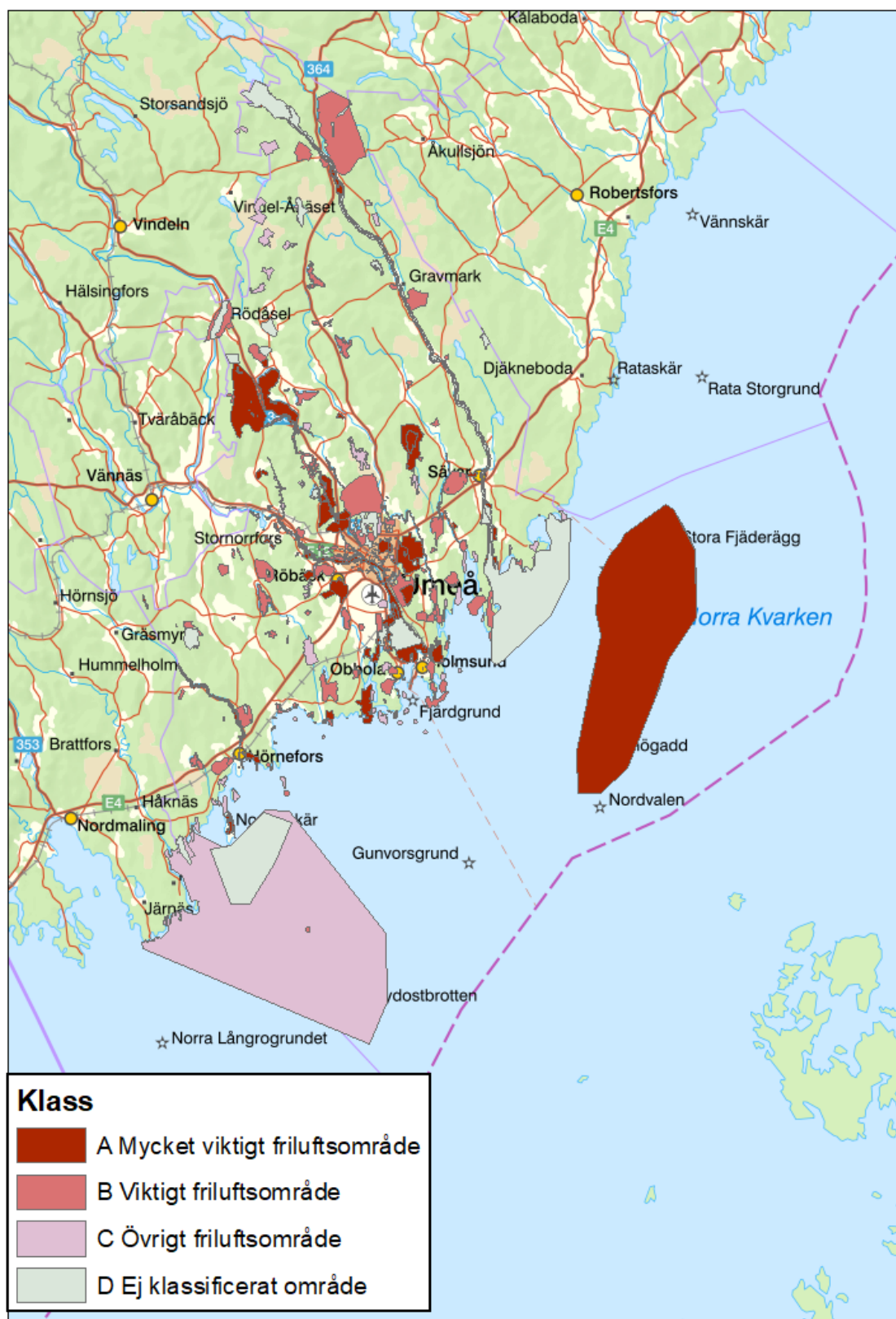
Underlag och värdering

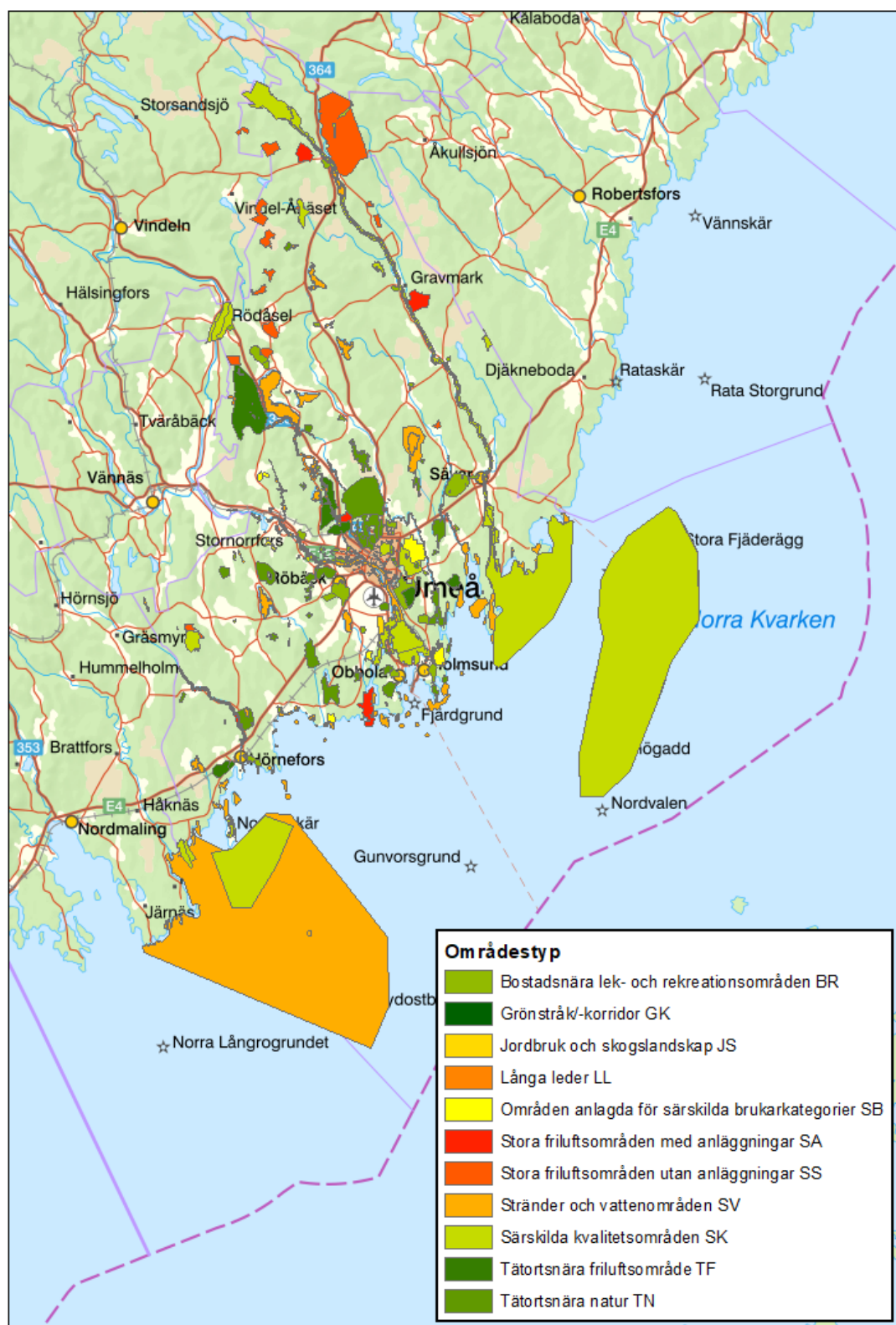
Kartläggningen baseras i stor utsträckning på underlag hämtat bland annat från översiktsplan med dess fördjupningar. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. För att samla in ytterligare kunskap om hur olika friluftsområden i kommunen används har föreningar och organisationer som bland annat är anslutna till svenskt friluftsliv och föreningar som har driftsbidrag till friluftsgård/anläggning och badplatser getts möjligheten att ange vilka områden de nyttjar samt i vilken utsträckning och för vilket ändamål.

Majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika kommuner och områden i landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar. Alla kriterier behöver inte användas för alla områden, utan bara de som är relevanta. Minst sju värderingskriterier behövs för att kunna klassificera ett område (värderingskriterierna 1–7).

Det ska noteras att all kartläggningen av friluftsområdena är en ögonblicksbild och tar ingen hänsyn till framtida markanvändning eller andra intressen. Detta är helt i linje med Naturvårdsverkets rekommendation. Alla områden och dess gränser ska bara tillgodose friluftslivets intressen och helt bortse från andra gränser som till exempel fastighetsgränser.

Bildexempel på friluftsområden och dess klassning av olika områdestyper:

Bilaga 2: Naturvårdsverkets tio friluftsmål ²⁸

Mål 1. Tillgång till natur för alla

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör vara tillgänglig natur för alla. Detta bör innebära: Möjligheten att vistas i och njuta av natur och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

Mål 2. Starkt engagemang och samverkan

Ett mål för friluftslivspolitikerna bör främja ett starkt engagemang och samverkan där ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än idag samverka vilket kan bidra till att fler människor oftare ägnar sig åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet både lokalt, regionalt och nationellt.

Mål 3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Mål 4. Tillgång till natur för friluftsliv

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Mål 5. Attraktiv tätortsnära natur

Det bör finnas attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet, vilket innebär att befolkningen och **besökare** har tillgång till grönområden och tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

²⁸ Källa: www.naturvardsverket.se

Mål 6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

En hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt är viktiga mål, där friluftsliv, natur- och kulturturism bidrar till lokal och regional attraktivitet och ekonomisk utveckling. Dessa områden bör uppmärksammas och prioriteras inom besöksnäringen och präglas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

Mål 7. Skyddade områden som resurs till friluftslivet

Skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

Mål 8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan är ett annat mål. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

Mål 9. Friluftsliv för god folkhälsa

Ett mål för friluftslivet bör vara att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Målet bör innebära att manställs och evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sam sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

Mål 10. God kunskap om friluftslivet

Ett mål är att det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

§ 42

Diariennr: FN-2016/00260

Remiss: Umeå kommuns friluftsprogram 2026-2030

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att överlämna remissversion av Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030 till berörda kommunala nämnder (byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden) för yttrande.

att skicka ut friluftsprogrammet på remiss till kommunala bolag (t ex Visit Umeå) och Länsstyrelsen.

Ärendebeskrivning

På uppdrag av kommunfullmäktige har fritidsnämnden arbetat fram ett friluftsprogram för en sammanhållen friluftspolitik, som komplement till övriga kommunala plan- och programförklaringar.

Fritidsnämnden rekommenderade kommunfullmäktige inför 2017 att ge nämnden i uppdrag att ta fram ett friluftsprogram. Förslaget antogs formellt genom kommunfullmäktige inför 2019, där fritidsnämnden tilldelades huvudansvaret för uppdraget.

Friluftsprogrammet omfattar hela kommunen och utgör en gemensam strategi för att utveckla och förvalta Umeå kommuns natur- och friluftsområden. Genom samverkan stärks tillgängligheten, besöksnäringen och en hållbar utveckling.

Friluftsprogrammet tydliggör Umeå kommuns ambitioner inom friluftspolitiken och utgör ett samlat, fördjupat underlag över pågående insatser och prioriterade utvecklingsområden. Programmet redovisar även ansvarsfördelningen inom kommunen för de fokusområden som

berör friluftsliv. Fokusområden beskriver inriktning för kommunens arbete och vilken utveckling som programmet förväntas bidra till.

Friluftsprogrammet har tagits fram av en arbetsgrupp inom fritidsförvaltningen med expertstöd från andra kommunala verksamheter. Arbetet har inkluderat faktaunderlag från verksamheterna samt en workshop med fokus på åtgärdsförslag kopplade till respektive fokusområde.

År 2019 genomfördes medborgardialoger, samordnade av Övergripande planering (idag Strategisk utveckling), där data samlades in. Dialogerna gav invånarna möjlighet att peka ut och värdera sina stadsnära favoritplatser.

En referensgrupp med representanter från kommunala verksamheter, ideella föreningar, organisationer och friluftslivsaktörer har medverkat i arbetet med att kartlägga friluftsområden i Umeå kommun.

Förslaget på friluftsprogram går ut på remiss till berörda kommunala nämnder (byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt tekniska nämnden). Remissyttrande ska vara inlämnat till fritidsnämnden senast 2025-11-30. Vid inlämning av remissyttrande ska ärendenummer FN-2016/00260 anges i ämnesraden. Remissyttrandet skickas till umea.fritid@umea.se. Friluftsprogrammet fastställs slutligen av kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Remissversion av Umeå kommuns friluftsprogram 2026–2030

Övriga bifogade dokument tjänar som bakgrundsunderlag

- Kartläggning av friluftsområden i Umeå kommun
- Naturcentrum i Umeälvsdeltat, protokollsutdrag FN 2019-08-29 § 42 och förstudie

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Fritidsnämndens beslutsordning

Yrkanden

Joline Göttfert (M) – att skicka ut friluftsprogrammet på remiss till fler berörda organisationer, som friluftsföreningar och kommunala bolag.

Malin Forss (C) – bifall till Joline Göttferts (M) yrkande.

Ari Leinonen (S) med instämmande av **Johan Asplund (MP)** – att skicka ut friluftsprogrammet på remiss till kommunala bolag (t ex Visit Umeå) och Länsstyrelsen.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden ställer avslag mot bifall till Joline Göttferts (M) yrkande och finner att det avslås. Ordföranden frågar om nämnden kan bifalla tjänsteskrivelsens förslag med tillägget att skicka ut friluftsprogrammet på remiss till kommunala bolag (t ex Visit Umeå) och Länsstyrelsen och konstaterar att så är fallet.

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till

Byggnadsnämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, kommunala bolag (t ex Visit Umeå) och Länsstyrelsen

Kartläggning av friluftsområden - Umeå Kommun

Sammanfattning

Beskrivning av arbetsmodell och metod för utpekning och klassning av frilufts- och rekreationsområden i Umeå kommun.

Oskar Östlin, Erik Spade

oskar.ostlin@umea.se

erik.spade@umea.se

Inledning

Genom att synliggöra förutsättningar för friluftslivet förbättras människors möjligheter att vistas i naturen. Friluftsliv har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande, erbjuder social samvaro och natur- och kulturupplevelser. Genom att kartlägga och värdera områden ökar tillgång till natur för friluftslivet. Områden med till exempel god tillgänglighet bli mer kända, använda och uppskattade av fler. Genom att goda förutsättningar skapas kan fler människor fortsätta att vara eller bli fysisk aktiva genom friluftsliv. Friluftsliv bygger i grunden på ett möte mellan människa och natur. I mötet uppstår en upplevelse som är individuell och skapar värde på olika sätt, för olika människor.

Att utöva friluftsliv är något väldigt individuellt och kan skifta mycket mellan olika utövare gällande tidpunkt, aktivitet, utövande över tid, lokalisering etcetera (NV/HaV 2013). Vardagligt friluftsliv utövas ofta nära hemmet och under längre ledigheter kan friluftaktiviteter utövas längre bort i naturmiljöer som skiljer sig från den natur som nås i anslutning till arbete och bostad. Den tätortsnära naturen har stor betydelse för de vardagliga aktiviteterna i närmiljön och de flesta naturbesök sker där. Att dessa områden har en god tillgänglighet har också betydelse för människor med funktionsnedsättningar. Friluftsliv är något som alla ska ha möjlighet att utöva. Ett aktivt friluftsliv innebär att människor rör på sig ute i naturen vilket ger motion och bidrar till återhämtning, vilket i förlängningen leder till förbättrad folkhälsa (Boverket 2007). Friluftslivsaktiviteter kan vara allt från promenader till vindsurfing. Friluftslivet har utvecklats de senaste åren och krävande aktiviteter såsom kajakpaddling och klättring har fått ökad betydelse. Den vanligaste friluftaktiviteten är dock att ströva i skog och mark (Fredman m.fl. 2008).

Den friluftslivsdefinition som tillämpas i detta arbete har sitt ursprung i Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer. Definitionen för friluftsliv är - "Vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling."

I detta arbete omfattar begreppet friluftsliv även rekreation och turism, har allemansrätten som grund och utgår ifrån miljöbalkens hänsynsregler. I det följande kommer, i huvudsak, begreppet friluftsliv att användas.

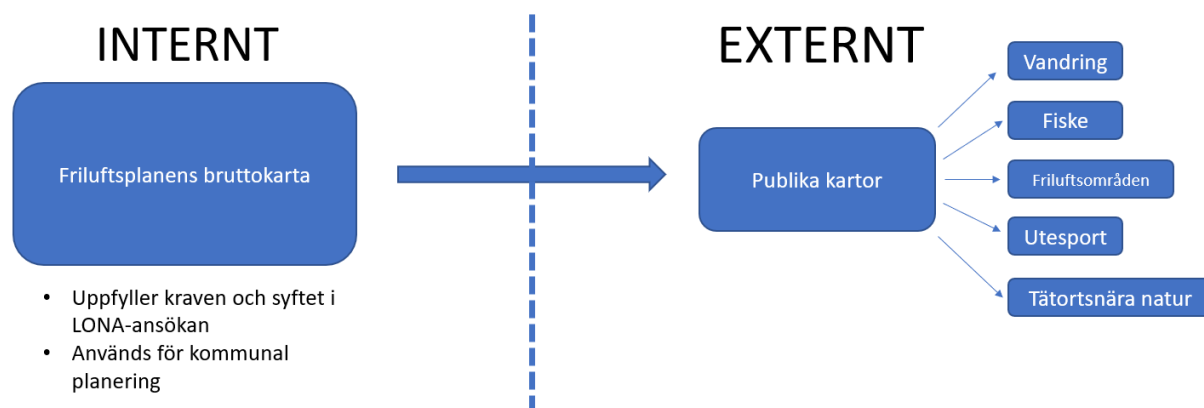
Innehållsförteckning

Inledning	1
Innehållsförteckning	2
Metod och genomförande	4
Förberedelser	4
Steg ett	5
Steg två	5
Steg tre	5
Metod / arbetsgång vid kartläggning	5
Beskrivningar	6
Sammanvägning och klassificering	6
Visualisering och dokumentation	7
Digitala kartsikt	7
Värderingskriterier och värderingsskalor	9
Värderingskriteriernas beskrivning	11
Områdestyp och beskrivning	15
Klassificering av områden	17
Insamling av data extern	18
Sammanställning av externa data	18
Föreningar och organisationer	19
Entreprenörer och företag	19
Målpunkter	19
Parker	19
Definitioner	20
Förklaringar	20
Attributtabellen	20
Värderingskriterier som bör noteras	21

Riksintresse för friluftslivet	22
Rekreation och idrottsområden "RI-områden"	22
Skolskogar.....	23
Reflektioner.....	24
Kartering.....	24
Klassning.....	24
Diskussion	24
Kartläggningens koppling till de nationella friluftsmålen	24
Uppdatering	25
Vidareutveckling (förslag)	25
Referenser	26
Bilagor	27
Bilaga 1: De tio friluftsmålen	27
Bilaga 2: Bildexempel GIS-kartor.....	30
Bilaga 3: Underlag / Grunddata.....	33
Underlag / grunddata för bruttoutpekning av friluftsområden.....	33
Förslag till ytterligare grunddata.....	33
Bilaga 4: RGB-koder.....	36
Bilaga 5. Tillfrågade föreningar.	37

Metod och genomförande

Kartan som skapats med metoden som beskrivs nedan är en bruttokarta över kommunens friluftsområden. Kartans syfte är att synliggöra friluftslivets intressen i en kommunal planeringsprocess. Samma bruttokarta kommer sedan ligga till grund för framtagande av externa och publika kartor med olika fokus och användningsområden.

Figur 1. Schematisk bild som beskriver kartans olika användningsområden.

Intern arbetsgrupp

En intern arbetsgrupp tillsattes i början av detta arbete. Gruppen bestod av medarbetare från Fritidsförvaltning, Gator & Parker, övergripande planering, Miljö- och Hälsoskydd samt Mark- och Exploatering.

Förberedelser

För att kunna tillämpa den metod som använts i detta arbete för att kartlägga, typ bestämma och värdera friluftsområden (Naturvårdsverkets metod för att kartlägga naturområden som har stor betydelse för friluftsliv och rekreation) är det viktigt att förstå hur verktyget fungerar och är tänkt att användas. I förberedelserna inför kartläggningen har Umeå kommun tagit del av alla inspelade webbmöten som hållits mellan Naturvårdsverket och de kommuner som ingick i den pilotgrupp som tagit fram detta verktyg. Alla viktiga uppgifter för att kunna tillämpa metoden finns beskrivna i detta arbete tillsammans med de omskrivningar och lokala anpassningar som gjorts för Umeå Kommun. Arbetet innehåller även utvecklingsförslag för kartläggningen som bör övervägas i framtiden.

Steg ett

Arbetet börjar med Insamlande och sammanställning av geografiska data (GIS-lager) som ska ligga till grund för en brutto lista/utpekning av potentiella friluftsområden i Umeå kommun utifrån Naturvårdsverkets definitioner av friluftsliv/friluftsområden. Denna lista kommer även att inkludera så kallade rekreationsområden.

Steg två

Alla områden i bruttolistan/utpekningen delges en "Områdestyp". Vilken områdestyp ett specifikt område tilldelas baseras på områdets geografiska läge, egenskaper och användning. Till exempel "bostadsnära lek- och rekreationsområden" eller "stora friluftsområden med anläggningar".

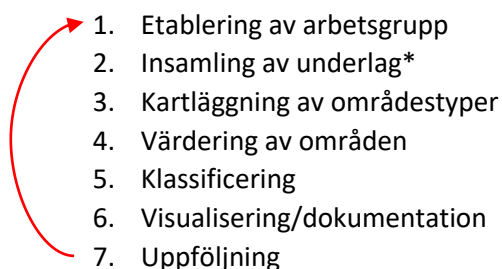
Steg tre

Alla områden klassa utifrån Naturvårdsverkets värderingskriterier med en klassning från A-D där A utgör ett mycket viktigt friluftsområde, B viktigt friluftsområde, C övrigt friluftsområde och D utgör ett ej klassificerat område. Resultatet blir att varje friluftsområde tilldelas en specifik områdestyp (steg 2) tex "Tätortsnära friluftsområde" och en klass A-D.

Det bör noteras att majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika områden, kommuner och delar av landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar.

Metod / arbetsgång vid kartläggning

Metoden bygger på befintliga underlag men har en sådan övergripande karaktär att anpassningar kan göras utifrån de underlag som finns tillgängliga (Naturvårdsverkets metod för att kartlägga naturområden som har stor betydelse för friluftsliv och rekreation).

Figur 2. Visar arbetsmetodens olika delmoment.

*Insamling av underlag kan resultera i att kunskapsluckor upptäcks. Arbetet kan således även indikera behov av utredningar eller ny insamling av data i form av exempelvis fältkarteringar, inventeringar eller enkätundersökningar. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen.

Beskrivningar

Sammanvägning och klassificering

För att identifiera de särskilt viktiga friluftsområdena görs en sammanvägning av de värden som angivits för värderingskriterierna (se "värderingskriterier och värderingsskalor"). Vid sammanvägningen är det främst sju värderingskriterier som används, i första hand för att arbetet ska gå lättare. Det är värderingskriterier som i sig pekar ut att ett område har höga friluftsvärden, till exempel genom att det är välanvänt, ofta besöks av andra än boende i närområdet, att det inte går att hitta områden med motsvarande egenskaper eller funktioner inom rimligt avstånd (lämplighet), att området har höga och/eller många upplevelsekvaiteter. Även områden med stort symbolvärde för en Orts identitet och områden med särskild funktion för friluftslivet tas med i viktningen. De sju värderingskriterierna är: brukarfrekvens, regionala och nationella brukare/turism, upplevelsekvaiteter, symbolvärde, funktion, lämplighet och tillrättalagt/-anläggningar. Övriga kriterier är i huvudsak stöttande för en helhetsbedömning, ger värdefull information om området och är användbara i planeringssammanhang, exempelvis ljudmiljö (ej angivet, mätningar av ljudmiljön bör göras i framtiden), områdets känslighet och potential. Det räcker med att två av de sju kriterierna ovan har högsta värdet (3), för att området ska klassificeras som ett mycket viktigt område (klass A). På samma sätt krävs att två av värderingskriterierna har värdet 2 för att området ska klassificeras som viktigt område (klass B). Även områden där ett kriterium har getts värdet 2 och ytterligare ett kriterium värdet 3 resulterar givetvis i att området klassas som viktigt område (klass B). Om området inte uppfyller kraven för klass A

eller B klassificeras området som övrigt friluftsområde, klass C. Områden för vilka en värdering saknas eller inte har genomförts tillskrivs ej klassificerat område, klass D.

Visualisering och dokumentation

Resultatet av kartläggningen dokumenteras och visualiseras på ett sätt som lämpar sig för den kommunala planeringen och för andra centrala aktörer, där det framgår vilka specifika ställningstaganden som gjorts under kartläggningen. Dokumentationen innehåller kortfattade beskrivningar av de områden som kartlagts och hur de används, utifrån den information som finns att tillgå. Det bör noteras att inga inventeringar eller fältbesök av utpekade områden har genomförts under kartläggningen. Där detta sker ökar precisionen i kartläggningen. Eftersom arbetet med kartläggningen av friluftsområden ska ses som en iterativ process är det möjligt att komplettera underlagen inför nästkommande uppdatering av kartläggningen.

Digitala kartskikt

Idag använder de flesta kommuner digitala underlag och det är därför lämpligt att informationen dokumenteras i form av GIS-lager. Att rumsliga data och fysisk planering i stor utsträckning hanteras digitalt gör dem möjliga att kombinera med andra digitala planeringsunderlag och ger stor flexibilitet. Genom digitaliserad kartläggning är det även möjligt att sprida det framtagna underlaget på ett förhållandevis okomplicerat sätt. Exempelvis kan resultatet av kartläggningen användas i publika digitala kartverktyg (webbkartor) och därigenom göras tillgängligt för allmänheten. En digital dokumentation gör även kartläggningen lämpad för regionala eller nationella sammanställningar, vilket kan vara av värde för myndigheter eller andra aktörer som arbetar över de kommunala gränserna. Där det behövs kan även fysiska kartor tas fram. Polygonerna / områdena i karta har olika ursprung och är av den anledningen av olika detaljeringsgrad. Det bör noteras att områdesgränsernas felmarginal varierar mellan olika områden.

Färgsättning

Tolkningen av kartan underlättas genom att en färgsättning och symbolik används i kartläggningen. Olika färgkoder används för olika områdestyper och klasser. (Se bildexempel bilaga 2 och 4)

Underlag

Kartläggningen baseras i stor utsträckning på befintliga underlag. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. Den grundläggande principen är att använda de underlag som ger högsta möjliga detaljeringsgrad, aktualitet och lokal relevans. Det förekommer dock områden som är utpekade av Umeå Kommun friluftsliv (UK_Friluftsliv) men vars områdesgräns / polygon är inritad av Umeå Kommun Fiske (UK_Fiske). Det förekommer även områden / polygoner som är både utpekade och inritade av UK_Fiske baserat på uppgifter som gör att området anses vara av vikt för friluftslivet.

Värderingskriterier och värderingsskalor

Det bör noteras att majoriteten av värderingskriterierna är av kvalitativ typ och att bedömningen av dessa bör sättas i relation till övriga områden som ingår i den aktuella kartläggningen. Vad som exempelvis utgör hög brukarfrekvens eller måttligt symbolvärde kan variera mellan olika kommuner och områden i landet på grund av deras olika förutsättningar. Det finns alltså inte någon fastställd kvantitativ gräns för flertalet kriterier, utan de värderas utifrån lokala förutsättningar. Alla kriterier behöver inte användas för alla områden, utan bara de som är relevanta. Minst sju värderingskriterier behövs för att kunna klassificera ett område (värderingskriterierna 1–7).

1. Brukarfrekvens

Dagens brukarfrekvens. Mängd besökande till området.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

2. Regionala och nationella brukare/turism

Användning av andra än lokala besökare.

1. Aldrig
2. Ibland
3. Ofta

3. Upplevelsekvaliteter

Förekomst av speciella natur- och kulturhistoriska upplevelsequaliteter. Även upplevelsevärden kan användas.

1. Saknas/enstaka
2. Flera/måttligt höga
3. Många/höga eller mycket höga

4. Symbolvärde

Speciella symbolvärden kopplade till historia, nyttjande med mera.

1. Saknas
2. Måttligt
3. Högt

5. Funktion

Området har särskilda funktioner viktiga för friluftslivet. Entréområde, grönskorridor, buffertzoon, (viktigt för att värdera mindre områden som kan ha stor betydelse för intilliggande värdefulla friluftsområden).

1. Ingen särskild funktion
2. Några särskilda funktioner
3. Många/flera särskilda funktioner

6. Lämplighet

Områdets lämplighet för en eller flera aktiviteter där det är svårt att hitta ersättningsplats någon annanstans.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

7. Tillrättalagt/anläggningar

I vilken utsträckning området är tillrättalagt för speciella aktiviteter eller grupper.

1. Låg
2. Måttlig
3. Hög

8. Storlek och arrondering/form

Områdets storlek och form sett i relation till önskade aktiviteter och upplevelser.

1. För litet
2. Några delar saknas/fel form
3. Stort nog

9. Kunskapsvärde

Särskilda natur- eller kulturvetenskapliga kvaliteter och i vilken utsträckning området används i undervisning.

1. Låga/få
2. Måttliga/flera
3. Höga/många

10. Områdets ljudmiljö, tysta områden. <45 dBA,

1. Dålig > 55 dBA
2. Måttlig > 45 dBA
3. God – tyst, naturljud dominerar <40 dBA

11. Ingrepp/störning

Inslag av bebyggelse, vägar, större tekniska anläggningar med mera.

1. Bebyggt, stora ingrepp
2. Måttlig bebyggt och/eller en del ingrepp
3. Fritt eller nästan fritt från bebyggelse och andra ingrepp

12. Tillgänglighet

Avser tillgänglighet och nåbarhet till området för olika brukargrupper.

1. Svårtillgängligt

2. Måttligt tillgängligt
3. Lättillgängligt

13. Framkomlighet

Avser framkomligheten inom området.

1. Svårframkomligt
2. Måttlig framkomlighet
3. Lättframkomligt

14. Känslighet

Upplevelsekviteterna kan vara känsliga för påverkan i form av buller, slitage, visuella förändringar, andra brukare m.m. Ange vad känsligheten består i.

1. Låg
2. Mellan
3. Hög

15. Potentiellt bruk

Områdets potential utöver dagens bruk. Förutsättningar att öka värdet för friluftsliv. Beskriv potentialen, t.ex. ökat behov och ökat nyttjande p.g.a. stads- eller bostadsutbyggnad.

1. Ingen särskild känd potential
2. Viss potential
3. Stor potential

Värderingskriteriernas beskrivning

BRUKARFREKVENS

Värderingskriteriet syftar till att fånga olika friluftslivsutövares faktiska aktiviteter i området och avser den totala mängden besökare. Det är viktigt att poängtera att värdesättningen är relativ, eftersom vad som kan anses vara hög brukarfrekvens varierar stort mellan tätbefolkade och glesbefolkade områden.

REGIONALA OCH NATIONELLA BRUKARE/TURISM

Utöver områdets brukarfrekvens är det även värdefullt att redogöra för sammansättningen av brukare. Värderingskriteriet syftar till att fånga upp i vilken omfattning området används av andra än lokalt bosatta. Detta inkluderar nationell och internationell turism och skildrar områdets potential att locka långväga besökare. Typen av brukare påverkar förvaltningen av området, exempelvis kan ett område som präglas av turism kräva fler anordningar i form av parkeringsplatser och information.

UPPLEVELSEKVALITETER

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp de fysiska förutsättningar som utgör grunden för upplevelser i området. För värderingen ska utgångspunkten vara landskapet och dess unika natur- och kulturgeografiska förutsättningar. Detta innefattar exempelvis förekomst av speciella natur- och kulturhistoriska objekt, vyer och annat som berikar upplevelsen av området. Där upplevelsevärden finns karterade kan dessa användas för att beskriva upplevelsekvalliteter.

SYMBOLVÄRDE

Värderingskriteriet syftar till att fånga upp värden som inte är direkt fysiska utan kopplar till identitetskänsla, sammanhang och lokal förankring. De symboliska värdena kan utgöras av speciella kulturarv, historiska berättelse, fysiska objekt och liknande.

FUNKTION

Värderingskriteriet syftar till att fånga områdets särskilda landskapsmässiga funktioner av vikt för friluftslivet. Detta kan exempelvis vara att området utgör ett entréområde till ett större friluftsområde, att det fungerar som en sammanlänkande grönnkorridor mellan två områden, eller att området bildar en buffertzoon mellan urban miljö och naturmiljö. Kriteriet ska speciellt beaktas när det gäller värdering av mindre områden intill större värdefulla friluftsområden.

LÄMPLIGHET

Värderingskriteriet syftar till att fånga in områden som är unika i sin närmiljö. Höga värden erhålls för områden som är speciellt lämpliga för en eller flera aktiviteter svåra att utföra någon annanstans. Lämpligheten behöver inte nödvändigtvis vara kopplad till specialiserade eller nischade aktiviteter. Det kan även exempelvis vara tillgång till när rekreation, friluftsbad eller möjlighet till långa vandringar som inte går att finna på andra platser inom rimliga avstånd.

TILLRÄTTALAGT ANLÄGGNINGAR

Värderingskriteriet behandlar ett områdes grad av anpassning för friluftsliv. Här bedöms tillgänglighet för funktionshindrade, i vilken omfattning det förekommer anordningar såsom

besöksanläggningar, turistinformation, framkomlighetsanpassning (gångvägar, gångbroar, trappor, stigar), belysning och liknande. Det kan även innefatta anläggningar eller skötsel som ökar trygghetskänslan. Tillrättaläggning ökar förutsättningen för att många olika brukarkategorier ska kunna använda området. Det kan också möjliggöra för eller inbjuda grupper som annars inte ägnar sig åt friluftsliv till att nyttja området.

STORLEK OCH ARRONDERING/FORM

Ett områdes storlek är ofta avgörande för vilken typ av aktivitet som går att utöva i området och påverkar därigenom även dess värde. Större områden ger möjlighet att ströva fritt i friluftslivsmiljön under en längre tidsperiod. Ett större område kan även rymma många olika aktiviteter utan att dessa kommer i konflikt med varandra. Områdets storlek är speciellt avgörande i närhet till städer och tätorter, där vidsträckt friluftsområden generellt är mer sällsynta. Även formen har betydelse för vilka kvaliteter ett område kan erbjuda och vilken funktion den har i grönstrukturen.

TILLGÄNGLIGHET

Med tillgänglighet avses hur lätt användarna tar sig till området. Här ingår faktorer såsom avstånd, vägar och kommunikationer samt eventuella barriärer. Vilka faktorer som är mest relevanta kan variera. I lokala tätortsnära miljöer kan exempelvis gång- och cykelvägar vara viktiga, medan kollektiva kommunikationer, båttrafik och bilvägar kan vara viktiga för områden som ligger längre från städer och tätorter. Tillgängligheten till området spelar även roll för vem som brukar det. Brist på kollektiva färdmedel, förekomst av barriärer eller om området endast kan nås med bil kan göra att vissa samhällsgrupper utesluts.

FRAMKOMLIGHET

Med framkomlighet avses hur lätt användare kan röra sig fritt inom området. Frånvaro av barriärer och lättvandrad terräng genererar höga värden. Det bör dock noteras att naturområden med stor betydelse för friluftsliv ofta har naturliga inslag såsom branter, sjöar och vattendrag som visserligen kan utgöra barriärer men också vara förutsättningen för eller rent av utgöra områdets upplevelsekvalliteter.

KUNSKAPSVÄRDE

Kriteriet avser förekomst av natur- eller kulturvetenskapliga kvaliteter med kunskapsvärde. Närhet till skolor och förskolor kan speciellt beaktas eftersom sådana områden ofta används i den dagliga undervisningen vilket möjliggör lärorika upplevelser för barn och unga. Kännedom om ett områdes användning i undervisningssammanhang kan därmed vara en bra indikator på kunskapsvärde.

LJUDMILJÖ

Kriteriet avser att värdera ljudmiljön i området. Med god ljudmiljö menas en bullerfri miljö där naturliga ljud dominerar, frånvaro av civilisationsljud. Som riktlinje för god ljudmiljö kan bullernivåer under 40 dB A användas.

INGREPP (STÖRNING)

För många är en naturupplevelse fri från störningar viktig. Kriteriet avser att värdera området utifrån hur pass fritt det är från mänsklig påverkan och ingrepp. Ingrepp kan utgöras av modern storskalig bebyggelse, tekniska anläggningar som påverkar den visuella upplevelsen, verksamheter som alstrar trafik och buller med mera.

KÄNSLIGHET

I värderingen av känslighet ska sårbarheten och risken att ett områdes värden utsläcks eller skadas lyftas fram. Höga värden ges till områden där de centrala värdena och upplevelsekvaliteterna riskerar att försvinna till följd av antingen slitage och överanvändning eller på grund av störningar såsom buller, barriärer eller visuella förändringar.

POTENTIELLT BRUK

Värderingskriteriet syftar till att fastställa i vilken grad området har potential att användas på annat sätt, eller i större omfattning än dagens bruk och därigenom öka områdets värde för friluftsliv. Det är viktigt att potentialen hos ett område beskrivs för att detta ska kunna hanteras i planeringen. Identifiering av potentiellt bruk kan göras genom att man tittar på framtida behov, förändringar till följd av förbättrad tillgänglighet eller möjlig anpassning för särskilda aktiviteter. I stort sett alla områden kan förbättras eller förändras på ett sätt som ändrar eller ökar nyttjandet. Värderingen av potentiellt bruk bör därför göras med viss

urskiljning och i begränsad omfattning. Det är viktigt att arbetet begränsas till att kartlägga befintliga områden och inte övergår i planering av kommande markanvändning.

Områdestyp och beskrivning

Varje område tilldelas en områdestyp. Vilken områdestyp ett specifikt område tilldelas baseras på områdets geografiska läge, egenskaper och användning.

Nedan ges en närmare beskrivning av de olika områdestyper som används i metoden. I beskrivningarna ges en indikation på vilka värden och funktioner som är centrala för respektive områdestyp.

BOSTADSNÄRA LEK- OCH REKREATIONSOMRÅDE

Med bostadsnära lek- och rekreationsområden menas parker och natur för lek och rekreation inom gångavstånd från bostad, skola, förskola. I Boverkets riktlinjer för bostadsnära natur anges cirka 5 min promenad eller 200–300 m som det avstånd inom vilket områden kan räknas som bostadsnära (Boverket, 2007. Bostadsnära natur – inspiration och vägledning.) Då stadsnära parker ofta utgör ytmässigt små enheter jämfört med övriga områden som kartläggs kan man överväga att slå samman samtliga stadsnära parker och behandla dessa som en enhet.

TÄTORTSNÄRA NATUR

Att nära bostaden ha tillgång till natur i form av skog, kulturlandskap med mera är mycket värdefullt för hälsa och återhämtning. Med tätortsnära natur åsyftas allmänt tillgängliga natur- och skogsområden där större delen ligger inom högst 3 km från bebyggelse. Det kan handla om större skogsområden, ängsmarker eller mindre skogsdungar. Det är platser framförallt för vistelse i natur, avskildhet, "naturlighet", ofta välanvända områden med många stigar, kanske mindre grillplatser, bad- och utsiktsplatser. Denna områdestyp omfattar den tätortsnära naturen som inte har iordningställda anläggningar för friluftsliv i form av leder, service, parkeringar med mera.

TÄTORTSNÄRA FRILUFTSOMRÅDEN

Tätortsnära friluftsområden avser större naturområden iordningställda för friluftsliv på gång- och cykelavstånd från tätorten, helst på ett avstånd av högst 1 km. Dessa områden bör vara förhållandevis stora och omfatta minst 1–3 km². Här ska finnas möjlighet att vandra i flera

timmar i naturen. Områden som innefattas i denna kategori har olika anläggningar för friluftslivet såsom stigar, leder, skyltning och ofta friluftsgårdar. Det är områden som är välkända och välutnyttjade eller som har potential att utvecklas till sådana.

GRÖNSTRÅK OCH GRÖNKORRIDORER

Grönstråk och grönkorridorer innefattar rörelsestråk för människor, såsom gång- och cykelvägar, som löper genom park eller natur och förbinder olika områden. För att omfattas av kartläggningen bör större delen av stråket vara förhållandevis brett, cirka 50 m.

STORA FRILUFTSOMRÅDEN MED ANLÄGGNINGAR

Områdestypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer. Gemensamt för dessa områden är att de är lättillgängliga och att delar av området har anläggningar för friluftslivet, såsom leder och service. Områdestypen innefattar ofta riksintresseområden för friluftsliv och lättillgängliga nationalparker. Dessa områden kan innehålla delar som är mindre iordningställda, mer av vildmarkstyp.

STORA FRILUFTSOMRÅDEN UTAN ANLÄGGNINGAR

Områdestypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer som präglas av natur, tystnad, vildmark och ödslighet. Områdena är i hög grad opåverkade och saknar speciella anläggningar för friluftslivet. Ofta ligger dessa områden lite avlägset och svåråtkomligt.

LÅNGA LEDER

Kategorin långa leder avser linjära friluftsområden i form av leder för vandring, cykling, paddling och ridning. Endast lederna i sig beskrivs här.

STRÄNDER OCH VATTENOMRÅDEN

Avser för friluftslivet tillgängliga vattenområden och stränder vid sjöar och kuster samt vid vattendrag (bäckar, åar, älvar) och våtmarker. Områden som nyttjas för friluftsbad, paddling, fiske med mera.

JORDBRUKS- OCH SKOGLANDSKAP

Områdestypen avser mark av betydelse för friluftsliv som inte ingår i någon av övriga kategorier. I skogen finns möjlighet till svamp- och bärplockning, jakt, fritt strövande med eller utan karta. Här kan behövas samverkan med markägare kring parkeringsmöjligheter, framkomlighet utmed stigar, skogsbruk med rekreationshänsyn och liknande.

Jordbrukslandskap är generellt inte tillgängliga på samma sätt som skog. Stigar och vägar

genom åkerlandskap och beteslandskap kan dock utgöra uppskattade friluftsmiljöer. Här kan finnas stor potential i många kommuner, framförallt gällande kulturlandskap, ängs- och hagmarker. Samverkan med markägare kan krävas till exempel för parkeringsmöjligheter, tillträde till stigar, hagar med mera.

SÄRSKILDA KVALITETSOMRÅDEN

Landskap, natur och kulturmiljö som har speciella upplevelsequaliteter. Det rör sig ofta om skyddade natur- och kulturmiljöer, riksintresseområden kulturmiljö med kulturlandskap och landskapsbildsvärden, orörda urskogsområden, slotts- och herrgårdslandskap och liknande. De fungerar ofta som utflyktsområden och/eller turistattraktioner. Tysta områden kan också räknas som särskilda kvalitetsområden förutsatt att de nyttjas eller har potential att nyttjas för friluftsliv.

OMRÅDEN ANLAGDA FÖR SÄRSKILDA BRUKARKATEGORIER

Områdestypen avser områden där marken planerats och anpassats för en specifik brukarkategori och/eller aktivitet. Detta innefattar områden såsom golfbanor, koloniområden, skidanläggningar för utförsåkning och ridanläggningar.

Klassificering av områden

Varje område klassas. Vilken klass ett specifikt område får baseras på vilka värden som tilldelats områdets olika värderingskriterier.

A Mycket viktigt friluftsområde - Minst två kriterier med värde 3

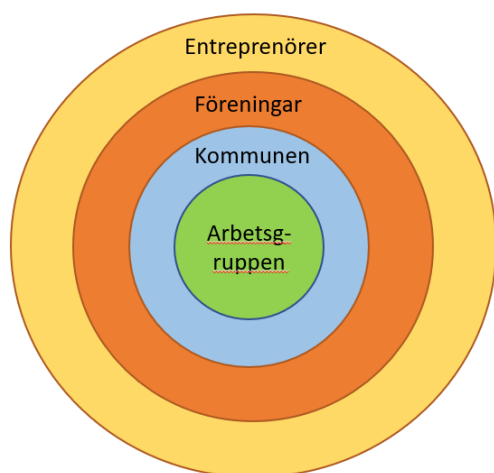
B Viktigt friluftsområde - Minst två kriterier med värde 2, alternativt ett kriterium med värde 2 och ett kriterium med värde 3

C Övrigt friluftsområde - Uppfyller ej kraven för A och B

D Ej klassificerat område - Värdering ej möjlig/genomförd, motiv bör anges

Insamling av data extern

Under 2019 genomförde Övergripande planering en stadsdelsdialog där allmänhet fick lämna information om vilka områden som var av intresse för dom. Många gånger utgjordes de intressanta områdena av rekreation- och friluftsområden (Övergripande planering, 2020). För att samla in ytterligare kunskap om hur olika friluftsområden i kommunen används av föreningar och organisationer gavs ett antal av dessa möjligheten att via en länk ange vilka områden de använder, i vilken utsträckning och till vilket ändamål. Föreningarna kunde själva rita in de områden som de använder i en digital karta samt ge en beskrivning. Beskrivningen innehöll dels en beskrivning av själva områden samt dels en beskrivning av hur området används av föreningen. Insamlingen av data skedde via ESRI ArcGIS online. Den insamlade datan utgörs av polygoner som sedan läggs in i friluftskartan och värderas och klassas på samma sätt som alla övriga områden i kartläggningen. I de fall data som samlats in från föreningar eller organisationer leder till ett nytt område i friluftsplans karta så kommer det att framgå i attributdata under fälten "Ursprung" och "Skapad av" vilka föreningar och organisationer som ritat in området. Vilka föreningar och organisationer som ska ges möjligheten att bidra med data till friluftsplans karta bestämdes av arbetsgruppen.

Figur 3. Schematisk bild som beskriver insamlandet av kunskap i olika skeden av arbetet, där insamlandet börjar i arbetsgruppen.

Sammanställning av externa data

Den data som inkom från föreningarna adderades till den befintliga kartläggningen. I många fall sammanföll föreningarnas områden med sedan tidigare utpekade områden. Dessa områden klassades därför inte en ytterligare gång. I de fall nya områden utpekats klassades dessa på samma sätt som övriga områden. I de fall området sammanfaller med ett sedan

tidigare utpekade område men bara till en viss del så klassas enbart den del som utgör ett nytt friluftsområde.

Föreningar och organisationer

Vilka föreningar som ges möjlighet att yttra sig utgår från de föreningar inom kommunen som är anslutna till svenskt friluftsliv och de föreningar som har driftsbidrag till friluftsgård/anläggning eller föreningar med driftsbidrag till badplatser. Samt ett antal föreningar som valts ut av arbetsgruppen.

Entreprenörer och företag

Inom ramen för detta arbete bör utöver föreningar och organisationer även entreprenörer och företag ges möjlighet synliggöra de friluftsområden som de använder i deras verksamheter, detta kommer dock att ske i ett senare skede.

Målpunkter

I projektet att ta fram en friluftsplän gällande Umeå kommun står det i projektansökan att både friluftsområden och målpunkter ska kartläggas. För att begränsa arbetsinsatsen så kommer endast friluftsområdena där dessa målpunkter ligger att kartläggas. I de fall ett utpekade friluftsområde har en tydlig målpunkt så framgår det i beskrivningen av området. Målpunkterna i sig kommer alltså inte att vara synliga i kartan.

Parker

Alla parkområden är viktiga för friluftslivet, särskilt för det tätortsnära och vardagliga friluftslivet. De områden som benämns som parker ryms inom ramen för den definition av friluftsliv som används i detta arbete. Men med anledning av den enorma variation av parkernas utformning och innehåll så kommer endast de parker som anses vara av särskild vikt för friluftslivet och som inte täcks av någon annan typ av utpekade område (många parker faller in i andra områdestyper) att ingå i kartläggningen av friluftsområden.

204 parker ingår i karteringen varav 47 har klassats.

Definitioner

Friluftsliv

Den friluftslivsdefinition som tillämpas i detta arbete har sitt ursprung i Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund. Definitionen för friluftsliv är - *”vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling.”* I detta arbete omfattar begreppet friluftsliv även rekreation och turism, har allemansrätten som grund och utgår ifrån miljöbalkens hänsynsregler.

Entré/Entréområde

En påvisad plats där exempelvis parkering, information eller service finns tillgängligt för besökaren.

Regionala och nationella brukare/turister

En person som har rest till platsen. Personen bor inte i områdets närhet.

Exempel. Om en person boende i Umeå reser till Sävar för att nyttja ett skidspår så är denne en regional brukare.

Förklaringar

Attributdata kolumnen ”Ursprung” visar vart polygonen kommer ifrån / vilken enhet som utpekat området.

Attributdata kolumnen ”Skapad av” visar vilken enhet som ritat själva polygonen / områdesgränsen.

ÖP_NR = Översiktsplan / Naturreservat

UK_Fiske = Umeå Kommun Fiske

UK_Friluftsliv = Umeå Kommun Friluftsliv

Attributtabellen

I attributtabellen finns alla värderingskriterier och deras respektive värde angivna. Närmare förklaringar av dessa finns listade under ”Värderingskriteriernas beskrivning”. Förutom de värderingskriterier som används i verktyget finns även raderna Namn, Reviderad, Ursprung, Skapad av och Typ som samtliga är anpassningar som gjorts av Umeå kommun.

Namn – Alla områden som saknar namn tilldelas det här.

Reviderad – Här anges i vilket forum och vilket datum som området är reviderat.

Ursprung – Här anges vem eller vilka som utpekat området.

Skapad av – Här framgår vem eller vilka som ritat områdets gränser.

Typ – Här framgår i vissa fall av vilken typ området är tex. badplats eller naturmiljö.

Namn	Nydala
Områdestyp	Särskilda kvalitetsområden SK
Brukarfrekvens	3
Regionala och nationella brukare/turism	3
Upplevelsekvaiteter	1
Symbolvärde	1
Funktion	2
Lämplighet	3
Tillrättalagt/anläggningar	3
Storlek och arrondering/form	2
Kunskapsvärde	2
Ljudmiljö	<Null>
Ingrepp/störning	2
Tillgänglighet	3
Framkomlighet	3
Känslighet	2
Potentiellt bruk	1
Beskrivning	Området är utpekat som rekriationsområde enligt
Klass	A Mycket viktigt friluftsområde
Reviderad	
Ursprung	ÖP_NR
Skapad_av	ÖP_NR
Typ	<Null>

Figur 4. Exempel på en attributtabell från ett utpekat friluftsområde.

Värderingskriterier som bör noteras

14. Känslighet

Upplevelsekvaiteterna kan vara känsliga för påverkan i form av buller, slitage, visuella förändringar, andra brukare m.m. Ange vad känsligheten består i.

1. Låg
2. Mellan
3. Hög

15. Potentiellt bruk

Områdets potential utöver dagens bruk. Förutsättningar att öka värdet för friluftsliv. Beskriv potentialen, t.ex. ökat behov och ökat nyttjande p.g.a. stads- eller bostadsutbyggnad.

1. Ingen särskild känd potential
2. Viss potential
3. Stor potential

Användandet av detta värderingskriterium bör vara sparsamt, man bör vara försiktig med att ange framtida planer och idéer i värderingen då den ska grundas på nuvarande status och användning.

Riksintresse för friluftslivet

I Umeå kommun finns tre områden som är utpekade som riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap. 6 § MB. Holmöarna, utgör viktiga områden för bland annat båtliv, fritidsfiske, fågelskådning, paddling, skidåkning, skridskoåkning och vandring. Vindelälven (liten del i Umeå kommun), även utpekade som riksintresse för det rörliga friluftslivet. Vindelälvsområdet har särskilt goda förutsättningar för natur- och kulturupplevelser, fritidsfiske, hundspann, paddling, ridning, skoteråkning längs leder, strövande, terrängcykling och utförsåkning på skidor. Öreälven (liten del av delat i Umeå kommun), Öreälvsområdet har särskilt goda förutsättningar för natur- och kulturupplevelser, fritidsfiske, paddling, vandring, utförsåkning på skidor och övernattning/tältning.

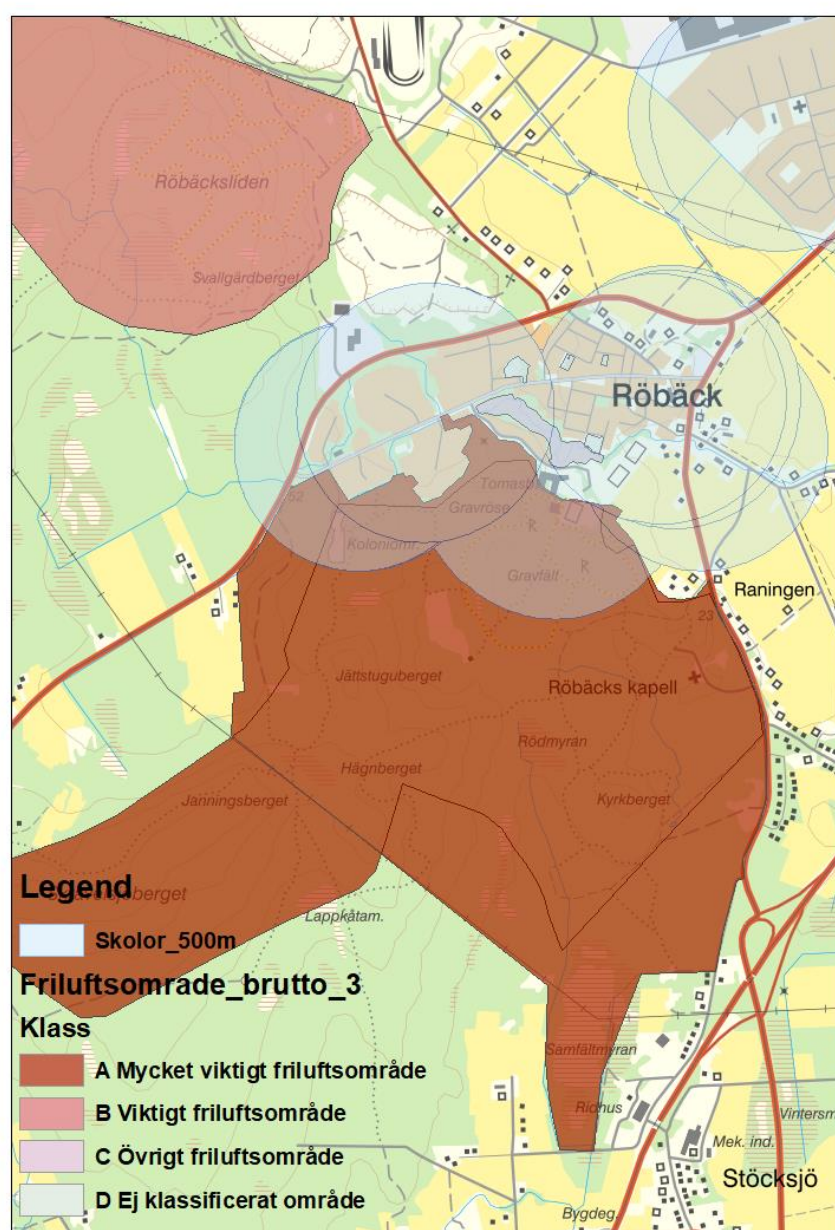
Rekreation och idrottsområden "RI-områden"

De så kallade RI-områdena ryms inom ramen för den definition av friluftsliv som används i detta arbete. Dock så kommer inte RI-områdena att ingå i karteringen då dessa områden inte finns kartlagda digitalt. Arbetet med att ta fram ett digitalt kartunderlag för RI-områden är pågående och dessa områden bör ingå i kartläggningen av friluftsområden så snart detta material finns tillgängligt.

Skolskogar

I denna kartläggning bör även kommunens skolskogar synliggöras, de områden som utpekats som skolskogar har inte gått att erhålla i önskvärt format. Så snart som detta underlag finns tillgängligt bör dessa läggas in i kartan.

Vi har därför använt befintlig data på skolbyggnaders positioner (förskolor, grundskolor och gymnasieskolor) och skapat en buffertzona på 500 meter runt varje skolbyggnad. Utifrån buffertzonen, samt hur dessa överlappar med utpekade friluftsområden, kan man bilda sig en uppfattning om vilka områden som respektive skola troligtvis använder sig av (figur 5).

Figur 5. Bilden visar hur buffertzoner från skolbyggnader i Röbäck sammanfaller med ett utpekad friluftsområde med klass A.

Reflektioner

Kartering

Det bör noteras att all kartläggning / utpekning av friluftsområden är en ögonblicksbild och tar ingen hänsyn till framtida markanvändning eller andra intressen. Detta är helt i linje med Naturvårdsverkets rekommendation. Alla områden och dess gränser ska bara tillgodose friluftslivets intressen och helt bort se från andra gränser så som tex fastighetsgränser.

Klassning

Områden som får en låg klassning behöver inte vara "sämre" friluftsområden, tvärt om, ett område med tex klass C "övrigt friluftsområde" kan ha fått en lägre klassning pga. en låg brukarfrekvens eller att området saknar anläggningar vilken kan vara positiva egenskaper för ett friluftsområde för vissa aktiviteter och människor.

Diskussion

Genom att synliggöra förutsättningar för friluftslivet stöds människors möjligheter att vistas i naturen, vilket är det övergripande målet med regeringens friluftspolitik. Friluftsliv har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande, erbjuder social samvaro och natur- och kulturupplevelser. Naturvårdsverket bedömer att metoden kan ge stöd i planeringsarbetet och bidra till att uppfylla flera av de nationella friluftsmålen (NV 2016).

Kartläggningens koppling till de nationella friluftsmålen

Mål 1. *Tillgänglig natur för alla* - Genom att kartlägga och peka ut områden med god tillgänglighet kan dessa bli mer kända, använda och uppskattade av fler.

Mål 4. *Tillgång till natur för friluftsliv* - Genom att kartlägga och värdera områden på lokal, regional och nationell nivå ökar tillgång till natur för friluftsliv. - Om fler kommuner kartlägger områden kan antalet översiktsplaner som inkluderar friluftslivets behov öka.

Mål 5. *Attraktiv tätortsnära natur* - Riksdagens mål om attraktiv tätortsnära natur innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Genom att kartlägga och peka ut tätortsnära natur kan dessa områden synliggöras och bevaras vid framtida exploatering och på så sätt säkerställa tillgången på tätortsnära natur även i framtiden.

Mål 6. *Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling* - Genom att naturturismens intressen kartläggs synliggörs de och kan införlivas i kommunens planer.

Mål 9. *Friluftsliv för god folkhälsa* - Genom att goda förutsättningar skapas kan fler människor fortsätta att vara eller bli fysisk aktiva genom friluftsliv (NV 2016).

Uppdatering

För att uppdatera, fördjupa och aktualisera kartläggningen av friluftsområden bör kartan vid varje uppdateringstillfälle jämföras mot exploateringsplaner. Där det visar sig att friluftsområden sammanfaller med planerad exploatering bör en fördjupad och uppdaterad kunskapsinsamling av friluftslivets intressen ske i dessa områden. På så vis kommer de områden som löper störst risk att decimeras att ha mest uppdaterad och detaljerad data.

Vidareutveckling (förslag)

- Utifrån biotopdatabasen hitta information om mindre grönytor (exv. kvartersparker) och stråk (t ex längs G/C-vägar).
- Utifrån biotopdatabasen få fram information om vilken sorts natur olika områden som används för friluftsliv och rekreation innehåller.
- Värderingskriterie - Bullerperspektivet, kartlager/data finns på bullernivåer. Fyll i på karterade områden.
- Utvidgad remissrunda ta in entreprenörer, medborgare m.fl. Medborgardialog med boende i olika områden. Undersökning av hur befintliga friluftsområden används. Förslagsvis via "tyck till fritid app" och/eller central mail fritid.friluftsliv@umea.se. Alternativt via enkät (brukarmätning).
- Gör en bristanalys 2-300m till närmsta grönområde. Analysen behöver göras av GIS-ingenjör.
- Strategi/plan för tillgänglighet (vilken brukare). Tillgänglighet, rullstol.
- Fördjupat tillgänglighetskriterie som tar hänsyn till funktionsvariationer, behövs färdtjänst, spångar för rullstol "däckspång" ribbor går på tvären. Börja med de områden som idag är HC-anpassade.
- Förslag på värderingskriterie "Tillgänglighet_skolskog" skolskogar och deras tillgänglighet utifrån vägar osv.
- Formulera behov av utveckling av existerande områden.
- Formulera behov av nya områden, grönområden, rekreationsområden/spontanyta, parkytör. Utgå från remissrundor internt, bristanalys, medborgarförslag eller motsv.
- Sommar/vinterperspektiv på respektive friluftsområde. Förslag; gör 2 externa kartor en "sommarkarta" och en "vinterkarta"
- "Nåbarhet_kollektivtrafik" fördjupad tillgänglighets-kriterium som beskriver tillgänglighet med kollektivtrafik. Förslag integrera kartläggning som Naturskolan har gjort.
- Tilldela områdena en "kategori" tex. naturmiljö, badplats eller kulturmiljö (finns på vissa områden sedan tidigare). Vi måste först bestämma vilka typer som ska användas exv. bad, naturmiljö, kulturmiljö, friluftsområde.

Referenser

Boverket, 2007. Bostadsnära natur – inspiration och vägledning.

Fredman, P., Karlsson, S.-E., Romild, U. och K. Sandell (red.), 2008. Vad är friluftsliv?
Delresultat från en nationell enkät om friluftsliv och naturturism i Sverige,
Forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring, Rapport nr 4.

Förordning (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer.

Naturvårdsverket/Havs- och Vattenmyndigheten, 2013. Riktlinjer för översyn 2012–2014 av
riksintressen för friluftsliv.

Naturvårdsverket, Sveriges friluftsmål, 2018.

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Friluftsmalen/>

Naturvårdsverket, Åslund, M., Kinell G., Rask, M. och Emmelin L. 2016 Metod för att
kartlägga naturområden med stor betydelse för friluftsliv, Rapport.

Länsstyrelsen i Västerbotten, Utflyktsguide från kust till fjäll i Västerbottens län.

Naturskolan i Umeå, Upptäck stadens natur Naturskolans guide till centrala Umeås
grönområden.

Umeå Kommun, Båtsportens guide till Umeåkusten kuststräckan Ratan-Järnäsklubb.

Umeå Kommun, Utflyktskarta.

Umeå Kommun, Övergripande planering. 2020. Umeå stadsdelar – så står det till!

Västerbottens museum, Västerbotten sevärd kultur, 108 utflyktsmål i Västerbotten.

Bilagor

Bilaga 1: De tio friluftsmålen

Tillgänglig natur för alla

Riksdagens mål om tillgänglig natur för alla innebär att alla människor ska ha möjlighet att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Tillgänglighet handlar om människors kunskap om att friluftsområden existerar och deras föreställningar om hur tillgängliga områdena är. Att känna sig välkommen till, lockad och stimulerad av naturen är avgörande för att områden ska användas.

Samordnande myndighet: Boverket.

Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet

Riksdagens mål om starkt engagemang och samverkan för friluftslivet sätter individens personliga val och engagemang i centrum. De ideella organisationernas engagemang är avgörande för att kunna erbjuda aktiviteter och kunskap om friluftsliv. Inom Svenskt Friluftsliv finns 24 organisationer som tillsammans har närmare 10 000 föreningar och totalt cirka 1,63 miljoner medlemmar. Flera undersökningar som gjorts visar att utövandet av friluftsliv är stabilt.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Allemansrätten

Många friluftsaktiviteter sker på privat mark med allemansrätten som grund. Viktiga mål för friluftspolitikerna är att allemansrätten värnas och att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten. Med allemansrätten följer krav på hänsyn – till natur och djurliv, till markägare och till andra människor i naturen. Därför är det viktigt att vi har god kunskap om hur vi ska bete oss för att inte störa eller förstöra när vi vistas i natur- och kulturlandskapet. De vanligast förekommande överträdelserna är olaglig terrängkörning, nedskräpning och skadegörelse.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Tillgång till natur för friluftsliv

Riksdagens mål om tillgång till natur för friluftsliv innebär att friluftslivets behov säkerställs genom hållbart brukande, fysisk planering och bevarande. Friluftsmålet om tillgång till natur för att kunna bedriva friluftsliv handlar om att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

Samordnande myndighet: Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Attraktiv tätortsnära natur

Riksdagens mål om attraktiv tätortsnära natur innebär att det ska finnas tillgång till attraktiv natur i och i närheten av tätorter. Allmänheten ska ha tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden. En stor del av friluftslivet till vardags utövas i det tätortsnära natur- och kulturlandskapet. Vad som anses vara tätortsnära avgörs lokalt, men forskning visar att användandet avtar med avståndet. Därför är det viktigt med tillgång till rekreations- och friluftsområden inom rimligt avstånd, vilket anses vara mellan 1–3 kilometer. Detta är särskilt viktigt för grupper som barn eller funktionshindrade som har svårare att ta sig ut eller förflytta sig långa sträckor. Det finns många starka intressekonflikter i det tätortsnära landskapet där annan markanvändning prioriteras framför friluftsliv. Mycket tyder på att den oskyddade tätortsnära naturen tas i anspråk för bebyggelse och förändrad markanvändning och att ytorna därmed minskar.

Samordnande myndighet: Boverket.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Riksdagens mål om hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling innebär att friluftsliv och turism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark, hållbar utveckling och regional tillväxt. Sveriges natur och kultur skapar attraktionskraft i hela landet. Turismen utvecklas positivt både nationellt och internationellt och har potential för fortsatt tillväxt, inte bara genom ökad omsättning utan också med ökat antal arbetstillfällen. Näringens platsbundenhet gör att besöksnäringen är en viktig del i främjandet av regional tillväxt. Det finns dock många utmaningar med hållbar utveckling av turism på små orter. Det handlar bland annat om tillgång till service och kollektiva transporter.

Samordnande myndighet: Tillväxtverket leder en samverkansgrupp för svensk turism som har till uppgift att samordna och effektivisera initiativ som rör turism.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Riksdagens mål om skyddade områden som resurs för friluftslivet handlar om att naturområden ska göras attraktiva för friluftsliv och rekreation. Runt om i landet görs insatser för att öka möjligheterna för friluftsliv och värna natur- och upplevelsevärden. Stora insatser görs för att anlägga entréer, leder, vindskydd och skyltning för att öka tillgängligheten till naturen. Det är länsstyrelserna eller kommunerna som genomför åtgärderna och följer upp hur områdena används. Sverige har en ganska stor areal skyddad natur. 13 procent av landets totala yta är skyddad på något sätt. Av de skyddade områdena tar naturreservaten upp störst utrymme, 84 procent. Nationalparkerna upptar 14 procent men är istället ofta stora till ytan. De skyddade områdena domineras av skogsmark, därefter kommer öppen mark i fjällen. Natur- och kulturlandskapet är en viktig resurs för livskvalitet och regional utveckling. Var vi än bor i landet har samtliga kommuner någon typ av skyddat område som ger möjlighet till naturvistelse. Våra nationalparker är attraktiva att besöka och de åtgärder som gjorts för att öka tillgängligheten uppskattas av besökarna. Våra viltstammar är ett annat exempel på resurs som behöver förvaltas för att skapa värde för friluftsliv och turism.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket.

Friluftsmålet ett rikt friluftsliv i skolan

Riksdagens mål om ett rikt friluftsliv i skolan innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om en god miljö och hållbar utveckling enligt styrande dokument. Det finns ett starkt stöd för friluftsliv i styrdokumenterna för förskola och skola, framförallt i kursplanen för idrott och hälsa. Men för att upprätthålla en god kompetens hos lärare inom ämnet friluftsliv behövs tillgång till olika former av stöd och fortbildning.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket bör efter samråd med Skogsstyrelsen och Skolverket, vidareutveckla formerna för målets genomförande och uppföljning.

Friluftsmålet friluftsliv för god folkhälsa

Riksdagens mål om friluftsliv för god folkhälsa handlar om att skapa goda förutsättningar så att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Att vistas i naturen är bra för hälsan, såväl fysiskt som psykiskt. Ur ett folkhälsoperspektiv är det framförallt intressant att se hur utövandet av friluftsliv fördelar sig bland olika grupper i befolkningen. Och vilka effekter det har på hälsa och välbefinnande. En undersökning visar att äldre personer vistas allt oftare i naturen samtidigt som 16–24-åringar utövar minst friluftsliv. Det är mer vanligt att de som bor i glesbefolkade kommuner vistas ute i skog och mark än de som bor i storstäder och förortskommuner. Inrikes födda utövar friluftsliv oftare än utrikesfödda.

Samordnande myndighet: Folkhälsomyndigheten.

Friluftsmålet god kunskap om friluftslivet

Riksdagens mål om god kunskap om friluftslivet innebär att det bör finnas etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Vad vet vi om friluftsliv i Sverige? Vilka personer är det som utövar friluftsliv, hur skiljer sig utövandet mellan olika åldersgrupper och vilka aktiviteter utövar vi helst? För att beslutsfattare, myndigheter och andra aktörer ska kunna planera och genomföra insatser behöver de kunskap om friluftslivets förutsättningar, nu och över tid. Det är tack vare forskning och statistik som vi kan uttala oss om hur saker förhåller sig, tenderar eller faktiskt är.

Samordnande myndighet: Naturvårdsverket (NV 2018).

Bilaga 2: Exempel GIS-kartor

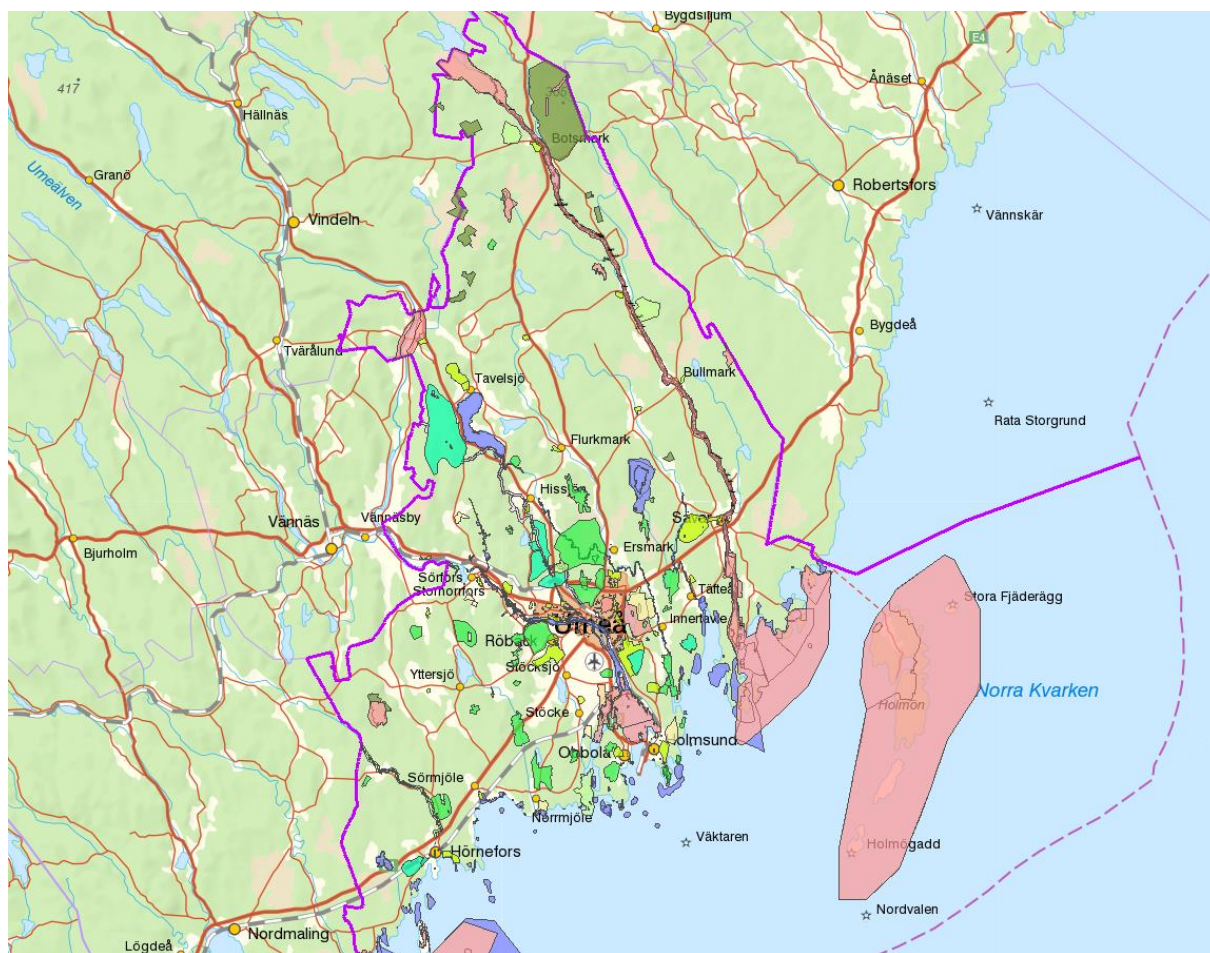

Bild 1. Karterade friluftsområden och färgsättning utifrån områdestyp.

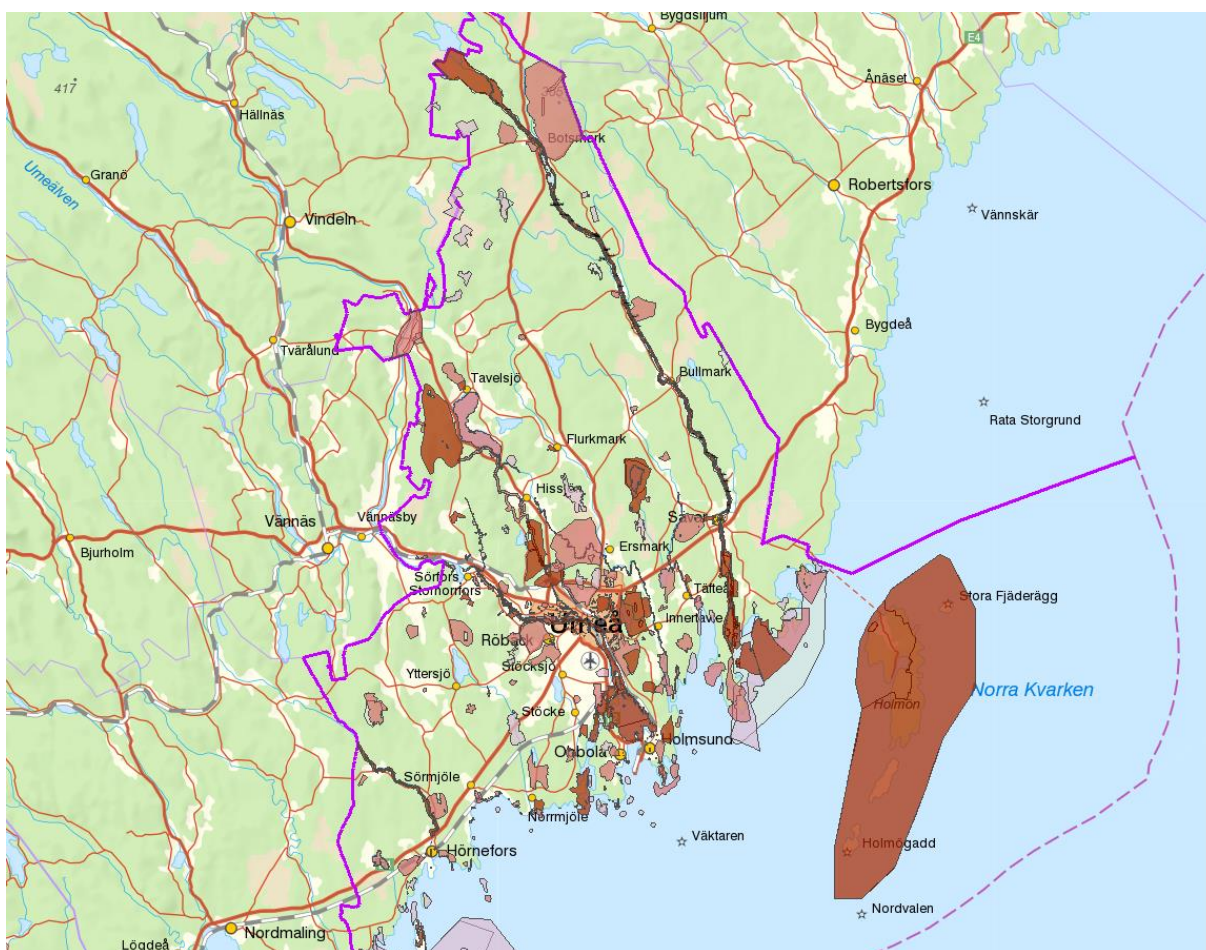

Bild 2. Exempel på friluftsområden och deras olika klasser och färgsättning utifrån klass.

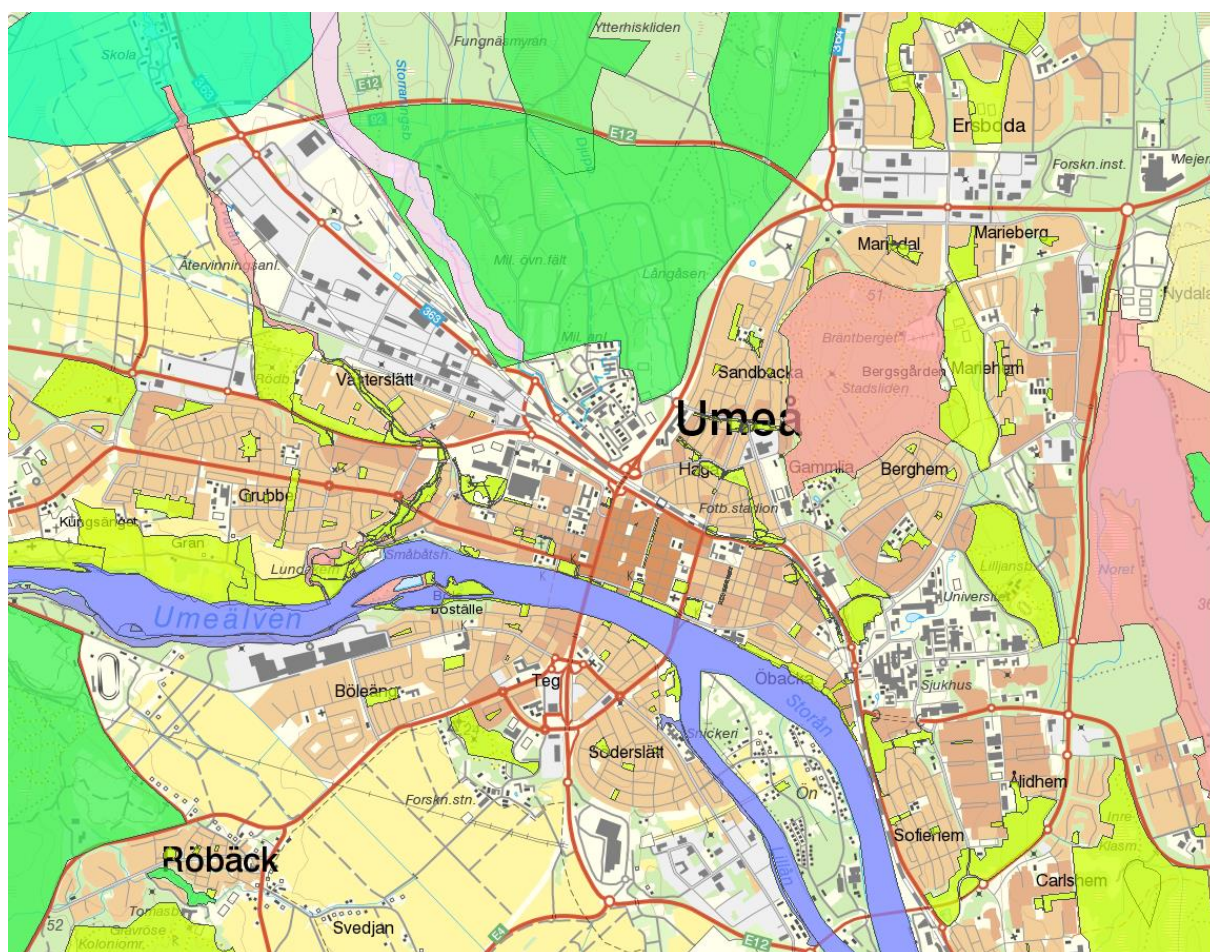

Bild 3. Exempel på friluftsområden och deras olika områdestyper och färgsättning utifrån områdeskategori.

Bilaga 3: Underlag / Grunddata

Underlag / grunddata för bruttoutpekning av friluftsområden

Samtliga data, både karterade friluftsområden (ytor) och samtliga bakgrundsdata lagras i en geodatabas "Friluftsplan.gdb" som för närvarande lagras på Umeå Fritid Fiskes sharepointplats "Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb". Notera att bakgrundsdata lagrad i geodatabasen är en ögonblicksbild. För att få tillgång till senast uppdaterade bakgrundsdata måste man gå till den ursprungliga källan/lagringsplatsen (se sökvägar i tabell 1, bilaga 3). Vi har valt att samla bakgrundsdata tillsammans med alla karterade friluftsområden i samma geodatabas för att det ska vara enkelt att läsa från olika datorer och genom olika programvaror.

Kartläggningen baseras i stor utsträckning på befintliga underlag. Detta både för att begränsa arbetsinsatsen och för att kartläggningen ska få en samstämmighet med övrig planering. Den grundläggande principen är att använda de underlag som ger högsta möjliga detaljeringsgrad, aktualitet och lokal relevans. Det förekommer dock områden som är utpekade av Umeå Kommun friluftsliv (UK_Friluftsliv) men vars områdesgräns / polygon är inritad av Umeå Kommun Fiske (UK_Fiske). Det förekommer även områden / polygoner som är både utpekade och inritade av UK_Fiske baserat på uppgifter som gör att området anses vara av vikt för friluftslivet. Dessa områden är dock relativt få till antalet.

Förslag till ytterligare grunddata

- RI-Områden – Ej tillgängligt digitalt i dagsläget
- Skoterleder – Skoterleder från skoterleder.org
- Skolskogar – Ej tillgängligt digitalt i dagsläget

Tabell 1. Shp-filer

Namn på shp-fil	Källa/Ansvar	Ursprunglig lagringsplats/Sökväg
Rekreatiomsomraden_polygon	Översiktplan Fördjupning för Umeå	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FFU
Skyddsvard_natur_polygon	Översiktplan Fördjupning för Umeå	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FFU
Naturomrade_av_varde	Översiktplan Tematiskt tillägg landsbygd	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\TOP_Landsbygd
Utvecklingsomrade_natur_kultur_polygon	Översiktplan Fördjupning för Kusten	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FOP_Kusten
Badplats_polygon	Översiktplan Fördjupning för Kusten	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Byggnationer_Fastigheter\Oversiktsplaner\FOP_Kusten
Strandskydd	Miljö & Hälsa	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Skyddade_omraden\Strandskydd
Fågelskyddsområden	Miljö & Hälsa	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Skyddade_omraden\Fagelskyddsomraden
Parkytor Natur_skog Lekpark	Gator & Parker	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Natur\Parkkarta
Riksintresse för friluftsliv Riksintresse för naturvården	Naturvårdsverket	J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Grunddata\Riksintressen
Fritidsdistrikt Friluftsområden Friluftsstugor Idrottsplatser Kantleder Klättrväggar Skid_motionsspår Skidbackar Skoter Terrangcykelspår Toaletter Utegym Anläggningar_friluftsliv_grillplatser Vandringsleder	Fritid - Friluftsliv	J:\Kartor\Shape_filer\Tema\Kultur_fritid_turism
Anläggningar_friluftsliv_alla	Fritid - Friluftsliv	J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Kultur_fritid_turism\Alla_anlaggningar

Umeakommun_FVO_SFF_fiskeomraden_3	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Anlaggningar_fiske_alla	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Anlaggningar_bryggor	Fritid - Fiske	Fritid Drift SharePoint - FR D Fiske\GIS\Friluftsplan_1.gdb
Förskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Förskolor
Grundskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Skolor\Swe992015
Gymnasieskolor		J:\Kartor\MapInfo_katalogen\Tema\Skola_social\Skolor\Swe992015

Tabell 2. WMS-tjänster

Namn	Ansvarig myndighet	Länk
Biotopskydd	Skogsstyrelsen	http://geodpags.skogsstyrelsen.se/arcgis/services/Geodataportal/GeodataportalVisaBiotopskydd/MapServer/WmsServer
Naturreservat	Naturvårdsverket	http://gis-services.metria.se/ArcGIS/services/InspireNV_NVR/MapServer/InspireViewService?layers=PS.NR&
Fornminnessök	Riksantikvarieämbete	http://map.raa.se/geoserver/GEM/fmi_data_v1/wms
Miljödataportalen	Metria	http://gis-services.metria.se/ArcGIS/services/InspireNV_NVR/MapServer/InspireViewService?layers=PS.NR&

Bilaga 4: RGB-koder

Områdestyp RGB-färgkod

Bostadsnära lek- och rekreationsområde BR	204 255 0	
Tätortsnära natur TN	48 242 73	
Tätortsnära friluftsområde TF	0 255 173	
Grönstråk/grönkorridor GK	0 176 80	
Stora friluftsområden med anläggningar SA	199 255 148	
Stora friluftsområden utan anläggningar SS	118 147 60	
Långa leder LL	255 214 255	
Stränder och vattenområden SV	128 128 255	
Jord- och skogsbrukslandskap JS	255 209 143	
Särskilda kvalitetsområden SK	255 150 150	
Områden för specifika brukarkategorier SB	255 242 168	

Klass RGB-färgkod

Mycket viktigt friluftsområde A	172 38 0	
Viktigt friluftsområde B	218 114 114	
Övrigt friluftsområde C	224 191 212	
Ej klassificerat område D	218 230 218	

Bilaga 5. Tillfrågade föreningar

Tabell 1. Lista med de föreningar som tillfrågades att bidra i kartläggningen.

Friluftsförbundet Umeå
Obbola IK
Umeå Holmsund Skidklubb
Föreningen Stora stenen
Holmsunds skoterförening
Brattby-Gubböle IF
Degersjö Fritidsklubb
Holmöns utvecklingsforum
Kassjö IF
Mickelsträsk byamän
Norrbyns Intresseförening
Rödåbygdens IK
Söderviks stugförening
Sörfors intresseförening
Sörmjölle Bysamfällighetsförening
Tavelsjö BGF
Yttersjö Fritidsförening
Yttertavle BGF
Korpen Umeå
Umeå Scoutkår
Umeå Brukshundsklubb
Umeå Motorbåtssällskap
Umeå Segelsällskaps Hamnförening
Jägarförbundet Umeå
Västerbottens kennelklubb
Umeå Klätter och högfjällsklubb
Naturskyddsföreningen i Umeå
Umeå Fågelförening
IKSU friluft
Grubbe Scoutkår
IKSU
Umeå älvdal
Naturskolan
Tegs Scoutkår

Arbetsmodell och beskrivning av utpekning och klassning av friluftsr/rekreatiönsömråden i Umeå kömmun.

2022-12-05

Kontaktuppgifter:

Erik Spade

Erik.spade@umea.se

090–16 16 49

§ 42

Diariennr: FN-2014/00283

Naturcentrum i Umeälvsdeltat

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

**att godkänna beställd förstudie om *kort- och långsiktiga utvecklings-
möjligheter för framtida etablering av naturcentrum i Umeälvens delta,***

**att rekommendera kommunstyrelsen att i dagsläget inte gå vidare med
att etablera ett naturcentrum enligt förslaget då det saknas ett tydligt
kommunalt ansvar för besöksmålsutveckling i Umeå kommun. Förslaget
är bra och nämnden kommer att ta med det i den strategiska
friluftsplannen som utpekat friluftsområde, med potential att utvecklas i
samverkan med andra kommunala intressenter och externa aktörer.**

Ärendebeskrivning

Umeå fågelförening ansökte 2011 hos fritidsnämnden om bygdeavgifts-
medel för inköp av mark till en planerad fågelstation i Umeälvens delta.
Ansökan avslogs, framförallt för att det förslag som presenterades inte
hade de utvecklingsmöjligheter som nämnden ansåg vara rimliga.

Umeå kommun ville med förstudien utreda möjligheten att i samverkan
med Länsstyrelsen och andra intressenter skapa ett naturcentrum i
Umeälvsdeltat. Området är av riksintresse och det finns många
intressenter och besökare som kan dra nytta av detta. Utredningen skulle
ge svar på frågor och ge planeringsförutsättningar för ett naturcentrum
med dess potential, lokalisering, utformning, huvudmannaskap,
förvaltning och drift. Resultatet av förstudien presenterades i
fritidsnämnden 2018-04-25.

Beslutsunderlag

Förstudie: Naturcentrum Tuvan - *kort- och långsiktiga
utvecklingsmöjligheter för framtida etablering av naturcentrum i
Umeälvens delta.*

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2019-08-29

Beredningsansvariga

Thomas Savilahti, fritidskonsulent

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Produktion: Enetjärn Natur 2017

NATURCENTRUM TUVAN

KORT- OCH LÅNGSIKTIGA UTVECKLINGSMÖJLIGHETER FÖR FRAMTIDA
ETABLERING AV NATURCENTRUM I UMEÄLVENS DELTA

Om dokumentet

Naturcentrum Tuvan – Kort- och långsiktiga utvecklingsmöjligheter för framtida etablering av naturcentrum i Umeälvens delta

Förstudie på uppdrag av Umeå kommun.

Delfinansierat av LONA, 2015.

Följande personer har medverkat i projektet:

Projektledare: Niklas Lindberg Alseryd, Enetjärn Natur

Utredning, analys och rapportskrivande:

Niklas Lindberg Alseryd, Tryggve Sigurdson, Charlotte Nauclér, samtliga Enetjärn Natur

Kvalitetsgranskning: Anders Enetjärn, Enetjärn Natur

Illustrationer och layout: Susan Enetjärn, Enetjärn Natur

Projektledare Umeå kommun: Tomas Savilahti

Styrgrupp: Niklas Lindberg Alseryd (Enetjärn Natur,) Tomas Savilahti, Doris Grellmann, Stefan Hildingsson, Tomas Strömberg (samtliga Umeå kommun), Björn Jonsson (Länsstyrelsen Västerbotten)

Bild framsida: foto & montage av Susan Enetjärn, Enetjärn Natur

enetjärn
n a t u r

UMEÅ
KOMMUN

Förord

I Umeälvens deltaområde finns höga natur- och friluftsvärden i nära anslutning till Umeå stad. Stora delar av delat område omfattas idag av områdesskydd, men det saknas en naturlig samlingspunkt för områdets besökare. Det finns också en stor potential i att utveckla information, upplevelser och aktiviteter kopplade till områdets natur- och friluftsvärden.

Umeå kommun har gett Enetjärn Natur i uppdrag att i denna förstudie utreda och se på korta och långsiktiga utvecklingsmöjligheter med ett naturcentrum i Umeälvens delta. En lämplig placering kan vara vid Tuvan och det är utgångspunkten i förstudien.

Uppdraget har medfinansierats av Länsstyrelsen enligt beslut om statligt bidrag till naturvårdsprojekt, LONA.

Resultatet av förstudien ska kunna ligga till grund för kommande beslut om eventuellt naturcentrum i området.

Niklas Lindberg Alseryd

Projektledare, Enetjärn Natur

2017-09-19

2017-10-10

Innehåll

Om dokumentet.....	2
Förord	3
DEL 1 Potentialen givet Umeå och de lokala förutsättningarna.....	7
Förutsättningarna för ett naturcentrum i Umeälvens delta	8
Komplement eller konkurrent till andra anläggningar och besöksmål i Umeåområdet?	9
Planer och visioner för området.....	10
Tillgänglighet till området.....	12
Möjliga funktioner	14
Erfarenheter från liknande besökspunkter	15
Aktörer och samverkan.....	17
Sammanfattande bedömning av potentialen (DEL 1).....	19
DEL 2 Lokalisering - Är Tuvan rätt plats?	21
Allmänt om lokaliseringen	22
Lokaliseringar som har utvärderats.....	22
Lokaliseringskriterier.....	29
Sammanfattande bedömning av lokaliseringen (DEL 2)	32
DEL 3 Utformning.....	33
Förslagets utgångspunkt.....	34
Förslaget	45
Sammanfattning av utformningen (DEL 3)	48
DEL 4 Huvudmannaskap och finansiering.....	49
Övergripande inriktning huvudmannaskap.....	50
Möjlig organisation.....	51
Investeringskostnader.....	52
Etapptvis utbyggnad.....	53
Samhällsnytta av ett naturcentrum.....	54
Finansieringsmöjligheter	56
DEL 5 Förvaltning och drift	57
Driftkostnader, eventuell hyra och arrendekostnader.....	58
Möjliga intäkter från verksamheten.....	60
Externa finansieringsmöjligheter.....	60
Projektfinansiering och regionala samarbeten	62
Driften, om parterna.....	64
Förstudien - Sammanfattande slutsatser	66
Referenser.....	68
Bilaga 1. Andra naturcentra och Naturum - Goda exempel	70

DEL 1 - Potentialen givet Umeå och de lokala förutsättningarna

Är ett naturcentrum vid Umeälvens delta en god idé att utveckla vidare?

Denna del av uppdraget har bestått i att översiktligt belysa de lokala förutsättningarna och potentialen för detta.

Framgångsfaktorer och koncept från andra liknande satsningar har undersökts och analyserats utifrån Umeås förutsättningar och kontakter har tagits med olika aktörer för att klargöra intresse, möjligheter och behov.

Förutsättningarna för ett naturcentrum i Umeälvens delta

Potentialen för ett naturcentrum nära Umeå beror bland annat av strategiskt läge, tillgänglighet, möjliga funktioner, Umeås övriga friluftsområden och potentiellt besöksunderlag. I kommunens förarbeten anger man tydligt att ett naturcentrum ska vara knutet till Umeälvens deltaområde. Det är också på initiativ av kommunen, efter ett beslut av fritidsnämnden, som denna förstudie igångsatts tack vare en beviljad ansökan om LONA-medel.

Kommunen anger själv att Umeälvens delta har en stor utvecklingspotential som besöksmål, bland annat beroende på:

- Inom natur och friluftsliv finns mycket att se, göra och lära.
- Området erbjuder redan idag en lång rad upplevelser och aktiviteter som skulle kunna kopplas till ett naturcentrum.
- Området ligger strategiskt nära staden och älven, och möjligheterna bör vara goda att hitta samverkanspartners, och att universitet, skolor, föreningar m.m. kan nyttja ett naturcentrum.
- Ingen enklare servering finns idag i deltats närområde.

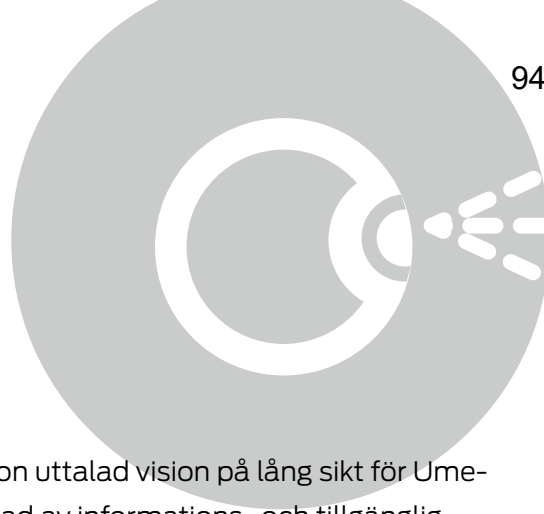
Den fördjupade översiktsplanen för älvskapskapet (2012) och andra planer och rapporter om umeåområdet och dess friluftsliv har varit en central utgångspunkt i denna del av utredningen. Älvskapskapets betydelse för upplevelsen av tätortsnära natur är värdefullt för det växande Umeå. I kommunens fördjupade ÖP (se ovan) anges att Umeälvens delta utgör ett särskilt utvecklingsområde inom älvskapskapet, dvs en "värdekärna" med särskild potential att utvecklas för besöksnäringen. Umeälvens delta tillsammans med andra besöksmål och värdekärnor längs älven skapar förutsättningar för ett ökat antal besökare och att älvskapskapet blir en sammanhängande miljö av besöksmål där även resan mellan olika målpunkter är en upplevelse (Kommunens fördjupade ÖP för älvskapskapet, sid 19).

En viktig del i arbetet med att utreda förutsättningarna har också varit att översiktligt kartlägga synpunkter och Intresse för medverkan från naturskolan, föreningar och andra aktörer inom friluftsliv/naturområdet, samt om dessa i nuläget har behov av lokaler för t.ex. möten, undervisning eller förvaring.

Komplement eller konkurrent till andra anläggningar och besöksmål i Umeåområdet?

Ett läge nära Umeå är strategiskt och ger goda förutsättningar att hitta samverkanformer för ett naturcentrum. Närheten till Umeå stad är en stor och viktig faktor, och Umeälvens delta ligger i ett naturligt stråk bildat av älvskapskapet vilket nyttjas av båtfolk, cyklister och andra. Umedeltats läge vid Holmsund och Kvarken gör dessutom att det finns naturliga beröringspunkter med Österbotten och t.ex. dess världsarvsområde. Förutom universiteten och en rad föreningar, skolor och andra organisationer i Umeregionen som kan tänkas vara intresserade finns det också andra besöksmål och centrumbildningar i Umetrakten som tillsammans med ett naturcentrum skulle kunna knytas ihop till besökskoncept och bidra till synergieffekter. Utöver detta är Umeå en växande stad, såväl sett till befolkning som yta, vilket talar för att intresset för ett naturcentrum har stor potential att öka med tiden.

En förutsättning för ett framgångsrikt naturcentrum är en stark besökspotential och god koppling till turism/besöksnäring. Ett naturcentrum ska dock ses som ett komplement och en förstärkning till de befintliga besöksmålen och en tillgång för områdets friluftsliv och naturvård. Det bör vara till för området och inte bli sin egen och "drabba" området. Det ska inte försämma området eller konkurrera med andra liknande eller närliggande platser. Idag finns dock inga andra naturcentra eller Naturum i umetrakten, och inte heller många jämförbara besöksmål inom naturvård och friluftsliv. Ett naturcentrum med t.ex. information, friuftsaktiviteter och någon slags servering bedöms därför inte göra att annan verksamhet i närområdet blir lidande. Det är dock möjligt att viss guideverksamhet kan komma att upplevas som konkurrerade, beroende på huvudman och inriktning. Överlag ser vi ändå möjligheter att snarare förstärka andra besöksmål i umeåområdet genom olika slags kopplingar och samarbeten.

Planer och visioner för området

Naturvårdsverkets vision för området

Enligt länsstyrelsen har Naturvårdsverket inte någon uttalad vision på lång sikt för Umeälvens delta som inbegriper en ytterligare utbyggnad av informations- och tillgänglighetsåtgärder, utöver det som redan är beslutat (se Länsstyrelsens planer).

Länsstyrelsens visioner och planer

Länsstyrelsen anser att ett naturcentrum ska ligga i Umeälvens deltaområde. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta passar väl in i länsstyrelsens långsiktiga vision i vilken det finns tre naturcentra längs Ume- och Vindelälven, fördelade från fjäll till hav. Idag finns två mindre centra, i Vindeln samt Vindelfjällen. Det tredje borde ligga vid Umeälvens delta anser man. På lång sikt vill man också att de alla ska få status av Naturum. Ett centrum vid Umeälvens delta, i första hand någonstans vid Tuvan, skulle också passa bra in i länsstyrelsens befintliga informations- och tillgänglighetsplan för området. En entré för besökare vid Bergön/Lill-Tuvan beskrivs specifikt i skötselplanen för naturreservatet Umeälvens delta (2008) och är redan etablerat, även om den kan utvecklas ytterligare. Länsstyrelsen har ett stort intresse av att nyttja ett naturcentrum för att t.ex. informera om området och om länsstyrelsens verksamhet inom naturvård och friluftsliv. Även information om andra natur- och friluftsbaserade besöksmål i Umetrakten kan finnas som komplement men ett naturcentrum vid Umeälvens delta anser man ska ha deltat, älven och närmast kringliggande miljöer som huvudsakligt fokus.

Sedan fem år tillbaka råder i praktiken nästintill stopp för att projektera nya Naturum i Sverige men det är inte omöjligt att Naturvårdsverkets inställning i frågan svänger i framtiden.

Länsstyrelsen har funderat en del kring vilka aktörer i umeåområdet utöver kommunerna som är möjliga att samverka med och flera förslag finns redan, t.ex. Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven, Vindelälvens naturbeten och Naturskolan. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta befinner sig dock fortfarande på idéstadiet och just nu driver inte länsstyrelsen aktivt ärendet på egen hand.

Kommunens planer för området

I kommunens planer för Umeåområdet ingår ett naturcentrum. I kommunens fördjupade ÖP för älvskapskapet (2012) anges Umeälvens delta som ett särskilt utvecklingsområde för rörligt friluftsliv och turism inom älvskapskapet. Där sägs också att ett naturcentrum med information om bland annat Umedeltat bör finnas i Umeåområdet och man nämner specifikt att ett sådant kan ligga vid Lill-Tuvan. Uifrån den målbild som anges kan man avfärda lägen centralt i Umeå eller i stadens utkanter, t.ex. vid Strömpilsplatsen. Målet med centret ska vara att göra deltat mer tillgängligt för umebor och besökare och just tillgängligheten som fås genom att knyta an till olika färdstråk/infrastruktur pekas ut som viktig. Ett naturcentrum passar också väl in i en kommunal friluftsplän, om kommunen väljer att ta fram en sådan.

Koppling till det planerade Biosfärområdet Vindelälven

Ett naturcentrum vid Umeälvens delta passar väl in i planerna som finns på Biosfärområde Vindelälven och där en ansökan om att få bli biosfärområde planerar att lämnas in under 2018. Hela området längs Vindelälven från fjällen och vidare längs Umeälvens nedersta del ända ut till deltat och havet vid Holmsund - älvdalens landskap, natur och befolkning - ingår i det planerade biosfärområdet som ansökan ska behandla. Man har också en uttrycklig tanke att skapa ett antal punkter, ”noder”, på olika platser vilka tillsammans kopplar ihop biosfärområdet. Ett naturcentrum vid Umeälvens delta skulle kunna fungera som en sådan nod, även om det inte passar som biosfärområdets centralpunkt. Det kan ändå bli en informationsportal för biosfärområdet och en viktig port i ett av biosfärområdets kärnområden.

Tillgänglighet till området

Umeälvens delta är ett område med relativt få närboende och gångavståndet till de större befolkningskoncentrationerna i Umeå tätort, Obbola eller Holmsund är för långt för gångtrafik. I stort förväntas det förbli så även om en tillväxt av Umeå och kringliggande byar och samhällen sker.

Umeå är en cykelstad och många av stadens invånare, inte minst studenterna, är enbart cykelburna men aktiva under hela året. Med cykel är dock tillgängligheten till Umeälvens deltaområde dålig och behöver förbättras. Både Degernäsvägen och E12/Obbolavägen är också ganska hårt trafikerade och att hitta lösningar som inte medför trafikfara är viktigt. En utbyggnad av en cykelled i en slinga från Umeå och runt Österfjärden i deltat pekas dock ut som ett angeläget planförslag i kommunens fördjupade ÖP för älvslandskapet (2012). En sådan led kan också sammanlänkas med de etablerade cykelleder som finns längre uppströms älven. På många ställen runt Österfjärden behövs bara mindre sträckor ny led för att knyta ihop redan befintliga vägsträckor. Ett naturcentrum skulle kunna få en strategisk placering som knutpunkt på en cykelled mellan Umeå och Obbola.

Väg E12 mellan Umeå och Obbola ska byggas ut och förstärkas och en åtgärdsvalsstudie pågår. Det ger också möjligheter att utforma vägsträckan med t.ex. separat GC-väg, stora avfarter och bättre busshållplatser, åtgärder som skulle underlätta åtkomst och minska trafikrisker för besökare till ett naturcentrum, inte minst cykelburna sådana.

Tillgängligheten med bil är god. Området vid Tuvan ligger ca 10-15 minuters bilväg från såväl Umeå som Holmsund och Obbola, men få större ytor för besöksparkering finns idag i området. Mindre tillfartsvägar är ofta enskilda och inte anpassade för större öknings i trafikvolym.

Kollektivtrafiken är inte anpassad för de som ska besöka Umeälvens delta. Stråket södet om Umeälven betjänas av länstrafikens linje 125 som går mellan Vasaplan i Umeå och Byviken i Obbola med 7-8 turer per vardag och riktning. Trafiken är anpassad till pendlingsresor mellan Umeå och Obbola och inga turer går under helger. Trafiken är också begränsad under skolornas sommarlov. Linjen betjänar många hållplatser längs E12. Hållplatsen Bergön Södra ligger på södra sidan om Bergöbron och i direkt anslutning till infarten till Lill-Tuvan. Avståndet därifrån till den föreslagna platsen för ett naturcentrum är sedan ca 1 km.

Med båt är tillgängligheten till deltats centrala del god. Mellan Umeå och Holmsund finns en farled som också förgrenar sig ut i Västerfjärden via Rinneln. Mindre anläggningsplatser finns på några ställen, och en större vid Lill-Tuvan. Främst Österfjärdens östra delar är ställvis grunda och har dålig tillgänglighet med båt.

Möjliga funktioner

Ett lyckat naturcentrum innehåller mer än bara information om området. Det bör finnas ytterligare komponenter som skapar ett koncept (mötesplats, utflyktsmål, aktiviteter etc.). Det finns både goda exempel och mindre goda exempel på andra håll i Sverige. Vi har under denna punkt tittat översiktligt på framgångsfaktorer och koncept vid andra naturcentrum/Naturum och analyserat detta utifrån Umeås förutsättningar.

Vid andra naturcentra och Naturum är det information och utställningar, guidningar, föreläsningar och skolverksamhet som dominerar, ofta tillsammans med någon slags servering. Det bedöms vara troligt att dessa "traditionella" bitar även kommer att utgöra stommen i ett eventuellt naturcentrum i umetrakten, och de lyfts också fram av de tillfrågade aktörer och föreningar som stödjer idén. Förutom vandringar känns verksamhet med koppling till färd sätt som båt eller cykel självklara. Vill man utveckla andra bitar kan det ske genom att kartlägga de aktiviteter och upplevelser som redan idag lockar besökare till närområdet i liten skala, för att se om dessa går att lyfta fram eller utveckla inom ramen för naturcentret.

Kanske kan besöksviljan ökas ytterligare om ett naturcentrum erbjuder mer okonventionella, unika aktiviteter, och samarbeten med mer oväntade aktörer kan säkert resultera i spännande idéer och koncept. En risk som setts på andra håll är dock att "kringverksamheter" som olika typer av försäljning och restaurangverksamhet efter hand tar över, eller att kopplingen till natur och friluftsliv tappas bort. Det finns många fördelar med att ett naturcentrum får status som Naturum, men med detta koncept följer också en del särskilda krav och vissa begränsningar.

En utmaning kommer sannolikt att bli att få besökssäsongen att räcka längre än vårsommar. Idag är besöksfrekvensen i Umeälvens delta och slättområde väldigt årstidsbunden och det råder lågsäsong under en stor del av hösten och vintern. Vilka delar av deltat och intill liggande slättområden som besöks mest skiftar också över året. Det finns många exempel på välbesökta naturcenter och naturum som ändå har en förhållandevis kort besökstopp. Hur viktigt är en utsträckt besökssäsong?

Erfarenheter från liknande besökspunkter

De besökspunkter som betecknas Naturum påminner mycket om det naturcentrum som skulle kunna etableras i Umeälvens delta. Dessa platser varierar avseende lokalisering, målpunkter och funktioner men kan ändå ge en indikation på vilka besökstal som kan förväntas i ett naturcentrum i Umeå.

Naturvårdsverket sammanställer besöksstatistik från de 33 Naturum som finns i landet och 2015 varierade besökssiffrorna från 5 000 besökare (Ammarnäs) till 117 000 (Kullaberg och Vattenriket). De Naturcentrum som kan sägas påminna mest om Umeälvens delta är Färnebofjärden, med 18 000 besökare eller Höga Kusten, med 49 000 besökare. Faktorer som läget (närhet till befolkningscentra) och vilka lokaler och verksamheter som är samlokaliserade verkar vara de som är av störst betydelse för besöksantalet. Pampiga anläggningar som får mycket marknadsföring har fördelar, men intrycket är att det inte uppväger det förstämnda. Man har på vissa håll noterat en dålig betalningsvilja för aktiviteter kopplade till centren.

Naturum besöks i huvudsak under sommarmånaderna och mer än hälften av besöken sker under juni-augusti. Vissa Naturum har helt annan säsongsvariation, exempelvis har Hornborgasjön nästan hälften av sina besökare under april månad då tranorna utgör en särskild sevärdhet.

Besöksstatistik finns även från mer närliggande besökspunkter, om än de inte alla är så lika ett naturcentrum. Exempelvis anger Umeå kommun att Umeå Energicentrum i Klabböle har ca 25 000 besökare under de två sommarmånader som man har öppet. Kvarkens Naturcentrum Terranova (som är samlokaliserat med Österbottens museum i Vasa) har ca 20 000 besökare per år. Skogsmuseet i Lycksele har 14 000 besökare per år och Västerbottens museum i Umeå hade ca 120 000 besökare 2015.

Generellt sett utgör den egna kommunen och närliggande skolor de viktigaste samarbetsparterna. Grundskoleklasser, men även folkhögskola och universitet, utgör en betydande del av besöken under lågsäsong. Graden av samverkan med föreningar och andra verksamheter är i allmänhet låg och sker framför allt i samband med särskilda programpunkter, t.ex. "Svampens dag". Permanent samverkan med föreningar verkar vara ovanligt bland de centrubildningar vi har fått kontakt med. Vilka föreningar som är delaktiga beror i stor grad på de naturliga förutsättningarna på platsen. En stor del av den dagliga verksamheten vad gäller guidning och föreläsningar utförs av den egna personalen. På något ställe påpekar man att offentlig finansierad guideverksamhet har upplevs som kontroversiellt och väckt mycket lokal debatt.

2017-10-10

Aktörer och samverkan

Allmänt om förutsättningarna för samverkan

Utifrån de underlag som sammanställts under utredningens första steg är den samlade bilden att det bör finnas goda förutsättningar för olika slags samarbeten och gemensamma lösningar i ett naturcentrum, såväl från myndigheter som olika centrumbildningar, skolor och ideella föreningar. Älvslandskapet och Umeälvens delta lyfts också i ett större sammanhang fram av t.ex. länsstyrelsen och Biosfärområde Vindelälven. Förutom med några större aktörer som myndigheter och liknande (se Planer och visioner för området) har också kontakter tagits med ett antal ideella föreningar och liknande för att sondera intresset och belysa deras intresse och möjligheter för samverkan, men också begränsningar.

Intresse för medverkan från naturskolan, föreningar och andra aktörer inom friluftsliv/naturområdet

Naturskolan

Naturskolan är positiv till idén och ett naturcentrum är intressant för deras verksamhet, i första hand vår och höst. Främst för kurser för pedagoger och eventuellt klasser. Man har en rad förslag på aktiviteter och upplevelser som man gärna vill ha där, och även konkreta förslag på utrustning och lokalutformning, t.ex. att lokaler för föreläsning bör rymma 30-35 personer. Det är osäkert om man vill eller kan medverka till drift och underhåll och i vilken utsträckning man kan hyra lokaler.

Västerbottens Ornitologiska Förening, med lokala avdelningar

Föreningen är inte negativ till själva idén men spontant säger man att en lokalisering vid Tuvan är mindre lämplig för föreningens syften då UFF m.fl. avdelningar har en stor del av sin verksamhet (ringmärkning, fågelguidningar) centrerad runt Degernäs och inte i de centrala delarna av deltat.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen är positiv till idén och stödjer initiativet. Föreningens ekonomi och aktivitet medger dock för närvarande varken regelbundet nyttjande eller hyra av lokaler. Fågelskådning, naturguidningar och möteslokaler lyfts fram, man ser gärna året-runt aktiviteter.

Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven

Stiftelsen är informerad om förstudien angående naturcentrum och länsstyrelsens representant i stiftelsens styrelse är tillfrågad om synpunkter. Förstudien om ett naturcentrum behandlades kort på ett styrelsemöte i mars 2017. Inga invändningar framkom då.

Friluftsförbundet

Friluftsförbundet är generellt positiva till ett Naturcentrum, men ser inte behov av att förlägga verksamhet dit som föreningens verksamhet ser ut i dagsläget.

Tegs Scoutkår och Obbola Scoutkår

De tillfrågade scoutkåren ställer sig generellt positiva till idén med ett naturcentrum men betonar att de har sina verksamheter kopplade till Tegsområdet respektive Obbola och att ett naturcentrum vid Umeälvens delta, t.ex. vid Lill-Tuvan, ligger alltför långt därifrån. Av den anledningen är man inte intresserad av att medverka och man tror heller inte att det finns ett behov av att regelbundet nyttja anläggningen för sina aktiviteter.

Norrlands Entomologiska Förening

Entomologiska föreningen stödjer idén men ser inte att föreningen själv har resurser eller behov av detta i nuläget. Regelbundet nyttjande är inte troligt, däremot kanske enstaka gemensamma aktiviteter med andra naturföreningar. Förbudet att samla insekter i Umedeltat-reservatet gör att föreningen ogärna lägger verksamhet som exkursioner och liknande i detta område.

Västerbottens läns Botaniska Förening

Botaniska föreningen är positiv till idén. Ett Naturcentrum kan bidra till att öka intresset för naturrelaterade frågor. Om naturcentret t.ex. gjorde lite "reklam" för lokala och regionala naturföreningar så har deras och andra föreningar naturligtvis nytta av centret. Botaniska föreningen kan inte tänka sig hyra lokaler, ekonomin medger inte att betala för detta. Man tror inte på regelbunden verksamhet men intresse finns att kanske nyttja lokaler för t.ex. studiecirkel i botanik. Föreningen kan också ställa upp för botaniska guidningar och liknande. De påpekar att den bör vara tillgänglighetsanpassad för alla nyttjares behov!

Fältbiologerna

Är tillfrågade men umeåsektionen är för närvarande inaktiv och man hänvisar till Naturskyddsföreningen som närmast tillvaratar deras intressen.

Sammanfattande bedömning av potentialen (DEL 1)

Sammanfattningsvis pekar utredningen på att ett naturcentrum i Umeås närhet, någonstans vid Umeälvens delta, har goda förutsättningar att bli framgångsrikt. Närheten till Umeå stad, relativt god tillgänglighet, läget i älvskapslandskapet, många möjligheter till samverkan samt att idén får ett uttalat stöd från ett flertal tillfrågade myndigheter och föreningar visar på att förutsättningarna är gynnsamma. Viktiga aktörer som länsstyrelsen, kommunen, Biosfärområde Vindelälven och naturskolan stödjer idén och har delat med sig av egna tankar om dess innehåll och verksamhet.

Utredningen indikerar inte att ett naturcentrum, så länge det behåller sin inriktning på natur och friluftsliv, skulle ha någon större negativ påverkan på andra besöksmål eller verksamheter, utan att det snarast ökar eller tillför nya värden till området. Möjligen kan viss guideverksamhet skapa konkurrens. En första, mycket grov skattning av besökspotentialen för ett naturcentrum vid Umeå baserat på de jämförbara naturcentra som verkar ha liknande förutsättningar hamnar väldigt grovt på ca 10 000-15 000 besökare per år. "Traditionella" beståndsdelar som information och utställningar, guidningar, föreläsningar och skolverksamhet är det som de tillfrågade har störst intresse av att medverka i eller ta del av.

De utmaningar som träder fram i Del 1 är främst tillgänglighet och utrymmeskrav, särskilt om ett naturcentrum ska bli riktigt välbesökt och även kunna expandera. Exempel visar också att "kringverksamheter" kan riskera att hamna i konflikt med natur- och friluftsentresserna eller ta över naturcentrets framtoning på ett oönskat sätt om inte etablering och verksamhet planeras på ett genomtänkt sätt. Indikationer finns även från några platser att besökarnas betalningsvilja överlag varit låg för aktiviteter kopplade till ett naturcentrum. De ideella föreningarna i umetrakten verkar inte vara ett stöd att förlita sig på när det gäller drift, underhåll och lokalhyra. De föreningar som svarat är överlag tveksamma till att använda ett naturcentrum för sin regelbundna verksamhet, eller att hyra lokaler där. De har redan fungerande inomhuslokaler på närmare håll och har begränsade resurser både vad gäller ideella krafter och ekonomi. En fråga är också hur stor ett naturcentrums säsongsvariation får vara vad gäller besöksfrekvens.

DEL 2 - Lokalisering - Är Tuvan rätt plats?

I detta avsnitt analyseras om platsen vid Tuvan är en lämplig lokalisering.

Vilka fördelar och möjligheter har en lokalisering vid Tuvan? Vilka begränsningar innebär platsen?

Allmänt om lokaliseringen

Utgångspunkten i denna utredning är att platsen för naturcentret ska ligga någonstans i relativ **närhet av Umeälvens delta**. Detta har utgjort grunden för den kommunala ansökan om medel som möjliggjort denna utredning. Det finns också långt framskridna tankar på detta i kommunens fördjupade översiktsplan för älvslandskapet. En lokalisering vid Umeälvens delta skulle ge goda samordningsvinster med länsstyrelsen. Ett naturcentrum i deltat är helt i enlighet med länsstyrelsens planer att försätta arbetet med att tillgängliggöra och informera om Umeälvens delta, i vilka ingår en större huvudentré till reservatet. En plats som ligger nära attraktiva naturmiljöer och möjliggör en besöks-turism är då också en stor styrka i det fall ett naturcentrum i framtiden får status som naturum. Länsstyrelsens stöd bedöms som helt avgörande för att förverkliga planerna på ett naturcentrum med fokus på Umeälvens delta.

Bland annat av dessa anledningar är det inte aktuellt att utreda andra lokaliseringar, i Umeå centrum eller i stadens utkanter, t.ex. vid älven intill Strömpilsplatsen. Inte heller en placering vid något annat av de naturskyddade områden som ligger i stadens relativa närhet, t.ex. Grössjön, Hässningsberget eller Tavle fjärden. Embryot till planerna på ett naturcentrum kom från den ideella naturvården, främst Umeå Fågelöverensnings planer på en fågelstation, och redan i diskussionernas inledande skeden var det tydligt att önskemålen gällde en lokalisering i just området Umeälvens delta och slätter. Att stora delar av Umeälvens delta omfattas av naturskyddade miljöer bedöms inte innebära några stora svårigheter för ett planerat naturcentrum.

Umeälvens deltaområde har överlag en stor potential för besöks-turism tack vare sitt goda läge. En placering vid älven, närheten till staden och Umeå flygplats är stora styrkor. Dessutom ligger området mitt mellan Umeå och Holmsund och därmed längs vägen för alla resenärer som via Holmsund reser till och från Vasa, och resten av Finland.

Lokaliseringar som har utvärderats

Inledningsvis presenteras de sex lokaler som varit förmål för utredningen. De alternativ som vi har jämfört är belägna på olika platser i det område som brukar benämnas Umeälvens delta och slätter och som ingår i Natura 2000-området med samma namn (se karta). Flera av platserna finns också med i de planer på entréer till Umeälvens delta som togs fram av länsstyrelsen i informationsplanen för reservatet i Umeälvens delta (2008). Lokalernas lägen kan ses i översiktskartan på sid 23.

Tuvan (Lill-Tuvan)

Lokalen Lill-Tuvan är belägen i naturreservatet Umeälvens delta och ligger lågt vid älven, på västra sidan av Österfjärden, på en landtunga mellan Österfjärden och ön Tuvan i söder och deltats västligaste förgrening Rinneln i norr. Besökare anländer oftast med bil på den enskilda grusväg som leder ner hit från E12. Vid Lill-Tuvan finns en stor grusad parkering, men också en småbåtshamn och härifrån utgår också en vandringsled ut på Tuvan via en hängbro. Utblickar kan främst ske mot älven och Storsandskär i nordost eller längs en mindre älvfåra åt sydväst och Rinneln åt väster. För att få en bättre helhetsbild av deltat är dock fågeltornet och plattformen på Bergöns topp intill E12 ca 850 m åt väster den bästa utblickspunkten. Bergön ligger relativt strategiskt i deltat och är en av mycket få högt belägna punkter i området. Från Bergön kan också Västerfjärden och dess fåglar överblickas. Vandringsleden på Tuvans östsida och fågeltornet och gömslet som finns där ger också bra utblickar över Österfjärden där rastande fågelmängder kan beskådas. I övrigt är det lövdominerade, opåverkade naturtyper och växtsuccessioner som kan upplevas runtom Lill-Tuvan eller efter en kort vandring. Platsen vid Lill-Tuvan har hög åretrunt-användning och besöks från tidig vår ända fram till hösten. Omgivande naturmiljöer är bitvis störningskänsliga och delar av Tuvan är fågelskyddsområde med beträdnadsförbud 1/4-15/8, men den spångade leden är undantagen.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket, den ingår i naturreservatet men tillgång till marken går att lösa och det ska inte ses som ett problem. De tillgängliga ytorna i form av en grusplan m.m. vid Lill-Tuvans småbåtshamn har en yta på cirka 3000 kvadratmeter. Lokalen är lågt belägen vilket medför att övesvämningensrisken måste beaktas vid planeringen. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Det finns dock möjliga VA-lösningar för byggnad (eventuell samordning med befintligt system i området) i samstämmighet med kommunens VA-strategi. Idag finns ingen anslutande GC-väg vid Tuvan men en ny cykelled runtom Österfjärden finns med i kommunens översiktsplan för älvlandskapet och kommer att bli än mer prioriterad i och med den uppgradering av E12 som är på gång. På norra och nordvästra sidan Lill-Tuvan finns många närboende i form av fritidshus och permanent bebyggelse. En väl planerad lokalisering av ett naturcentrum vid Tuvan kommer dock att ge möjligheter till "win-win effekter" för närboende genom att tillfartsvägen rustas upp, VA-nätet byggs ut och möjligheterna för åtkomst via cykel och kollektivtrafik ökar. Avfart och anslutande väg från E12 kräver särskild uppmärksamhet.

Degernäs ("Skådarlimpan")

Den aktuella lokalen ligger vid naturreservatet Södra Degernässlätten-Sundet, ca 2 km från det egentliga älvdeltat, mitt i jordbrukslandskapet på östra sidan Degernäs by, intill Degernäsvägen på östra sidan Degernäsbäcken. Besökare anländer som regel med bil via Degernäsvägen. Landskapet är flackt men här finns idag en iordningställd observationsplats i form av en kulle ("skådarlimpan"), en parkering och en informationstavla. Utblickar finns framför allt mot de åkerslätter i söder och norr som bl.a. erbjuder iordningställda områden för rastande fåglar och där stora antal fåglar samlas, huvudsakligen under tidig vår. Det är i stort sett enbart för sin fågelskådning som platsen drar besökare. En skyltad stig följer en brukningsväg söderut genom reservatet ca 3 km, förbi en observationsplattform och ända ner till Västerfjärden i Umeälvens delta. Naturen i lokalens närområde utgörs av brukat åkerlandskap, ordinära barrskogar och byns miljöer. Anlagda våtmarker, restaurerade strandängar m.m. kan ses på längre avstånd (som närmast ca 1 km). Platsen har låg åretrunt-användning, den drar stora antal besökare (främst fågelintresserade) under mars-början av maj men resten av året är besökarna på platsen ganska få. Fågellivet är då betydligt blygsammare, med färre arter. Platsen vid Degernäs utmärker sig inte gentemot omgivningarna när det gäller övriga rekreationsmöjligheter. Omgivande slättlandskap, inklusive stigen söderut genom reservatet ner till Umeälvens delta är fågelskyddsområde med beträdnadsförbud 1/4-15/5 och först därefter (när huvuddelen av fåglarna lämnat området) kan besökaren få tillträde till större arealer.

Fastigheten ingår dagsläget inte i naturreservatet, den arrenderas av privat ägare. De tillgängliga ytorna i form av parkering och kulle är begränsade. Det finns dock troligen en god möjlighet att förvärva privat mark (åkermark) i direkt anslutning till denna plats, se nedan. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Idag finns ingen anslutande GC-väg till Degernäs och även om nya cykelleder mot Degernäs finns med i kommunens plan så är det inte högprioriterat och utbyggnad kommer inte att beslutas innan åtminstone år 2020. Från Umeå kan åtkomst med cykel idag ske norrifrån via småvägar genom slätt- och skogsområdena (underlag från Umeå kommun), men t.ex. inte under våren då beträdnadsförbud råder inom reservatets fågelskyddsområde. I övrigt är cyklister hänvisade till tätt trafikerade vägar. Avfarten från den tätt trafikerade Degernäsvägen kräver särskild uppmärksamhet från både bil- och cykelburna besökare.

Villanäs

Lokalen är belägen i naturreservatet Umeälvens delta, på en udde på östra sidan Österfjärden i deltats östra del, mellan Umeå och Holmsund. Besökare anländer oftast med bil från Holmsundsvägen ca 1,3 km i nordost. Platsen ligger lågt men här finns sedan länge ett större fågeltorn. En 900 m lång träramp/-spång leder ut till fågeltornet från en liten entréparkerings vid Bergsbodavägen intill järnvägen Umeå-Holmsund. I övrigt är det mycket begränsad tillgång till besöks- och utblicksplatser runtomkring. Inga fler iordningställda leder finns i dagsläget. Från tornet har besökaren öppna vyer över Österfjärdens vattenytor, grundområden och öar. Besökaren kan uppleva olika slags naturtyper och landhöjningssuccessioner under vandringen ut mot tornet och runtom detta, allt från granskog till öppen strandäng och grundområden med öppna vattenytor. Stora fågelansamlingar i form av änder, vadare m.m. kan ses från fågeltornet främst under våren, från islossningen, men i viss utsträckning till långt in på hösten. Avstånden är dock ofta långa (ca 1 km och uppåt). Dessa avstånd kommer att öka allt mer över tiden pga. deltaprocesserna och landhöjningen. Lokalen har hög åretruntanvändning och besöks från tidig vår ända fram till hösten.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Tillfartsområdet är överlag ganska trångt. De tillgängliga ytorna nära väg utgörs mestadels av en liten parkering, ca 450 kvadratmeter. Kommunen äger endast mindre markytor i närheten, inte helt i anslutning till Naturvårdsverkets mark. I övrigt är lokalen kringgärdad av privat mark. Större ytor finns i huvudsak längre söderut, ut mot fågeltornet. Platsen finns ej med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Endast inom verksamhetsområde för vatten. Norr och söder om parkeringen finns närboende i både fritidshus och permanent bebyggelse. Udden med fågeltornet ligger längre ut och på avstånd från dessa.

Långnäsudden

Platsen ligger i naturreservat Umeälvens delta, på östra sidan Österfjärden i deltats östra del, mellan Umeå och Holmsund, och ca 2 km söder om Villanäs (se ovan). Besökare anländer oftast med bil från Holmsundsvägen drygt 2 km i nordost. Långnäsudden är belägen mellan två områden med bebyggelse av både fritidshus och permanentboende. En grusväg leder ut på udden och fram till en liten parkering. Inga iordningställda vandringsleder finns. Platsen ligger lågt men från udden har besökaren öppna vyer över

Österfjärdens vattenytor, grundområden och öar. Närliggande opåverkade naturmiljöer består av strandskog av gråal samt fuktig strandäng vilka dock uppgår till en begränsad areal. Angränsande skog är i övrigt brukad, barrdominerad och relativt ung.

Stora fågelansamlingar i form av änder, vadare m.m. kan ses från udden främst under våren, från islossningen, men i viss utsträckning till långt in på hösten. Avstånden är från ca 500 km och uppåt. Lokalen har låg åretruntanvändning och besöks mest under våren, av ett begränsat antal fågelintresserade.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Lokalen Långnäsudden är trång med en liten parkering, totalt cirka 500 kvadratmeter. Kommunen äger flera angränsande markytor. I övrigt är lokalen kringgärdad av privat mark. Platsen finns inte med på kartan över kommande verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Norr och söder om parkeringen finns närboende i form av fritidshus och permanent bebyggelse.

Holmen

Platsen är belägen i naturreservatet Umeälvens delta på södra sidan Österfjärden i deltats sydöstra del, på nordspetsen av ön Holmen belägen mellan Obbola och Holmsund. Holmen förbinds med fastlandet genom broar på vilka E12:s passage över Umeälven sker. En bilväg leder hit drygt 1 km från E12 i söder. Lokalen ligger intill den gamla Kolerakyrkogården som finns på Holmen. Sydväst om platsen på udden ligger ett stort sammanhängande område med permanentboende och fritidshus, och i sydost ligger några enskilda spridda hus. Platsen ligger relativt högt och den tillgängliga plattformen bjuder på fin utsikt över hela Österfjärden. På östra sidan av Holmen finns vindskydd och eldplats. Besökare anländer ofta med bil men även en båtbygga finns. Bryggan ligger vid norra udden. En ny parkering vid Kolerakyrkogården finns iordningställd och en rullstolsstig utgår från parkeringen till plattformen. Inga iordningställda vandringsleder finns. Från udden har besökaren fria vyer över Österfjärdens öppna vattenytor medan avstånden är långa till deltats grundområden och öar. Naturmiljöerna runtom på Holmen är i huvudsak begränsade till tallskog på hållmark med klippvegetation. Närliggande naturmiljöer består mest av granskog av blåbärstyp. Sedan länsstyrelsen tog fram sin informationsplan för Umeälvens delta (2008) har det mesta av Holmens mest attraktiva natur antingen exploaterats eller privatiserats vilket betyder att en besökares möjlighet till naturupplevelser nu begränsats väsentligt. Österfjärdens fågelansamlingar kan ses från udden, men på långa avstånd (minst ca 1-1,5 km). Lokalen har hög åretruntpotential och besöks från tidig vår ända fram till hösten.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Ytorna består idag av parkering samt liten plattform på klipphällarna, cirka 50 kvadratmeter. Platsen finns inte med i kartan över kommande verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. På hela västra sidan Holmen, men även på några platser på östra sidan, finns många närboende. Tillfartsvägen går förbi många hus. Avfarten från E12 kräver särskild uppmärksamhet.

Storavan, Stöcke

Den aktuella lokalen ligger vid naturreservatet Storavan, ca 1,2 km från det egentliga älvdeltat, intill den restaurerade fågelsjön Storavan i sydöstra delen av Stöcke by. Här finns idag en iordningställd observationsplats i form av en plattform och en mindre gräsyta samt en parkering med informationstavla. En ca 500 m lång stig utgår också mot en plattform på sjöns södra sida. Möjlighet finns att koppla ihop besökspunkter vid Storavan med en ligghall för de betesdjur som sköter Umedeltats naturbeten, om en sådan hall framöver byggs i närheten av Storavan, något som finns i länsstyrelsens planer. Utblickar finns mot fågelsjön Storavan med sina betade strandängar, samt kringliggande åkerlandskap där stora antal rastande fåglar samlas, främst under tidig vår, mars-början av maj. Naturen runtom platsen utgörs i övrigt av brukat åkerlandskap och ordinära barrskogsmiljöer. Platsen har låg åretruntanvändning, den drar flest besökare (främst fågelintresserade) under mars-början av maj med mindre antal under resten av året. Storavan utmärker sig inte gentemot omgivningarna när det gäller övriga rekreationsmöjligheter. Storavan och kringliggande mark har beträdnadsförbud 1/4-15/5 och delar även fram till 15/8, men det begränsar inte upplevelserna på platsen.

Fastigheten ägs av Naturvårdsverket och ingår i naturreservatet. Det är dock ett trångt område mellan permanentbostäder och bondgård på privat mark, parkeringen är liten. Totalt cirka 500 kvadratmeter mark. Platsen finns inte med i kartan över befintligt verksamhetsområde för VA i kommunens utvecklingsstrategi för VA. Norr och söder om platsen finns närboende.

2017-10-10

Lokaliseringskriterier

De alternativ som utvärderats har jämförts med varandra enligt en rad uppställda kriterier. Närheten till Umeälvens delta är av tidigare anförda skäl en bärande del i planerna. Eftersom fokus bör ligga på att tillgängliggöra Umeälvens delta och slätter för besökare genom t.ex. information, upplevelser och aktiviteter så kan inte platsen ligga alltför perifert i förhållande till älvens delta och dess skyddade naturområden.

En viktig utgångspunkt har också varit de kriterier för en entré som anges i skötselplanen för naturreservatet Umeälvens delta (Länsstyrelsen 2008). Där anges följande kriterier för en entré:

- Den har ett läge nära ett kommunikationsstråk
- Den har ett strategiskt läge för utblickar
- Den erbjuder fina naturupplevelser i omgivningen.
- Platsen är möjlig att utveckla vidare, t.ex. som en mötesplats i form av ett café eller liknande

Utöver detta har vi lagt till ytterligare ett antal kriterier, i enlighet med bl.a. kommunens förarbeten till denna utredning. Platsen ska om möjligt erbjuda både miljöer för natur, kultur, aktiviteter och information/pedagogik. Vi har sedan gjort jämförelsen av lokalerna i enlighet med fyra huvudrubriker: Närhet till Umeälvens delta, Tillgänglighet, Utblickar och upplevelser samt Utvecklingsmöjligheter. Utgångsläget är de nuvarande förhållandena, och vilka möjligheter och begränsningar de ger förutsättningar för. En översikt av kriterierna och de utvärderade lokalerna ses på sid 30-31.

1. Närhet till Umedeltat

Ligger alternativet i, eller i direkt anslutning till, det egentliga älvdeltat?

2. Tillgänglighet idag

Tillgänglighet med bil

Ligger alternativet inom 1 km från en större väg av god standard?

Tillgänglighet med kollektivtrafik

Ligger alternativet inom 1 km från befintlig busslinje som trafikeras med minst 5 turer/dag?

Tillgänglighet till fots eller med cykel

Ligger alternativet inom 10 km från tätort och 1 km från gång- och cykelbana?

Tillgänglighet med båt

Ligger alternativet inom 1 km från en småbåtshamn med minst fem båtplatser?

Tillgänglighet för funktionshindrade

Är befintliga anläggningar vid alternativet tillgängliga för besökare med funktionsnedsättningar?

3. Utblickar och upplevelser

Utblickar över älvdeltat

Kan besökare se Umeälvens aktiva delta från alternativet?

Mångfald av skyddad natur nära

Finns minst tre av nedan uppräknade naturupplevelser (skyddade arter och naturmiljöer) i reservatet lätt tillgängliga inom 1 km från alternativet under besöksäsong?

- Flyttfågelansamlingar
- Grundområden
- Våtmarker
- Strandskog
- Lövskog
- Barrskog

Variation av friluftsliv och kultur

Finns goda förutsättningar för minst tre av följande upplevelser och aktiviteter?

- Fågelskådning
- Sportfiske
- Vandringar
- Skid- och skridskoåkning
- Utsiktspunkter
- Kulturhistoria

Året-runt-användning

Är den huvudsakliga besöksäsongen för alternativet i dagsläget längre än 4 månader?

Andra befintliga målpunkter (attraktioner) i närheten

Finns det någon annan viktig målpunkt för besökare inom 1 km från alternativet?

4. Utvecklingsmöjligheter

Tillgängliga ytor

Är den tillgängliga ytan vid alternativet minst 2500 m²?

Teknisk försörjning

Finns det ett befintligt VA-nät inom 1 km från alternativet?

Markåtkomst

Har kommunen eller staten rådighet till marken för alternativet?

Motstående intressen eller liknande saknas

Saknas motstående intressen, andra större begränsningar eller risker för störning/negativ påverkan vid alternativet?

Lokaliseringskriterium	Tuvan (Lill-Tuvan)	Degernäs	Villanäs	Långnäs- udden	Holmen	Storavan, Stöcke
1. Närhet till Umedeltat	JA	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
2. Tillgänglighet idag						
- med bil	JA	JA	JA	JA	JA	JA
- med kollektivtrafik	JA	JA	JA	NEJ	NEJ	NEJ
- till fots eller med cykel	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
- med båt	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
- för funktionshindrade	JA	JA*	NEJ	NEJ	JA	JA
3. Utblickar och upplevelser						
Utblickar över deltat	JA	NEJ	JA	JA	JA	NEJ
Mångfald av skyddad natur nära	JA	NEJ	JA	NEJ	NEJ	NEJ
Variation av friluftsliv och kultur	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
Året-runt-användning	JA	NEJ	JA	NEJ	JA	NEJ
Andra målpunkter i närheten	JA	NEJ	NEJ	NEJ	JA	NEJ
4. Utvecklingsmöjligheter						
Tillgängliga ytor	JA	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Teknisk försörjning	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Markåtkomst	JA	JA	JA	JA	JA	JA
Motstående intressen etc saknas	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ	NEJ
Antal JA (av 15 möjliga)	12	4	8	4	10	3

* tillgängligt för rörelsehindrade med ledsagare

Sammanfattande bedömning av lokaliseringen (DEL 2)

Jämförelsen av de alternativa lokaliseringarna visar att Tuvan har de bästa förutsättningarna. Tuvan uppfyller flest kriterier totalt, och utmärker sig positivt både vad gäller tillgänglighet samt utblickar och upplevelser. Trots att motstående intressen och begränsningar även finns där, i form av t.ex. närboende och trafikanslutning, så förändrar det inte bilden av att Tuvan är det bästa av de utvärderade alternativen. Dessutom ligger Tuvan strategiskt i deltat och platsen bedöms också ha bättre utvecklingsmöjligheter än de övriga lokalerna, om man väger samman tillgängliga ytor, hela-året perspektivet och förutsättningarna att utveckla och erbjuda besökare en bredd av olika upplevelser och aktiviteter. Ett besökscentrum vid Tuvan med personal stationerad där förhindrar heller inte att guider dagtid kan stationeras i enklare faciliteter på andra lokaler i deltaområdet, t.ex. Degernäs, eller att guidade turer för besökare utgår från Tuvan till andra delar av deltaområdet.

Tuvan vore också en naturlig utgångspunkt med stor potential för olika typer av årstidsbundna turer och guidningar med koppling till Umeälven och dess delta. Det kan röra såväl guidade turer för fågelskådare som turer på skridsko eller med cykel eller kajak/kanot. Till exempel runtom Österfjärden.

DEL 3 - Utformning

*I detta avsnitt utformas ett möjligt och enkelt
konceptförslag som baseras på analyserna
under föregående steg*

Förslagets utgångspunkt

Vi har tagit fram ett möjligt och enkelt konceptförslag på ett naturcentrum. Illustrationerna baseras på de synpunkter och önskemål avseende lokalisering, byggnad, storlek och utformning som utredningen visat på. Förslaget innehåller illustrationer, förslag på materialval, särskilda funktioner, tillgänglighet, etc.

Förslaget ska visa att konceptet kan integreras väl på vald plats och kan konkretiseras med en tilltalande design och en ändamålsenlig och funktionell utformning, i huvudsak genom att:

- Ta tillvara lokaliseringens möjligheter
- Följa de riktlinjer som gavs i förfrågningsunderlaget avseende byggnadens storlek, utformning, innehåll och funktioner
- Inarbета andra detaljer i enlighet med den input som inkommit i förstudiens Del 1 och Del 2, från bl.a Umeå kommun, projektgrupp och olika intressenter

Synpunkter och förslag på innehåll har insamlats och diskuterats under den pågående utredningen.

Lokalisering vid Tuvan

Förslaget utgår från en lokalisering vid Tuvan, enligt förstudiens Del 2. I länsstyrelsens skötselplan för naturreservatet Umeälvens delta (2008) sägs bland annat att:

Reservatets entréer ska utformas för att kunna ta emot större grupper av människor samtidigt (minst 50 personer). Vid entréerna ska finnas minst ett tiotal p-platser (inklusive möjlighet för minst en buss att parkera), en samlingspunkt i form av ett fågeltorn eller en raststuga, sittbänkar, och ett heltäckande informationsutbud.

Från kommunen har övergripande önskemål varit att:

Skapa en attraktiv besöks- och mötesplats, med stor året runt-potential. Ett naturcentrum som tillför värden till området. Platsen ska ge utblickar och upplevelser!

Särskilda krav

En avstämning angående förslagets huvudsakliga inriktning och dess mest prioriterade innehåll och funktioner gjordes med Umeå kommun den 10 oktober 2016, innan illustrationer påbörjats. Då belystes bl.a. relevanta och jämförbara naturcentra på andra håll i Sverige, önskemål att möjliggöra att bygga ut anläggningen i framtiden samt att ett riktigt Naturum på sikt bör vara målet. Huvudsakliga önskemål har varit:

- "Basförslaget" enkelt och funktionellt, baserat på erfarenheter på andra håll
- Ska gå att bygga ut i moduler/etapper; på sikt ett riktigt Naturum
- Barnperspektiv och tillgänglighet viktigt
- Beakta risken för översvämning/högt vattenstånd pga. låglänt, älvnära läge
- Vinterbonat, möjligt att värma upp vintertid, enkel övernattning?
- Enkelt café/serveringsutrymme, ej tillagningskök
- Mötes-/samlingslokaler
- Utställningsrum
- Bas för personal (naturinformatör)
- Vissa förvaringsutrymmen för undervisning (dock inga större lagerutrymmen)
- Ska harmoniseras med omgivningarna
- Gärna byggd av trä och med ett genomgående miljötänk

Länsstyrelsens naturbevakare har i dag sina förråd med utrustning och annan materiel på andra platser i Umeåområdet, t.ex. vid Röbäcksdalen, vilket fungerar bra och därför är det inte troligt att man kommer att ha behov av förrådslokaler eller uppställningsplatser inom ramen för ett framtida naturcentrum.

Ingen detaljskiss

Inriktningen bör vara att i inledningsskedet planera och räkna på ett utförande i stil med grundnivån men att man på sikt har målsättningen att ett fullt utbyggd förslag på sikt ska bli verklighet. Grundförslaget får inte vara påtagligt begränsande för eventuell framtida utbyggnad så att man måste göra om allt från början om man ska bygga ut i större skala.

Målsättningen ska vara att åtminstone i grundutförande ha lokaler som erbjuder god allroundfunktion utan att vara alltför specialiserade. Över tid måste man räkna med att besökarnas och föreningarnas intressen, aktiviteter och behov kan förändras. Anläggningen ska inte anpassas efter någon enskild ideell förenings lokalbehov.

Glasade fasader ska erbjuda fina vyer eller möjligheter till interaktiva naturupplevelser på avstånd med t.ex. kikare. Utifrån ska de samtidigt kunna fungera som "skyltfönster" även om anläggningen är stängd.

Förslaget ska ses som en principskiss och inte som en utförlig ritning där varje detalj i byggnaden visas. Beroende på utförande och vilken utbyggnadsnivå som väljs kan olika krav på utrymmen eller lösningar krävas eller vara önskvärda. Tillagningskök ställer t.ex. krav på särskilda utrymmen, liksom om övernattning/boende i någon form ska finnas. Sådana frågor får lösas i ett senare skede när man tar beslut om vilket utförande som anläggningen ska ha. Om en utbyggnad till regelrätt Naturum i enlighet med Naturvårdsverkets bestämmelser ska genomföras så medför det också att särskilda riktlinjer och krav tillkommer.

Praktiska lösningar för olika utföranden som efterfrågats rör t.ex. möjligheten att vintertid enbart hålla mindre delar av byggnaden öppen, utan att de andra delarna av byggnaden är tillgängliga och behöver uppvärmning. Om en utbyggd anläggning med möjlighet till övernattning eftersträvas bör man planera för att boende kan få tillgång till utrymmena utan att det krävs nyckel eller bemanning på plats, eller att hela byggnaden för den skull måste vara öppen. Samma sak gäller om personal, t.ex. naturguider, ska kunna bo över. En övervåning kräver installation av en hiss och lyftplatta. Åtgärder för att underlätta tillgänglighet måste också inkludera parkerings-/avställningsmöjligheter för permobil och rullstol.

Var på platsen som byggnaden bäst lokaliseras är inte heller fastställt i detalj. Ett läge nära vattnet är attraktivt men kräver att man tar höjd för översvämningsrisken. Detta kan göras med en genomtänkt detaljplacering i kombination med att anlägga på en förhöjd grund eller på pålar.

Inom området kan det vara en fördel om byggnaden förläggs i ett något mer skyddat läge, inte exponerat på den öppna grusplanen utan antingen i relativ närhet till anslutande skog/natur eller åtminstone med (planterade) träd och buskar i tät anslutning. Å andra sidan ger det en större risk för vandalism eller inbrott. Något som lokaliseringen vid Tuvan redan i sig skulle kunna inbjuda till.

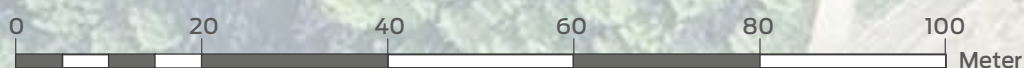

**GESTALTNING
AV NYTT NATURCENTRUM**

OM GESTALTNINGEN

Enetjärn Natur presenterar här idé, skisser och design för nya naturcentrum på Tuvan.

För idé och utformning står Susan Enetjärn, Enetjärn Natur.

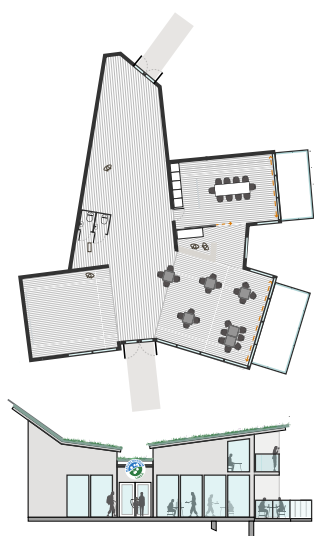
NATURCENTRUM TUVAN

Här gestaltas byggnaden inklusive alla sektioner

- Lokalisering i SV delen av området
- Nära vattnet, med attraktiva uteplatser
- Tillgänglighet; nära stigen ut till hängbron
- Närhet till anslutning mot Bergön och E12

BYGGNAD I SEKTIONER

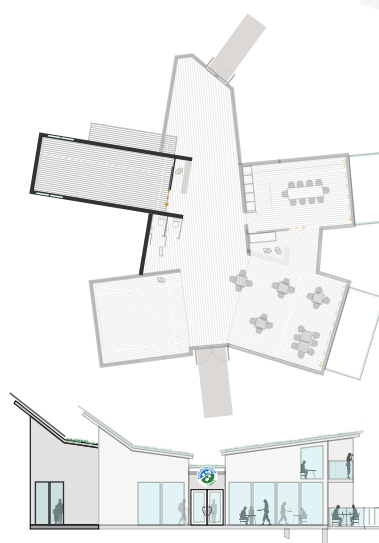
Nedan visualiseras byggnaden i olika sektioner, med vy uppifrån respektive sidovy från väster.

GRUNDBYGGNAD

Ovan visualiseras hela byggnaden i grundförslaget, med sektionerna Utställningsrum (Naturum), Utställningshall, Mötesrum och Fika/caférum. Toaletter och Kokvrå ingår. Solpaneler finns på taket.

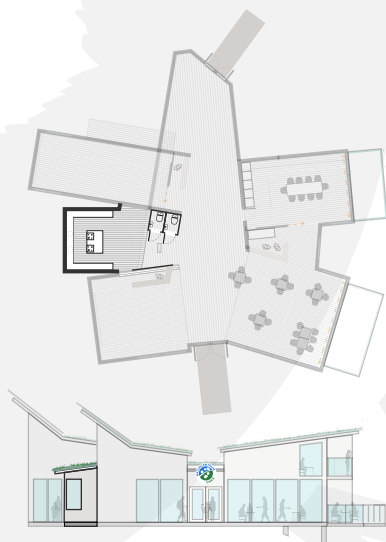
Mått: 224 m²

UTÖKAT NATURUM

Samma byggnad men med utökad del Naturum.

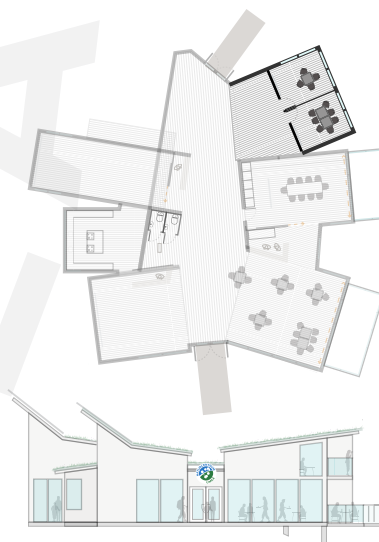
Mått: 40 m²

STÖRRE KÖK

Med utökat Naturum och fler besökare kan behov uppkomma att komplettera med Större kök.

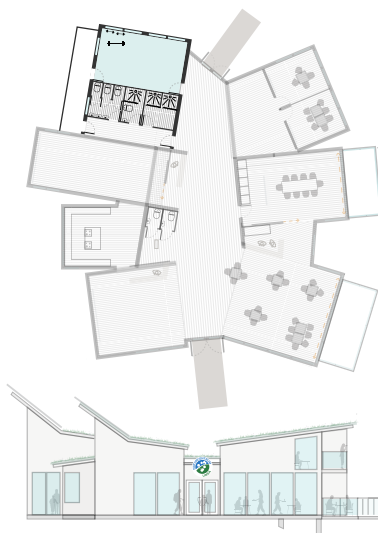
Mått: 23 m²

FLER MÖTESPLATSER

Om fler mötesplatser behövs kan ytterligare Mötesrum läggas till.

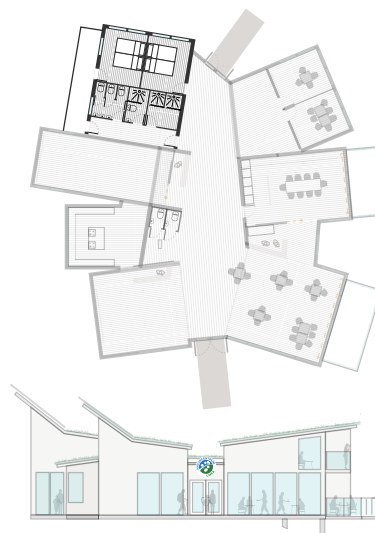
Mått: 40 m²

TRÄNING & DUSCH

En träningslokal med duschmöjligheter kan vara ett komplement till paddelturen

Mått: 47 m²

ÖVERNATTNING

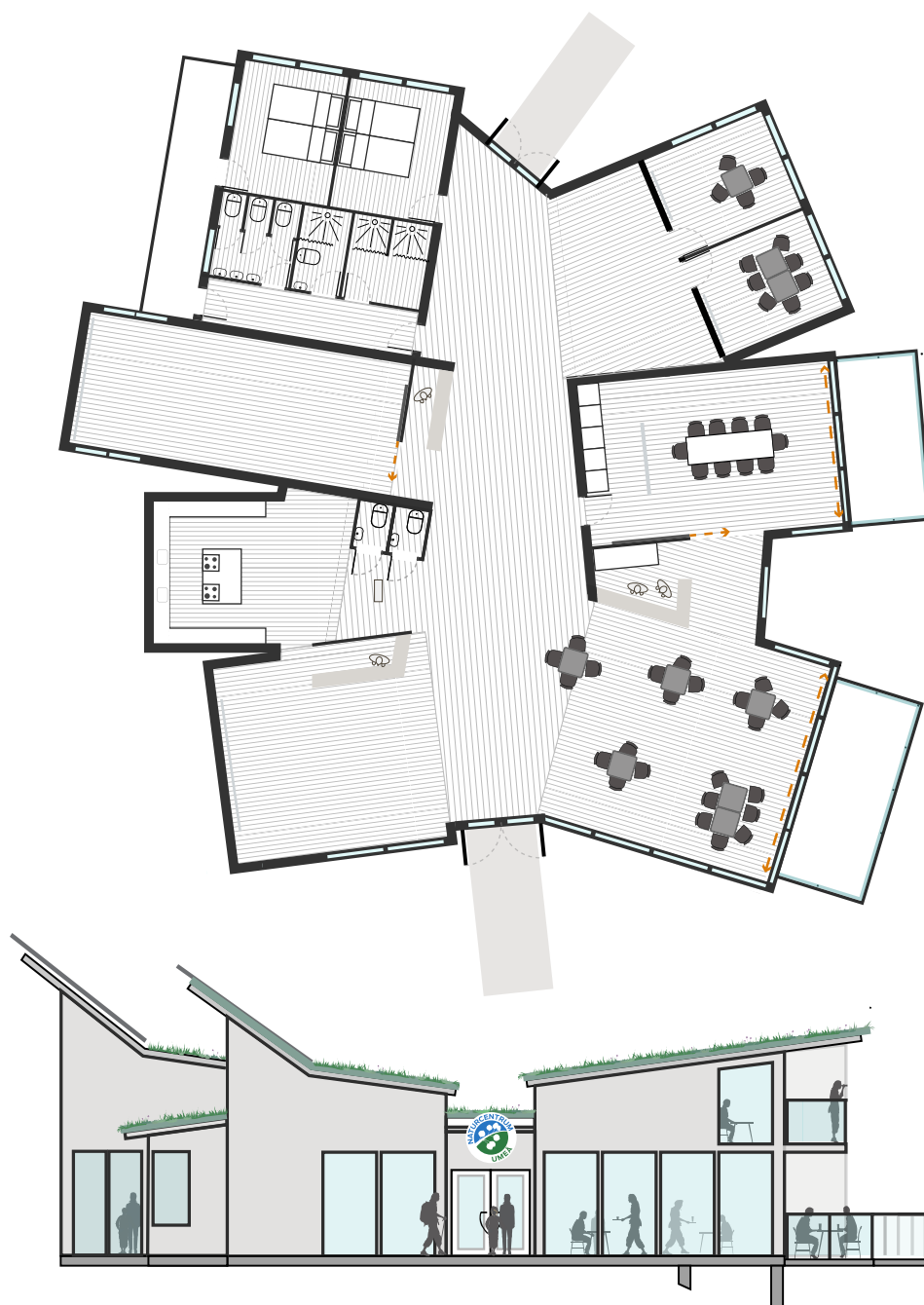
Anläggningen kan alternativt kompletteras med övernattningsmöjligheter

Mått: 47 m²

ALLA SEKTIONER

Sidovyn är gestaltad sett från väster

Mått: 376 kvm

2017-10-10

Förslaget

Övergripande förutsättningar

Inriktningen är att i inledningsskedet utforma och planera för ett förslag i stil med grundbyggnaden men med målsättningen att ett fullt utbyggt förslag ("Träning & Dusch" eller "Övernattning") med status som Naturum på sikt ska bli verklighet. Grundförslaget är inte så begränsande för eventuell framtida utbyggnad så att man måste göra om allt från början om man ska bygga ut i större skala. Utställningsdelarna ska planeras så att kontinuerlig förnyelse enkelt kan ske, helst med interaktiva inslag, t.ex. webbkameror, som kopplas till aktuella skeenden i naturen.

Förslaget ska ses som en principskiss och inte som en utförlig ritning där varje detalj i byggnaden visas. Målsättningen är att i grundutförandet ha lokaler som erbjuder god allroundfunktion utan att vara alltför specialiserade. Över tid måste man räkna med att besökarnas och föreningarnas intressen, aktiviteter och behov kan förändras. Anläggningen ska därför inte anpassas efter någon enskild ideell förenings lokalbehov.

Utformning

Förslaget utgår från den kravspec som kommunen ställt - för hela listan, se sid 35. Grundutförandet kan byggas ut i flera etapper, vissa övernattningsmöjligheter finns, särskilt fullt utbyggt. Byggnaden ska också till övervägande del vara byggd i trä, med ett kretsloppstänk och gärna av återanvänt byggmaterial. Huset ska vara energisnålt med ett effektivt nyttjande av ytor. Under vinterhalvåret är huset inte uppvärmt. Tillgänglighet och barnvänlighet är centrala för utformningen.

Grundbyggnad

I basutförandet (sid 42) innehåller förslaget två utställningsdelar, ett rum och en större hall. Dessutom ett fika-/caférum och ett mötesrum. Kokvrå och toaletter ingår. En begränsad övervåning kan innehålla utrymme för naturguider. Trapphus invändigt, eller utvändigt. Entréer i vardera änden, men en utgör huvudentré. Solpaneler finns på taket men även vegetationstäckta takytor. Liten terrass finns mot vattnet. Byggnadens yta uppgår till ca 224 kvadratmeter.

Fullt utbyggt

Fullt utbyggt ("Träning & Dusch" eller "Övernattning", sid 43) innehåller förslaget tre utställningsdelar: två rum och del av en större hall. Dessutom ett fika-/caférum och

tre mötesrum (ett stort och två små). Tränings- eller övernattningsutrymme kan tillkomma. Ett ordentligt kök ingår nu, samt toaletter. På övervåningen kan flera mindre utrymmen för boende, kontor eller möten få plats. Trapphus invändigt, eller utvändigt. Entréer i vardera änden, men en utgör huvudentré. Solpaneler finns på taket men även vegetationstäckta takytor. Liten terrass finns mot vattnet. Byggnadens yta uppgår till ca 376 kvadratmeter.

Övrigt, utformning

Beroende på utförande och vilken utbyggnadsnivå som väljs kan olika lösningar eller krav på utrymmen behöva tillmötesgå. Naturcentret är eluppvärmt under den huvudsakliga besöksäsongen, men smarta energisnåla lösningar ska eftersträvas. Under vintern står byggnaden i huvudsak ouppvärmad men lösningar som ändå medger uppvärmning av delar av byggnaden under vinterhalvåret bör funderas på. Tillagningskök ställer krav på särskilda utrymmen, liksom om utrymme för övernattning ska finnas. Brandsäkerhet och utrymningsvägar måste beaktas. Sådana frågor får lösas i ett senare skede när man tar beslut om vilket utförande som anläggningen ska ha. Om en utbyggnad till regelrätt Naturum i enlighet med Naturvårdsverkets varumärke ska genomföras så kan det medföra att särskilda riktlinjer och krav tillkommer. Det måste kollas upp inför en projektering.

En vedeldad kamin eller liknande kan vara praktiskt under enstaka evenemang vintertid. Det medför dock hantering av ved och kan ställa särskilda krav med avseende på brandsäkerhet. VA-frågan måste lösas i enighet med kommunens plan för området. Med ett fullskaligt kretsloppstänk behövs ingen avloppslösning men det förutsätter i så fall långsiktig samverkan med andra aktörer, t.ex. jordbrukare och odlare i området, vilket kan vara svårt att garantera. Dagvattenhanteringen bör lösas på något smart sätt och det vore extra spännande om detta pedagogiskt kunde synliggöras för besökare. En laddstation för el-/hybridbilar skulle förstärka anläggningens hållbarhetsprägel.

Praktiska lösningar för olika utföranden som efterfrågats rör t.ex. möjligheten att vintertid enbart hålla mindre delar av byggnaden öppen, utan att de andra delarna av byggnaden är tillgängliga och behöver uppvärmning. Om en utbyggd anläggning med övernattning eftersträvas bör man planera för att boende kan få tillgång till utrymmena utan att det krävs nyckel eller bemanning på plats, eller att hela byggnaden för den skull måste vara öppen. Samma sak gäller om personal, t.ex. naturguider, ska kunna bo över. Åtgärder för att underlätta tillgänglighet är mycket viktiga, de måste också inkludera parkerings-/avställningsmöjligheter för permobil och rullstol.

Glasade fasader, i första hand mot vattnet och öppna ytor, ska erbjuda fina vyer eller möjligheter till naturupplevelser på avstånd med t.ex. kikare. Utifrån ska de samtidigt kunna fungera som "skyltfönster" även om anläggningen är stängd.

Placering

Byggnadens läge på platsen är inte fastställt, illustrationen med ett läge nära vattnet i sydväst (sid 40-41) är att se som ett förslag. Ett läge nära vattnet är attraktivt men kräver att man tar höjd för översvämningsrisken. Detta kan göras med en genomtänkt detaljplacering i kombination med att anlägga på en förhöjd grund eller på pålar. Läget förutsätter också dispens från reservatsbestämmelserna.

Ett läge där byggnaden ligger i nära anslutning till vandringsleder och GC-stråk är att föredra. Det kan också upplevas trevligare om byggnaden förläggs i ett något mer skyddat läge, inte fritt exponerat ute på den öppna grusplanen utan antingen i relativ närhet till anslutande skog/natur eller åtminstone med (planterade) träd och buskar i nära anslutning. Å andra sidan kan detta ge en större risk för vandalism eller inbrott. Något som lokaliseringen vid Tuvan redan i sig skulle kunna inbjuda till.

Vi utgår från att iordningställda parkeringsytor finns intill, men också att anslutning med kollektivtrafik, cykel eller båt kan ske enkelt. Utomhusmiljöerna bör vara upplysta och kan planeras på ett naturligt sätt med träd, vegetation m.m. på ett sätt som gynnar biologisk mångfald och samtidigt skapar trivsel. Ytorna bör uppmuntra till lek och lärande. Illustrationer av utemiljön ligger dock inte inom ramen för denna förstudie.

Sammanfattning av utformningen (DEL 3)

Av de illustrerade förslagen framgår att det finns gott om utrymme för ett naturcentrum vid Tuvan och att goda förutsättningar bör finnas för att kunna hitta en praktisk och attraktiv placering på lokalen. De krav och önskemål vad gäller funktion och innehåll som ställs på ett naturcentrum, och på sikt ett Naturum, kan i de flesta fall uppfyllas mycket väl. Naturcentret går också att konkretisera med en tilltalande design och en ändamålsenlig utformning.

DEL 4 - Huvudmannaskap och finansiering

I detta steg beskrivs lämpliga lösningar för huvudmannaskapet och möjligheter till finansiering, på kort och lång sikt.

Övergripande inriktning huvudmannaskap

Huvudansvarfrågan är mycket viktig. Liknande anläggningar i Sverige har antingen staten eller kommunen som huvudman. Det finns även ett möjligt upplägg där en huvudman står för byggfasen medan en annan huvudman står för driften. Såväl huvudman för anläggningen som för driften kan upphandlas. Länsstyrelsen meddelat att de inte kan stå som ägare eller huvudman för ett Naturcentrum i delstat, men kan finansiera en fast utställning.

Om Naturcentrum skulle utvecklas till ett Naturum enligt Naturvårdsverkets kriterier ökar skälen för staten att gå in som huvudman. Huvuddelen av de 31 verksamheterna

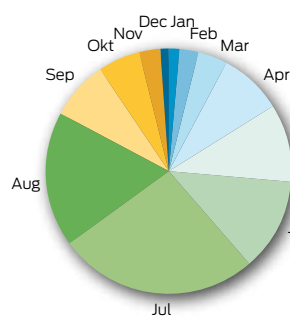
som använder namnet Naturum har emellertid kommunala huvudmän, Ånge, Fjärås Bräcka (på entreprenad), Skrylle, Sommen (tre mindre kommuner driver en gemensam stiftelse), Västervik, Vattenriket, Värmland (kommunalt bolag), Naturum Kronoberg (Kommunalt bolag) och Vänerskärsgården (Stiftelse).

Ett kommunalt huvudmannaskap behöver föregås av politiska beslut vad gäller finansiering, ägandeform och vilken del av kommunens organisation som får verksamhetsansvaret.

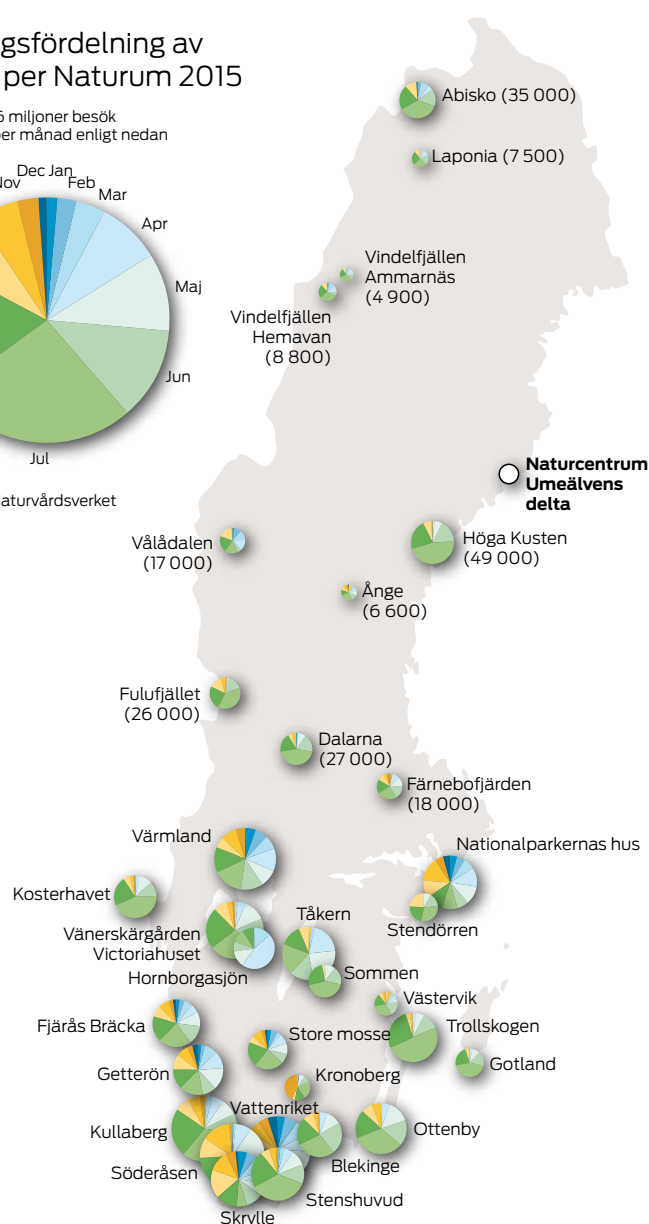
Det finns andra ägarmöjligheter som kan vara möjliga, till exempel stiftelse. I stiftelsen kan såväl kommun och länsstyrelsen som andra organisationer medverka, markupplåtelse kan ske med arrende eller markupplåtelseavtal som binder stiftelsen till användningen av markupplåtelsen till sitt uppdrag (stiftelsens stadgar).

Säsongsfördelning av besök per Naturum 2015

Totalt ca 1,6 miljoner besök fördelade per månad enligt nedan

Data från Naturvårdsverket

Möjlig organisation

Lokalt i Umeå skulle ett Naturcentrum kunna jämföras med Umeå Energicentrum (med ca 25 000 besökare under juni-augusti), som startade som en stiftelse, men nu drivs av det kommunala bolaget Umeå Energi, eller alternativt Arboretum Norr (med ca 15 000 besökare per år), som drivs av en stiftelse.

Huvudmannaskapet för Naturcentrum Umeälvens delta föreslås inledningsvis ligga på ett kommunalt bolag eller stiftelse, i likhet med Energicentrum.

När naturcentrum är etablerat i ett grundutförande är det huvudmannens ansvar att planera verksamheten och upphandla driften, samt fortsätta att utvärdera och utveckla både anläggningen och verksamheten med ytterligare utbyggnad och funktioner. En del i detta är också att, om det befinner sig lämpligt, förbereda en ansökan till Naturvårdsverket om att använda varumärket Naturum. Om en sådan ansökan lämnas in och beviljas innebär detta både större möjligheter till utveckling av platsen och också att staten blir mer aktuell som huvudman. I samband med ansökan skall också en långsiktig plan för förvaltningen tas fram.

Tillgång till marken är den första frågan som ska lösas. Eftersom platsen ligger i ett naturreservat och staten äger marken vid Tuvan är det ett bra utgångsläge. Naturvårdsverket har också en positiv inställning till denna typ av anläggningar.

Uppdraget att hitta finansieringslösning vid kommunal medverkan bör ligga på kommunstyrelsen

Bygglovsansökan handläggs av kommunen.

Sedan finns alternativen att huvudmannen (om det inte är staten):

1. upprättar ett avtal för markarrende med staten, eller
2. köper loss marken från staten.

Det normala är att huvudmannen arrenderar marken från staten och vi har därför räknat in en arrendekostnad för detta i kostnadskalkylen.

VA-frågan är inte löst ännu, ärendet dvs. kommunens långsiktiga VA-strategi, har beslutats av fullmäktige men är i början av genomförandet.

Investeringskostnader

Investeringskostnaden för byggnaden påverkas av många olika faktorer. En avancerad arkitektur och exklusiva materialval, låg energiprestanda och många ingående funktioner är kostnadsdrivande, medan standardlösningar, återbruk, och få men väl valda funktioner håller nere kostnaden.

I detta uppdrag har vi gjort en kostnadsbedömning dels för en utformning enligt den skiss som kallas "Grundbyggnad" i Del 3 och dels motsvarande kostnadsbedömning för en vidareutvecklad byggnad som har utökats med en Naturumdel, fler mötesplatser och träningslokal eller övernattningsmöjligheter.

Den största delen i investeringskostnaden är själva byggnaden. Eftersom detaljutformningen inte är klar behöver vi i kalkylen utgå från schablonkostnader per kvadratmeter byggnadsyta. Byggnadsytan är ca 270 kvadratmeter i grundutförandet och 470 kvadratmeter fullt utbyggd. Den genomsnittliga byggkostnaden för småhus i Sverige är drygt 20 000 kronor per kvadratmeter medan kvadratmeterkostnaderna för de senaste årens Naturum är betydligt högre.

I förstudien för Naturum Örebro¹ används kvadratmeterkostnaden 35 000–45 000 kronor per kvadratmeter. I exemplet Örebro är naturumplanerna en vidareutveckling av Naturens Hus, i naturreservatet Oset och Rynningeviken, en plats med sämre markförutsättningar än på Tuvan. För Trollskogen på norra Öland (ett Naturum med ca 70 000 besökare per år) har Naturvårdsverket beslutat om ett investeringstak på 20 miljoner

¹ Örebro kommun, 2014.

Räkneexempel: Investeringskostnad Naturcentrum	Grundbyggnad	Vidareutvecklad
Byggnadsyta, m ²	270	466
INVESTERING [SEK]		
Projektering och planering	500 000	
Parkeringsyta och vändplan	500 000	
Byggnad (30 000 kr/m ²)	8 100 000	13 980 000
Utställning	700 000	1 000 000
Inventarier	500 000	1 000 000
Summa	10 300 000	16 980 000

kronor för den nybyggnation som är planerad att starta 2017. Byggnaden är på ca 400 kvadratmeter, vilket i det fallet innebär en kostnad på 50 000 kronor per kvadratmeter.

I vår kalkyl för Naturum har vi beräknat investeringskostnaden för byggnaden utifrån ett schablonvärde om 30 000 kronor per kvadratmeter, exklusive förstudie och detaljprojektering. Detta är mindre än de kvadratmeterkostnader som blivit fallet för etablering av byggnader för Naturum på senare år, men vi ser också att det genom innovativa och resurssnåla lösningar kan vara fullt möjligt att hålla nere kostnaderna. Exempelvis skulle återbruk av byggmaterial, byggnadsdelar eller hela byggnader kunna användas som en strategi för att både hålla nere kostnaderna och minska miljöbelastningen av byggfasen.

Utöver byggfasen har vi i budgeten avsatt 500 000 kronor till projektering, planering och upphandling, 500 000 kronor till parkeringsyta och vändplan, samt 1 miljon kronor till utställningen och en summa till inventarier som ökar med större byggnadsyta.

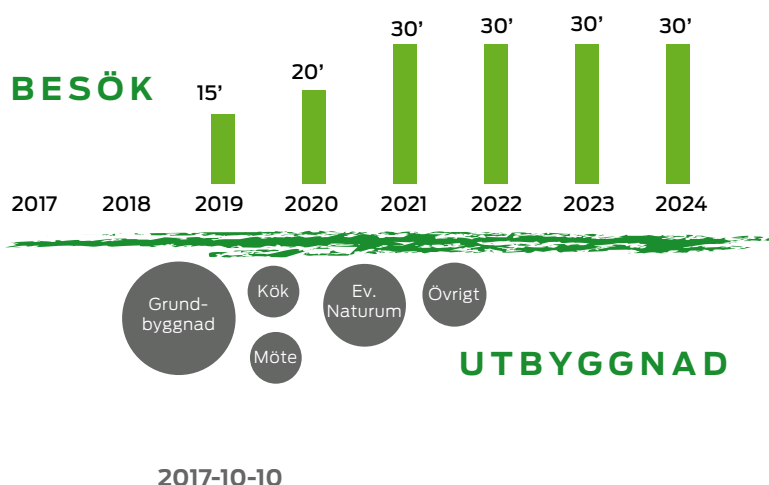
Sammantaget bedöms investeringskostnaden bli ca 11 miljoner kronor för grundbyggnaden och 18 miljoner för en byggnad som innehåller även kök, ytterligare mötesplatser, logidel och som uppfyller kriterierna för Naturum.

Etappvis utbyggnad

Det förslag som presenteras i del 3 i denna rapport utgår från att byggnaden skall kunna byggas ut i etapper som anpassas efter behov och finansieringsmöjligheter. En etapputbyggnad innebär att verksamheten kan växa organiskt och kontinuerligt anpassas till både efterfrågan och strategiska målsättningar.

Säsongsvariationen vid ett Naturcentrum underlättar också en etappvis utbyggnad eftersom utbyggnad kan ske under lågsäsong och då utan större störning på verksamheten. Under flera vårar kan då nya delar ha tillkommit, som skapar nyhetsvärde och nyfikenhet och därmed drar besökare till deltaområdet.

Figur 1 Exempel på etapputbyggnad och utveckling av besökstalen.

Samhällsnytta av ett naturcentrum

Investeringskostnaderna behöver också rimlighetsbedömas i förhållande till den nytta och de besökstal som investeringarna möjliggör. En sådan analys har varit en del i förarbetet inför andra liknande etableringar, exempelvis Naturum Örebro, där det i förstudien ingick en ekonomisk diskussion avseende projektets nytta för befolkningens hälsa och den kommunala eller regionala ekonomin.

En ökad tillgång till naturmiljöer för rekreation är i sig hälsobefrämjande och Naturcentrum kan genom sina verksamheter, guidningar, temahelger, naturskolan, mm påverka besökarna till ett mindre miljöbelastande och mer hälsofrämjande beteende. Särskilt stor positiv beteendepåverkan har detta på unga individer. Den ökade förståelsen för ekologiska samband och människans påverkan på naturen, som kan komma genom Naturcentrums verksamhet, innebär att kommuninnevånarna generellt blir mer motiverade att ta hänsyn till närmiljön på olika sätt, genom mindre nedskräpning och andra typer av miljöstörande beteenden. Naturcentrum kan också genom sina aktiviteter bidra till ett större friluftslivsintresse för regionens invånare, vilket genom många studier visat sig vara hälsofrämjande och sparar resurser i sjukvården och förbättrar effektivitet och kreativitet hos de som arbetar och studerar.

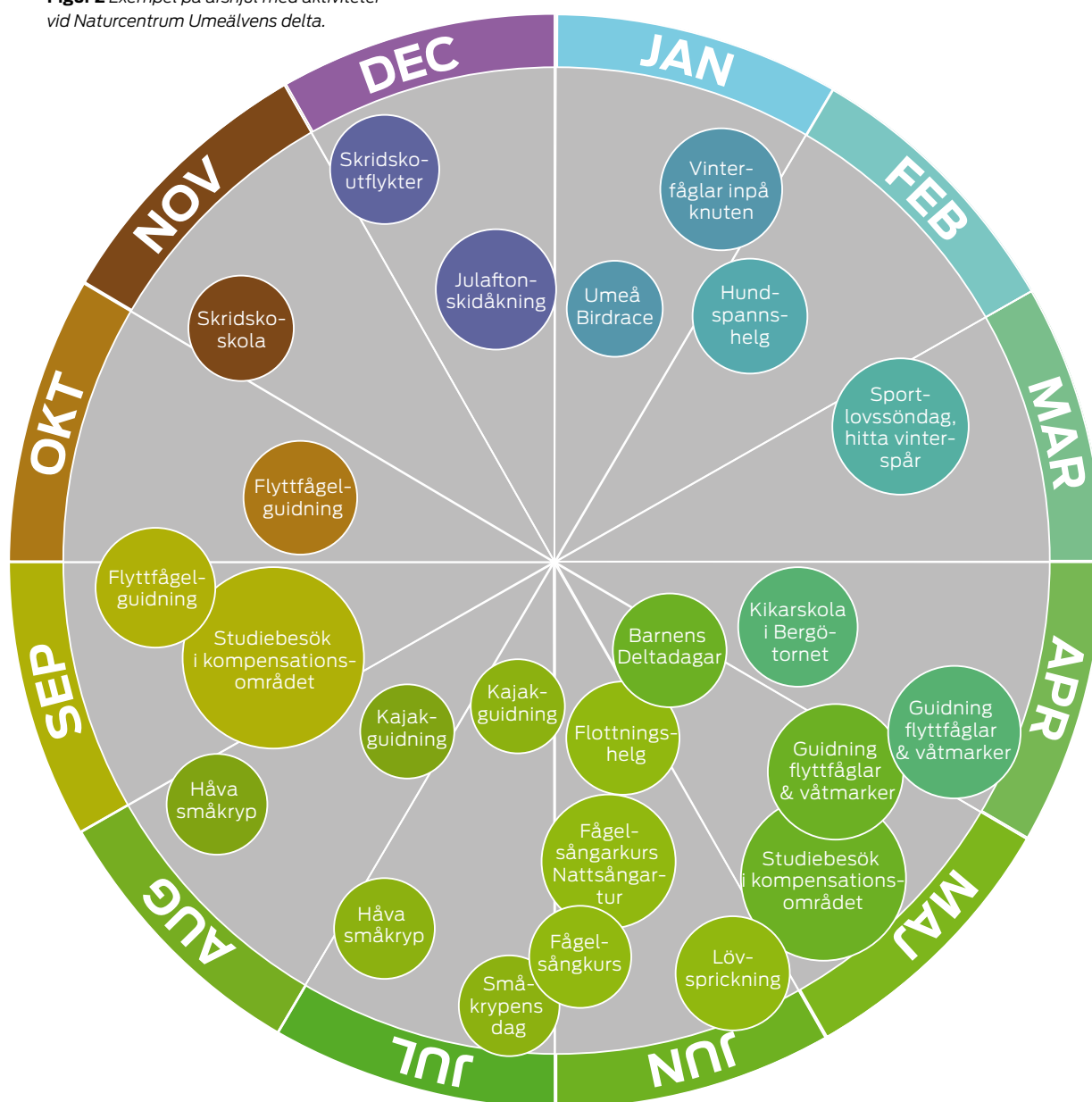
Bidraget till den kommunala eller regionala ekonomin handlar också om turismekonomiska effekter, dvs i vilken mån verksamheten bidrar till den lokala besöksnäringen.

I utvärderingen för Vattenriket i Kristianstad framgick att 70% av de ca 105 000 besökarna 2016 kom från andra kommuner och att ca hälften av dessa kommit till Kristianstad med huvudsyfte att besöka Naturum. Den turismekonomiska analysen kom fram till att de turister som hade Naturum som huvudsyfte för besöket ökade turismomsättningen med ca 31 miljoner kronor i kommunen 2016. Beroende på turismnäringens stora tjänsteinnehåll kommer en stor del av detta direkt in i den kommunala ekonomin genom skatter från den genererade sysselsättningen.

En annan turismekonomisk analys gjordes 2008 för Naturum Höga Kusten, som ligger vid Skuleberget och i anslutning till väg E4. Av de som besökte naturumdelen här hade en lägre andel, 25% Naturum som huvudmål med besöket, sannolikt beroende på den stora andelen genomfartstrafik. De 7600 besökare som hade Naturum som huvudsyfte med resan beräknades spendera ca 7 miljoner kronor lokalt, eller ca 10 miljoner kronor omräknat med samma utgiftsantaganden som för utvärderingen för Vattenriket.

För ett naturcentrum vid Umeälvens delta är det utifrån dessa siffror rimligt att anta att någonstans mellan 30 och 70% av besökarna kommer dit från andra kommuner än Umeå och med Naturcentrum som huvudsyfte med resan, vilket innebär 5 000-10 000 besökare, som genererar ca 7-12 miljoner kronor i turismintäkter (omräknat i kommunal-skatt ca 1,5-3 miljoner kronor).

Figur 2 Exempel på årshjul med aktiviteter vid Naturcentrum Umeälvens delta.

2017-10-10

Finansieringsmöjligheter

De Naturum som etablerats har på senare årtionden fått investeringskostnaden täckt genom Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har tagit fram en handledning för Naturum där de krav och villkor som ställs för utseende, innehåll och verksamhet beskrivs. Den är utförlig och kan inte avhandlas i detalj här men bedömningen är att det är fullt möjligt för ett naturcentrum enligt skisserna i Del 3 i denna rapport att uppfylla kraven för Naturum. Även om Naturvårdsverket i nuläget inte finansierar fler Naturum kan läget komma att förändras. I ett inledande skede som rör en etablering i mindre skala är det hur som helst inte att se som en möjlighet för finansiering. Fullt utbyggt och med status av Naturum så kan stödet från Naturvårdsverket täcka huvuddelen av etablerings- och driftkostnaden för de senare utbyggnadsstegen.

I ett byggskede bedöms inte länsstyrelsen kunna gå in med finansiering för en etablering. Däremot ser man sig som en viktig partner och stöd i arbetet med att söka medel från andra håll.

För att förverkliga ett naturcentrum väljer vi att inte förlita oss på sponsorer i de inledande stegen: att projektera, bygga och ta grundbyggnaden i drift. I en nära framtid kan det dock finnas stora fördelar med sponsring vilket därför bör ges utrymme i ett tidigt skede av planeringen.

Strukturfondsfinansiering, exempelvis via Botnia Atlantica-programmet utgår vanligtvis till projekt och verksamheter och inte till investeringar, och passar därför som delfinansiering till driftfasen. Om anläggningen görs som del i ett innovationsprojekt skulle möjligtvis medel kunna sökas genom någon Vinnovautlysning.

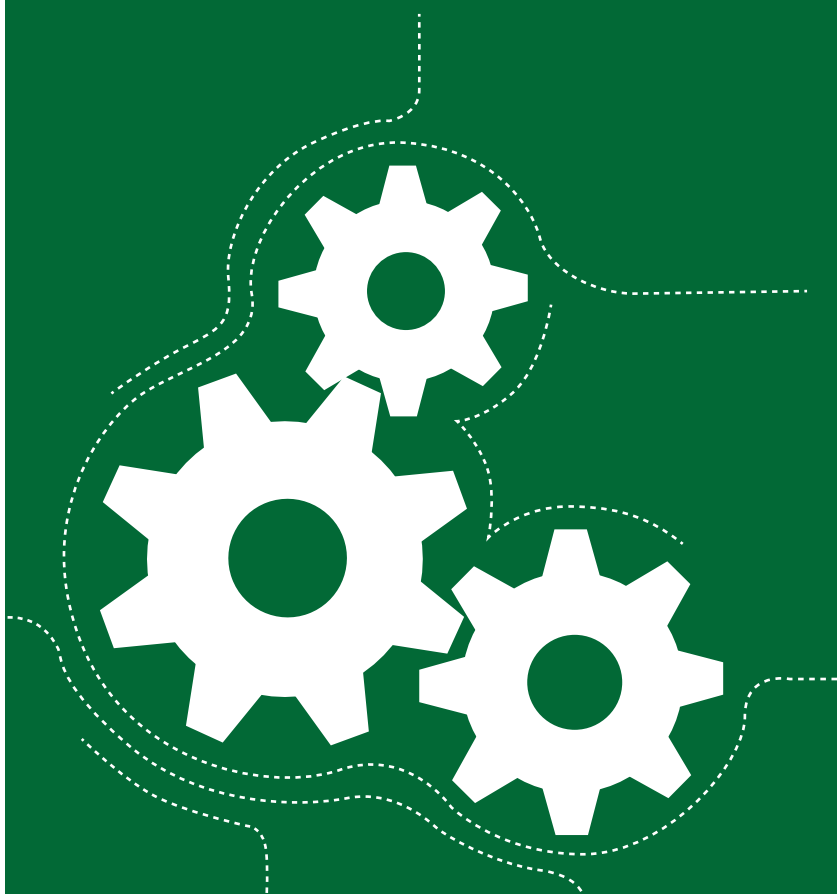
Vi utgår därför från att etableringen inledningen inledningsvis, i grundutförandet som inte utgör en byggnad som uppfyller riktlinjerna för Naturum:

Om investeringskostnaderna för en byggnad i grundutförande kan hållas nere till en nivå enligt den budget som vi redovisat här bedömer vi att investeringen kommer att kunna med god marginal motiveras utifrån den identifierade samhällsnyttan även ur ett kommunalt perspektiv. En etablering stämmer också väl med den fördjupade översiktsplanen för älvslandskapet, där deltat skall utvecklas för besöksnäringen.

DEL 5 - Förvaltning och drift

I detta steg görs prognoser över möjliga intäkter och driftkostnader, baserat på den utformning som presenterades under del 3. Två olika prognoser ges, där en är mer konservativ ("worst case") och den andra ett försök till en trolig/rimlig analys.

Driftkostnader, eventuell hyra och arrendekostnader

Utifrån kalkyler och erfarenheter från liknande projekt, främst Naturum, har vi tagit fram ett grundläggande räkneexempel där de viktiga posterna för utgifter och intäkter redovisas.

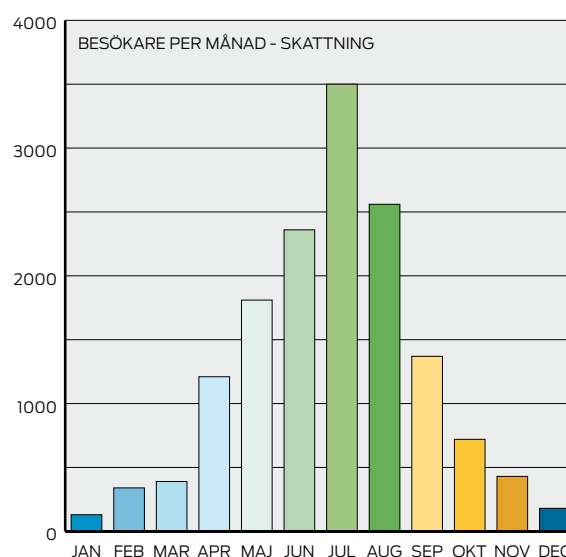
Enligt Naturvårdsverket är personalkostnader den största kostnadsposten för landets olika Naturum, eftersom de alltid ska vara bemannade. De Naturum som har kortast öppettid (6 månader) har en driftsbudget på knappt en miljon kronor, och de Naturum som har längre öppettider (cirka 9 månaders öppet) och mellan 30 000 - 60 000 besök har ungefärlig budget på 1,5 miljoner kronor. Landets största Naturum som har uppemot 100 000 besök kan ha en budget på allt från 1,5-2 miljoner kronor till cirka 10 miljoner kronor (Naturum Vattenriket med många anställda).

För driften av Naturcentrum vid Umeålvens delta bedöms också den största kostnadsposten bli personal, därefter kommer fastighet och verksamhet. För fastigheterna inkluderas uppvärmning, snöskottning, el, VA, internet m.m. i driftkostnaderna. Vi har räknat med avsättningar för underhåll och reparationer som görs med jämna intervaller.

En utvecklingsstrategi som är långsiktig och leder i riktning mot visionen för naturcentrum är central för en uthållig drift. Det kommer att vara mycket viktigt att ett naturcentrum med jämna mellanrum gör investeringar som inriktas på förnyelse och nyheter. Det ger möjligheter att ständigt kunna visa och berätta om sådant som är aktuellt. Statiska utställningar, som sällan eller aldrig förändras, tappar sin aktualitet och gör att folk tröttnar, och det leder snabbt till negativ besöksutveckling. En del i detta är inledningsvis en eventuell etapputbyggnad.

Riskområdena för driften av ett naturcentrum kan vara risk för översvämning, vandalis, bränder samt om innovativa tekniska lösningar fallerar. Genomtänkta lösningar och en inriktning på hållbart byggande ger sannolikt färre oförutsedda händelser och överraskningar.

Figur 3 Bedömd besöksfrekvens per månad i ett Naturcentrum vid Umeålvens delta. Potentialen för ett naturcentrum enligt grundutförande för första helåret efter byggnationen. Skattningen bygger på säsongsfördelningen för Färnebofjärdens Naturum. För deltat kan mars, april och maj bli något viktigare månader..

På nästa sida finns en uppställning av förväntade kostnader, dels under startsäsongen, med en byggnad i grundutförande enligt Del 3 i denna rapport, och dels en budget med utbyggd byggnad enligt skissen med Naturumdel, mötesplatser, kök och träningslokal eller övernattningsmöjligheter.

Den stora posten personalkostnader beror mycket på vilka öppettider som planeras för verksamheten. Från en prognos på ca 15 000 besökare inledningsvis (med högsta besökstal sommarmånaderna) räknar vi i kalkylen med ca 30 000 besökare på sikt. Denna bedömning är emellertid försiktig och det finns många möjligheter att stärka besökstalen med goda verksamhetsidéer och bra marknadsföring.

Räkneexempel: Budget för drift och löpande förvaltning	Grundutförande	Vidareutvecklat
Byggnadsyta, m ²	270	466
Besökare per år	15 000	30 000
DRIFT [KR/ÅR]		
Fast personal, 1 heltidsanställd	700 000	
Säsongsanställd personal	350 000	700 000
Delsumma personalkostnader	1 050 000	1 400 000
Inköp av varor för försäljning	100 000	
Verksamhet	600 000	130 000
Fast utställning	50 000	
Tillfälliga utställningar	100 000	
Delsumma verksamhet och utställning	310 000	380 000
Fastighetsdrift, löpande underhåll: 350 kr/m ²	95 000	165 000
Planerat underhåll	15 000	25 000
Fasta abonnemangsavgifter el och värme	20 000	
Kostnader el, värme, VA (passiv- eller lågenergihus)	10 000	
Arrendekostnad mark	100 000	100 000
Delsumma lokaler	240 000	320 000
Summa driftskostnader	1 600 000	2 100 000
Kapitalkostnad, 2% av investeringskostnad	210 000	340 000
Summa kostnader	1 810 000	2 440 000

Möjliga intäkter från verksamheten

Baserat på redovisningar från de Naturum som har liknande omfattning på verksamheten, exempelvis Höga kusten eller Färnebofjärden, innebär intäkter från verksamheten inte några stora intäktsströmmar för att finansiera den löpande driften.

Externa finansieringsmöjligheter

För förvaltning och drift ser vi att ett naturcentrum har möjligheter att få intäkter såväl för lokaler (hyra för utställning, möteslokaler, kontor, boende, materiel m.m.) som för tjänster (t.ex. naturguidning) eller försäljning av varor (t.ex. i form av böcker, informationsmtrl, pedagogiskt pyssel/leksaker mm). Kontakter med umetraktens ideella föreningar tyder dock inte på att dessa kommer att hyra eller köpa varor/tjänster för några större belopp.

De verksamheter som använder varumärket Naturum har generellt mycket små intäkter från verksamheten, från enstaka tusenlappar för de mindre Naturum-anläggningarna till ca 300 000 kronor för de största. Det är därför inte realistiskt att räkna med större verksamhetsintäkter även för Naturcentrum vid Umeälvens delta. Vi har ändå i budgeten räknat med nettointäkter från några av delverksamheterna, exempelvis vissa intäkter kan komma in från uthyrning av lokaler eller försäljning av tjänster och varor.

Möjligheter till sponsring

Utförandet av själva byggnaden kan göras så att det möjliggör för en eller flera sponsorer att visa upp sig och sin verksamhet i en del av lokalen (vägg, rum/flygel, etc.). Det ska dock vara aktörer som med sin verksamhet och inriktning på ett naturligt sätt knyter an till naturcentrets verksamhet, innehåll och lokalisering.

En koppling till naturmiljö, friluftsliv eller Umeälven och dess delta ska eftersträvas.

Tänkbara aktörer kan vara:

Umeå Energi är en stor vattenkraftsproducent och skulle kunna använda Naturcentrum som demonstrator för solenergi eller energieffektivt byggande. Laxens vandring sker också genom deltat. Umeå Energi har dock redan har en stor roll genom driften av Energicentrum.

SCA-koncernen har en koppling till platsen dels genom närheten till anläggningen i Obbola som får en starkare anknytning med en ny GC-väg, och dels genom den historiska kopplingen till skogsfrågor och flottning.

Vakin har koppling till platsen genom fokus på miljöfrågor och vattenfrågor (reningsverket på ligger ca 6 km uppströms från Tuvan).

Trafikverket och Umeå flygplats har på liknande sätt beröringar med Umeälvens delta och slätter. Trafikverkets kompensationsåtgärder för fåglar och naturmiljöer längs Botniabanan har på flera olika sätt kopplingar till deltaområdet, dess skydd och tillgängliggörande. Därmed finns flera olika möjliga kopplingar att spinna på. Någon lantbruksorganisation, exempelvis LRF, skulle också kunna vara med, då det finns en naturlig koppling till värdet av de brukade jordbruksslätterna för de fåglar och andra arter som har starka förekomster i deltaområdet.

Hur inslaget av sponsorer ska se ut kräver eftertanke. Risken är att det allmänna utrymmet tas i anspråk av företagsloggor och reklam vilket inte är i linje med anläggningens inriktning och utformning. För varumärket Naturum finns också restriktioner kring samverkan med näringslivet.

Utöver detta kan man också ha en öppen insamling kring verksamheten, likt den för Arboretum Norr, där både privatpersoner och näringsliv kan bidra till verksamheten. Projektfinansiering av investeringar kan eventuellt också ske genom sk. "crowdsourcing".

FINANSIERING AV DRIFTEN [SEK/ÅR]		
Intäkter	Grundutförande	Vidareutvecklat
Driftbidrag Umeå kommun	1 200 000	1 380 000
Uthyrning	70 000	90 000
Uthyrning kontors- och utställningsyta	30 000	30 000
Intäkter från försäljning av varor och tjänster	150 000	150 000
Hysesintäkter lokaler	-	150 000
Driftbidrag från länsstyrelsen	150 000	300 000
Summa	1 600 000	2 100 000

Projektfinansiering och regionala samarbeten

De regionala samarbeten där Naturcentrum skulle kunna ha en roll kan ge ytterligare möjligheter till finansiering och stärka nyttan med verksamheten. Gemensamt för möjligheterna till finansiering genom denna typ av samarbeten är att det behöver ske genom projekt.

Botnia-Atlantica är ett sk. Interreg-projekt. En utvecklingsfond som syftar till ett ökat hållbart nyttjande av natur- och kulturarv. Samverkan med grannländer i regionen är en förutsättning. Naturlig koppling vore då till Finland och/eller Norge, via Kvarken respektive Vindelälven. Botnia-Atlantica stödjer projekt inom innovation, näringsliv och miljö. Medfinansiering krävs. Nästa ansökningsrunda är i september 2017. Ett förslag är att identifiera någon typ av samarbete med Naturcentrum Kvarken i Vasa.

Ume Älvdal (egentligen Stiftelsen Natur- och kulturvårdsleden i Umeälvens dalgång) är en stiftelse som har till ändamål att verka för anläggande, utveckling och vård av en natur- och kulturvårdsled i Umeälvens dalgång inom Umeå kommun. Det görs genom att öka kunskapen om natur-, kultur- och friluftsvärden som finns längs Umeälvens dalgång från deltat upp till Brattby, bevara och informera om dessa samt göra området mera tillgängligt för allmänheten. Det är en intressant aktör att involvera i verksamheten t.ex. med olika aktiviteter eller skrifter. Stiftelsen kan söka pengar till sådant men har inte några egna större ekonomiska resurser för finansiering.

Planerna för ett **Biosfärområde Vindelälven** kan ge ytterligare möjligheter till samverkan i det östvästliga stråket. Ett naturcentrum i deltat kan inhysa en mindre portal till Biosfärområdet vilken kan visa material och information om Vindelälven. Biosfärområdet är heller inte instiftat ännu, det är en projektidé. Längs Vindelälven finns också bland annat samarbetsmöjligheter med Naturum Vindelfjällen som drivs av länsstyrelsen, Naturcentrum i Vindeln samt olika verksamheter knutna till de olika reservaten längs Vindelälven.

2017-10-10

Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven sköter, följer upp och förvaltar de kompensationsområden vid Umeälvens delta som iordningställdes som en följd av Botniabans tillkomst. Stiftelsen har i dagsläget begränsade möjligheter att bidra till en utställning eller att regelbundet informera om sin verksamhet och sina resultat. Möjligen kan man vara med på ett hörn i driftsfasen, t.ex. att hyra in sig i en lokal. Men om stiftelsens ekonomiska förutsättningar förbättras framöver, kanske genom projektansökningar, utökas samverkansmöjligheterna avsevärt.

Vindelälvens naturbete bedriver sin verksamhet med naturbete längs Vindelälven ända ner till Umeälvens delta. Kanske finns intresse för ett samarbete där frågor som rör markanvändning och naturvård lyfts. Kopplingen mellan ekologiskt kött, naturvårdsbete och biologisk mångfald kan då uppmärksammas. Någon stor finansiär kommer de dock inte att kunna vara.

På **Umeå Universitet och SLU** bedrivs också mycket forskning och undervisning på som på olika sätt har kopplingar till arter, naturtyper och processer i älvdeltat och längs Ume- och Vindelälven. Det bör därmed finnas goda möjligheter att till en början hitta former för en samverkan där universiteten inom ramen för naturcentret berättar om sig och sin verksamhet. Det är dock intressant vore sedan att i samarbete med universiteten hitta finansiering till större projekt med forskningsanknytning, som helt eller delvis kan fokuseras på Umeälven, dess delta och omgivningar. LIFE-projekt kan vara en möjlighet.

Driften, om parterna

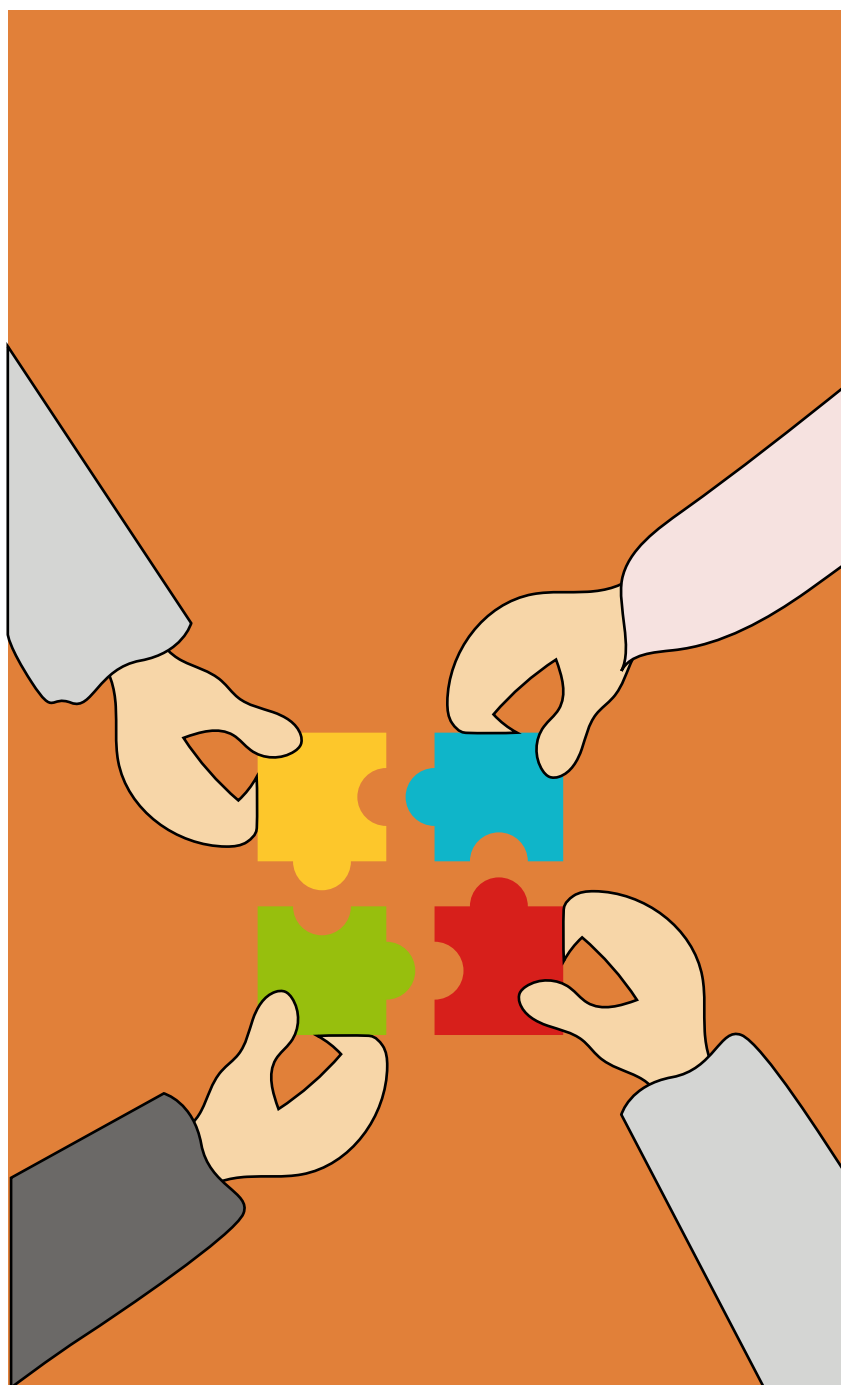
Umeå kommun kan utgöra huvudman eller medverka i ett huvudmannaskap. Överensstämmelsen med kommunala mål är hög men förutsättningarna för finansiering och/eller grad av medverkan behöver dock utredas inom kommunen. Med kommunens medverkan ökar graden av lokal förankring med följd att nyttjande initialt kan bli starkt.

Det finns goda förutsättningarna gör att betydande delar av den löpande verksamheten kan komma att vara projektbaserad. Särskilt innan ett regelrätt Naturum finns på plats kan verksamheten också delvis luta sig mot externa sponsorer. Med en sådan inriktning kan en anställd person som ansvarar för att söka medel för olika projekt, eller ansvarar för marknadsföring, att vara en nyckelperson.

Länsstyrelsen i Västerbotten vill ha en aktiv och betydelsefull roll i ett framtida naturcentrum. Man ser framför sig att stå för en fast utställning men kanske också att hyra in sig i en del av lokalerna.

Utöver länsstyrelsen bör ytterligare 1-3 viktiga aktörer med kopplingar till Umeälvens delta eller Umeälven knytas till ett Naturcentrum, sådana som kan hyra lokaler eller montrar och informera om sin verksamhet. Stabila aktörer ska eftersträvas som har ett långsiktigt intresse av en medverkan och som har en någorlunda trygg ekonomi. En rad förslag har nämnts i avsnitten om sponsring, respektive regionala samarbeten, men den är troligtvis inte uttömmande. En fördjupad studie av möjligheterna måste göras i det fall man går vidare med planerna på att förverkliga ett naturcentrum vid Umeälvens delta.

Sammanfattande slutsatser

Förstudien - Sammanfattande slutsatser

Den förstudie som genomförts visar sammantaget att ett naturcentrum vid Umeälvens delta är en intressant och bärkraftig idé, och att den är i stämmer överens med redan fattade beslut, främst i form av kommunens Fördjupade Översiktsplan för Älvslandska-pet, men också med Länsstyrelsens planering avseende entréer till naturreservatet.

Sammanfattningsvis finner vi att ett naturcentrum:

- inte skulle ha några liknande motsvarigheter i Sverige
- stöds av kommunala planer och visioner
- har uttalat stöd av statliga intressen
- ger många möjligheter till samverkan
- kan etableras på strategisk och lämplig plats (Tuvan)
- har många utvecklingsmöjligheter
- ger en hög samhällsnytta för kommunen
- har goda finansieringsmöjligheter
- kan etableras för en överkomlig kostnad
- kan få medel eller aktivt stöd från flera aktörer
- kommer att uppskattas och nyttjas av lokala aktörer och föreningar

För att gå vidare med planerna behövs:

- En organisation för både anläggning och drift
- Svar om kommunen kan vara huvudman
- Säkerställd finansiering
- En långsiktig plan för förvaltningen
- Samverkan med närboende

Viktiga frågor att hantera under planprocess och projektering är:

Åtkomst av mark (inköp eller arrende)

- Detaljplanering
- Dispens från reservatsföreskrifter inkl. strandskydd
- Långsiktig lösning av VA-frågan
- Påverkan på närboende
- Behovsbeskrivning, ska mynna i en kravspec
- Utformning, kanske efter arkitekttävling?
- Upphandlingar av entreprenörer
- En "Plan B", om behovet/intresset försvinner för att driva anläggningen

Efter anläggning, och i driftsfasen behövs:

- Upphandling av driften
- Projektering av framtida utvecklingssteg/utbyggnad
- Uppföljning och utvärdering av verksamheten
- Förbereda Naturum-ansökan

Referenser

Litteratur

Naturvårdsverket. 2012. Verksamhetsplan för naturum Vindelfjällen Ammarnäs År 2013 År 2014-2017.

Umeå kommun. 2012. Översiktsplan Umeå kommun - Fördjupning för älvskapskapet, med miljökonsekvensbeskrivning MKB.

Umeå kommun. 2014. Friluftsliv och informationsvanor i Umeå kommun - Rapport från en enkät om friluftsliv och informationsvanor i Umeå kommun.

Örebro kommun. 2013. Förstudie av naturum i Örebro. 2013-02-27 reviderad 2014-04-01. <http://bit.ly/2npHIPS>

Webbaserad information

Länsstyrelsen Västerbotten. 2017. Förstudie Biosfärområde Vindelälvsdalen. <http://www.lansstyrelsen.se/Vasterbotten/Sv/lantbruk-och-landsbygd/landsbygdsutveckling/forstudie-biosfaromrade-vindelalvsdalen/Pages/default.aspx>

Länsstyrelsen Västerbotten 2017. Umeälvens delta. <http://www.lansstyrelsen.se/Vasterbotten/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/umea-kommun/umealvens-delta/Pages/default.aspx>

Vindelns kommun. 2017. Biosfärområdeskandidat Vindelälven-Juhtadahka. <https://www.vindelns.se/vindelalvenbiosfar>

Personliga kontakter

Gardeström, Johanna. Koordinator för Vindelälven – Juhtadahka biosfärområdeskandidatur.

Garpebring, Andreas. Norrlands Entomologiska förening.

Granberg, Åsa. Västerbottens läns Botaniska förening.

Gustafsson, Jonas. Västerbottens Ornitologiska Förening.

Hoffman, Susanne. Naturskyddsföreningen Umeå.

Jonsson, Björn. Länsstyrelsen Västerbotten och Stiftelsen Naturvård i Nedre Umeälven.

Jonsson, Peter. Länsstyrelsen Västerbotten och Stiftelsen Naturvård i Nedre Umeälven.

Lindmark, Helena. Friluftsförbundet Umeå.

Näslund, Peter. Länsstyrelsen Västerbotten.

Steegmans, Linus. Fältbiologerna Umeå.

Vängbo, Maria. Tegs Scoutkår.

Wendel, Lennart. Naturskolan.

Öst, Bengt-Erik. Obbola Scoutkår.

Bilaga 1. Andra naturcentra och Naturum - Goda exempel, jämförbara med Umeå kommuns projektidé

Vindelns naturcentrum

Öppettider:	8 veckor under sommaren
Anläggning:	Utställningslokal med grupprum
Besöksantal:	3000 besökare/år
Verksamhet:	Permanent utställning, skol- och barnverksamhet, guidning, mötesverksamhet
Samverkan:	Kvarnenområdet

Naturum Vindelfjällen

Öppettider:	Alla dagar under sommaren, 5 dagar/veckan lågsäsong
Anläggning:	Utställningslokal
Besöksantal:	5500 besökare/år
Verksamhet:	Information om naturreservatet, skol- och barnverksamhet, utställning, guidning
Samverkan:	Skola, hembygdsföreningen, sameföreningen

Örnsköldsviks kommun

Kontakt har tagits med företrädare för kommunen och turistbyrån. Trots många naturarrangemang finns det ingen verksamhet motsvarande naturcentrum eller naturum i kommunen.

Sundsvalls kommun

Kontakt har tagits med företrädare för kommunen och turistbyrån. Det finns ingen verksamhet motsvarande naturcentrum eller naturum i kommunen.

Naturum Färnebofjärden

Öppettider:	Alla dagar högsäsong, 5 dagar/veckan vår/höst, 1 dag/veckan lågsäsong, stängt under december
Anläggning:	Utställningslokal, aktivitetslokal, föreläsningssal
Besöksantal:	20 000 besökare/år
Verksamhet:	Information om nationalparken, skol- och barnverksamhet, guidning, utställning
Samverkan:	Skola, äventyrsföretag

Naturens Hus i Örebro

Öppettider:	Alla dagar under hela året
Anläggning:	Restaurang, konferenslokal
Besöksantal:	> 100 000 besökare/år
Verksamhet:	Restaurang- och konferensverksamhet
Samverkan:	Kommunen, lokala naturföreningar

Naturum Getterön

Öppettider:	Alla dagar under högsäsong, 3 dagar/veckan lågsäsong
Anläggning:	Utställningslokal, aktivitetslokal, föreläsningssal, kafé, friluftsboutik
Besöksantal:	70 000 besökare/år
Verksamhet:	Fågelguidningar, skol- och barnverksamhet, övrig guidning, utställningar, workshops
Samverkan:	Kommunen, skolor, närliggande Naturum

Naturum Värmland

Öppettider:	Alla dagar, stängt julafton
Anläggning:	Utställningslokal, konferenslokal, föreläsningssal, kafé, leksaksbutik
Besöksantal:	100 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Skolor, föreningar

Naturum Vattenriket

Öppettider:	Alla dagar, stängt under jul, nyår och midsommar
Anläggning:	Utställningslokal, föreläsning/konferenssal, restaurang
Besöksantal:	120 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Skolor, samrådsgrupp med lokala föreningar

Naturum Fulufjället

Öppettider:	Alla dagar juni-sept
Anläggning:	Utställningslokal, föreläsning/filmsal
Besöksantal:	30 - 40 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Turistorganisationen i Dalarna, intilliggande restaurang och boende

Naturum Höga kusten

Öppettider:	Alla dagar mars-sept
Anläggning:	Utställningslokal, restaurang
Besöksantal:	50 000 besökare/år
Verksamhet:	Utställningar, skol- och barnverksamhet, guidning
Samverkan:	Lokala intresseföreningar, Höga Kusten turism

providing
natural capital solutions
to every business

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-10-28

Ärendenummer: 2024-5824

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Verksamhetsplan och budget samt tillsyns- och aktivitetsplan 2026

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. Fastställa verksamhetsplan och budget för år 2026
2. Fastställa tillsyns- och aktivitetsplan för 2026

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige har beslutat om de ekonomiska ramarna för 2026. Utifrån planeringsdirektiv och ekonomisk ram arbetar varje nämnd fram en verksamhetsplan och fördelar budgeten internt. Kommunstyrelsen har beslutat om anvisningar och tidsplan för hur nämnden ska upprätta verksamhetsplan och budget.

För nämndens grunduppdrag beslutas även om en detaljerad tillsyns- och aktivitetsplan. Den tas fram då det finns lagkrav på att nämnden ska besluta om en tillsynsplan med tillhörande behovsutredning, för tillsyn enligt miljöbalken samt en kontrollplan för kontroll enligt livsmedelslagen. Behovsutredningen som innehåller en detaljerad beskrivning av verksamheten tillsyns- och aktivitetsbehov framgår av bilagorna till tillsyns- och aktivitetsplanen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-10-28

Verksamhetsplan och budget 2026

Tillsyns- och aktivitetsplan 2026

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Rune Brandt, Stadsbyggnadsdirektör

Angelica Frykholm, enhetschef

Caroline Lindh, enhetschef

Nils Gilenstam, enhetschef

Petra Thilman, enhetschef

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Fredrik Hedlund

Miljö- och hälsoskyddschef

FÖRSLAG

Verksamhetsplan och budget 2026

Miljö- och hälsoskyddsnämnden, 2025-11-15 §xxx

Inledning

Kommunfullmäktige beslutade 2025-06-16 §120 om planeringsförutsättningar och ekonomiska ramar för nämnden avseende 2026.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-06-03 §108 om anvisningar för nämndernas planering inför 2026. Nämndens insatser 2026 finns beskrivna i tillsyns-, kontroll-, aktivitets- och handlingsplaner för specifika sakfrågor. För en helhetsbild av hur nämnden arbetar med en viss en fråga behöver samtliga planer läsas.

Nämnden fokuserar fortsatt på arbetet med program tillväxt och inriktningsmål 1; *Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050*. Nämnden stöttar arbetet mot ett större ansvarstagande för de perspektiv som inte når målen.

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Innehållsförteckning.....	3
1. Styrning och ledning.....	4
2. Grunduppdrag och genomförande	6
3. Utmaningar och möjligheter	9
4. Inriktningsmål och program	10
5. Tilläggsuppdrag	21
6. Bostadsförsörjningsprogram	22
7. Dagvattenprogram	23
8. Mobilitetsprogram	25
9. Miljömålen åtgärdsprogram.....	27
10. Landsbygdsprogram	29
11. Tillgänglighetsprogram.....	30
12. Informationshantering	31
13. Säkerhet och beredskap	34
14. Brottsförebyggande program.....	35
15. Jämställdhet	36
16. Barnkonventionen	38
17. Kvalitet, utveckling och innovation	39
18. Ekonomi.....	41
19. Personal	45
20. Uppföljning.....	48
21. Nyckeltal	49

Bilaga 1 Tillsyns- och aktivitetsplan

Bilaga 2 Kompetensförsörjningsplan

1. Styrning och ledning

Kaskadering

Kaskadering är en benämning på processen att fördela och kommunicera mål inom en organisation.

Verksamhetsplan	Nämnden tar årligen beslut om en verksamhetsplan utifrån kommunfullmäktiges beslut om planeringsförutsättningar och ekonomiska ramar.
Tillsyns- och aktivitetsplan	Tillsynsplan- och aktivitetsplanen är en bilaga till nämndens verksamhetsplan.
Handlingsplan	Förvaltningsövergripande aktiviteter kan finnas i specifika handlingsplaner. Exempelvis digitalisering, en förvaltning, bostadsbyggande, kompetensförsörjning, osv
Aktivitetsplan	Samtliga avdelningar tar fram en aktivitetsplan som beskriver avdelningsspecifika aktiviteter kommande år.
Individuell plan	Samtliga medarbetare har en individuell plan. Struktur och former specificeras i gemensam rutin inom förvaltningen.

Nämnden

Nämnden beslutar om sin verksamhetsplan och hur nämndens av kommunfullmäktige fastställda budgetram ska fördelas. Nämnden ansvarar för att det finns en aktuell budget som överensstämmer med kommunfullmäktiges beslutade ram kompletterad med eventuella tilläggsanslag. Utifrån uppdrag och ansvar styr nämnden huvudsakligen genom sin verksamhetsplan med tillhörande tillsyns-, kontroll- och aktivitetsplaner.

För en nämnd som ansvarar för tillsyn ska myndigheten för tillsynsarbetet avsätta resurser som i tillräcklig grad svarar mot behovet av tillsyn samt ha personal med tillräcklig kompetens för tillsynsarbetet. Myndigheten ska bland annat för varje verksamhetsår upprätta en plan, baserad på behovsutredningen och verksamhetsregistret, för hur tillsynsarbetet ska bedrivas, samt regelbundet följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten.

Förvaltning

Förvaltningen har ansvar gentemot två nämnder. Stora delar av arbetet med grunduppdrag, inriktningsmål och tilläggsuppdrag bygger på en samverkan inom förvaltningen. För specifika områden finns förvaltningsövergripande handlingsplaner.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Avdelning

Avdelnings- och enhetschefer styr genom aktivitetsplaner och individuella planer. På avdelningsnivå tas aktivitetsplaner fram som bygger på nämndernas verksamhetsplaner, handlingsplaner för specifika områden samt övriga aktiverande och normerande styrdokument som berör avdelningen. Aktivitetsplaner fastställs på avdelningsnivå efter facklig samverkan.

Principerna för framtagande av aktivitetsplanen är samma som för tillsyns- och kontrollplaner. Grunden är en behovsbedömning där samtliga aktiviteter listas med ett, efter bästa förmåga, bedömt resursbehov i arbetstimmar. Tidsplaneringen sker utifrån grunder i rutinen "Tidsredovisning grunder". Uppföljning av tilldelade arbetstimmar sker genom tidsredovisning i Easit samt efterföljande analys inom respektive avdelning.

I de fall en avdelning behöver resurser från en annan avdelning inom förvaltningen, annan förvaltning, kommunalt bolag eller annan organisation ska detta så snart möjligt förankras med denna part. I de fall oenighet råder kring resursfrågan lyfts detta i ansvarskedjan (enhetschef-avdelningschef-förvaltningschef-politik).

Medarbetarnivå

Medarbetarna inom en avdelning upprättar inför nytt verksamhetsår en individuell plan för årets aktiviteter enligt rutinen "Tidsredovisning grunder" reviderad 2024-08-15.

2. Grunduppdrag och genomförande

Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd. Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden samt förtydligar nämndens roll och ansvar.

Grunduppdraget är specifikt för en nämnd. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod. Kommunfullmäktige följer årligen upp hur nämnden hanterat sitt grunduppdrag. Grunduppdraget revideras vid behov. För nämnd framgår grunduppdraget i nämndens reglemente samt i kommunfullmäktiges beslut om planeringsdirektiv och budget.

Nämndens grunduppdrag

I nämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, serveringstillstånd, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid fysisk planering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Planering för genomförande

Styrning mot genomförande av grunduppdraget sker genom inledande behovsbedömningar utifrån tilldelade ansvarsområden enligt reglemente och andra uppdrag.

Styrform	Definition	Kommentar
Organiserande styrning	Styrning som syftar till att tydliggöra ansvar och mandat (beskriver VEM)	Frågeställningar att besvara: Hur har nämnden fördelat ansvar och mandat för grunduppdragets genomförande? Hur följer nämnden upp att fördelning av ansvar och mandat fungerar ändamålsenligt?
Aktiverande styrning	Styrning som syftar till att åstadkomma förändring (beskriver VAD som ska åstadkommas)	Frågeställningar att besvara: Hur arbetar nämnden för att åstadkomma förändring inom ramen för sitt grunduppdrag, t ex genom vision, målstyrning, indikatorstyrning, aktivitetsbaserad styrning, planer och strategier etc? Följer nämnden upp resultat och effekter av de förändringar som nämnden beslutat om? Hur följer nämnden upp att den aktiverande styrningen är ändamålsenlig och relevant?
Normerande styrning	Styrning som syftar till att normera eller reglera genomförande (beskriver HUR)	Frågeställningar att besvara: Hur arbetar nämnden för att grunduppdraget ska genomföras i enlighet med lagstiftning och lokala eller nationella förhållningsätt, riktlinjer och regler? Hur följer nämnden upp att den normerande styrningen är ändamålsenlig och relevant?

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Behovsbedömningar görs av både händelse- och objektstyrda insatser på en detaljerad nivå. Därefter tas tillsyns- och aktivitetsplaner fram utifrån under året tillgängliga resurser. I de fall resursbrist föreligger förväntas ansvar flyttas i kedjan medarbetare-enhetschef-avdelningschef-förvaltningschef-nämnd. Nämnden styr och leder verksamheten genom tillsyns- och verksamhetsplaner samt genom att eventuellt sätta mål kopplat till de nyckeltal som finns i uppföljningen av verksamheten.

Organiserande styrning

Stadsbyggnadsdirektören är ansvarig för grunduppdragets genomförande under nämnden. Delegation från nämnden ges till förvaltningschefen. Förvaltningschefen vidaredelegerar därefter beslutanderätt inom förvaltningen. Denna modell är av avgörande betydelse för en effektiv organiserande styrning av verksamheten. Arbetsmiljöansvar fördelas på liknande sätt från förvaltningschefen.

Aktiverande styrning

Nämndens aktiverande styrning sker genom projekt-, handlings-, tillsyns-, kontroll- och verksamhetsplaner. Delar av grunduppgifterna är svåra att mäta som exempelvis vilken kvalitet ett kontroll- eller tillsynsbesök haft. Dessa delar säkras genom kvalitetssäkrade arbetsprocesser i den normerande styrningen. Nyckeltalen redovisas löpande för nämnden. För helåret görs för samtliga nyckeltal en analys kring trender över tid och eventuella behov av styrning i någon riktning. Särskilt viktiga områden och sakområden i behov av förändring åsätts målnivåer eller målintervall av nämnden inför nytt verksamhetsår.

Normerande styrning

Tidsplanering

Tidsplanering är avgörande för en effektiv styrning, ledning och uppföljning av en verksamhet. Inom förvaltningen finns sedan januari 2021 tidsplanering på alla avdelningar. Tidsredovisning sker i kommunens system Easit.

Rutiner och spelregler

Interna rutiner för verksamheten som inte "hör hemma" i DOK samlas på förvaltningens Sharepointplats. I frågor där det finns tolkningsutrymme eller behov av förtydligande

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

fastställs "Spelregler". I dagsläget finns spelregler kring arbetstid och intern representation. Även spelreglerna finns på förvaltningens Sharepointplats.

Ledningsmöten

Förvaltningschefen kallar och skriver minnesanteckningar från förvaltningens ledningsmöten som äger rum var 3:e vecka. Minnesanteckningar från ledningsmötena finns tillgängliga med underlag på förvaltningens Sharepointplats. Den vardagliga normerande styrningen och den som finns i årshjulet förankras/samordnas på ledningsmötena.

Chefsnätverk

Viktigt forum för den normerande styrning är förvaltningens chefsnätverk med cirka 25 chefer närvarande. I detta forum förs dialog kring hur för att så långt möjligt hantera frågorna på ett föredömligt och bra sätt.

Ansvarsutkrävande

Viktig del är att det i samtliga led vid behov finns ett ansvarsutkrävande. Detta gäller i samtliga delar där det finns en överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Uppföljning av arbetssätt

Form av uppföljning avgörs av sakfrågan. Exempelvis görs årligen inför julen en genomgång av riktlinjer och förhållningssätt till gåvor. Detta utgör en form av uppföljning för att tillse att alla vet vad som gäller.

3. Utmaningar och möjligheter

Utifrån nämndens grunduppdrag och omvärlden finns följande utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt.

Nr.	Utmaningar och möjligheter
1.	Debitering per årsarbetskraft – Antalet debiterade timmar per årsarbetskraft behöver öka för att inte tillsyn enligt miljöbalken ska finansieras med skattemedel om såvida inte särskilt beslutats.
2.	Åtgärdsprogram inom vattenförvaltningen Andelen sjöar i Umeå som idag uppfyller målen inom vattenförvaltningen är 52 % och för vattendragen är andelen 31 % som uppfyller målen. Samordnade insatser behövs för de vattenförekomster som inte uppfyller målen.
3.	Ekologisk hållbarhet – Inom ramen för grunduppdraget och nämndens rådighet så långt möjligt säkerställa den ekologiska hållbarheten i verksamheten. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för arbetet med miljöbalken och finns därigenom nära den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling och de 16 nationella miljömålen. Miljömålen antogs av riksdagen 1999 för att göra den miljömässiga dimensionen tydlig. Länsstyrelsen i Västerbotten gör följande bedömning: <i>Tillsammans med de nationella bedömningarna kommer endast ett av sexton miljömål, Skyddande ozonskikt, att uppnås till 2030 i Västerbotten. Fyra av målen bedöms som nära att nås Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet och Storslagen fjällmiljö. De resterande tolv målen bedöms som inte möjliga att nå. Det behövs många fler vägledande beslut och insatser.</i>

4. Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en fråga som är gemensam för flera nämnder eller bolag. Inriktningsmål destinerats till de nämnder och bolag som särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål och som bedöms ha de förutsättningar som krävs för att uppnå inriktningsmålet. Kommunfullmäktige har även beslutat om program som ska rama in och konkretisera inriktningsmålen. Nämnden har för 2026 destinerats inriktningsmål och program enligt nedan.

Inriktningsmål	Program	Destinerat till
1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	Tillväxt	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.	Social hållbarhet	Miljö- och hälsoskyddsnämnden
3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	Social hållbarhet	-
4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.	Klimat	Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nuläge i programuppföljningen

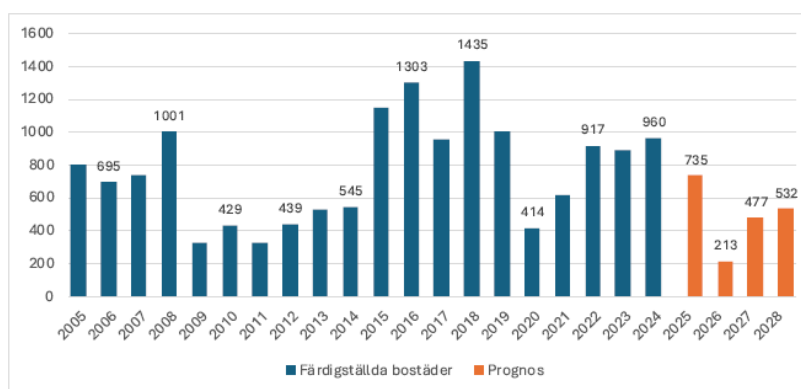
I programrapporten för perioden januari-augusti 2025 görs nedanstående sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för inriktningsmålet inom program tillväxt.

Nämnden anser i likhet med tidigare att befolkningsmål, bostadsbyggande och den ekologisk hållbarheten borde föranleda bedömningen att det behöver göras mycket mer och därmed en röd indikator för inriktningsmålet som helhet. Programrapporten innehåller tabellen nedan som gör en bedömning i delarna.

Mål - Inriktning och Program	Delmål	Årets bedömning
Befolkningsmål	Umeå har 200 000 invånare år 2050	Nej
Kulturell hållbarhet	Umeås tillväxt är kulturellt hållbar	Ja
Social hållbarhet	Umeås tillväxt är socialt hållbar	Delvis
Ekonomisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekonomiskt hållbar	Ja
Ekologisk hållbarhet	Umeås tillväxt är ekologiskt hållbar	Nej
Bostadsbyggande	I Umeå byggs 2 000 bostäder per år	Nej
Attraktiva livsmiljöer	I Umeå byggs attraktiva livsmiljöer för kommuninvånarna	Delvis
Universiteten	I Umeå är Universiteten tillväxtmotorer	Ja
Etableringar	I Umeå driver nya etableringar tillväxt	Ja

Diagrammet nedan hämtad från programrapporten visar bostadsbyggandet sedan 2005 med en prognos till 2028. Kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggande (2 000 bostäder/år) borde föranleda bedömningen att det behöver göras mycket mer och därmed en röd indikator.

Figur 1 Realiserat och förväntade färdigställda bostäder i Umeå kommun, 2005–2024 samt prognos till 2028

Programrapport social hållbarhet januari-augusti 2025

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Som enda program styrs programmet för social hållbarhet av två övergripande inriktningsmål; Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden och Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

En översiktlig lägesbild för samtliga fem fokusområden presenteras i rapporten. Vissa fokusområden i programmet för social hållbarhet är formulerade på ett sätt som gör det komplicerat att använda indikatorer i uppföljningsarbetet. Social hållbarhet är komplext och i arbetet med social hållbarhet är dessutom ett helhetsperspektiv av stor betydelse. De indikatorer som finns i rapport ska därför inte förstås som en heltäckande lägesbild av den sociala hållbarheten i Umeå kommun.

I programrapporten för perioden januari-augusti 2025 görs nedanstående sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för inriktningsmålen kopplade till programmet för social hållbarhet.

Programrapport klimat januari till augusti 2025

I programrapporten för perioden januari-augusti 2025 görs nedanstående sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för inriktningsmålet kopplat till program klimat.

Nämndens arbete med inriktningsmål och program

Samtliga delar av nämndens grunduppdrag kan kopplas till programstyrningen. I tabellen nedan visas exempel på delar av nämndens ansvar som kan kopplas till destinerade inriktningsmål/program. Arbetet med dessa under 2026 beskrivs i tillsyns- och aktivitetsplanen och återrapportering till nämnd sker i enlighet med kapitel 20.

Inriktningsmål	Program	Exempel arbetsområde
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	Tillväxt	Energirådgivning Miljöövervakning Tillsyn miljöbalken Kontroll livsmedelslagen Serveringstillstånd alkohollagen Vattenförvaltningen Förorenad mark Medvetenhet kring ekologisk hållbarhet och hållbar konsumtion
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.	Social hållbarhet	Budget- och skuldrådgivning Konsumentrådgivning LOS-tillsyn Förvaltarverksamhet
Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.	Klimat	Se tillväxt ovan

Nya ekonomiska medel 2026

För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025. Nämnden fick för 2026 ett tillskott på 110 000 kr.

Nämndens synpunkter på programstyrningen över tid

Nämnden har årligen möjlighet att lämna synpunkter och påverka programstyrningen genom en fråga som ska besvaras i samband med yttrande över planeringsdirektiven. Nämnden anser att programstyrningsmodellen huvudsakligen är bra men att tillämpningen sedan 2022 har mer att önska. I tabellen nedan redovisas vilka synpunkter som nämnden framfört under åren 2024–2026.

Inför år	Framförda synpunkter av nämnden på frågan - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?
2026	<u>Fokusområde ekologisk hållbarhet</u> – Nämnden anser att ekologisk hållbarhet bör vara ett fokusområde inom program tillväxt.
2026	<u>Fokusområde livsmedelsförsörjning</u> – Nämnden anser att livsmedelsförsörjningen behöver betraktas utifrån ett krisberedskapsperspektiv och omhändertas i programstyrningen eller på annat ändamålsenligt sätt.
2026	<u>Konkretiseras</u> – Nämnden anser att programmen behöver konkretiseras vad gäller insatser/åtgärder som gör uppföljning/ansvarsutkrävande möjlig.
2026 2025	<u>Ansvarsutkrävande</u> - Nämnden anser att ansvarsutkrävande ska genomsyra programstyrmodellen.
2026 2025	<u>Politisk förankring</u> - Nämnden anser att formerna för den politiska förankringen i bolag/nämnder bör tydliggöras utifrån programstyrningens årshjul.
2026 2025	<u>Prioritering av resurser</u> - För att så långt möjligt undvika att arbete med inriktningsmålen prioriteras ned med anledning av resursbrist föreslår att det tydliggörs att förvaltningschefer har ett ansvar att årligen lyfta ett bedömt resursbehov för ett ändamålsenligt arbete med inriktningsmål och tilläggsuppdrag.
2026	<u>Samhällsekonomiska analyser</u> – Nämnden anser att kommunen bygger en tillsvidarelösning för att genomföra och/eller upphandla samhällsekonomiska analyser som ett underlag för långsiktigt kloka beslut.
2026 2025 2024	<u>Program social hållbarhet</u> - Nämnden anser att detta Program även bör destinerat till nämnden utifrån miljöbalkens portalparagraf samt nämndens arbete med; konsumentvägledning, skuldrådgivning, förvaltare, alkohollagen och lokal operativ samverkan.
2025	<u>Programstyrningens roll</u> - I riktlinjerna för aktiverande styrning i Umeå kommun 2021-03-29 anges följande under avsnitt 3.6 Uppföljning av inriktningsmål och program: "Nivå 2 – Programansvarig chef och programansvarig tjänsteperson samlar upp berörda nämnders bedömningar, kompletterar med egen bedömning och ev bedömningar från

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

	andra huvudmän/aktörer och genomför aktualitets- och relevansprövning enligt vedertagen modell och anvisning från KS. Sammanställd uppföljning av inriktningsmål och tillhörande program kan med fördel utformas och namnges i enlighet med uppföljningens reella innehåll, exempel skulle kunna vara Umeå kommuns Tillväxtrapport, Umeå kommuns Hållbarhetsbokslut, Umeå kommuns Trygghets- och säkerhetsrapport etc. Uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål ska dock alltid ingå i delårsbokslut och årsredovisning i sammanfattad form.” Nämnden föreslår att detta avsnitt i nivå 2 kompletteras med uppdraget för programstyrgruppen i relation till den programansvariga chefen.
2025	<u>Programhandling eller motsvarande</u> - Programstyrgruppen för Program Tillväxt tog under hösten 2023 fram en ”Programhandling 2024 inför 2025”. I denna programhandling har 13 insatser för 2025 synkats och ”godkänts” av tjänstepersoner i destinerade bolag/nämnder. Detta är insatser som inte är omhändertagna i befintliga planer eller där insatserna behöver intensifieras. Underlaget utgör viktiga planeringsförutsättningar inför 2025 som i nuläget inte skickas ut med övriga underlag i planeringsdirektivet. Nämnden föreslår att programhandlingarna (motsvarande) från respektive program skickas ut tillsammans med planeringsdirektivet.
2025	<u>Prioritering av resurser</u> - För att så långt möjligt undvika att arbete med inriktningsmålen prioriteras ned med anledning av resursbrist föreslår nämnden att det tydliggörs att förvaltningschefer har ett ansvar att årligen lyfta ett bedömt resursbehov för ett ändamålsenligt arbete med inriktningsmål och tilläggsuppdrag.

Program tillväxt

I de fastställda planeringsdirektiven anges att programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050. Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden. Följande fokusområden prioriteras i programmet för perioden 2026–2029:

- Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer
- Universiteten som tillväxtmotorer
- Etableringar och företagens tillväxt

Område	Klart	Bedömning
Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer <i>Nämnden är tillsynsmyndighet för avloppsvatten som avvattnas från detaljplanlagd mark och Vakin är verksamhetsutövare. När Vakin inte tar sitt ansvar och renar dagvattnet påverkar detta samhällsbyggnadsprocessen. I samband med detaljplanearbetet har Länsstyrelsen synpunkter och frågor om hur miljö kvalitetsnormerna uppfylls. I likhet med andra frågor enligt miljöbalken behöver tillsynsmyndigheten agera om en verksamhetsutövare inte tar ansvar för sin påverkan på en recipient. Nämnden ska under 2026 tillse att frågan om rening av dagvattnet rullar vidare.</i> <i>Nämnden har en handlingsplan för arbetet med förorenad mark. Sen drygt fem år tillbaka ska områden viktiga för kommunens tillväxt prioriteras i arbetet. Nämndens arbete fortsätter och utvecklas inom detta område.</i>	2026	Mer insatser krävs
Universiteten som tillväxtmotorer <i>Nämnden ej direkt berörd.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
Etableringar och företagens tillväxt <i>Nämnden ej direkt berörd. Nämndens insatser kopplar till den fysiska planeringen av verksamhetsområden samt till den enskilda etableringen av ett företag.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Program social hållbarhet

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Åtgärd	Klart	Bedömning
Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtn målet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition ¹ . För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål.	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
1.1 Stärka inkludering och jämlikhet När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att: - Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom. - Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra. - Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
1.2 Förebygga brottslighet och våld I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög. ² Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer: - Förebygga och motverka organiserad brottslighet, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle. ³ Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan. - Förebygga våld genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. ⁴ Fokus bör ligga på	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare. I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.		
Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv. Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet: Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser. Genomföra särskilda pilotsatser för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt. Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030. I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen. Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.sewww.umea.se

skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.		
---	--	--

Program Klimat

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040. Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser. Som ett delmål beslutades att Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025. Umeå kommunkoncern genomförde 2021 en första nulägesanalys av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun. Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

- Transporter
- Bygg och anläggning
- Energi, el och fjärrvärme
- Cirkulär ekonomi
- Övergripande insatser

Program klimat har inte fördelat ansvar eller insatser på fokusområdena och därför redovisas i tabellerna nedan kortfattat vilken rådighet som MHN eventuellt har kopplat till fokusområdena.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
a.	Transporter Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan. Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument, där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effekt bedöms och genomförs. <i>Nämnden saknar rådighet i frågan utifrån grunduppdraget.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

	Bygg och anläggning Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen, och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan. <i>Nämnden har ingen bygg- och anläggningsverksamhet. Nämnden saknar rådighet i frågan utifrån grunduppdraget.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
	Energi, el och fjärrvärme För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning. Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt. <i>Nämnden har viss rådighet och arbetar med frågan inom miljöbalkstillsynen samt energirådgivningen.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs men möjligheten till att söka externa medel för projekt ska undersökas
	Cirkulär ekonomi För att klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer. <i>Nämnden har rådighet i frågan inom projektverksamheten och eventuella lämpliga externa utlysningar ska sökas.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs men möjligheten till att söka externa medel för projekt ska undersökas
	Övergripande insatser För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt. <i>Nämnden saknar rådighet i frågan utifrån grunduppdraget. Nämnden deltar i aktiviteter som samordnas centralt.</i>	2026	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

5. Tilläggsuppdrag

Nämnden har för 2026 följande tilläggsuppdrag. I tabellen nedan redogörs för den övergripande bedömningen.

Tilläggsuppdrag	Bedömning
Tilläggsuppdrag 2025:1 Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.	Nämndens grunduppdrag påverkas endast långsamt av de demografiska förutsättningarna (volymökningar). Inga särskilda ytterligare insatser krävs.
Tilläggsuppdrag 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	Analys visar att nämnden inte förväntar personalbrist under den närmaste 10-årsperioden. Inga särskilda ytterligare insatser krävs.
Tilläggsuppdrag 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	Denna grundläggande kulturfråga behöver ständig uppmärksamhet och viktigt att kommunen centralt föregår med gott exempel.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta.	Samordningsansvar för detta uppdrag ligger på KS och nämnden deltar i arbetet.

6. Bostadsförsörjningsprogram

Bostadsförsörjningsarbete kan ses som en konkretisering av översiktsplanen där frågor som rör just bostadsförsörjning tydliggörs och planeras. God tillgång till bostäder i livets alla skeden är en viktig förutsättning för att ge kommuninvånarna bra livskvalitet och att stimulera rörligheten på bostadsmarknaden. I tabellen nedan redovisas de åtgärder i bostadsförsörjningsprogrammet som faller på nämnden samt en bedömning kring åtgärdernas genomförande.

Åtgärd	Bedömning
Kommunen ska utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av införande av kommunal hyresgaranti för barnfamiljer. Syftet är att bedöma om hyresgarantier kan göra det lättare för de grupper som har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden att ordna bostad. Ansvar: Individ- och familjenämnden, Tekniska nämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden <i>Nämnden bedömer sig inte som huvudansvarig för åtgärden.</i>	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

7. Dagvattenprogram

Dagvattenprogram för Umeå beslutades av kommunfullmäktige 2022-01-31. I kommunfullmäktiges beslut om utvecklingsstrategin för vatten och avlopp beslutades att dagvattenprogrammet skulle revideras under 2024. TN har inte påbörjat arbetet så sannolikt sker en revidering under nästa år 2026.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
a.	Utveckla metod för uppföljning av vattenkvalitet. Modell för schablonberäkning av utsläppsnivåer av föroreningar via dagvatten. <i>Vakin är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras.</i>	2024	Revidering behövs av dagvattenprogrammet
b.	Utveckla metod för uppföljning av vattenkvalitet. Metod för uppföljning av förändringar av markens genomsläpplighet. <i>Vakin är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras.</i>	2025	Revidering behövs av dagvattenprogrammet
c.	Utveckla metod för uppföljning av vattenkvalitet. Miljöövervakning av vattenkvalitet i prioriterade recipienter. <i>Vakin är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras. Nämnden ansvarar för miljöövervakning inom det geografiska området Umeå. Verksamhetsutövare ansvarar för miljöövervakning i de vattenförekomster de påverkar. I dagvattenprogrammet är det berörda vattenförekomster det handlar om och här har VU hela ansvaret.</i>	2025	Revidering behövs av dagvattenprogrammet
d.	Utveckla metod för uppföljning av vattenkvalitet. Drift- och egenkontrollprogram behöver upprättas av ansvarig/a för anläggning för dagvattenrening. Ansvar: Miljö- och hälsa <i>Vakin är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras. Nämnden ansvarar för tillsynen om en VU inte gör som förväntas enligt miljöbalken.</i>	2025	Revidering behövs av dagvattenprogrammet

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

e.	Ta fram en prioriteringsordning för stadens vattenområden som visar var och i vilken ordning åtgärder i den befintliga miljön bör genomföras. Ska också redovisa ansvar och finansiering. Ansvar: Miljö- och hälsa <i>Vakin är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras.</i>	2024	Revidering behövs av dagvattenprogrammet
f.	I det kommande parkprogrammet kartläggs park- och naturområden där dagvattenhantering skulle kunna tillföra kvaliteter till befintliga eller nya anläggningar. Samordna parkprogram, dagvattenprogram och kommande grönstrukturprogram. Ansvar: Gator och parker, Miljö- och hälsa <i>Grönstrukturprogram samordnas av SLK efter organisationsförändringen 2024-01-01. Nämnden saknar rådighet men bistår i samverkan med kompetens när efterfrågas.</i>	2024	Klart utifrån nämndens rådighet
g.	Gör en kartläggning av snöhanteringens (små och stora upplag) påverkan på dagvatten. Kartlägg konsekvenser och ta fram förslag på eventuella åtgärder. Ansvar: Gator och parker, Miljö- och hälsa <i>TN är verksamhetsutövare (VU) och MHN är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. VU har ansvar och ska alltid säkerställa att verksamheten kan bedrivas enligt miljöbalkens allmänna hänsynsregler. I nuvarande formuleringar i dagvattenprogrammet sammanblandas roller/ansvar på ett olämpligt sätt vilket behöver revideras.</i>	2024	Revidering behövs av dagvattenprogrammet

8. Mobilitetsprogram

Kollektivtrafikprogram

Kollektivtrafikprogram för Umeå kommun beslutades av kommunfullmäktige 2021-10-25.

Bedömningen avser nämndens insatser.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
a.	Skapa en samverkansgrupp mellan verksamheter och bolag inom kommunen med fokus på de hållbara transportslagen. Ansvar: TN, BN, KS, MHN, Upab, UKF kollektivtrafik <i>Att skapa och samordna en samverkansgrupp enligt åtgärden är inte nämndens ansvar. Nämnden är positiv till åtgärden.</i>	Klart	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Godstrafikprogram

Godstrafikprogrammet antogs av Kommunfullmäktige 2018-06-18.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
a.	Utreda möjligheten och behovet av utökade miljözoner. Ansvar: MoH, GoP, Öpl Godsnätverk, Polisen <i>Klart.</i>	2019	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
b.	Temadag gods. Ansvar: GoP, DP, BL, Öpl, MoH Godsnätverk <i>Klart.</i>	2019	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Cykeltrafikprogram

Cykeltrafikprogram för Umeå beslutades av Kommunfullmäktige 2018-06-18.

Nr.	Åtgärd	Klart senast	Bedömning
-	Inga åtgärder.	Klart	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Parkeringsprogram

Parkeringsprogram för Umeå beslutades av Kommunstyrelsen 2013-11-12.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
-	Inga åtgärder.	Klart	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Fotgångarprogram

Fotgångarprogram för Umeå beslutades av Kommunfullmäktige 2019-05-27.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
a.	Skapa en samverkansgrupp mellan verksamheter och bolag inom kommunen med fokus på de hållbara transportslagen. Ansvar: TN (samordning), BN, KSPLU, FN, MHN (GoP, Fastighet, DP, BL, Mex, ÖPI, MoH), Upab, UKF kollektivtrafik <i>Klart.</i>	Klart	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

9. Miljömålen åtgärdsprogram

Åtgärdsprogrammet för de lokala miljömålen är ett viktigt verktygen för att uppnå målbilden i inriktningsmål tillväxt. Nämnden har efter antagandet av verksamhetsplanen för innevarande år 2025 meddelat kommunstyrelsen att åtgärderna 6b, 6c, 6d, 8d, 8e och 8f bedöms finnas under kommunstyrelsens ansvar efter den organisationsförändring som gjordes 2024-01-01.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
3.f	Erbjuda tjänster inom energi och klimatrådgivning till Umeås medborgare, företag och organisationer. <i>Nämnden gör detta idag. I den uppföljning som görs inom SLK ses denna åtgärd som påbörjat och får färgen gul. Detta är dock en löpande åtgärd som aldrig blir klar och mer rätt vore att redovisa denna som grön.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
3.g	Ge råd till privatpersoner och fastighetsägare för att underlätta för hållbara drivmedel, ex. Fordonsladdning. <i>Nämnden gör detta idag. I den uppföljning som görs inom SLK ses denna åtgärd på påbörjat och får färgen gul. Detta är dock en åtgärd som aldrig blir klar och mer rätt vore att redovisa denna som grön.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
5.e	Genomföra årlig miljö och klimatutbildning för förtroendevalda. <i>Sker löpande över åren genom särskilda insatser och som informationsärenden på nämndens sammanträden. I den uppföljning som görs inom SLK ses denna åtgärd ej påbörjat och får färgen röd. Bakgrunden är att det inte görs en årlig upphandlad miljö och klimatutbildning till de förtroendevalda.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
8.a	Ta fram ett kommunövergripande grönstrukturprogram i samverkan för att stärka växt- och djurliv i Umeå. <i>I den uppföljning som görs inom SLK ses denna åtgärd på påbörjat och får färgen gul för MHN del. KS ansvarar för samordning av arbetet med grönstrukturprogrammet. Nämnden är bara delaktig i arbetet och saknar rådighet i framdrift och ekonomi.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
11.a	Inventera kommunens naturvårdsskogar och annan värdefull skog. Inventeringen ska användas som underlag när skogsbruksplanen revideras. <i>Strategisk övergripande fråga. Påbörjad och nämnden bistår med vissa inventeringar.</i>	2024	
13.b	Genomför informationsinsats till föreningar med enskilda dricksvattentäkter som försörjer fler än 50 personer, eller där uttaget från vattentäkten är mer än 10 kubikmeter per dygn. <i>Klart.</i>	2023	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

14.a	Kartlägga och genomföra tillsyn av hur strandskyddet efterlevs längs kusten. <i>Påbörjad men arbetet behöver intensifieras.</i>	2025	
16.a	Genomföra tillsyn vid småbåtshamnar i syfte att minska deras miljöpåverkan. <i>Småbåtshamnar är sedan länge ett objekt inom tillsynen. Tillsyn genomförd under 2023 och uppföljning genomförd 2024.</i>	2027	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
16.b	Se över rutiner för planläggning, prövning och tillsyn så att de bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås. <i>Grundförutsättning som redan tillämpas för tillsyn och prövning där nämnden har rådighet.</i>	2027	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
16.e	Uppdatera åtgärdsplan för inventering av små avlopp med WC och genomföra tillsyn och ställa krav på bristfälliga avlopp. I den uppföljning som görs inom SLK ses denna åtgärd på påbörjat och får färgen gul för MHN del. Nämnden ser åtgärden som klar och därmed grön. <i>Åtgärdsplan framtagen.</i>	2027	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
22.a	Upprätta en övergripande strategisk plan för arbetet med förorenade områden med inriktning på de mest förorenade områdena (RK 1 och RK 2) samt de områden som utpekats som framtida exploateringar. <i>Åtgärdsplan framtagen.</i>	2023	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
22.b	Det finns behov av att öka takten i arbetet med att efterbehandla förorenade områden med mer än måttlig risk för att minska riskerna för människa och miljö som exponeras. <i>Påbörjad och beskrivs i åtgärdsplanen.</i>	2025	

10. Landsbygdsprogram

Den 26 augusti 2024 fattade Kommunfullmäktige beslut om ett nytt landsbygdsprogram. Programmet visar riktningen för arbetet med landsbygdsutveckling fram till 2030 med ett flertal prioriteringar för att nå kommunens landsbygds mål. Prioriteringarna ska fungera som vägledande för politiker och tjänstepersoner och vid varje prioritering finns en eller flera utpekade nämnder som ansvarar för att implementera dessa i sin egen verksamhetsplanering. Arbetet är på så vis nämndöverskridande och berör många olika verksamheter i kommunorganisationen.

Arbetet med att genomföra programmet samordnas av stadsledningskontorets landsbygdstrateger. Programmet kommer också följas upp årligen och uppföljningen kommer ske på två nivåer: dels inom ramen för kommunens riktlinjer för aktiverande styrning, dels genom en separat process på verksamhetsnivå som samordnas av stadsledningskontoret.

Ansvariga avdelningar belyser i sina aktivitetsplaner nuvarande arbetsformer utifrån grunduppdraget och de eventuella ytterligare insatser som genomförs kopplat till de specifika åtgärderna/prioriteringarna.

Nr.	Åtgärd	Klart	Bedömning
1.	Stötta företag och lokala initiativ med rådgivning kring åtgärder för biologisk mångfald, naturbaserade lösningar samt energieffektivisering. <i>Sker redan.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs
2.	Utveckla och tydliggöra hur byaplaner tas om hand internt i hela kommunorganisationen. <i>Utifrån nämndens grunduppdrag är det mycket sällan som verksamheten kommer i kontakt med Byaplaner. Därmed är det nästan omöjligt förutse en situation eller uttala hur dessa "tas om hand" utan detta beror på det specifika sammanhanget.</i>	2025	Inga särskilda ytterligare insatser krävs

11. Tillgänglighetsprogram

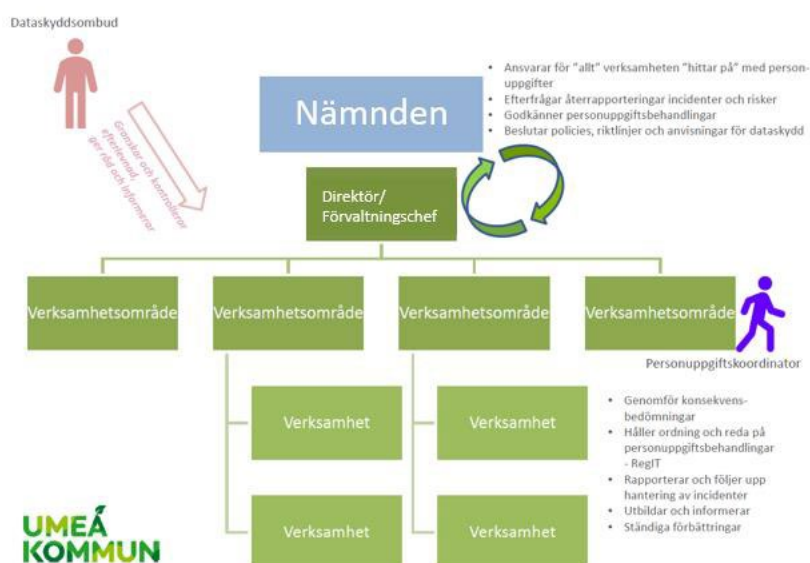
Nämnden har inga utpekade aktiviteter under etapp 2.

12. Informationshantering

Informationssäkerhet

Personuppgiftsansvar

Nämnden är personuppgiftsansvarig för personuppgiftsbehandlingar. Ansvaret omfattar även personuppgiftsbehandling som på uppdrag av nämnden utförs av ett personuppgiftsbiträde.

Diarie- och ärendehanteringssystem

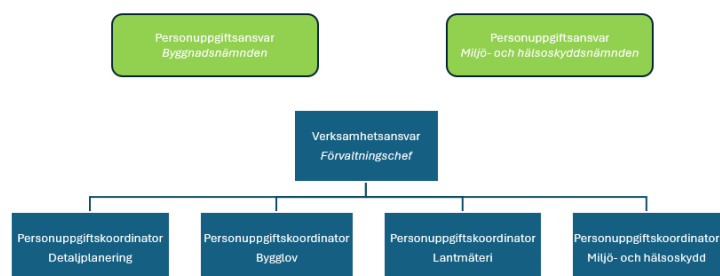
Betydande del av förvaltningens informationshantering sker i diarie- och ärendehanteringssystem. Förvaltningen använder idag flera diarie- och ärendehanteringssystem vilket utmanar en effektiv informationshantering utifrån ett helhetsperspektiv. Anledningen till att det blivit på detta vis är att det inte funnits ett system som klarat av att hantera ärendehantering som är specifik utifrån exempelvis miljöbalken. Förvaltningen har tagit ett principbeslut kring att över tid försöka minska antalet diarie- och ärendehanteringssystem inom förvaltningen.

Informationshanteringsplan

Varje dag hanterar organisationer i vårt samhälle mängder med information och stadsbyggnadsförvaltning är inget undantag. Stadsbyggnadsförvaltningen har arbetat fram informationshanteringsplaner (IHP). Dessa beskriver hur förvaltningens information ska hanteras, utifrån gällande lagar och säkerhetsperspektiv. Informationshanteringsplanerna för förvaltningen är de viktigaste styrinstrumenten för informationshantering. Eftersom förvaltningen styrs av två nämnder så finns det två olika planer. IHP styr hantering, gallring och arkivering av våra allmänna handlingar. Planen beskriver även hur vår information får hanteras utifrån kommunens policy för informationssäkerhet, samt utifrån eventuella personuppgiftsbehandlingar (GDPR). IHP är med andra ord ett gemensamt dokument som inrymmer både dokumenthantering och hantering utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv. Genom att båda delarna ligger i samma dokument så underlättar det för den som ska hantera information. Det är nämnderna som ansvarar för att fortlöpande revidera informationshanteringsplanerna och arkivbeskrivningar, så att allmänna handlingar hanteras på rätt sätt. Informationshanteringsplanen ska fastställas av nämnd efter samråd med stadsarkivet.

Dataskyddsorganisation

Umeå kommuns dataskyddsorganisation består av dataskyddsombudet, en informationssäkerhetssamordnare samt nämndernas personuppgiftskoordinatorer. Stadsbyggnadsförvaltningen har idag två personuppgiftskoordinatorer men det samverkas för tillfället en verksamhetsförändring som innebär att varje avdelning inom förvaltningen från 2025-01-01 har en personuppgiftskoordinator. Skälen för detta är att minska sårbarheten samt en tro på att en verksamhetsnära personuppgiftskoordinator effektivare kan hantera uppdraget.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Rättighetsbegäranden

Under 2023 har endast ett fåtal begäran om nyttjande av rättigheter enligt GDPR inkommit till kommunen. Av två inkomna begäranden (båda avsåg rätten till tillgång art. 15 GDPR) var en riktad till samtliga nämnder i kommunen medan en endast avsåg IFN. Det finns en kommunövergripande rutin för hur en rättighetsbegäran enligt GDPR ska hanteras och det pågår ett arbete med att ta fram en kommunövergripande e-tjänst där registrerade ska kunna framställa sin begäran till personuppgiftsansvariga nämnder på kommunen.

Personuppgiftsincidenter

Under 2023 rapporterades det in totalt 93 stycken personuppgiftsincidenter till inom kommunen granskade personuppgiftsansvariga nämnder. Av dessa bedömdes 6 stycken som ej incidenter. Det noteras att överförmyndarnämnden, valnämnden, brand- och räddningsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inte hade någon inrapporterad personuppgiftsincident under 2023.

NIS2-direktivet

NIS2-direktivet syftar till att uppnå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen. Jämfört med NIS ställs tydligare krav på bland annat riskanalyser och olika säkerhetsåtgärder. Många fler organisationer kommer också att omfattas. NIS2-direktivet kommer att genomföras i Sverige genom en lag som börjar gälla tidigast under sommaren 2025.

Nr.	Åtgärd	Klart	Ansvar
1.	Utvärdera förändringen med ikraftträdande 2025-01-01.	2026	Förvaltningen

13. Säkerhet och beredskap

Varje verksamhetsområde och bolag har i uppdrag att bedriva ett systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete. Nämnden ansvarar för säkerhets- och trygghetsarbetet inom sitt område och sina respektive verksamheter.

Beredskap

Nämnden ansvarar för den civila beredskapen i nämndens verksamheter. Detta innebär att nämnden ansvarar för att det kontinuerligt genomförs analys, planering och förberedelser för att upprätthålla kontinuitet och tillgodose ändamålsenlig säkerhet och beredskap i de verksamheter nämnden ansvarar för. Nämnden ansvarar för att förebygga, hantera och följa upp/utvärdera händelser som berör nämndens verksamheter. Nämnden ansvarar för att nämndens förvaltning upprätthåller en ändamålsenlig organisation i beredskaps- och säkerhetsfrågor. Nämnden ansvarar för att nämndens förvaltning deltar i framtagande av kommunövergripande analyser, planering, förberedelser och utbildningar/övningar inom säkerhets- och beredskapsområdet.

Krisledning

Under pandemin reviderades och uppdaterades krisledningsplanerna inom förvaltningen. Nu finns ett behov av översyn av förvaltningens och avdelningarnas krisledningsplaner.

Nr.	Åtgärd	Klart	Ansvar
1.	Fortsatt arbete med revidering av förvaltningens krisledningsplan	2026	Förvaltningen

14. Brottsförebyggande program

Inom det brottsförebyggande arbetet i kommunen är nämnden en viktig del bland annat inom Lokal Operativ Samverkan (LOS) som sker tillsammans med flera andra kommunala verksamheter samt polisen. Arbetet inom LOS är samhällsviktigt och bidrar till att Umeå ska växa tryggt och säkert. I myndighetsgemensamma insatser visas samhällets samlade kraft. Arbetet berör tillsyn och kontroll inom livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, miljöbalken, samt tobak- och nikotinprodukter.

Nämnden har under hösten 2025 yttrat sig till kommunstyrelsen över en remissversion av det brottsförebyggande programmet. Nämnden anser att det finns en stor potential i att nämnden fortsätter integrera och utveckla ett brottsförebyggande perspektiv inom verksamheten. För att nämnden ska kunna växla upp och bli riktigt vass med alla medarbetare som interna och externa öron/ögon behövs löpande kompetensutveckling och ett kulturbygge över tid. Nämnden behöver antingen utveckla egen internstrategisk kompetens alternativt få ett verksamhetsnära stöd genom strategier inom kommunstyrelsen. Alternativen har sina för- och nackdelar men för de mindre nämnder bedöms ett verksamhetsnära stöd av kommunstyrelsen som det mest kostnadseffektiva. Oavsett alternativ behövs viss resursförstärkning om arbetssätt och ambitionsnivå ska kunna utvecklas på bästa sätt. Nämnden äskade inför 2026 om en resurs motsvarande 1,0 årsarbetskraft för förstärkning av arbetet.

Nr.	Åtgärd	Klart	Ansvar
1.	Kompetensutveckling förtroendevalda, 1 timme	2026	Förvaltning
2.	Kompetensutveckling "vanlig medarbetare", 1 timme	2026	Förvaltning
3.	Kompetensutveckling särskilt berörda medarbetare; 0,5 dag	2026	Förvaltning
4.	Utse avdelningsansvarig medarbetare för det brottsförebyggande arbetet inom avdelningen. Medarbetaren utgör ett stöd till avdelningschefen och ledningsgruppen. Medarbetaren ingår i de lokala nätverk som finns inom sakfrågan och förväntas hålla en förhöjd kompetensnivå. Ambitionsnivån inledningsvis ligger på 0,15 årsarbetskraft.	2026	Avdelning

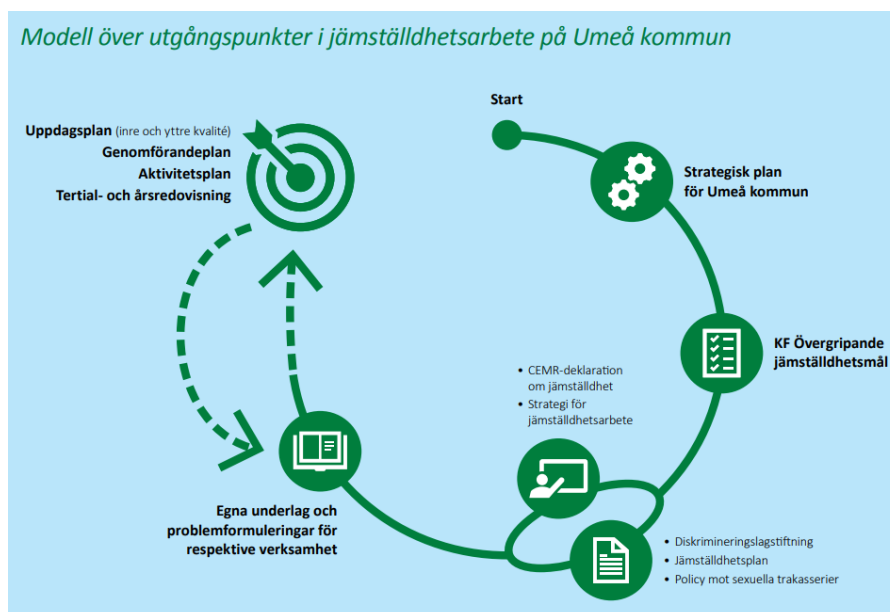
15. Jämställdhet

Strategi för jämställdhetsarbete beslutades av kommunfullmäktige 2017. Strategin är tänkt att fungera som ett stöd till framför allt nämnder i förståelsen av hur jämställdhetsarbete kan arbetas in i den egna nämndens verksamheter och hur egna mål och indikatorer tas fram.

Samtliga verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och det är varje nämnds ansvar att bryta ner det övergripande målet kring jämställdhet till egna mål egna nämnden och genomföra samt följa upp detta.

Umeå kommun undertecknade 2008 den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på regional och lokal nivå. Den är framtagen av europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation (CEMR). Deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män är en utgångspunkt för kommunens jämställdhetsarbete. Deklarationen hittar du på www.umea.se/jamstalldhet.

Ansvar för att konkretisera delmål, aktiviteter, åtgärder och indikatorer för arbetet ligger på nämnder. Jämställdhetsarbetet ska vara en del av verksamhetsplaneringen och det ska avsättas tid och resurser för att arbeta med målen som sedan redovisas och följs upp i ordinarie styr- och ledningssystem.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Jämställdhetsarbete kopplat till den strategiska planen:

Artiklar ur CEMR-deklarationen:

- Social omsorg och sociala tjänster (artikel 15), Goda livsvillkor
- Social integration (artikel 18), Goda livsvillkor
- Planering och hållbar utveckling (artikel 24), En god samhällsplanering

Nr.	Åtgärd	Klart senast	Ansvar
1.	Kompetensutveckling vartannat år Samtliga medarbetare genomgick hösten 2025 en kompetensutvecklingsinsats.	2027	Förvaltning

16. Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag. Konventionen är ett rättsligt bindande internationellt avtal som slår fast att barn är individer med egna rättigheter. Det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas när det handlar om frågor som rör barn:

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde
- Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
- Alla barn har rätt till liv och utveckling
- Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

I kommunens riktlinjer för barnkonsekvensanalys som beslutats av kommunfullmäktige 2005-11-28, § 225 anges att två frågor skall fungera som ett stöd vid beredning och beslut:

1. På vilket sätt berörs, direkt eller indirekt, barn och unga av denna fråga?
2. Kan barns och ungas egna åsikter tas tillvara i denna fråga?

Nämnden tog hösten 2023 beslut om en rutin som tydliggör hur frågan skall hanteras inom stadsbyggnadsförvaltningen.

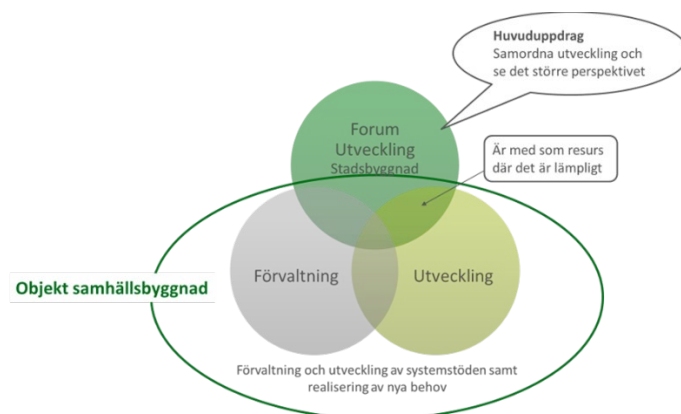
Nr.	Åtgärd	Klart	Ansvar
1.	Tillämpa fastställd rutin.	2026	Förvaltningen

17. Kvalitet, utveckling och innovation

Stadsbyggnadsförvaltningen har de senaste åren förstärkt förmågan till utveckling genom att styra resurser till detta. På tre avdelningar finns idag utpekade medarbetare med uppdrag att på huvuddelen av sin arbetstid driva utvecklingsfrågor.

Forum Utveckling Stadsbyggnad (FUS)

På förvaltningsövergripande nivå samordnas utvecklingsfrågorna av FUS. Med utveckling avses all typ av verksamhetsutveckling med tillhörande kommunikation, från teknikorienterad utveckling till förbättring av våra processer, med ett kundfokus i grunden. FUS bemannas av en medarbetare från respektive avdelningen inom förvaltningen. Samordnare utses med ansvar för inbjudan till löpande möten. Samordnaren är adjungerad till förvaltningens ledningsgrupp för löpande dialog och avstämning.

Bilden ovan visar hur FUS och objektet samhällsbyggnad gemensamt arbetar mot förvaltningens mål.

Innovationskatalysatorn

Ständiga förbättringar är en del i kommunens värdegrund och något förvaltningen arbetar aktivt med. Att arbeta med innovation är däremot lite klurigare, då det till stor del handlar om en kultur som behöver genomsyra hela verksamheten. För att få fart på innovation krävs

flera olika typer av insatser på flera olika nivåer. FUS samordnar Innovationskatalysatorn för att uppmuntra till medarbetardriven innovation. Förvaltningen vill bli bättre på att uppmuntra nya idéer och tycker att goda idéer förtjänar mer än bara hejarop. Därför finns möjligheten inom förvaltningen att söka upp till 15 000 kr från innovationskatalysatorn. Pengarna är tänkt att fungera som stöd för att förverkliga dina goda idéer som gör våra verksamheter bättre!

Digitalisering

Stadsbyggnadsförvaltningen har en handlingsplan för digitalisering som samordnas genom FUS. Ambitionen inför 2026 är att digitaliseringen ses som en del av utvecklingsfrågorna med samma former för styrning och ledning.

Kvalitet

Stadsbyggnadsförvaltningen lämnade under 2023 iso-certifieringen för kvalitet med anledning av att nedlagda resurser inte gav det utfall som förväntades. Förvaltningens kvalitetsarbete sker numera huvudsakligen nära verksamheten inom respektive avdelning.

Nr.	Åtgärd	Klart	Ansvar
1.	Information till nämnden två gånger per år (vår och höst) kring det arbete med kvalitet, utveckling och innovation som pågår inom nämndens verksamhetsområde.	2026	Förvaltningen
2.	Kundtjänst – Fortsatt arbete med inrättande av en kundtjänst för förvaltningen.	2026	Förvaltningen

18. Ekonomi

Fördelning av medel för arbete med inriktningsmål

Kommunfullmäktige har fördelat 110 000 kr till nämnden för arbete med inriktningsmålen. Nämnden har fördelat dessa resurser för att samordna och utveckla arbetet inom det brottsförebyggande arbetet och LOS. Nämndens hela grunduppdrag kopplar till inriktningsmålen så en resursfördelningsmatris är utifrån detta och avgiftsfinansieringen överflödig.

Prioritering övergripande

Kommunfullmäktige tilldelar resurser för att ge nämnderna förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag. Utöver de medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan en nämnd ha andra intäkter för att finansiera nämndens verksamhet. Exempel på detta är intäkter från taxor, projektmedel och särskilda anslag. Om kommunfullmäktige ej fastställt annat gäller prioriteringsordningen nedan:

1. Medel före grunduppdrag - tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning.
2. Grunduppdrag före inriktningsmål – om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
3. Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag – om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Grundprinciper - Stadsbyggnadsförvaltningen

Sedan 2019 tillämpar nämnden fyra grundprinciper när resursbehov ska beskrivas eller förslag till reviderade taxor tas fram:

1. Myndighetsutövning och andra uppdrag ska finansieras till 100 % av den part som anmält, sökt tillstånd, begärt detaljplan, sökt dispens, beställt en karta och liknande.
2. I kostnaden ska all tid räknas in liksom OH-kostnader (t ex lokalkostnader, IT, telefoni, andel av nämnden, andel av ledning av enhet/avdelning/förvaltning och liknande).
3. Projektansökningar och liknande ska inkludera OH-kostnader samt kostnader för resurser såsom ekonomi, kommunikation och annat som det enskilda projektet behöver.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

4. Finns trots tillämpning av principerna (1–3 enligt ovan) ett resursbehov ska ansvar flyttas i kedjan medarbetare-enhetschef-avdelningschef-förvaltningschef-nämnd. Eventuellt resursbehov ska botten i en behovsutredning och en detaljerad specifikation av behovet enligt förvaltningens rutin för tidsplanering. När resursbehov lyfts till nämnd ska följande tydligt framgå; behov i antal årsarbetskrafter, antal kronor och konsekvenser om behovet inte tillgodoses.

Budgetram för nämnden 2026

Budgetramen innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och utgår från att PO-pålägget förändras från 40,84 % i 2025 års budget till 40,02 % i budget för 2026. För 2027 och 2028 har PO-pålägget beräknats till 40,33 % respektive 40,48 % vilket har beaktats i beräkningarna för 2027 och 2028. Budgetramen är en nettokostnadsram för nämnden utifrån nuvarande organisation.

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelse*	-1 315 727	-1 348 388	-1 412 763	-1 463 141	-1 515 963
Teknisk nämnd	-1 550 904	-1 633 700	-1 695 836	-1 763 624	-1 825 353
För- och grundskolenämnd	-2 340 717	-2 384 944	-2 475 653	-2 574 613	-2 664 728
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-652 453	-680 839	-706 734	-734 985	-760 710
Individ- och familjenämnd	-1 774 784	-1 872 190	-1 943 396	-2 021 080	-2 091 820
Äldrenämnd	-1 396 749	-1 511 637	-1 569 130	-1 631 853	-1 688 970
Byggnadsnämnd	-62 929	-65 537	-68 029	-70 748	-73 225
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-21 753	-22 654	-23 516	-24 456	-25 312
Kulturnämnd	-169 845	-177 706	-184 465	-191 839	-198 554
Fritidsnämnd	-158 692	-166 268	-172 592	-179 491	-185 773
Kommunfullmäktige	-3 983	-4 048	-4 201	-4 369	-4 522
Valnämnd	-3 500	-19 938	-3 600	-3 700	-20 000
Personalnämnd	-1 290	-1 336	-1 387	-1 443	-1 493
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-86 384	-104 497	-108 472	-112 808	-116 756
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 164	-16 753	-17 390	-18 085	-18 718
ITkapacitetsnämnd	0	-1 908	-1 981	-2 060	-2 132
Umeåregionens nämnd för PA-system	0	-5 197	-5 395	-5 610	-5 807
Summa nämndsramar	-9 555 874	-10 017 540	-10 394 539	-10 803 906	-11 199 837
Varav finansiella kostnader pensioner	-50 979	-14 266	-34 783	-36 714	-37 962
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	-9 504 895	-10 003 274	-10 359 756	-10 767 192	-11 161 874

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Nämndens ekonomiska ram för 2026 är 22 650 000 kronor som framgår av bilden nedan från de beslutade planeringsdirektiven.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-21,75
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,90
Justering av PO-pålägg	0,31
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2025	
Demografi	-0,20
Tillskott inriktningsmål 0,5%	-0,11
Ekonomisk tilldelning för 2026	-22,65
Ökad ekonomisk tilldelning 2026 jämfört med 2025	-0,90
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2026 jmf 2025	0,31
Motiv för ökad/minskad tilldelning	
- För motivering av generella justeringar, se sid 14. - Demografi - Förändrad förutsättning utifrån demografisk utveckling. - Tillskott inriktningsmål 0,5%. - För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling. För att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.	

Investeringsbudget 2026

Investeringsbudgeten för nämnden 2026 är 282 tkr.

Nämnd/styrelse	Budget 2025	Budget 2026	Plan		
			2027	2028	2029
Kommunstyrelsen	61 078	72 392	101 345	131 042	59 307
Teknisk nämnd	1 020 596	1 170 081	1 118 594	831 538	651 470
För- och grundskolenämnd	21 425	19 320	15 920	21 388	17 462
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	9 376	10 500	21 500	6 500	18 620
Individ- och familjenämnd	9 710	15 254	19 926	9 251	11 639
Äldrenämnd	37 145	24 437	22 437	28 626	20 222
Byggnadsnämnd	471	470	470	479	489
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	283	282	282	287	293
Kulturnämnd	4 873	7 850	10 850	10 947	14 708
Fritidsnämnd	15 700	16 450	18 700	16 326	16 643
Valnämnd	550	500	500	510	520
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd*	29 550	47 582	10 550	9 344	9 631
Summa styrelse/nämnd	1 210 757	1 385 117	1 341 073	1 066 239	821 005
Ombudgeteringar*	570 113	226 793	114 885	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	1 780 870	1 611 910	1 455 958	1 066 239	821 005
Mark- och exploatering - anläggningar	265 100	250 300	508 850	561 950	639 400
Summa inkl mark- och exploatering	2 045 970	1 862 210	1 964 808	1 628 189	1 460 405

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Fördelning 2026

Nämndens budgetram fördelas på följande sätt under 2026:

Nämnden	1 630
Ledning och administration	4 682
Miljöskydd	840
Livsmedel, Serveringstillstånd & Privatekonom	6 682
Miljöutveckling	8 019
<u>Små avlopp</u>	<u>797</u>
Totalt	22 650 tkr

19. Personal

Medarbetarna är helt avgörande för kvaliteten i hanteringen av ärenden och uppdrag kopplade till nämndernas grunduppdrag. Uppföljning av nyckeltal för "Personal" är av denna anledning mycket viktigt.

Centrala personalpolitiska mål 2026

I de beslutade planeringsdirektiven finns följande centrala personalpolitiska mål beslutade.

- Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
Samordningsansvar: personalnämnden
- Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.
Samordningsansvar: personalnämnden
- Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.
Samordningsansvar: personalnämnden

Personalpolitiska mål - MHN

Nämnden har i ärendena rörande hur grunduppdragen ska följas upp beslutat om nyckeltal/indikatorer enligt nedan. Bedöms några indikatorer särskilt viktiga kan mål formuleras.

Nr	Mål och/eller nyckeltal	Mål
P1	Sjukfrånvaro %, personalpolitiskt mål nämnd	5,0
P2	Långtidsfriska %, personalpolitiskt mål nämnd	60
P3	Heltidsanställda nämnd %, personalpolitiskt mål nämnd	90
P4	Skyddsombud (%), personalpolitiskt mål nämnd	90
P5	Chefer med max 30 medarbetare (%), personalpolitiskt mål	100
P6	Medarbetarenkäten medelvärde OSA, personalpolitiskt mål nämnd	4,8
P7	Personalomsättning (%), personalpolitiskt mål nämnd	3–6
P8	Medarbetarundersökning HP (%), personalpolitiskt mål nämnd	100
P9	Kompetensförsörjningsplan (Ja/Nej), ej mål	
P10	Systematiskt arbetsmiljöarbete (Ja/Nej), ej mål	
P11	Medarbetarundersökningen resultat (index), ej mål	
P12	Anställda antal (st), ej mål	
P13	Genusfördelning nämnd (%), ej mål	

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

P14	Medelålder nämnd (år), ej mål	
P15	Åldersfördelning nämnd (10-årsklasser), ej mål	
P16	Anställningsår i yrket nämnd (år), ej mål	

Nämnden har beslutat om nämndspecifika personalpolitiska mål avseende; personalomsättning, medarbetarenkäten OSA och medarbetarenkäten HP.

Kompetensplanering

Kompetensplanering handlar om att löpande och systematiskt arbeta med personalens kompetensutveckling. Kompetensplanering utgår från nämndernas grunduppdrag samt verksamhetsplaner och syftar till att rusta medarbetarna för nuvarande uppdrag och nya utmaningar. Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar åt två nämnder och det finns en stor bredd i grunduppdragens ansvarsområden. Behovet av och typen av kompetens varierar därmed stort inom förvaltningen. Kompetensplaneringen består av tre huvudsakliga delar:

- Enskild medarbetare
- Verksamhet avdelning
- Verksamhet nämnd

Kompetensplanering - Enskild medarbetare

Förvaltningens medarbetare har olikheter i erfarenhet av yrket, utbildningsbakgrund, ålder, personlighet och liknande. Kompetensplanering för den enskilde medarbetaren sker i dialog med närmaste chef i det årliga resultat- och utvecklingssamtalet. Samtalen är en viktig del i verksamhetsplaneringen för att varje enskild medarbetare ska känna engagemang och förståelse för sitt uppdrag och sin utveckling och ha de förutsättningar som krävs för att kunna göra ett bra jobb med rätt kompetens. Resultat- och utvecklingssamtal ska sammanställas i en utvecklingsplan där kompetensutvecklingsinsatser för medarbetaren noteras under egen rubrik. Utvecklingsplanen med bland annat kompetensutvecklingen utvärderas och följs upp i nästa års samtal med den enskilde medarbetaren. I normalfallet ansvarar medarbetaren för att kompetensförsörjningen genomförs enligt plan men ett eventuellt specialbehov kan båda av ekonomiska och andra anledningar behöva samordnas av chefen. I normalfallet syns denna typ av kompetensutveckling endast i utvecklingsplanen mellan chef och medarbetare. Chefer som ser ett generellt kompetensutvecklingsbehov av liknande art har ett ansvar att lyfta detta vidare inom avdelningen och/eller förvaltningen.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Kompetensplanering – Verksamhet avdelning

Följande händelser är exempel på förhållanden som kan initiera ett övergripande behov av kompetensutveckling inom en avdelning:

- Ny lagstiftning
- Resultat i kundundersökningar
- Beslut om strategiska inriktningar för kommunen eller förvaltningen
- Förändringar i nämndens grunduppdrag
- Nya arbetsformer eller system
- Omvärldsförändringar

Kompetensplanering – Verksamhet nämnd

Vissa händelser eller situationer kan föranleda ett behov av kompetensutveckling för hela nämndens ansvarsområde. Detta kan exempelvis vara en ny värdegrund inom kommunen eller en ny styrmodell.

Kompetensförsörjning

Nämndens kompetensförsörjningsplan finns som bilaga till denna verksamhetsplan.

20. Uppföljning

För en lärande organisation är det av yttersta vikt med uppföljning av verksamhetens förutsättningar och prestationer. Uppföljning sker utifrån fyra perspektiv; personal, ekonomi, kund och verksamhet. För nyckeltal av särskild vikt eller för nyckeltal där "förflyttning" önskas fastställer nämnden mål. Exempel på detta är att nämnderna har fastställt nämndspecifika målintervall för personalomsättningen.

Nämndernas uppföljning genom tertial- och årsrapport samt internkontrollplan

Uppföljning av verksamhetsplanen görs vid tertial och helår enligt anvisningar från KS. För helåret görs för samtliga nyckeltal en analys kring trender över tid och om det finns behov av styrning i någon riktning.

Löpande uppföljning förvaltning och avdelningar

Förvaltningen följer löpande upp verksamheten. Det samordnas på ledningsmöten och vid individuella avstämningar med chefer för avdelningar och enheter.

Utvärdering av planerings- och uppföljningsprocessen

Årlig utvärdering av planerings- och uppföljningsprocessen.

21. Nyckeltal

I nämndens årsrapport för 2023 redovisades för första gången nyckeltal enligt nedan vilket ger en förnämlig bild av prestationer och grundförutsättningar. Den nya styrmodellen medförde ett omtag i uppföljningen och därav finns i en del fall endast data från 2023. När data helt saknas beror detta på att uppföljning inte påbörjats. För definitioner av nyckeltalen hänvisas till tertial- och helårsuppföljningarna.

Kund

Nr	Nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025	Mål
K1a	NKI Miljöbalken företag	73	71	73	80	-	
K1b	NKI Livsmedel företag	78	81	83	82	-	
K1c	NKI Serveringstillstånd företag	60	79	71	70	-	
K1d	NKI Miljöbalken övriga	76	76	61	68	-	
K1e	NKI Livsmedel övriga	89	88	93	87	-	
K2	NKI – Insatser hp Insikt	-	-	100	100	-	100
K3a	Återkoppling – Enskilt avlopp	98	98	94	85	-	100
K3b	Återkoppling - Värmepump	100	99	96	97	-	100
K3c	Återkoppling - Vattenverksamhet	97	100	100	100	-	100
K3d	Återkoppling - Anmälan	-	93	94	94	-	100
K3e	Återkoppling - Miljörapport	97	100	88	94	-	100
K3f	Återkoppling - Klagomål	90	96	94	99	-	100
K4a	Rådgivning – Budget och skuld	100	100	100	100	-	100
K4b	Rådgivning - Konsument	90	34	52	47	-	100
K4c	Rådgivning – Energi och klimat	100	100	100	100	-	100
K5	Rättssäkerhet (%)	-	-	75	75	-	100

Verksamhet

Nr	Nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025	Mål
V1a	Tillsynstillfällen miljöbalken (st)	715	640	572	905	-	
V2a	Andel genomförd tillsyn miljöbalken (%)	90	98	100	68	-	100
V2b	Andel genomförd kontroll livsmedel (%)	-	-	98	100	-	100
V2c	Andel genomförd tillsyn serveringstillstånd (%)	-	-	97	73	-	100
V2d	Andel genomförd tillsyn tobak, folköl, receptfria läkemedel (%)	-	-	85	77	-	100
V2e	Andel genomförd receptfria läkemedel (%)	-	-	-	-	-	100
V3a	Livsmedel kontroll - Kontrolltillfällen	1150	1115	983	1063	-	
V3b	Livsmedel kontroll – Planerad (st)	897	893	820	763	-	
V3c	Livsmedel kontroll - Uppföljande (st)	233	196	143	273	-	
V3cd	Livsmedel kontroll - Oplanerad (st)	20	26	20	27	-	
V4	Antal föreläggande och förbud (st)	-	-	-	90	-	
V5	Antal tillsynsbesök miljöbalken per årsarbetskraft (st)	34	28	26	36	-	
V6	Antal kontrollbesök livsmedel per årsarbetskraft (st)	158	164	142	159	-	
V7a	Arbetsvolym – Registrerade livsmedelanslagningar per åa (st)	133	144	130	148	-	
V7b	Arbetsvolym – Stadigvarande serveringstillstånd (st)	-	-	-	125	-	
V7c	Arbetsvolym – Tillfälliga serveringstillstånd (st)	-	-	-	41	-	
V7d	Arbetsvolym - Rådgivningar budget och skuld (st)	-	445	852	1155	-	
V7e	Arbetsvolym - Rådgivningar konsument (st)	-	322	576	718	-	
V7f	Arbetsvolym - rådgivningar energi- och klimat (st)	88	127	255	321	-	
V8	Åtalsanmälningar (st)	2	1	8	17	-	
V9	Miljösanktionsavgifter (st)	36	27	23	32	-	

Förorenad mark

V10a	Antalet identifierade objekt – Riskklass 1 (st)	-	-	-	4	-	
V10b	Antalet identifierade objekt – Riskklass 2 (st)	-	-	-	33	-	
V10c	Antalet identifierade objekt – Riskklass 3 (st)	-	-	-	7	-	
V10d	Antalet identifierade objekt – Riskklass 4 (st)	-	-	-	7	-	
V10e	Andel färdigsanerade objekt – Riskklass 1 (%)	-	-	-	0	-	
V10f	Andel färdigsanerade objekt – Riskklass 2 (%)	-	-	-	36	-	
V10g	Andel färdigsanerade objekt – Riskklass 3 (%)	-	-	-	71	-	
V10h	Andel färdigsanerade objekt – Riskklass 4 (%)	-	-	-	43	-	

Vatten

V11a	Små avlopp – Antal totalt (st)	-	-	-	-	-	
V11b	Små avlopp – Antal som uppfyller reningskrav enligt MB (st)	-	-	-	-	-	
V11c	Små avlopp - Andel som uppfyller reningskrav enligt MB (%)	-	-	-	-	-	
V12	Dagvatten – Andel som uppfyller rening (%)	-	-	-	-	10	
V13	Vattenskydd – Andel vattentäkter med relevant skydd (%)	91,7	83,3	-	-	-	
V14	Ekologisk status sjöar – Andel med god status (%)	52,5	50,0	-	-	-	

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

V15	Ekologisk status vattendrag - Andel med god status (%)	30,8	30,8	30,7	-	-	
V16	God kemisk och kvantitativ status i grundvattenförekomster (%)	100	100	-	-	-	

Natur

V17a	Skyddad natur totalt (%)	12,9	12,9	12,9	13,0	-	
V17b	Skyddad natur totalt (%)	4,0	4,0	4,0	4,2	-	

Hållbar ekonomi

V18	Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll (st)	14	13	13	-	-	
V19	Ekonomiskt utsatta äldre 65+, andel (%)	12	10	8	-	-	
V20	Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel av befolkningen (%)	0,87	0,79	0,71	0,62	-	

Luft

V21	Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv	13,2	12,3	11,5	-	-	
V22	Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom). kg/inv	1,29	1,22	1,18	-	-	

Personal

Nr	Nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025	Mål
P1	Sjukfrånvaro %, personalpolitiskt mål	2,1	5,1	4,5	4,8	-	5,0
P2	Långtidsfriska %, personalpolitiskt mål	78	63	70	68	-	80
P3	Heltidsanställda nämnd %, personalpolitiskt mål	99	99	99	99	-	99
P4	Tillsvidareanställningar (%), personalpolitiskt mål	89	92	99	99	-	95
P5	Skyddsombud %, personalpolitiskt mål nämnd	100	100	100	100	-	100
P6	Chefer med max 30 medarbetare %, personalp. mål	100	100	100	75	-	100
P7	Medarbetarenkäten medel OSA, personalp. mål nämnd	-	4,8	4,8	5,0	-	4,8
P8	Medarbetarenkäten HP (%), personalpol mål nämnd	100	100	100	100	-	100
P9	Personalomsättning (%), personalpol mål nämnd	7,1	10,1	3,2	7,2	-	3-6
P10	Anställda antal (st)	56,4	59,6	62,8	72	-	
P11	Genusfördelning nämnd kvinna/man (%)	-	-	67/33	65/35	-	
P12	Medelålder nämnd (år)	-	-	45,9	46,3	-	
P13	Åldersfördelning nämnd, -30 (st)	-	-	4	3	-	
	30-39	-	-	13	17	-	
	40-49	-	-	26	27	-	
	50-64	-	-	23	27	-	
	65-	-	-	1	1	-	
P14a	Årsarbetskrafter för miljöbalkstillsyn	19,1	20,1	22,5	25,3	-	
P14b	Årsarbetskrafter för livsmedelskontroll	7,3	6,9	6,9	6,7	-	
P14c	Årsarbetskrafter för tillsyn serveringstillstånd	-	-	-	4,0	-	
P15a	Åa för miljöbalkstillsyn per 10 000 invånare	1,47	1,55	1,69	1,9	-	
P15b	Åa för livsmedelskontroll per 10 000 invånare	0,56	0,52	0,52	0,50	-	
P15c	Åa för tillsyn serveringstillstånd per 10 000 invånare	-	-	-	0,30	-	

Stadsbyggnadsförvaltningen

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

stab.shb@umea.se

www.umea.se

Ekonomi

Nr	Nyckeltal	2021	2022	2023	2024	2025	Mål
E1	Ram (tkr)	-	17658	18990	20640	-	Ram
E2	Bokslut (tkr)	-	+604	-1835	-598	-	0
E3a	Intäkt – Nämnd (tkr)	-	17468	17760	21046	-	Budget
E3b	Intäkt - Miljöbalken (tkr)	8829	9350	9784	14926	-	Budget
E3c	Intäkt - Livsmedelslagen (tkr)	4199	4270	4596	3000	-	Budget
E3d	Intäkt - Alkohollagen (tkr)	1094	1814	2525	2384	-	Budget
E4a	Kostnadstäckning - Nämnd (%)	-	-	-	-	-	
E4b	Kostnadstäckning - Miljöbalken (%)	59	56	53	67	-	
E4c	Kostnadstäckning - Livsmedel (%)	86	82	66	50	-	
E4d	Kostnadstäckning - Alkohollagen (%)	62	69	62	68	-	
E5	Intäkt för miljöbalkstillsyn per åa	422	405	453	590	-	
E6	Intäkt för livsmedelskontroll per åa	518	540	666	448	-	
E7	Debiterade tim. för miljöbalkstillsyn per åa	412	385	408	459	-	
E8	Debiterade tim. för livsmedelskontroll per åa	400	408	475	307	-	
E9a	Timtaxa miljöbalkstillsyn	1025	1050	1113	1160	-	
E9b	Timtaxa livsmedelskontroll	1293	1324	1403	1460	-	

Kompetensförsörjningsplan Miljö- och hälsoskyddsnämnden, 2026–2028

Bilaga till verksamhetsplanen 2026

Innehåll

Inledning och bakgrund.....	3
Prognos och behovsanalys grund för kompetensförsörjningsplanen	3
Kompetensförsörjningsprognos 2025–2035.....	4
Sammanfattande slutsatser	5
SKR:s strategier för att säkra kompetensförsörjning.....	6
ARUBA	6
Attrahera och rekrytera	6
Utveckla och behålla	7
Avveckla.....	10
Genomförande och uppföljning.....	11

Inledning och bakgrund

Nämnderna ansvarar på uppdrag av kommunfullmäktige för sin kompetensförsörjning för att klara sina uppdrag och verksamhet. Nämnderna har det operativa personalansvaret och övergripande arbetsmiljöansvaret för sina verksamheter. Nämnderna behöver som en del av sin verksamhetsplanering även vara tydliga i sin kompetensförsörjningsplanering som medel för att klara sitt grunduppdrag. I kommunstyrelsens instruktioner till nämnderna inför verksamhetsplanering för 2026 lyfts även vikten av att nämnderna inkluderar kompetensplaneringen i verksamhetsplaneringen för att inte minst säkerställa att insatserna resurssätts och prioriteras i ett totalt verksamhetsplaneringsperspektiv.

Prognos och behovsanalys grund för kompetensförsörjningsplanen

För att kompetensförsörjningsarbetet skall få effekt är det avgörande att respektive nämnd gör sin analys utifrån sina specifika verksamhetsförutsättningar och yrken. För att stärka analyskapaciteten utifrån prognosarbetet har förvaltningarna en gemensam process för framtagande av behovs- och tillgångsprognoser. Modellen utvecklades bland annat som stöd för nämndernas arbete med Tilläggsuppdrag 2023:1 men utgör även ett stöd för det breda kompetensförsörjningsarbetet.

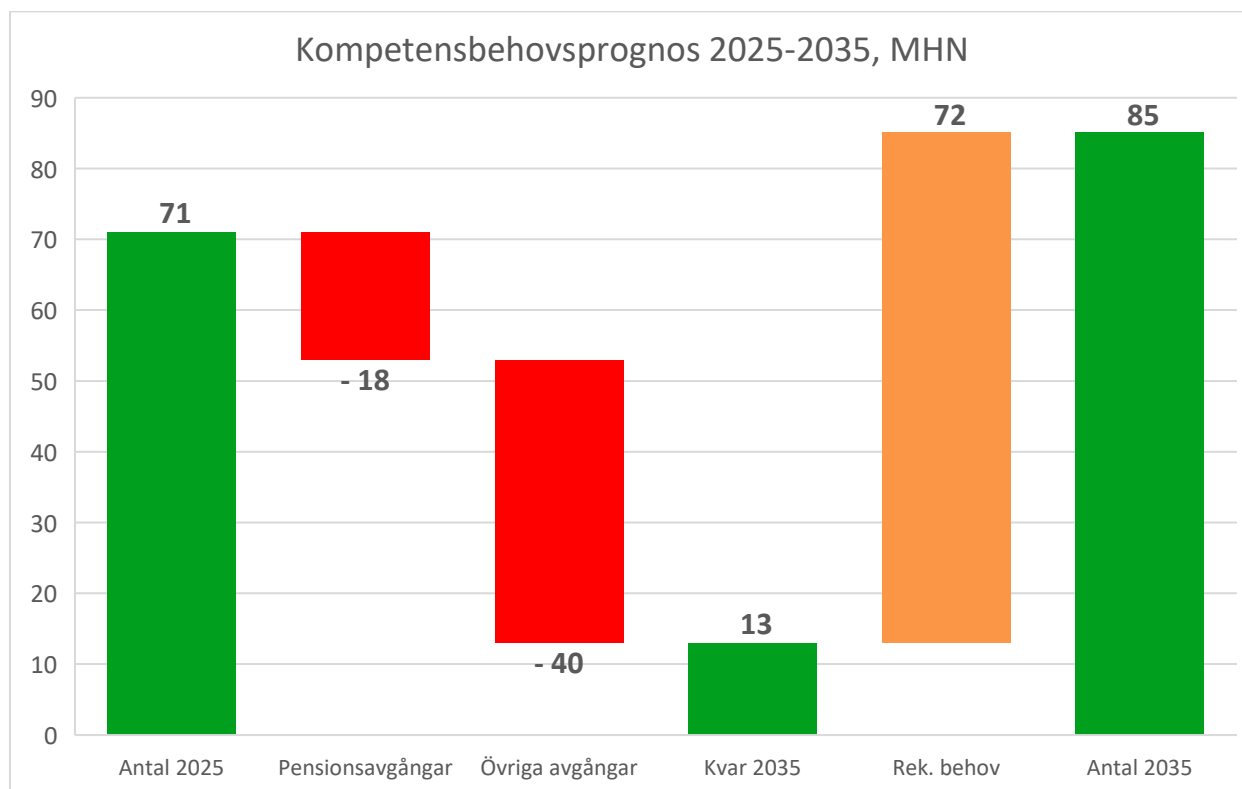
Modellen används för att se prognostiserat rekryteringsbehov de kommande 10 åren. Prognosen uppdateras en gång per år under februari månad. Den årliga bedömningen bygger på förvaltningens intryck under föregående höst såsom förändrade uppdrag, omvärld och demografi. Bedömningarna görs per nämnd och yrkeskategori. Underlagsdata till modellen hämtas dels från personalsystemet, dels från skattade bedömningar av kommande behov.

Prognosen görs för tillsvidareanställda, månadsavlönade. Den baseras på antal anställda, ålder, pensionsavgångar där avgångsåldern är 65 samt antalet beräknade avgångar där faktiska avgångar de senaste fem åren utgör grund för kommande tio års avgångar.

Utöver behovsprognosen gör verksamheten en uppdaterad bedömning av rekryteringsbehovet per verksamhet. Det ger sammantaget ett underlag för antalet rekryteringar som behövs för att dels täcka beräknade avgångar, dels volymförändringar. Kommungemensamt ger modellen och prognosarbetet ett aggregerat utfall.

Kompetensförsörjningsprognos 2025–2035

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, alkohollagens område, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid översikts- och detaljplanering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Inom avdelningen arbetar för närvarande 76 tillsvidareanställda inom följande yrkeskategorier: miljöinspektörer, miljöhandläggare, energirådgivare, naturvårdare, miljöstrateg, hållbarhetsstrateg, projektledare, konsumentrådgivare, budget- och skuldrådgivare, förvaltare, alkohol- och tobakshandläggare, nämndssekreterare, administratörer samt chefer.

Avdelningen är uppdelad i fyra enheter. Miljöskydd, Livsmedel, serveringstillstånd och privatekonomi, Miljöutveckling och Små avlopp. Som stöd till dessa enheter finns även en

lednings- och administrationsfunktion. Slutligen finns även en förvaltargrupp som är direkt underställd avdelningschefen.

Kommunens tillväxt påverkar myndighetsutövning och rådgivning inom flertalet av avdelningens områden.

- Antalet tillsyns- och kontrollobjekt samt ärenden av olika slag ökar, främst inom enheterna Miljöskydd, Små avlopp samt Livsmedel, serveringstillstånd och privatekonomi.
- Behovet av miljökompetens i planprocessen ökar genom högre tillväxttakt inom kommunal planering.
- Ökat antal kommuninvånare medför också att behovet av rådgivning ökar t.ex. budget- och konsumentrådgivning, energi- och klimatrådgivning.
- Dessutom blir luftkvalitet, omgivningsbuller, energi- och klimatfrågor samt naturvårds- och vattenfrågor allt viktigare i en stad och landsbygd som växer och förtätas.

Ny och förändrad lagstiftning ställer krav på fortlöpande uppdatering av kunskapsläget. Bland annat införlivas många EU-direktiv i svensk lagstiftning, vilket påverkar avdelningens arbete. En tydlig förändring har skett de senaste åren gällande att lagstiftningen och krav är mindre statiska än tidigare samt att nya tillsynsområden tillkommer med kort varsel vilket medför att kompetensutveckling blir allt viktigare del av myndighetsutövningen samt en stor fråga för hela avdelningen att säkerställa att rätt kompetens finns.

Sammanfattande slutsatser

Utifrån ovanstående uppräknade punkter, så kommer det att krävas ökade resurser för att klara verksamhetens uppdrag på sikt. Redan nu ser vi att vissa yrkeskategorier och specialtjänster kan vara svårrekryterade, framför allt medarbetare med längre tids erfarenhet. Faktorer som delvis spelar in här är lönenivåer och förmåner, jämfört med motsvarande tjänster inom statlig verksamhet samt privat sektor.

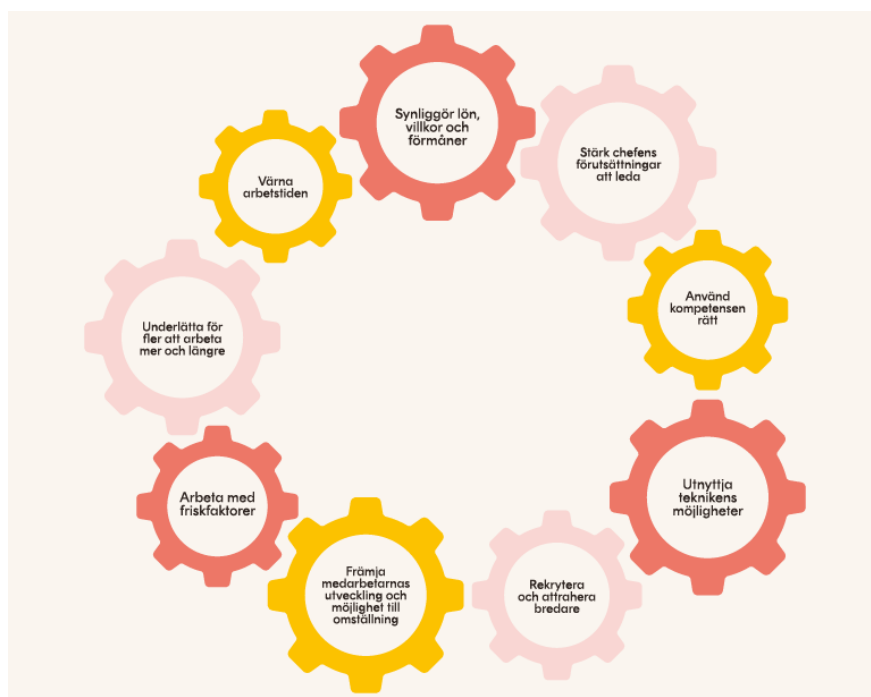
Det kommer att vara allt viktigare att behålla medarbetare. Att möjliggöra för medarbetare att byta arbetsuppgifter inom avdelningen kan bidra till att Miljö- och hälsoskydd och Umeå kommun uppfattas som en mer attraktiv arbetsgivare. En bra arbetsmiljö, god trivsel, goda möjligheter till kompetensutveckling samt ökad digitalisering är också viktiga faktorer för att personal ska välja att stanna kvar på arbetsplatsen.

SKR:s strategier för att säkra kompetensförsörjning

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram nio strategier för kompetensförsörjning, som ett stöd för arbetsgivare att kunna vara proaktiva och säkra sin kompetensförsörjning. Det handlar om att attrahera, behålla och utveckla medarbetare, hitta nya lösningar och skapa ett hållbart arbetsliv.

Under våren 2024 reviderades strategierna och de har fått ett tydligare arbetsgivarperspektiv och hänger samman med SKR:s inriktning 2024–2027.

[Nio strategier för att säkra kompetensförsörjningen - SKR](#)

ARUBA

ARUBA är en modell inom kompetensförsörjning som står för Attrahera, Rekrytera, Utveckla, Behålla och Avveckla, och används för att hantera hela livscykeln för medarbetare i en organisation. Modellen understryker vikten av att en arbetsgivare i sitt angreppssätt för att klara kompetensförsörjningen ser hela resan och potentialen i arbetskraften. ARUBA-modellen erbjuder en strukturerad metod för att skapa en effektiv och hållbar kompetensförsörjning som gynnar både medarbetare och organisationen som helhet. Inom Umeå kommun jobbar vi strategiskt med kompetensförsörjning med samtliga steg i modellen.

Attrahera och rekrytera

Strategi: Rekrytera och attrahera bredare

Det finns för Umeå kommun ett gemensamt arbetsgivarvarumärke med stöd kring hur vi kommunicerar med en röst. Allt för att bli ännu tydligare med vilka vi är och nå ut ännu bättre till de vi vill prata med. Det ger riktlinjer som gör det enklare att hålla ihop våra budskap men samtidigt utrymme för verksamheterna att sätta sin prägel i kommunikationen.

Verksamheten behöver vara synlig på olika platser såsom sociala plattformar och mässor, för att visa på möjligheterna att arbeta inom branschen och visa bredden av yrken.

För att kunna rekrytera bredare behöver normer brytas och kravprofiler behöver ses över. Att sakna gymnasieutbildning, vara född i ett land utanför Europa, ha en funktionsnedsättning som medför arbetsnedsättning och/eller vara äldre än 55 år är alla faktorer som kan bidra till en utsatt ställning på den svenska arbetsmarknaden. Exempel på åtgärder för att bredda rekryteringen är bland annat olika arbetsmarknadspolitiska insatser, se över möjligheter att inrätta nya yrkesroller med annan kompetens som kan avlasta befintliga yrken. Att låta personer få prova på jobb genom praktik, arbetsträning, sommarjobb m.m. är andra möjliga insatser att visa upp våra arbetsplatser och yrken.

Rekrytering av nya medarbetare är en viktig fråga för hela organisationen. När en ny medarbetare ska anställas finns förhoppningar att personen ska stanna länge och bidra positivt både till verksamhetens resultat och till trivseln på arbetsplatsen. En anställning är en stor investering och det finns goda skäl att avsätta både tid och resurser för att lyckas väl i rekryteringsarbetet. En rekryteringssituation är för många det första mötet med kommunen och därför är det väldigt viktigt att vi ger ett bra och seriöst bemötande.

Utveckla och behålla

Strategi: Främja medarbetarnas utveckling och möjlighet till omställning

Verksamheten behöver ha en bred syn på livslångt lärande och olika möjligheter att göra karriär. Medarbetarna ska ha möjlighet att utveckla både sig själva och verksamheten – vilket gör jobben mer attraktiva. God introduktion och tillgång till mentorskap eller handledning krävs. Att ha tid och möjlighet för kollegialt lärande underlättar när nya kunskaper ska omsättas i praktiskt arbete. Kompetensutveckling kan handla om formell utbildning och fortbildning såväl som lärande på arbetsplatsen. Goda karriärmöjligheter bidrar både till ökad attraktivitet för jobben och till ökad motivation hos medarbetarna.

Grunden för att stödja medarbetarnas utveckling är delaktighet i verksamhetsplanering och en individuell utvecklingsplan, som tas fram gemensamt mellan chef och medarbetare i det årliga resultat- och utvecklingssamtalet.

I de fall det finns behov av omställning hos medarbetarna ska den möjligheten stöttas och främjas. Det kan både vara aktuellt för en grupp och också för enskilda individer. Med tidiga insatser och anpassningar kan vi behålla våra medarbetare och via insatser, till exempel från Omställningsfonden, kan både grupp och enskild få stöd i omställning.

Strategi: Arbeta med friskfaktorer

Ett av Umeå kommuns personalpolitiska mål handlar om att sjukfrånvaron ska minska genom fokus på friskfaktorer. Miljö- och hälsoskydds mål för sjukfrånvaro följs upp tertialvis. Genom arbete med friskfaktorer som grund kan verksamheten både öka sin attraktivitet vid rekrytering och även verka för att behålla medarbetare. Verksamheten jobbar på olika sätt med friskfaktorerna, gör prioriteringar och aktiviteter kopplat till dessa.

Arbetsmiljöarbetet ska bedrivas genom ett hälsofrämjande förhållningssätt där utveckling av friskfaktorer och åtgärder för att hantera risker i arbetsmiljön kompletterar varandra. Förutsättningar ska skapas för låg och stabil sjukfrånvaro. Det systematiska arbetsmiljöarbetet ska bygga på tydlighet i uppdrag, ansvar och roller samt ett välfungerande samarbete.

Strategi: Använd kompetensen rätt

Det är viktigt att den kompetens som finns i organisationen används och utvecklas utifrån verksamhetens behov. Varje arbetsplats ser över vad som behöver göras för att nå verksamhetsmålen. Genom att tillsammans se över vilka arbetsuppgifter som görs, vem som utför uppgifterna och hur arbetet genomförs, kan den samlade kompetensen användas på ett bättre sätt. Det kan handla om att;

- fördela arbetsuppgifter inom en yrkesgrupp utifrån medarbetares individuella kompetens,
- att vissa yrkesgrupper lämnar över arbetsuppgifter åt en annan yrkesgrupp
- eller att det skapas helt nya yrkesgrupper.

När normer och gamla arbetssätt utmanas kan den samlade kompetensen användas bättre. Att kunna ställa om, skifta och bredda sin kompetens för att ta sig an ett annat yrke eller uppdrag inom organisationen är avgörande för att möta de framtida behoven. Genom yrkesväxling och omställning kan arbetsgivaren ta tillvara och utveckla medarbetarnas kompetens.

Strategi: Stärk chefens förutsättningar att leda

I enligt med ett av de personalpolitiska målen ska Umeå kommun ha ett närvarande ledarskap som skapar förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte ska vara fler än 30. Genom att skapa och erbjuda goda organisatoriska förutsättningar är det både möjligt, attraktivt, utvecklande och hållbart att vara chef. Det handlar bland annat

om antalet underställda medarbetare, tillgång till tekniskt och administrativt stöd, närhet till närmsta chef för dialog, stöd kring etiska dilemman och ekonomi samt tillgång till arenor där chefer kan mötas och ge varandra stöd.

Nya chefer i verksamheten deltar i kommunens obligatoriska utbildning för nya chefer. Genom stadsbyggnadsförvaltningens deltagande i kommunens traineeprogram för nya chefer, provas nya talanger och försörjningen av chefer internt säkras samtidigt som medarbetare ges möjlighet till karriärutveckling. Stadsbyggnadsförvaltningens chefsnätverk erbjuder internt stöd genom möjlighet att höja kunskapen inom olika områden samt en möjlighet till dialog med andra chefer, dela med sig av sina kunskaper och få nya tankar från sina chefskollegor.

Strategi: Synliggör lön, villkor och förmåner

Umeå kommun ska tillämpa en gemensam lönepolitik och uppträda som en arbetsgivare i förhållande till sina medarbetare och de fackliga organisationerna. Lönepolitiken ska bidra till en långsiktig lönebildning för Umeå i framkant som hållbar tillväxtkommun som speglas i önskvärda lönestrukturer. Umeå kommuns lönepolitik ska säkerställa kompetensförsörjningen och samtidigt harmonisera med kommunens ekonomiska förutsättningar. En relevant löneutveckling under yrkeslivet grundat på fastställda lönekriterier ska eftersträvas. Skapa tydlighet gällande sambandet mellan lön, motivation och resultat för medarbetarna och därmed inspirera till goda arbetsinsatser och arbetsglädje

Lönepolicyn är Umeå kommuns övergripande styrdokument inom det lönepolitiska området. Lönebildning är den process som sammantaget skapar den mångfald av aktiviteter och ställningstaganden Umeå kommun genomför, för att åstadkomma en ändamålsenlig lönestruktur för att trygga kompetensförsörjningen. Samtliga nämnder och förvaltningar i Umeå kommun med tillhörande verksamheter omfattas av lönepolicyn.

Strategi: Utnyttja teknikens möjligheter

För att klara kompetensförsörjningen, förbättra arbetsmiljön och ge bättre medborgarnytta ska de möjligheter som den digitala transformationen innebär vara förstahandsalternativet för verksamhetsutveckling. Medarbetare och chefer behöver hitta nya sätt att arbeta med stöd av digital teknik. Det ställer krav på delaktighet, digital kompetens och ledarskap.

Tekniken är inget mål i sig, utan den ska bidra till verksamhetens mål. Genom innovativa hjälpmedel och arbetssätt kan den bidra till att verksamheten utvecklas och effektiviseras samtidigt som medarbetarna får stöd i sitt arbete.

Digitalisering och automatisering leder till att yrken förändras snarare än försvinner. Därmed utvecklas kompetenskraven i de flesta yrken på arbetsmarknaden. Att ha grundläggande

digitala färdigheter kommer att bli allt viktigare framöver och krävas inom allt fler yrken. Alla medarbetare och chefer behöver utveckla den kompetens som behövs för att förstå digitaliseringens påverkan och möjligheter inom verksamhetsområdet, samt för att hantera en alltmer digital arbetsplats. Här krävs det både utbildning och tid för att lära av varandra.

Inom stadsbyggnadsförvaltningen finns ett internt nätverk Forum utveckling stadsbyggnad, FUS, som arbetar med förvaltningsgemensamma och övergripande frågor inom utveckling och innovation i digitala processer.

Strategi: Värna arbetstiden

Arbetstiden är en av de viktigaste resurserna för arbetsgivaren och är något som måste förläggas på ett hälsosamt, stabilt och förutsägbart sätt. Hur arbetstiden förläggs påverkar både medarbetarnas arbetsmiljö och hälsa samt verksamhetens resultat och möjlighet att uppfylla sitt uppdrag. Arbetsgivaren ska förebygga ohälsa som har samband med arbetstidens förläggning och säkerställa att medarbetarna får möjlighet att återhämta sig.

Inom verksamheten förläggs arbetet i huvudsak mellan kl 8 och 17, måndag till fredag. Dock har verksamheten uppdrag som behöver utföras utanför denna tid. Arbetsgivaren strävar efter förutsägbarhet i arbetstidsförläggningen och möjligheter för medarbetarna att förena arbetsliv och privatliv. Det är viktigt att medarbetarna får sin dygns- och veckovila och att arbetsuppgifter fördelas på ett bra sätt samt att skyddsreglerna följs.

Avveckla

Strategi: Underlätta för fler att arbeta mer och längre

Verksamheten följer kommungemensamma pensionsriktlinjer och pensionsförmåner.

Erfarna medarbetare har värdefull kompetens. I takt med att medellivslängden och hälsan förbättras kan även arbetslivet förlängas. Med fler år i yrkeslivet ökar välfärdens möjligheter att möta kompetensutmaningen. Normen i samhället att gå i pension vid 65 år har varit mycket stark. För att klara kompetensförsörjningen till välfärden är det viktigt att utmana denna norm.

Det har under senare år skett förändringar i lagstiftningen och kommande år förväntas ytterligare förändringar att ske, exempelvis förväntas lägsta ålder för att ta ut allmän pension höjas till 64 år 2026. Utöver strukturella förändringar är arbetsgivarnas attityder till erfarna medarbetare centrala för medarbetarnas förutsättningar att vilja arbeta vidare. Vi behöver skapa förutsättningar för ett hållbart och hälsosamt arbetsliv även efter 65.

Genomförande och uppföljning

Avdelningen Miljö- och hälsoskydd ansvarar för det som behöver utvecklas inom sin verksamhet men har också ett gemensamt ansvar tillsammans med övriga avdelningar inom stadsbyggnadsförvaltningen, att bidra till och utveckla det som är gemensamt. Samarbete inom förvaltningen sker med aktiviteter där så är möjligt. En gemensam aktivitetsplan upprättas där enskilda aktiviteter har utsedda ansvariga och tidplan för genomförande av aktivitet.

Grund för uppföljningen är aktivitetsplanen och de eventuella effekter som går att mäta efter genomförda aktiviteter. Redan befintliga uppföljningar, exempelvis Medarbetarenkäten och delårs-/årsredovisningar, används i så stor utsträckning som möjligt.

De aktiviteter som följer av kompetensförsörjningsplanen finansieras genom anvisade medel i nämndens budget. Det är viktigt med en planering och finansiering som är strategisk och långsiktig, så att villkoren för medarbetares kompetensutveckling är hållbar över tid. För att verksamheten ska upplevas attraktiv och utvecklande ska externa finansieringskällor bevakas och när tillfälle ges ska extern finansiering sökas för projekt som gynnar kommunens intentioner.

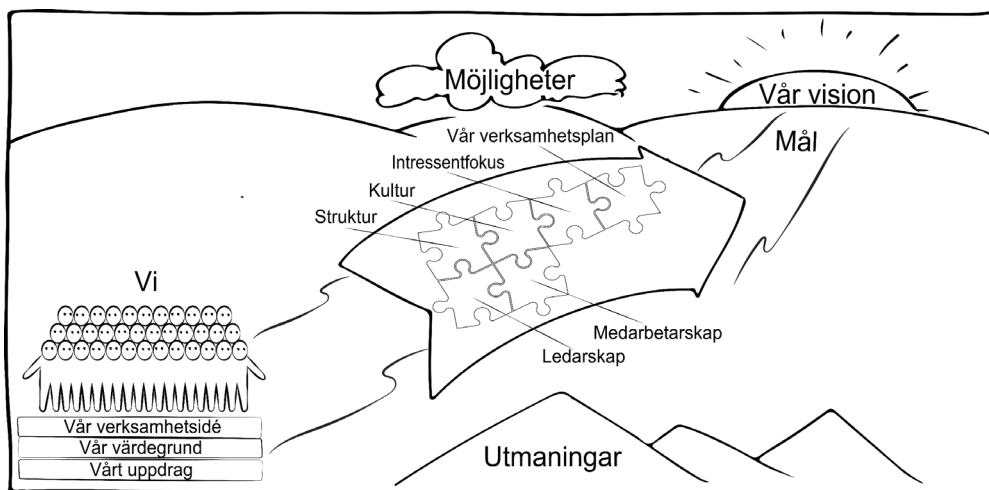
Tillsyns- och aktivitetsplan för miljö- och hälsoskyddsavdelningen 2026

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Styrning miljö- och hälsoskyddsavdelningen	1
1.2 Avdelningens ansvarsområde	3
1.3 Dokumentets innehåll	3
2 Övergripande.....	4
2.1 Grunduppdrag	4
2.2 Kommunikation	5
3 Tillsynsplan	6
3.1 Bakgrund	6
3.2 Miljöbalken.....	7
3.3 Livsmedel och receptfria läkemedel	13
3.4 Alkoholagen och tobaksområdet	14
4. Aktivitetsplan.....	15
4.1 Budget- och konsumentrådgivning	15
4.2 Miljöplanering, naturvård och miljöövervakning.....	17
4.3 Energi och klimat.....	20
4.4 Verksamhetsstöd och Utveckling.....	22
Bilagor.....	23
Bilaga 1. Behovsutredning - Miljöbalken 2026–2028	
Bilaga 2. Behovsutredning - Livsmedel och receptfria läkemedel 2026–2028	
Bilaga 3. Behovsutredning - Alkoholagen och tobaksområdet 2026–2028	
Bilaga 4. Behovsutredning - Budget- och konsumentrådgivning 2026–2028	
Bilaga 5. Behovsutredning - Miljöplanering och naturvård samt projektverksamhet 2026–2028	
Bilaga 6. Behovsutredning - Verksamhetsstöd och Utveckling 2026–2028	
Bilaga 7. Kommunikationsplan stadsbyggnadsförvaltningen	

1. Inledning

1.1 Styrning miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Den gemensamma grund som bygger vårt arbete som anställd på miljö- och hälsoskyddsavdelningen innefattar kommunens verksamhetsidé, värdegrund samt nämndens grunduppdrag.

Med gemensamma krafter skapar vi ett gott liv i Umeå. Detta gör vi genom att arbeta utifrån Umeå kommuns definition av medarbetarskap:

Gemensamt för oss som jobbar i Umeå kommun är att vi arbetar för att Umeå ska vara en bra stad att leva och verka i. Vi finns till för medborgarnas bästa.

Umeå kommun vill ha ett utvecklat engagemang hos medarbetarna och att medarbetarna ska ta ett större ansvar för sitt uppdrag. Medarbetarnas kompetens ska tas tillvara och alla ska ha möjlighet att utvecklas.

För medarbetarna på miljö- och hälsoskyddsavdelningen innebär det att:

- Vi är engagerade, modiga och trygga individer som utforskande tar hjälp av varandras olikheter.
- Vi ger kollegialt stöd och är lyhörda mot varandra.
- Vi är uthålliga och har fokus på avdelningens uppdrag.
- Vi är tydliga, uppriktiga och ärliga i mötet med varandra.
- Vi är framåt drivande med en vilja att ständigt förbättras.
- Våra arbetssätt möjliggör att tillsyn, kontroll samt övriga uppdrag och tjänster levereras med god kvalitet.

Den kommunövergripande styrningen finns beskrivet i miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsplan tillsammans med de förvaltningsgemensamma handlingsplanerna.

Verksamhetsplanen innehåller följande:

- Nyckeltal som är viktiga för uppföljningen av nämndens grunduppdrag fördelat inom perspektiven: personal, ekonomi, kund och verksamhet.
- Nämndens budget
- Nämndens arbete kopplat till kommunens inriktningsmål med tillhörande program (Tillväxt, Social hållbarhet samt Klimatneutrala Umeå 2040) samt övriga kommunövergripande program t.ex. dagvattenprogram, landsbygdsprogram etc.
- Personalpolitiska mål och mål för ekonomisk hushållning
- Internkontrollplan
- Nämndens arbete kopplat till civil beredskap och säkerhet, informationssäkerhet, jämställdhetsarbete, utveckling och innovation samt arbete kopplat till barnkonventionen
- Nämndens arbete med tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige beslutat om

I övrigt aktuella mål som miljö- och hälsoskyddsavdelningen har att förhålla sig till är t.ex.

- De nationella miljömålen
- Folkhälsomålen
- Målen i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken
- Målen i den nationella kontrollplanen för livsmedelskontrollen.

Nämndens verksamhetsplan, internkontrollplanen och detta dokument, tillsyns- och aktivitetsplan, utgör tillsammans miljö- och hälsoskyddsnämndens styrning för miljö- och hälsoskyddsavdelningens verksamhet, för att nå Umeå kommuns gemensamma vision

1.1. Vision

- Umeå ska ha 200 000 invånare senast år 2050.
- Visionen uttrycker att alla ska uppleva att de vinner på att bo och verka i Umeå.
- Det gäller alla Umeås medborgare och alla som överväger att flytta hit och etablera sig, studenter, företag med flera.

1.2 Avdelningens ansvarsområde

Avdelningen arbetar under miljö- och hälsoskyddsnämnden och dess ansvarsområde.

Nämndens och med det avdelningens grunduppdrag är:

I miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet, alkohollagens område, tobak och liknande produkter, tobaksfria nikotinprodukter samt receptfria läkemedel. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling inom miljöövervakning, energieffektivisering, klimatpåverkan och naturvård samt utgör ett kompetensstöd i miljöfrågor vid översikts- och detaljplanering. Nämnden medverkar till en ökning av allmänhetens medvetenhet om miljö-, natur-, och hälsoskyddsfrågor samt energi, klimat, och hållbar konsumtion. Nämnden ansvarar även för budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning och för kommunens förvaltare i enlighet med föräldrabalken.

Nämnden, och med det avdelningen, ska särskilt prioritera arbetet med mål 1,2 och 4.

- **Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050**
- **Mål 2. Umeå kommun ska växa hållbart utan några utsatta områden**
- **Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040**

Arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa samhället till ett förändrat klimat fortgår. Miljö- och hälsoskyddsnämnden agerar i dessa frågor utifrån sitt reglemente och grunduppdrag gällande löpande tillsynsfrågor och ärenden, för att bl.a. kunna bidra till att uppnå en ekologisk hållbarhet i alla typer av frågor.

1.3 Dokumentets innehåll

Miljö- och hälsoskyddsavdelningens uppdragsområde är omfattande och flera olika lagstiftningar styr hur avdelningen ska planera och följa upp sin verksamhet. Avdelningens verksamhet består inte bara av myndighetsutövning utan även annan verksamhet som rådgivning och projektverksamhet. Tillsyns- och aktivitetsplanen är genom det uppdelad i tre delar: Övergripande, Tillsynsplan och Aktivitetsplan

Förvaltargruppens verksamhet skiljer sig mot övriga delar av avdelningen och framgår därför inte ytterligare i detta dokument, utan hanteras separat i annan form.

2 Övergripande

2.1 Grunduppdrag

Grunduppdraget följs upp genom nämndens beslutade nyckeltal för uppföljning som framgår av nämndens verksamhetsplan och genomförandet av denna plan.

2.1.1 Särskilda utvecklingsinsatser

Avdelningen har identifierat utvecklingsinsatser som berör samtliga enheter.

Utvecklingsinsatser fördelas precis som nyckeltalen inom perspektiven: personal, ekonomi (ingen särskild aktivitet under 2026), kund och verksamhet.

Kund

- **Ta fram smartare e-tjänster** - Förbättra och integrera fler e-tjänster inom avdelningen ansvarsområde. Fortsatt arbete enligt avdelningens framtagna prioriteringslista gällande framtagande av e-tjänster. Framtagande av rutin gällande vilken kravspecifikation som IT-avdelningen behöver från oss som beställare när det gäller att ta fram en ny e-tjänst.
- **Personuppgiftsincidenter** – Fortsatt arbete med att förfina rutiner gällande detta arbete samt att göra analyser av inträffade incidenter. Utbildning av både ny och befintlig personal utifrån vikten och förståelsen av, att anmäla dessa incidenter samt vad som räknas som en incident

Verksamhet

- **Klagomålshantering** – Se över processen för hantering av klagomål som kommer in till avdelningen för en ökad kvalitet och effektivitet. Utifrån att klagomålshanteringen innefattar flertalet av de olika tillsyns- och kontrollområdena så behöver detta samordnas över enhetsgränserna. Under 2026 kommer projektplan, med syfte och målsättningar, tas fram samt arbetsgrupp bildas för att få en tydlig riktning i detta arbete.
- **Tillsyns- och kontrollprocessen** – Utredda möjligheterna att arbeta med alternativa sätt att bedriva tillsyn t.ex. sprinttillsyn, tillsynskort, inspektionsmanual. Omvärldsbevakning mot andra kommuner som arbetat med tillsyns- och kontrollprocessen på annat sätt än vad vi har gjort. Målsättningen är att ta fram ett underlag som kan appliceras i projektform under 2026.

Personal

- **Synliggörande av framgångar** – Lyfta fram och lyckade arbeten och samarbeten inom avdelningen, genom att använda våra olika mötesforum t.ex. TEAMS-inlägg, samt avdelningsinfo. Utifrån detta utveckla stolthet och fira gemensamma framgångar. Vi utvecklar vårt arbete med att synliggöra medarbetare och uppmärksamma framsteg i syfte att på lång sikt väcka intresse för yrket och hållbar utveckling.
- **Hållbarhet** – Under 2026 arbeta med att få en helhetsbild av hur stort klimatavtryck som vår verksamhet gör. Genomföra en enkätundersökning samt en kunskapshöjande aktivitet för att själva kunna arbeta fram egna hållbarhetsriktlinjer för vår avdelning på längre sikt.
- **Kvalitetsarbete** – Förtydliga strukturen gällande våra interna rutiner kopplat till arbetsmiljö och personal. Idag ligger våra rutiner och dokument spridda på olika ställen t.ex. i TEAMS, DOK, Sharepoint etc. En samlad visuell bild behöver tas fram där man enkelt kan få en överblick kring vart respektive dokument kan hittas. Arbetet som gjorts på avdelningen Detaljplan, kommer att användas som målbild.

2.2 Kommunikation

Avdelningens verksamheter ska bedrivas med tydlighet, tillgänglighet och begriplig kommunikation. Detta inkluderar:

- **Tillgänglighet:** Information ska vara lätt att hitta och förstå på webben och i våra e-tjänster. Allt vi gör ska följa tillgänglighetsdirektivet.
- **Klarspråk:** Beslut, besked och texter ska skrivas i ett vardat, enkelt och begripligt språk i enlighet med språklagen.
- **Bemötande:** Vi ska vara tydliga och serviceinriktade i kontakten med invånarna och sökande.
- **Vår webb:** Förutom tillgänglighet och klarspråk är mobilanpassning av innehållet ett viktigt utvecklingsområde för förvaltningens webbsidor. Ett webbinnehåll som är anpassat efter användarnas behov ger både kundnytta och verksamhetsnytta.
- **Kundresan:** Identifiera viktiga kontaktpunkter i invånarnas interaktion med förvaltningen och förbättra dessa. Detta möts via NKI (Nöjd-Kund-Index).

Avdelningens aktiviteter beskrivs mer i detalj i stadsbyggnadsförvaltningens kommunikationsplan (bilaga 7) samt tillhörande aktivitetslista.

3 Tillsynsplan

3.1 Bakgrund

3.1.1 Behovsutredning

Enligt miljötillsynsförordningen ska tillsynsmyndigheten göra en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Liknande tankar finns i livsmedelslagen som säger att ansvarig nämnd ska redovisa hur mycket resurser som behövs för kontrollen och att myndigheten årligen ska fastställa en plan för myndighetens livsmedelskontroll. Syftet med behovsutredningen är att redovisa det kontroll- och tillsynsbehov som finns och ställa det i relation till tillgänglig personal och dess kompetens. Behovsutredningen ska omfatta tre år och ses över minst en gång per år.

Utöver tillsyn enligt miljöbalken och livsmedelslagen ansvarar miljö - och hälsoskyddsnämnden för tillsyn enligt följande lagstiftningar:

- Alkohollagen
- Lag om handel med vissa receptfria läkemedel
- Lagen om foder och animaliska biprodukter
- Lag om tobak och liknande produkter
- Lag om tobaksfria nikotinprodukter
- Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa
- Strålskyddslagen
- Lagen om sprängämnesprekursorer
- Lag om åtgärder mot förorening från fartyg

För att visa det samlade resursbehovet omfattar behovsutredningarna enligt bilaga 1–3 samtliga ovanstående lagstiftningsområden.

3.1.2 Tillsynsplan

Enligt miljötillsynsförordningen och livsmedelslagen samt alkohollagen finns krav på att en plan ska tas fram för tillsynsverksamheten. Tillsynsplanen baseras på behovsutredningar och innehåller prioriterad plan för tillsynsverksamheten 2026.

3.2 Miljöbalken

Inom miljöbalken ingår förutom miljöbalken tillsyn enligt strålskyddslagen, lag om åtgärder mot förorening från fartyg, lagen om sprängämnesprekursorer, lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt lagen om foder och animaliska biprodukter.

Miljöbalkstillsynen omfattar tre av avdelningens enheter dvs **Miljöskydd**, **Miljöutveckling** och **Små avlopp**. Tillsynen bedrivs via styrd, händelsestyrd och behovsprioriterad tillsyn. En mindre del av tillsynen är även skattefinansierad. För att den behovsprioriterade tillsynen inte ska ske i s.k. stuprör så krävs en god samverkan mellan dessa enheter.

Vid enheten Miljöskydd bedrivs verksamheten inom teamen hälsoskydd, mark och avfall samt miljöfarlig verksamhet. Hälsoskydd omfattar bland annat tillsyn över skolor, bassängbad, solarier, gym, höga ljud vid evenemang, radon och hygienisk verksamhet så som akupunktörer och tatuerare mm. Mark och avfall omfattar bland annat förorenade områden, frågor kopplade till avfallsförordningen och renhållningsföreskrifter, infrastrukturprojekt, täkter och miljöolyckor. Miljöfarlig verksamhet omfattar tillsyn på bland annat miljöfarliga verksamheter så som industriell verksamhet, metallbearbetning, hantering av bränslen och andra kemiska produkter samt ärenden gällande värmepumpar, växtskyddsmedel och köldmedia. Vid enheten små avlopp bedrivs tillsyn över små avlopp.

På avdelningen bedrivs arbete med vattenförvaltning enligt vattenmyndighetens förvaltningsplan för perioden 2022-2027. Avdelningen arbetar för att sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten inom Umeå kommun ska nå god status senast 2027. Vatten som riskerar att inte uppfylla kraven måste åtgärdas. Arbetet med vattenförvaltning sker i cykler på sex år. Därefter börjar arbetet om igen med samma moment, men med utgångspunkt i de kunskaper de inblandade samlat på sig under den förra cykeln. Avdelningen har tillsynsansvar för verksamheter som innebär avledning av avloppsvatten som även omfattar dagvatten. Utöver avledning av avloppsvatten ansvarar avdelningen för dispens, tillstånd och anmälan för åtgärder inom vattenskyddsområden. Arbetet med vattenförvaltning är fördelat på enheterna Miljöskydd, Små avlopp och Miljöutveckling. På enheten Miljöutveckling bedrivs tillsyn av dagvatten, strandskydd och vattenskyddsområden, medan tillsyn av miljöfarlig verksamhet som kan påverka vattenstatusen hanteras av enheten Miljöskydd.

Den nationella strategin för miljöbalkstillsynen är vårt gemensamma verktyg för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn. Tillsynen är ett viktigt styrmedel för att säkerställa syftet med miljöbalken och därmed främja en hållbar utveckling utifrån miljömålen.

3.2.1 Särskilda satsningar och projekt

Hälsoskydd

- **Brännbollsyran** – Brännbollsyran är Umeås största musikarrangemang vilket kräver en stor arbetsinsats från miljö- och hälsoskydd.
- **Uppsökande hygienisk verksamhet** – För att hitta hygieniska verksamheter som inte är anmälda behöver miljö- och hälsoskydd arbeta uppsökande. Yrkesmässig hygienisk verksamhet är ett prioriterat område i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Verksamheter som inte alltid är anmälda kan vara barberare som använder rakkniv, tatuerare, nagelsalonger mm. Detta arbete kan samordnas med LOS (Lokal operativ samverkan) som sker tillsammans med Polisen, Skatteverket, tullen mfl.
- **Bostadstillsyn** – Arbetet påbörjades 2025 och kommer att fortsätta 2026. Tillsynen kommer att genomföras för att fånga upp systematiska avvikelser i boendemiljön.

Mark och avfall

- **Tillsynsprojekt småbåtshamnar** – Tillsyn av småbåtshamnar finns med i förslaget till åtgärdsprogram för miljömålet God ytvattenstatus och bidrar därmed till arbetet

med de lokala miljömålen. Arbetet påbörjades under 2025 och kommer att fortsätta även under 2026.

- **Uppsökande av illegal avfallshantering** - Den organiserade brottsligheten finns etablerad inom vissa verksamheter som hanterar avfall. Illegal avfallshantering kan orsaka allvarliga skador i miljön samt stora samhällskostnader. För att förebygga denna typ av brottslighet prioriteras tid för uppsökande tillsyn för att leta upp verksamheter som kan misstänkas bedriva illegal avfallshantering.
- **Tillsyn infrastrukturprojekt** – Tillsyn på infrastruktursprojekt av Norrbottniabanan kommer att genomföras eftersom hanteringen av sulfidjord och berg av pyrit varit bristfällig under senare år kommer tillsyn att behöva prioriteras under 2026.
- **Handlingsplan förorenade områden** – En stor tidspost i behovsplanering kopplat till förorenade områden är den egeninitierade tillsynen gentemot det inventerade och bransch eller riskklassade MIFO-objekten. Umeå kommuns lokala miljömål är att förorenade områden i riskklass 1 och 2 ska vara undersökta och vid behov åtgärdade till år 2025. Handlingsplanen för förorenade områden är uppdaterad och handlingsplanen ska vara genomförd till 2030.
- **Konstgräsplaner och gummiytor** är betydande källor för spridning av mikroplaster till miljön. Tillsyn av dessa är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, och Naturvårdsverket kommer att samordna en nationell tillsynskampanj under 2026.

Miljöfarlig verksamhet

- **Inventering av industriområden** – Umeå har ett tjugotal industriområden med diverse verksamheter, framför allt verkstäder, mindre fordonstvättar och andra verksamheter som inte omfattas av anmälningsplikt. Det krävs återkommande tillsyn i dessa områden för att lokalisera oanmälda C-verksamheter eller U-verksamheter som omfattas av årlig avgift. Arbetet kommer att bedrivas i projektform och pågå under 2026.
- **Tillsynsprojekt miljöfarliga verksamheter** – Tillsyn på oklassade anläggningar, i form av fordonstvättar och verkstäder.

Vatten

- **Dagvattentillsyn** – Målet med vårt dagvattenarbete är att uppgå god status i våravatten utifrån uppsatta miljö kvalitetsnormer. Recipienter med störst behov av åtgärder för att uppnå god vattenstatus prioriteras. Arbetet kommer att ske utifrån prioriteringslista i Dagvattenprogrammet.

- **Recipientkontrollprogram** - Ett samlat recipientkontrollprogram (SRP) kommer att tas fram. Arbetet med SRP planeras att bedrivas genom insamling av egenkontrollplaner.
- **MKN vatten** – Se över rutiner för planläggning, prövning och tillsyn så att de bidrar till att miljökvalitetsnormerna för vatten uppnås, enligt åtgärdsprogram Miljömål och Dagvattenprogrammet. Arbetet kommer fortsätta under 2026 för att uppnå denna åtgärd senast 2027. Detta arbete kommer ske i samverkan mellan enheterna Miljöutveckling, Miljöskydd och Små avlopp samt med avdelningarna Detaljplanering, Strategisk utveckling och Gator och parker.

Små avlopp

- **Tillsynsprojekt små avlopp** - Enligt Umeå kommuns VA-strategi ska samtliga små avlopp uppfylla miljöbalkens reningskrav 2027. En handlingsplan för enskild avloppshantering antogs därefter av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023 och en reviderad version antogs 2025. I handlingsplanen framgår det att alla små avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav till 2032. För att kunna genomföra framtiden handlingsplanen så kommer en omfattande tillsynsinsats behövas som kräver ett stort antal resurser. Tillsynen kommer att utföras som ett tillsynsprojekt som kommer att följas upp kontinuerligt under åren 2026–2032. Detaljer angående tillsynsmetodik, resurser, uppföljning etc., framgår av handlingsplanen.

3.2.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Förutom nedanstående utvecklingsinsatser berörs området av flera av de avdelningsövergripande utvecklingsinsatserna.

- **Digital i fält** - Tillsynmodulen kommer att underlätta vid bland annat tillsynsbesök där information kan dokumenteras digitalt i fält för att sedan överföras direkt till ärendehanteringssystemet Ecos. Gemensam utvecklingsinsats för hela miljöbalken.
- **Digitala checklistor** – Vid inspektioner av avfallstransporter kommer digitala checklistor att användas för att underlätta arbetet. Erfarenheter från andra kommuner som använder samma system har påbörjats och kommer att pågå under 2026.
- **Samordning** – Under 2026 kommer arbetssätt för samordning inom vattenförvaltning att tas fram för att sedan börja tillämpas.
- **Kommunikation** – Kommunikationsinsats kopplat till arbetet med tillsyn på små avlopp. Till exempel kommer hemsidan och annat informationsmaterial förbättras, utbildningsmaterial tas fram, genomföra utökade och vidareutvecklade informationsträffar och främja delaktighet hos målgrupperna vid utformning av informationsmaterial.

3.2.3 Behov och prioriterad plan

För området miljöbalken är det totala behovet 36 925 timmar (33,6 årsarbetare) och prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 36 706 timmar (33,3 årsarbetare).

Miljöbalken (totalt)	Resursbehov	Prioriterad tid
Styrd tillsyn	6 150	6 150
Händelsestyrd tillsyn	9 651	9 651
Behovsprioriterad tillsyn	10 186	10 087
Skattefinansierad	8 893	7 985
Totalt (ÅÅ)	34 880 (32,5)*	33 873 (31,6)*

* Administration 826 timmar tillkommer gällande Små avlopp

Miljöbalken för enheten miljöskydd

För miljöbalkstillsyn vid enheten miljöskydd är behovet 19 346 timmar (17,6 årsarbetare) och prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 18 339 timmar (16,7 årsarbetare).

Tidsomfattningen har minskats vid ett antal aktiviteter och vissa aktiviteter har prioriterats

bort helt är bland annat solarier, frisörer, husbehovstäckter, lokaler för förvaring av djur, samt tillsyn av engångsprodukter.

Enheten miljöskydd	Resursbehov	Prioriterad tid
Styrd tillsyn	5 950	5 950
Händelsestyrd tillsyn	3 750	3 750
Behovsprioriterad tillsyn	5 791	5 692
Skattefinansierad	3 855	2 947
Totalt (ÅÅ)	19 346 (17,6)	18 339 (16,7)

Miljöbalken för miljöutveckling (Vatten)

Inom teamet vatten ingår tillsyn av vattenskyddsområden, dagvatten och vattenverksamhet som en del av tillsyn enligt miljöbalken.

För miljöbalkstillsynen vid enheten miljöutveckling är behovet 1 400 timmar (1,3 årsarbetare). Prioriterad tid utefter tillgängliga resurser är 1 400 timmar (1,3 årsarbetare).

Vatten	Resursbehov	Prioriterad tid
Styrd tillsyn	200	200
Händelsestyrd tillsyn	500	500
Behovsprioriterad tillsyn	400	400
Skattefinansierad tillsyn	300	300
Totalt (ÅÅ)	1400 (1,3)	1400 (1,3)

Miljöbalken för enheten små avlopp

Små avlopp omfattar enbart tillsyn av små avlopp som en del av tillsyn enligt miljöbalken.

För verksamhetsområde små avlopp vid enheten små avlopp är behovet 14 960 timmar (13,6 årsarbetare). Prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 14 960 timmar (14,6 årsarbetare).

Små avlopp	Resursbehov	Prioriterad tid
Händelsestyrd tillsyn	5 401	5 401
Behovsprioriterad tillsyn	3 995	3 995
Skattefinansierad	4 738	4 738
Administration	826	826
Totalt (ÅÅ)	14 960 (13,6)	14 960 (13,6)

3.3 Livsmedel och receptfria läkemedel

Inom området sker kontroll av registrerade livsmedelsanläggningar inklusive dricksvattenanläggningar enligt livsmedelslagstiftningen. Planerad kontroll av registrerade livsmedelsverksamheter utförs utifrån beslutad kontrollfrekvens. Vid planering av kontroll tas hänsyn till Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan. För varje år fastställs en kontrollplan för livsmedelsområdet, samt en tillsynsplan för området receptfria läkemedel.

3.3.1 Särskilda satsningar och projekt

Inom livsmedelskontrollen samt kontroll över vissa receptfria läkemedel planeras utöver den styrda tillsynen nedanstående särskilda tillsynssatsningar:

- Kontroll utifrån nationella kontrollplanens fokusområden och mål för 2026.
- Större evenemang som Rally-VM, Brännbollsyran och Smakfestivalen kräver en större arbetsinsats.
- Inventering gällande animaliska biprodukter som hanteras inom registrerade livsmedelsanläggningar kommer att genomföras under året.

3.3.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Förutom nedanstående utvecklingsinsats berörs området av flera av de avdelningsövergripande utvecklingsinsatserna.

- **Kris- och beredskapsförberedelse** – Fortsatt kunskapshöjning.

3.3.3 Behov och prioriterad plan

För området Livsmedel är det totala behovet 7 012 timmar (6,37 årsarbetare) och för området receptfria läkemedel är det totala behovet 136 timmar (0,12 årsarbetare) vilket motsvarar tillgängliga resurser och med det prioriterad tid.

Livsmedel o receptfria	Resursbehov	Prioriterad tid
Styrd tillsyn	3 265	3 265
Händelsestyrd tillsyn	1 445	1 445
Skattefinansierad	2 438	2 438
Totalt (ÅA)	7 148 (6,5)	7 148 (6,5)

3.4 Alkohollagen och tobaksområdet

Inom området ingår alkohollagen, tobak och liknande produkter och tobaksfria nikotinprodukter. För varje år fastställs en tillsynsplan för verksamheter med serveringstillstånd eller gårdsförsäljningstillstånd, samt en samordnad tillsynsplan för de resterande områdena.

3.4.1 Särskilda satsningar och projekt

Gällande serveringstillstånd, gårdsförsäljningstillstånd, folköl, tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter planeras utöver den styrda tillsynen nedanstående särskilda tillsynssatsningar:

- Större evenemang som Rally-VM och Brännbollsyran kräver en stor arbetsinsats.
- Genomförande av utbildning i ansvarsfull alkoholservering vid två tillfällen för personal på ställen med serveringstillstånd.
- Deltagande i Krogar mot knark.
- Kontrollköp vid försäljningsställen.

3.4.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Området berörs av flera av de avdelningsövergripande utvecklingsinsatserna. Den tydligaste exemplifieras nedan.

- **E-service** – Ta fram smartare e-tjänster.

3.4.3 Behov och prioriterad plan

För området Serveringstillstånd och tobak är behovet 4 958 timmar (4,51 årsarbetare) vilket motsvarar tillgängliga resurser och med det prioriterad tid.

Serveringstillstånd	Resursbehov	Prioriterad tid
Styrd tillsyn	2 401	2 401
Händelsestyrd tillsyn	1 199	1 199
Behovsprioriterad tillsyn	-	-
Skattefinansierad	1 358	1 358
Totalt (ÅA)	4 958 (4,51)	4 958 (4,51)

4. Aktivitetsplan

För nämndens övriga verksamhet som rådgivning och projektverksamhet och för att synliggöra de arbetsuppgifter som inte ryms inom tillsyns- och kontrollbegreppet, tas en aktivitetsplan fram. Aktivitetsplanen utgår från behovsutredningarna i bilaga 4–6.

4.1 Budget- och konsumentrådgivning

En kommun har enligt Socialtjänstlagen skyldighet att lämna budget- och skuldrådgivning till kommunens medborgare. Syftet är att motverka överskuldsättning i samhället samt att stödja medborgare i behov att bygga upp en sund ekonomi. För den enskilde är rådgivningen frivillig och bygger på personens önskan och medverkan.

Konsumentrådgivningen prioriterar i första hand rådgivning till de konsumenter som har svårt att själva förstå och försvara sina rättigheter som konsument. Dessutom prioriteras konsumenter som har svårt att enbart få hjälp från den nationella rådgivningen som Konsumentverket erbjuder. Konsumentrådgivningen genomför även rådgivning till invånare i vissa tillfranskommuner enligt avtal.

4.1.1 Särskilda satsningar och projekt

Förebyggande arbete genom deltagande vid mässor, föreläsningar, informationskampanjer eller möten med olika målgrupper. Prioriterade aktiviteter:

- **Unga vuxna** – Välkomstmässan vid Umeå universitet, Karriärmässan, besöka gymnasieskolor m.m.
- **Utlandsfödda** – Välkomstmässan vid Umeå universitet.
- **Barnfamiljer** – Öppna förskolor och familjecentraler.
- **Seniorer** – Seniormässan.
- **Budbärare** – samverkan med andra samhällsaktörer, exempelvis Vräkningsförebyggandegruppen, Alkohol- och drogmottagningen, Psykiatri och arbetsgivare. Även föreläsning för blivande hemkunskapslärare på Umeå universitet.
- **Konsumenter** – Utskick till 18-åringar, utveckling av webbsidan m.m.

4.1.2 Särskilda utvecklingsinsatser

Förutom nedanstående utvecklingsinsats berörs området av flera av de avdelningsövergripande utvecklingsinsatserna.

- **Kunskapshöjning gällande psykisk ohälsa** – Genomförande av e-utbildningen Psyk-E bas för kunskapshöjning om psykisk ohälsa.

4.1.3 Behov och prioriterad plan

För området Budget- och konsumentrådgivning är det totala behovet 7 700 timmar (7,0 årsarbetare) och prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 6 243 timmar (5,7 årsarbetare).

Budget- och konsumentrådgivning	Resursbehov	Prioriterad tid
Budget- och skuldrådgivning Handläggning/Rådgivning	5 100	4 743
Budget- och skuldrådgivning Förebyggande arbete	400	400
Konsumentrådgivning Handläggning/Rådgivning	1 800	900
Konsumentrådgivning Förebyggande arbete	400	200
Totalt (ÅA)	7 700 (7,0)	6 243 (5,7)

Budget- och skuldrådgivning

Om en betydande kösituation av rådsökande uppstår prioriterar miljö- och hälsoskyddsnämnden budget- och skuldrådgivning inkl. handläggning, d.v.s. ej förebyggande arbete. Prioriteras gör även uppföljning gällande de som har pågående skuldsanering, en gång per år. Skyldigheten gäller under ett skuldsaneringsförfarande och till dess att en beviljad skuldsanering eller F-skuldsanering är helt avslutad.

Konsumentrådgivning

Om en betydande kösituation uppstår sker prioritering genom sänkning av servicenivån från fördjupad till grundläggande service. Detta innebär till exempel att konsumentrådgivningen inte hjälper till med anmälningar till Allmänna Reklamationsnämnden (ARN) eller hjälper till att kontakta företag när konsumenten själv inte har förmågan till detta. Även förebyggande arbete nedprioriteras vid behov.

4.2 Miljöplanering, naturvård och miljöövervakning

Verksamheten agerar expertstöd vid strategisk miljöbedömning i översikts- och detaljplanering samt stöd vid upphandling och kvalitetsgranskning av externa underlag till exempel konsultuppdrag. Verksamheten ansvarar för miljöövervakning av luft, buller, vatten, energi, klimat och natur.

Verksamheten bidrar till hållbar samhällsutveckling genom att medverka i arbetet med att ta fram strategier och program för miljö-, naturvårds- och hållbarhetsfrågor och ta fram utredningar samt planerings- och beslutsunderlag för kommunens övergripande miljöarbete, översikts- och detaljplanering. Det är därför viktigt att denna verksamhet resurssätts utifrån kommunens utvecklingsintentioner gällande vision och mål.

4.2.1. Särskilda satsningar och projekt

- **Översiktsplaner och detaljplaner**

Aktuella för expertstöd under 2026; Aktualisering av befintlig översiktsplan, Fördjupade översiktsplanen för stadsdelsfördjupningen och eventuellt planen för Hörnefors. Planerad aktualisering av översiktsplanen för vindkraft och solenergi inom Umeåregionen och Örnsköldsvik kommer även kräva expertstöd från miljöplanering. Utifrån handlingsplan för ökat bostadsbyggande så kommer det även fortsatt vara ett högt tempo i detaljplaneringen under 2026. Uppföljning av huruvida åtgärder gett förväntad effekt planeras i samband med detaljplanering. I syfte att kvalitetssäkra och effektivisera arbetsprocesserna med detaljplanering och översiktlig planering kommer workshops att genomföras som en prioriterad åtgärd tillsammans med Detaljplanering och Strategisk utveckling.

- **Åtgärdsprogram miljömål**

Inom åtgärdsprogrammet miljömål finns ett flertal åtgärder där miljö- och hälsoskyddsnämnden är ansvariga för åtgärdernas utförande. Dess beskrivs närmare i nämndens verksamhetsplan. Utifrån detta så har resurser planerats för att bedriva miljömålsarbetet framåt under 2026 inom miljö- och klimatområdet.

- **Grönstrukturprogrammet**

Upprättande av ett Grönstrukturprogram är en åtgärd med större omfattning inom Åtgärdsprogram miljömål och kommer fortsatt att vara en prioriterad insats under 2026.

- **Bulleråtgärdsprogrammet**

När bulleråtgärdsprogrammet är fastställt kommer arbetet att fortsätta med genomförande av åtgärder under 2026.

- **Umeå kommuns åtgärdsprogram för vitryggig hackspett**

Umeå kommun har erhållit NOKÅS bidrag från Skogsstyrelsen samt medfinansiering via Rewilding Sweden och EU projektet SUPERB, för lövgynnade skogsåtgärder inom Umeälvslandskap. Miljö- och hälsoskydd är projektledare men samverkan sker med mark och exploatering, strategisk utveckling samt flertalet privata markägare. Dessa inryms inom framtaget åtgärdsprogram för vitryggig hackspett.

- **Inspire Aurora projekt**

För att öka förmågan att hantera invasiva främmande arter deltar Umeå kommun i EU Interreg-projektet Inspire Aurora. Projektet är ett 3-årigt extern finansierat projekt mellan 2024–2026. Projektet är ett samverkansprojekt mellan Sverige och Finland med ett särskilt fokus på informations- och kunskapsspridningsinsatser mot allmänheten. Projektet fortgår under 2026.

- **Miljöövervakning ytvatten-provtagning vattendrag**

Verksamheten genomför bland annat miljöövervakningsarbete för vatten. Under 2026 kommer enheten att utföra provtagning av vattendrag enligt reviderat recipientkontrollprogram för ytvatten. Recipientkontroll av vattendrag ska riktas mot vattendrag som påverkas eller riskerar påverkas av dagvatten från planlagda områden och områden där det förväntas nya exploateringar med små avloppsanläggningar. Provtagningen är viktig för att få resultat som kan användas vid fortsatt arbete för att uppnå/bibehålla god status utifrån uppsatta miljökvalitetsnormer i kommunens vattenförekomster.

- **Stöcksjön-LOVA projekt**

En källfördelningsanalys för Stöcksjön påbörjades under 2025 och kommer att fortsätta under 2026 om nya LOVA-bidrag erhålls. Syftet med källfördelningsanalysen är att identifiera källor till näringsbelastning inom avrinningsområdet, och det kan bli aktuellt att tillsyn av verksamheter, om källfördelningsanalysen kommer fram till det.

4.2.3 Prioriterad plan

För området miljöplanering, naturvård och miljöövervakning är det totala behovet 9 700 timmar (8,8 årsarbetare) och prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 7 630 timmar (6,9 årsarbetare).

Resursbehovet är större än tillgängliga resurser. För området saknas idag resurser för att utföra allt arbete som efterfrågas av andra avdelningar samt för att bedriva all nödvändig miljöövervakning.

Miljöplanering, naturvård och miljöövervakning	Resursbehov	Prioriterad tid
Skattefinansierat	9 700	7 630
Totalt (ÅÅ)	9 700 (8,8)	7 630 (6,9)

4.3 Energi och klimat

Inom *Energi och klimat* bedrivs projektverksamhet samt energi- och klimatrådgivning.

Energi- och klimatrådgivningen är en opartisk och kostnadsfri rådgivning. Syftet med energi- och klimatrådgivningen är att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, att minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att Sverige når de energi- och klimatpolitiska målen. Rådgivningen ska förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap och effektivare energianvändning, minskad klimatpåverkan och andra energifrågor samt skapa förutsättningar för att minska energianvändningen i lokaler, bostäder och transporter.

Rådgivningen sker genom att rådsökande hör av sig, genom uppsökande kunskapsspridning och genom projektverksamhet. I det nya lagförslaget till kommunal energi- och klimatrådgivning föreslås att den kommunala delen ska fokusera mer på strategiska frågor.

4.3.1. Särskilda satsningar och projekt

- Under 2026 kommer en utredning, gällande förutsättningar för samarbete med kranskommunerna, i syfte att Umeå kommun ska genomföra energi- och klimatrådgivningen åt dessa kommuner från mitten av 2026, att genomföras.
- Följande projektverksamhet bedrivs under 2026. Projekteten beskrivs mer ingående i behovsutredningen, bilaga 5
 - Konsumtionskompassen 3.0, [Konsumtion och klimat - Umeå kommun](#)
 - Klimatekot, [Klimatekot - En smartare klimapodd](#)
 - Fairtrade City, [Umeå Fairtrade City - Umeå kommun](#)
 - SchoolFood4Change, [SchoolFood4Change - Umeå kommun](#)
 - HYBES, [Hybes - Umeå kommun](#)
 - Förnybart 2030 Västerbotten, [Förnybart 2030 Västerbotten - Umeå kommun](#)
 - Umeå Klimatfärdplan, [Klimatneutrala Umeå - Umeå kommun](#)
 - Cirkulära Västerbotten, [Cirkulära Västerbotten - Coompanion](#)
 - Nordskills, [NORDSKILLS | Aktion Österbotten](#)
- Under 2026 kommer några projekt att avslutas. Det innebär att energi- och klimatgruppen kommer att behöva avsätta tid för att ansöka om lämpliga nya större projekt för kommande år. Under 2026 finns även planer på att handleda examensarbetare för utvärdering och uppföljning av vilka effekter på Umeås klimatarbete resultaten från projekten lett till.

4.3.3 Prioriterad plan

Energi & Klimatgruppen skriver fram och arbetar i externfinansierade projekt, många av de externfinansierade projekten kräver medfinansiering till viss procent. Projektverksamheten ser därför ett behov av en pott skattefinansierade medel som kan nyttjas som medfinansiering för att kunna dra in större externfinansierade projekt samt finansiera personal under kortare projektglapp och ansökningsperioder. Viktigt är att även lägga tid på ansökningar av nya externa projekt, för ökad möjlighet att vinna hem projekt till nämnden. För området energi och klimat är det totala behovet 5 160 timmar (4,7 årsarbetare).

Energi och klimat	Resursbehov	Prioriterad tid
EKR (skattefinansierat)	600	550
EKR (externfinansierat)	1 200	1 200
Projekt (externfinansierat)	2 610	2 610
Projekt (skattefinansierat)	550	500
Fairtrade city (skattefinansierat)	300	300
Totalt (ÅA)	5 260 (4,8)	5 160 (4,7)

4.4 Verksamhetsstöd och Utveckling

Verksamhetsstöd och utveckling innefattar avdelningens stöd- och resursfunktioner kopplat till administration inom områden som rör arkivering, registrering, beställning, fakturering, nämndsadministration etc., samt verksamhetsutvecklaren som utgör ett strategiskt stöd för avdelningschefen och ledningsgruppen men är till viss del även ett operativt stöd till enheterna. Hen ansvarar bl.a. för att driva och samordna avdelningens verksamhetsplanering och uppföljning, systemförvalta ärendehanteringssystemet ECOS samt driva avdelningens kvalitets- och utvecklingsarbete.

4.4.1 Särskilda satsningar och projekt

- Förvaltning av informationssäkerhetsplan
- Fortsatt revidering av handläggarstödet gällande övergripande rutiner kopplat till t.ex. registrering samt fakturering
- Objektsförvaltning och utveckling gällande avdelningens olika ärendehanteringssystem

4.4.2 Behov och prioriterad plan

För området verksamhetsstöd och ledning är det totala behovet 6 285 timmar (5,2 årsarbetare) och prioriterad tid utefter tillgängliga resurser 4 240 timmar (3,3 årsarbetare).

Verksamhetsstöd & Utveckling	Resursbehov	Prioriterad tid
Administration*	4232	3 255
Nämndsadministration	345	345
Verksamhetsutveckling**	1708	640
Totalt (ÅÅ)	6 285 (5,2)	4 240 (3,3)

*= Prioriterad tid räknat på 1200 timmar/åak

**= Prioriterad tid räknat på 1280 timmar/åak

Bilagor

Bilaga 1. Behovsutredning - Miljöbalken 2026–2028

Bilaga 2. Behovsutredning - Livsmedel och receptfria läkemedel 2026–2028

Bilaga 3. Behovsutredning - Alkohollagen och tobaksområdet 2026–2028

Bilaga 4. Behovsutredning - Budget- och konsumentrådgivning 2026–2028

Bilaga 5. Behovsutredning - Miljöplanering och naturvård samt projektverksamhet 2026–2028

Bilaga 6. Behovsutredning - Verksamhetsstöd och utveckling 2026–2028

Bilaga 7. Kommunikationsplan stadsbyggnadsförvaltningen

Bilaga 1 - Behovsutredning Miljöbalken 2026-2028

Behovsutredningen för tillsyn enligt miljöbalken omfattar 2026 tre av avdelningens enheter dvs **Miljöskydd**, **Små avlopp** och **Miljöutveckling (Vatten)**. Behovsutredningen är uppdelade i tre delar där första delen inrymmer Miljöskydd, andra delen omfattar Små avlopp och den tredje delen Vatten.

Miljöbalken omfattar fyra huvudområden i form av styrd tillsyn där tillsyn genomförs av verksamheterna enligt ett fastställt intervall i fråga om tid och frekvens. Händelsestyrd tillsyn består av inkommande ärenden som inte är kända så denna tid uppskattas.

Behovsprioriterad tillsyn innebär tillsyn där Miljö och hälsoskydd har gjort bedömningen att det finns behov av särskilda insatser. En del av Miljö- och hälsoskydds verksamhet finansieras helt och hållet med skattemedel. Det är handläggning av ärenden, kompetensstöd eller rådgivning där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas.

Behovet av tillsyn enligt miljöbalken uppgår till ca 35000 timmar för 2026, dvs 32,5 tjänster.

I tabellerna redovisas först det totala behovet för tillsyn i timmar sedan för respektive enhet.

Totalt tid för miljöbalksområdet

Miljöbalken (total tid)	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	6 150	6 134	6 134
Händelsestyrd tillsyn	9 651	9 863	11 591
Behovsprioriterad tillsyn	10 186	11 308	11 479
Skattefinansierad	8 893	7 211	6 883
Totalt	34 880	34 516	36 087

*Administration 826 timmar tillkommer gällande Små avlopp

**Administration 835 timmar tillkommer gällande Små avlopp

***Administration 913 timmar tillkommer gällande Små avlopp

Total tid för Miljöskydd

Vid miljöskydd bedrivs all tillsyn inom miljöbalksområdet med undantag för tillsyn över vattenskyddsområden, dagvatten och vattenverksamhet samt små avlopp. Mer detaljer framgår av del 1.

Miljöskydd	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	5 950	5 934	5 934
Händelsestyrd tillsyn	3 750	3 750	3 750
Behovsprioriterad tillsyn	5 791	5 791	5 791
Skattefinansierad	3 855	3 855	3 855
Totalt	19 346	19 330	19 330

Total tid för Små avlopp

Vid små avlopp bedrivs tillsyn över små avlopp. Mer detaljer framgår av del 2.

Små avlopp (Små avlopp)	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	-	-	-
Händelsestyrd tillsyn	5401	5613	7341
Behovsprioriterad tillsyn	3 995	5117	5288
Skattefinansierad tillsyn	4738	3 056	2 728
Administration	826	835	913
Totalt	14 960	14 621	16 270

Total tid för Vatten

Inom Vatten bedrivs den kommunala tillsynen av vattenskyddsområden, dagvatten, vattenverksamhet och strandskydd. Mer detaljer framgår av del 3.

Vatten	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	200	200	200
Händelsestyrd tillsyn	500	500	500
Behovsprioriterad tillsyn	400	400	400
Skattefinansierad tillsyn	300	300	300
Totalt	1 400	1 400	1 400

Del 1 Behovsutredning del Miljöskydd 2026–2028

Enheten Miljöskydd arbetar med tillsyn enligt miljöbalken med inriktning på miljöfarlig verksamhet, mark och avfall samt hälsoskydd.

Vid framtagande av behovsutredningen har hänsyn tagits till den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken och den nationella kontrollplanen. Strategin och kontrollplanen gäller båda i samma fyraårsperioder; den kommande perioden gäller under 2026–2029. Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. Strategin innehåller åtta tillsynsområden. Vart och ett av dessa har inringade fokusområden med tillhörande preciseringar kopplade till sig. Till varje fokusområde finns ett nationellt effektmål för tillsynen. Preciseringarna utgör strategi för att uppnå effektmålen. Kontrollplanen har samma uppbyggnad och ett par av kontrollområdena berör Miljöskydd.

1. Styrd tillsyn – Miljöskydd

De verksamheter som ingår i den styrda tillsynen är i huvudsak de tillsynsobjekt som omfattas av miljötillsynsförordningen, tillståndsplikt eller anmälningsplikt enligt miljöbalken. Dessa objekt är utpekade av lagstiftaren och ska därmed ägnas en betydande uppmärksamhet. Verksamheterna betalar fast årlig avgift och är tillsyn som inte kan prioriteras bort. De flesta tillståndspliktiga verksamheter (A och B) har bedömts ha ett behov av minst ett årligt besök förutom IED-verksamheter där behovet av tillsyn bedöms större. För vissa täkter eller avfallsanläggningar bedöms behovet lägre. För anmälningspliktiga verksamheter (C och H) och vissa U-verksamheter (ej anmälningspliktiga) har tillsynsfrekvensen fastställts beroende på verksamhetens tillsynsbehov i form av lågt/normalt/högt.

Styrd tillsyn	Antal objekt	Tillsynsintervall	Behov		
			2026	2027	2028
A/B-verksamheter	62	0,5-3	3 283	3 277	3 277
C-verksamheter	135	1-3	1 249	1 240	1 240
Hälsoskyddsverksamheter	292	2-3	1 418	1 418	1 418
Totalt	631		5 950	5 934	5 934

2. Händelsestyrd tillsyn – Miljöskydd

En stor del av miljö- och hälsoskyddsarbete består av handläggning av inkommande ärenden som måste handläggas. De inkommande ärendena består av ansökningar, anmälningar, remisser, klagomål och andra ärenden för utredning och åtgärd. Behovet uppskattas genom erfarenhet kring antalet ärenden och förväntad tidsåtgång från tidigare år. Nedan finns en beskrivning av inkommande händelser och ärenden som hanteras.

2. Händelsestyrd tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Anmälan §38 skola, förskola, bad, hygienisk verksamhet	210	210	210
Anmälan kyltorn	21	21	21
Anmälan miljöfarlig verksamhet	400	400	400
Anmälan solarieverksamhet	7	7	7
Anmälan värmepumpar	300	300	300
Ansökan djurhållning inom detaljplan	20	20	20
Användning av växtskyddsmedel	12	12	12
Avfallshantering i fritidsbåtshamnar	150	150	150
Cisterner	10	10	10
Förorenade områden – inkommande ärenden	500	500	500
Klagomålsärenden (debiterbara och ej debiterbara)	1090	1090	1090
Köldmedium (rapporter mm)	700	700	700
Miljösanktionsavgift	100	100	100
Saneringsintyg	70	70	70
Smittspårning	60	60	60
Undantag avfallshantering	100	100	100
TOTAL HÄNDELSESTYRD TILLSYN	3 750	3 750	3 750

2.1 Anmälningssärenden § 38 hälsoskyddsverksamheter

Antalet anmälningssärenden enligt § 38 (skola, förskola, bad, hygienisk verksamhet) liksom tidsåtgången varierar mellan åren, man ser en generell ökning för varje år. Miljö- och hälsoskydd uppskattar att det kommer in cirka 40 anmälningar 2026. Det årliga behovet för hantering av inkomna anmälningssärenden och service till potentiella verksamhetsutövare beräknas till **ca 210 timmar**.

2.2 Anmälan kyltorn

Anmälningsplikt har införts för kyltorn för att förebygga risken för spridning av legionella. De nya bestämmelserna infördes 2024 och innebär att verksamheter är skyldiga att anmäla kyltorn. Miljö- och hälsoskydd uppskattar att det inkommer cirka 3 ärenden per år. Det årliga behovet för hantering av inkomna anmälningsärenden beräknas till **ca 21 timmar**.

2.3 Anmälan miljöfarlig verksamhet

Handläggning av anmälan om ny miljöfarlig verksamhet (C-verksamheter), ca 40 ärenden per år. Detta kan till exempel vara drivmedelsanläggningar, fordonstvättar, hantering av avfall. Prövningen av avfallsverksamheter har ett mer omfattande regelverk och kräver oftast mer tid, det är inte ovanligt att en prövning kan ta ca 20 timmar eller mer per ärende. Förändringar i lagstiftningen medför längre handläggningstid från och med 2026. För ärenden inom teamet miljöfarlig verksamhet bedöms att det är högst 4 nya anmälningar per år och att de tar ca 12 h/ärende, vilket ger **50 timmar per år**. För mark och avfall bedöms behovet till 350 timmar. Tid total ca **400 timmar per år**.

2.4 Anmälningsärenden solarieverksamhet

Anmälningar enligt strålskyddsföreskrifterna, d.v.s. solarier och andra artificiella solmiljöer. Miljö- och hälsoskydd får in få anmälningar per år. Detta bedöms ta ca **7 timmar per år**.

2.5 Anmälan om värmepump

Handläggning av anmälan om uttag av värme eller kyla från mark och vatten. Prövningsärenden enligt vattenskyddsföreskrifter omfattas inte av detta område, men den anmälan som lämnas in för sådana anläggningar. Antal ärenden har minskat något och uppgår till cirka 150 per år, varav ca 10–20 är större anläggningar. Tid **300 timmar per år**.

2.6 Ansökan om tillstånd för djurhållning

Inom detaljplanlagt område krävs särskilt tillstånd enligt lokala hälsoskyddsföreskrifterna för hållande av vissa djur så som nötkreatur, häst, get, får eller svin, pälsdjur eller fjäderfå som inte är sällskapsdjur. Miljö- och hälsoskydd hanterar ca 10 ansökningar per år. Tid ca **20 timmar per år**.

2.7 Användning växtskyddsmedel

Handläggning av anmälningar/ansökningar kemisk bekämpning är få, ca **12 timmar per år**.

2.8 Avfallshantering i fritidsbåtshamnar

Bestämmelserna syftar till att uppnå bättre avfallshantering för båtar och därmed minska miljöpåverkan till följd av dumpningar i hav. Reglerna innebär att det ska finnas en plan för mottagning och hantering av avfall från båtar. Dessa avfallsplaner ska godkännas av tillsynsmyndigheten samt revideras och godkännas på nytt med högst 5 års mellanrum eller så snart behovet av att lämna avfall till fritidsbåtshamnen väsentligen förändras. Det innebär att tillsynsbehovet kommer finnas kontinuerligt. Det bedöms att varje granskningsärende tar ca 10 timmar initialt totalt 325 timmar, därefter ca 115 timmar per år för att utföra tillsyn av planen och ytterligare ca 20 timmar för att hantera fritidsbåtshamnar som inte lämnat in någon plan. Totalt uppskattas tiden till **150 timmar per år**.

2.9 Cisterner

Alla nya oljecisterner över 1 kubikmeter, över 10 kubikmeter samt hantering i vattenskyddsområden ska anmälas till Miljö- och hälsoskydd. Sedan 2022 behöver det också i vissa fall lämnas in information om hantering av bränsletankar i vattenskyddsområde. Viss handläggning av ärenden i vattenskyddsområden (där tillståndsplikt finns för bränslen) handläggs oftast inom ramen för posten Ansökan/anmälan vattenskyddsområde och ingår därför inte i denna post. Ca 5 ärenden per år, uppskattad tid är **10 timmar per år**.

2.10 Förorenade områden – inkommande ärenden

En stor del av arbetet inom förorenade områden handlar om att hantera inkommande ärenden. Det är ärenden som till exempel initieras på grund av exploaterings- och infrastrukturprojekt inom kommunen. Exempel på ärenden är underrättelser om påträffade föroreningar, §28-anmälningar, anmälan om PCB i fastigheter och i mark, provtagningsplaner, riskbedömningar, åtgärdsutredningar. Då de inkommande ärendena ofta pågår under längre tid har dessutom behovet för handläggning av pågående ärenden som initierats händelsestyrt uppskattats. Handläggningen kan till exempel vara granskning av rapporter, provtagningsplaner och kontrollprogram eller att ställa krav på undersökningar eller efterbehandlingsåtgärder. Utöver det inkommer ärenden i samband med till exempel nedläggning av miljöfarliga verksamheter och då krävs internt stöd till ansvariga handläggare. Bedömt behov för inkommande ärenden ca **500 timmar per år** inklusive anmälan om PCB i fastigheter och mark.

2.11 Klagomålsärenden (debiterbara och ej debiterbara)

Miljö- och hälsoskydd handlägger bostadsklagomål, klagomål på störningar i yttre miljö, exempelvis buller, lukt, utsläpp och nedskräpning, klagomål på bristande hygien mm. Denna ärendetyp kan vara mycket tidskrävande och därmed svår att tidsskatta. Totalt inkommer ca 300 klagomålsärenden per år. Uppskattningsvis är det 20 % av dessa ärenden där tillsynen bedöms möjlig att debitera, och det finns en verksamhetsutövare att debitera.

Miljö- och hälsoskydd handlägger många klagomål gällande bostäder men även på andra störningar såsom exempelvis störande verksamheter, trafikbuller, nedskräpning, djur, elektromagnetiska fält och eldning. Klagomålen kan vara svårbedömda, anonyma och ibland obefogade. Många gånger kan det också räcka med att Miljö- och hälsoskydd tar kontakt med den som har ansvaret för att de ska åtgärda bristen. Vi har uppskattat att 80 % av handläggningstiden för inkomna klagomål är skattefinansierad tillsyn, där vi inte kan debitera för nedlagd tid. Handläggningstiden varierar för olika ärenden och har uppskattats. Totala tiden för klagomål **uppgår till 1090 timmar**.

2.12 Köldmedierapporter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för kemiska produkter. En del i detta arbete är handläggning av årliga rapporter från läckagekontroll. Varje år handläggs cirka 300 köldmedierapporter. Under 2024 kom den nya f-gasförordningen (EU) som innebär att det är fler anläggningar (fler f-gaser) som ska läckagekontrolleras. Det svenska regelverket, som reglerar vilka ska lämna in en årsrapport, är inte uppdaterat ännu så det är oklart om det blir förändringar som innebär en utökad rapportering till Miljö- och hälsoskydd 2026. Även viss tillsyn av köldmedieanläggningar ingår i denna post. Tid beräknas sammanlagt till **700 timmar per år.**

2.13 Miljösanktionsavgift (MSA)

Antalet MSA uppskattas att ca 45 per år, i huvudsak köldmedia och sen i fallande ordning cisterner, ej anmälda hälsoskyddsverksamheter, försenad miljörapport mm. Tid ca **100 timmar per år.**

2.14 Saneringsintyg

Fartyg som färdas mellan olika länder behöver ett aktuellt saneringsintyg. Umeå är en av hamnarna som utfärdar intyg efter att fartyget har inspekterats i enlighet med lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa. Miljö- och hälsoskydd tar ut en fast avgift motsvarande 5 timmar för undersökning av fartygen. Större andel tvåmannainspektioner från 2025 motiverar fler timmar i planen från 2026. Behov **70 timmar per år.**

2.15 Smittspårning

De senaste åren har antalet legionellaärenden ökat samt att det ibland är på större anläggningar som tar längre tid att utreda. Miljö- och hälsoskydd uppskattar det årliga behovet för hanteringen av ärendena till **60 timmar.**

2.16 Undantag avfallshantering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden hanterar ärenden om undantag och dispenser av olika slag kopplat till avfallshantering. Bland annat uppehåll i hämtning av kärl- och säckavfall, fettavskiljarslam samt dispens från hämtning av kommunalt avfall. Nämnden ansvarar också för dispens från olika utsorteringskrav enligt 3 kapitlet avfallsförordningen. Till exempel handlar det om sortering av bygg- och rivningsavfall och bioavfall samt dispens från kravet på att skilja förpackningar från dess innehåll från verksamheter som producerar avfall. Handläggningstid för ärenden enligt lokala avfallsföreskrifter uppskattas till ca 70 timmar per år ca 80 ärenden per år. Handläggningstid för ärenden enligt avfallsförordningen ca 30 timmar per år ca 10 ärenden per år. **Total tid 100 h per år.**

3. Behovsprioriterad tillsyn

I den behovsprioriterade tillsynen finns behov av återkommande tillsyn. Tillsynen finansieras med timavgifter (efterdebitering). Tillsynsbehovet på verksamheter inom den behovsprioriterade tillsynen varierar för olika verksamheter. Nedan finns en beskrivning av tillsynen som bör genomföras inom både miljöfarliga verksamheter och hälsoskydd.

3. Behovsprioriterad tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Avfall – bygg och rivningsavfall	100	100	100
Avfall – transporter, farligt avfall	300	300	300
Bostadstillsyn	250	250	250
Brännbollsryan (Tillsyn, yttrande, arbetsgrupp, delvis skattefinansierad)	100	100	100
Evenemang, höga ljud, samlingslokaler	100	100	100
Frisörer	100	100	100
Förorenade områden – initiering nya riskklass 1 och 2	1640	1640	1640
Förorenade områden – nedlagda deponier riskklass 3 och 4	150	150	150
Förorenade områden – Norrbyskär	20	20	20
Förorenade områden – prioriterade pågående objekt	500	500	500
Försäljning av kemiska produkter och varor	222	222	222
Försäljning av kosmetiska och hygieniska produkter	50	50	50
Gym och idrottsanläggningar	85	85	85
Husbehovstäckor	10	10	10
Infrastrukturprojekt	200	200	200
Inventering industriområden	350	350	350
Inventering kyltorn	80	80	80
Konstgräsplaner och gummiytor	140	140	140
Lantbruk och hästar (utan årlig avgift)	200	200	200
Legionella i samhället (information och inkommande frågor och styrd tillsyn som behöver informera)	100	100	100
Lekland, platser där barn, unga vistas, ungdomsgårdar	20	20	20
Lokaler för förvaring av djur	0	0	0
LOS-tillsyn	50	50	50
Miljöfarliga verksamheter (oklassade U-fast)	100	100	100
Miljöfarliga verksamheter (U-tim)	100	100	100
Pedagogisk omsorg med lokal (dagbarnvårdare och öppen förskola)	60	60	60
Radon flerbostadshus	60	60	60
Rallyt (tillsyn, yttrande och arbetsgrupp)	20	20	20
Skönhetsvård, hudvård, massage	100	100	100
Småbåtshamnar	100	100	100
Solarier	4	4	4
Strandbad (tillsyn toaletter, sophantering mm)	50	50	50
Särskilda boenden	50	50	50
Tillfälliga boenden (camping, hotell, vandrarhem)	30	30	30
Tillsyn av engångsprodukter	50	50	50
Uppsökande hygienisk verksamhet	100	100	100

Uppsökande illegal avfallshantering	50	50	50
Växtskyddsmedelsanvändning	100	100	100
Överlåtelse särskilt farliga kemikalier, tillsyn	50	50	50
TOTAL BEHOVSPRIORITERAD TILLSYN	5 791	5 791	5 791

3.1 Avfall – bygg och rivningsavfall

Tillsyn av bygg- och rivningsavfall är prioriterad i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Det är av stor vikt att masshantering kontrolleras så att förorenade massor och avfall hanteras på lämpligt sätt. Minst sex tillsynsbesök bör göras varje år för att kontrollera sorteringen på byggplatsen och vart avfallet tar vägen. Tillsynen har inte prioriterats de senaste åren men behovet är stort att genomföra denna tillsyn. Även tillsyn av virkeshantering av impregnerat virke vid bygghandeln ingår i denna post. Tillsynstid **100 timmar per år**.

3.2 Avfall – transporter, farligt avfall

Länsstyrelsen är prövningsmyndighet för avfallstransporter som sker inom Sverige och miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet. För tillfället finns det cirka 230 st beslut som medger transport av avfall/farligt avfall och vissa av dessa (ca 13 %) gäller för A-, B- och C-verksamheter där vi har regelbunden tillsyn. Tillsynsbehovet bedöms vara **300 timmar per år**.

3.3 Bostadstillsyn

Behov finns att genomföra tillsyn för utvalda bostadsområden för att fånga upp systematiska avvikelser i boendemiljön. Insatsen kommer att genomföras i form av stickprov på någon hyresfastighet. Tidsåtgång beräknas till **ca 250 timmar per år**.

3.4 Brännbollsyran

Brännbollsyran är Umeås största musikarrangemang vilket kräver en stor arbetsinsats från Miljö- och hälsoskydd. En arbetsgrupp behövs för att hantera yttrande, tillsyn, uppföljning och hantering av klagomål. Beräknad tid för detta är **ca 100 timmar per år**.

3.5 Evenemang, höga ljud och samlingslokaler

Exempel på samlingslokaler kan vara ungdomsgårdar, uteställen, kursgårdar och konferensanläggningar, biografer och kyrkor. Det anordnas även ett flertal evenemang och festivaler utomhus. Det finns dels ett behov av riktad tillsyn av höga ljudnivåer där elförstärkt musik förekommer, dels tillsyn av hygienutrymmen. Behov av tillsyn vart 3:e år i lokaler där höga ljud förekommer och övrig tillsyn. Barns och ungdomars miljö bör prioriteras. Tillsynsbehov **ca 100 timmar per år**.

3.6 Frisörer

I Umeå finns ca 100 frisörsalonger. Tillsynsbehovet på dessa är litet. Miljö- och hälsoskydd har inte tagit emot några klagomål på att missförhållanden skulle förekomma i branschen. Tillsyn skedde senast 2014. På frisörsalonger kan ibland andra verksamheter som är anmälningspliktiga enligt § 38 finnas, såsom håltagning med håltagningspistol och rakning med rakkniv. Vid tillsyn hos frisörer bedömer vi att inriktning mot kemikalier och kosmetiska produkter och hygien är det mest angelägna. Tillsynsbehov vart 9:e år, **ca 100 timmar per år**.

Förorenade områden

En stor post i behovsplanering kopplat till förorenade områden är den egeninitierade tillsyn Miljö- och hälsoskydd bedriver gentemot de inventerade och bransch- eller riskklassade MIFO-objekten. I Umeå kommun finns för närvarande 509 objekt. Av de ca 500 objekten tillhör i nuläget 54 objekt riskklass 1 eller 2 eller har bedömts tillhöra 1 och 2, vilket innebär mycket stor risk respektive stor risk för människors hälsa eller miljön. Umeå kommuns lokala miljömål är att förorenade områden i riskklass 1 och 2 ska vara undersökta och vid behov åtgärdade till år 2025. Handlingsplanen har under 2024 reviderats och målet är att alla riskklass 1 och 2 ska vara bedömda som avslutade 2030.

3.7 Förorenade områden – Initiering nya riskklass 1 och 2

Ett av Umeå kommuns lokala miljömål är "att ha utrett och vid behov åtgärdat objekten med riskklass 1 och 2 till 2025". Arbetet med förorenade områden är tidskrävande, ofta komplicerat vad gäller ansvarsförhållanden och löper över många år, vilket också visat sig i de ärenden som miljö- och hälsoskydd har hanterat. Handlingsplanen har förlängts med sikte att nå målet 2030 och det uppskattade tidsbehovet kvarstår på **1640 timmar per år**. Att uppskatta behovet framåt för den här posten enskilt är svårt då vi inte rör över fördelningen av de statliga medlen som vissa av objekten är beroende av.

3.8 Förorenade områden – Nedlagda deponier riskklass 3 och 4

Uppskattat tillsynsbehov **150 timmar per år**. I tiden ingår tillsynsbesök, granskning, krav på undersökning osv.

3.9 Förorenade områden – Norrbyskär

Saneringen på Norrbyskär har genomförts och avslut och slutrapportering återstår. Uppskattad tid för detta förväntas bli **20 timmar för år 2026**.

3.10 Förorenade områden – Prioriterade pågående objekt

Objekt i riskklass 1 och 2 prioriteras vidare för undersökningar och åtgärder. Av de 54 objekten är det 4 större objekt vi arbetar med i dagsläget via tillsynsärenden eller via statliga medel som bidragsobjekt (3 pågående ärenden på objekt under utredningsfas och 1 objekt i åtgärdsfas). Dessa objekt är, Kuusakoski metallåtervinning (f.d. Umeå metallaffär), Swedavia Umeå airport, Båtslipen på Norrbyskär och Patholmsviken (tillsynsärende och exploateringsärende). Under tidsposten Prioriterad objekt bedöms tillsynsbehovet till **500 timmar för år 2026**.

3.11 Försäljning av kemiska produkter och varor

Det finns behov av riktade insatser inom detaljhandeln för att jobba mot en giftfri miljö. Nämnden har tillsyn över kemiska produkter, varor och bekämpningsmedel (biocider och växtskyddsmedel) i butiks-/grossistledet och de som köpts av svenska leverantörer. Nämnden har även tillsynen över försäljning av sprängämnesprekursorer och denna tillsyn är lämplig att ta i samband med tillsynen av kemiska produkter. Tillsyn av återförsäljare av kemiska produkter och varor är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken samt i den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan vad gäller distributörer av växtskyddsmedel. Kemikalieinspektionen samordnar nationella tillsynskampanjer både med fokus på tillsyn av kemiska produkter och på växtskyddsmedel hos återförsäljare under 2026.

Behov finns även för att upprätta register över försäljare av sprängämnesprekursorer och bekämpningsmedel och för att hålla dessa uppdaterade. Försäljare av växtskyddsmedel behöver ligga i samma register som övriga aktörer som hanterar växtskyddsmedel (se annan aktivitetspost om register). Årlig rapportering till Kemikalieinspektionen sker inom området, men är en särskild post. Tillsynsbehovet är **200 timmar per år**.

3.12 Försäljning av kosmetiska och hygieniska produkter

Kosmetiska produkter är produkter som används utanpå kroppen eller på tänderna, t.ex. tvål, schampo, solskyddsprodukter, smink och tandkräm. Efterlevnaden av reglerna kontrolleras genom tillsyn. Miljö- och hälsoskydd anser att det är viktigt med regelbunden tillsyn inom detta område då spridningen av kemiska ämnen ökar i takt med ökad produktion, konsumtion och handel med varor. Det är svårt att kontrollera innehållet av kemikalier och bedöma hälsorisken av nya ämnen som tas fram när andra likartade förbjuds. Under 2021 genomfördes ett tillsynsprojekt gällande märkningsregler med fokus på hudblekande produkter. Miljö- och hälsoskydd ser att det finns behov av ytterligare tillsyn på fler återförsäljare för att kontrollera att produkternas märkning följer gällande lagstiftning. Tillsyn av återförsäljare av kosmetiska produkter och varor är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Behov av tillsyn vart 6:e år, tid ca **50 timmar per år**.

3.13 Gym- och idrottsanläggningar

Idrottsanläggningar och gym bedöms ha behov av regelbunden tillsyn. Tillsynsområden som bedöms viktiga att lägga fokus på är bl.a. ventilation, höga ljudnivåer, städning och hygien. Behov av tillsyn vart 6:e år, tid ca **85 timmar per år**.

3.14 Husbehovstäkter

Husbehovstäkt är en täkt där markägaren ska använda materialet från takten för eget behov inom den/de egna fastigheterna. Anmälningssplikt C råder vid uttag av berg eller naturgrus om mer än 10 000 ton material. Vid mindre täkter är de anmälningsspliktiga enligt 12:6. Inom vattenskyddsområden råder vanligtvis tillstånds- eller anmälningssplikt oavsett storlek. I Umeå kommun finns ca 10 pågående husbehovstäckter (U-objekt). Anmälningsspliktiga pågående husbehovstäckter beräknas ha visst tillsynsbehov med ett intervall på ca 9 år (eller vid behov). Tillsynsbehovet är beräknat både utifrån anmälningssplikt från MPF. Tillsynsbehovet kan beräknas till **10 timmar per år** (ett objekt per år).

3.15 Infrastrukturprojekt

Det pågår stora infrastrukturprojekt i Umeå bland annat Norrbotniabanan och utbyggnad av hamnen. Länsstyrelsen har tillsyn över vissa delar som t ex bro över älven, broar över Tavelån, tunneln genom Ersmarksberget samt vattenverksamhet i Umeå hamn. Nämnden har tillsyn över masshantering, buller, damning, markförorenningar m.m. Detta kommer att resultera i många inkommande ärenden och behov av tillsynsinsatser. Norrbotniabanan pågår byggnation på sträckan Umeå–Dåva fortfarande och byggstart av nästa etapp, Dåva–Gryssjön, kommer troligtvis att ske de kommande åren. Efter tillsynen på sträckan Umeå–Dåva har stora mängder sulfidjord uppstått som inneburit ett stort tillsynsbehov. Miljö- och

hälsoskydd kommer därför att under nästa etapp genomföra mer förebyggande tillsyn. Behovet av tillsyn bedöms till **200 timmar per år**.

3.16 Inventering av industriområden

Umeå har ett tjugotal industriområden med diverse verksamheter, framför allt verkstäder, mindre fordonstvättar och andra verksamheter som inte omfattas av anmälningssplikt. Det krävs återkommande tillsyn i dessa områden för att lokalisera oanmälda C-verksamheter eller U-verksamheter som omfattas av årlig avgift. Det ger också en möjlighet att besöka verksamheter och fastigheter som vanligen inte skulle tillsynas, och en chans att kunna upptäcka risker och brister i hantering. Ett viktigt fokusområde är oljeavskiljare och utsläpp till vatten. I inventeringen ingår att alla fastighetsägare på aktuellt område får enkäter angående oljeavskiljare på fastigheterna. Enkäterna har visat sig fungera förebyggande då flera fastighetsägare besiktat sina oljeavskiljare efter att de fått enkäten. Enkäterna utgör även underlag till inventeringen av aktuella företag då fastighetsägarna svarar på vilken typ av verksamheter som är kopplade till oljeavskiljaren. Antalet anläggningar är mycket svårt att uppskatta. Under 2019–2021 genomfördes inventeringsprojekt på Västerslätt kopplat till dagvattenutsläpp till Tvärån. Under 2022–2023 genomfördes inventeringsprojekt i Holmsund på områdena Sandvik och Lövö och 2025 har inventering vid Ersboda industriområde genomförts, projektet kommer att fortsätta under 2026.

Sammanfattningsvis är syftet med projektet att få kunskap om de verksamheter som normalt inte har tillsyn samt genomföra dialog och information med verksamhetsutövare och vid behov ställa krav på åtgärder. Projektet väntas fortlöpa kommande år på fler industriområden. Behovet vara **350 timmar per år** för inventering av industriområden.

3.17 Inventering kyltorn

Anmälningssplikt har införts för kyltorn för att förebygga risken för spridning av legionella. De nya bestämmelserna infördes 1 februari 2024 och innebär att verksamheter är skyldiga att anmäla kyltorn till Miljö- och hälsoskydd. För att kunna bedriva tillsyn på kyltorn behöver en inventering genomföras för att få kännedom om vart det finns kyltorn i kommunen. Legionella i kyltorn är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Behovet för inventeringen beräknas till **80 timmar per år**.

3.18 Konstgräsplaner och gummiytor

Konstgräsplaner och gummiytor är betydande källor för spridning av mikroplaster till miljön. Tillsyn av dessa är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, och Naturvårdsverket kommer att samordna en nationell tillsynskampanj under 2026. Tillsynsbehovet uppskattas till ca **140 timmar** under 2026.

3.19 Lantbruk och hästar – näringsämnesfrågor

Tillsynsbehov på de verksamheter som inte har årsavgift. Omfattar djurhållande lantbruk och hästgårdar (ca 350 gårdar) och växtodlingsgårdar (50–300 st). De minsta gårdarna bedöms inte behöva regelbunden tillsyn, men det finns ett övergripande behov av tillsyn enligt åtgärdsprogrammet för vatten. Området har till 2025 även funnits med i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, men tillsyn har inte prioriterats under den perioden. Eftersom växtnäringsämnen är i fokus beträffande tillsynen av små avlopp sedan flera år finns det ett starkt motiv till att även prioritera tillsyn av lantbruk. Länsstyrelsen har också påtalat detta och vikten av att känna till hur många tillsynsobjekt som finns beträffande växtnäringsämnen. Sedan 2023 anser Jordbruksverket att regelbunden tillsyn vart 3:e – vart 5:e år behöver ske på gårdar med över 10 djurenheter eller med mer än 50 ha växtodling. Behovet är svårt att uppskatta men har hittills beräknats på tillsyn av 120 gårdar vart 9:e år, dvs tillsynsbehov 80 timmar/år. Med de tätare intervall som nu rekommenderas bedöms istället tillsynsbehovet bli större. Från aktiviteten om upprättande av register kommer det att efter 2025 finnas uppgifter som sannolikt gör att det blir aktuellt med förändring av antalet timmar som behöver läggas per år. Preliminärt bedöms utifrån nya tätare tillsynsintervall att det finns ett regelbundet tillsynsbehov för 100–150 gårdar som blir upp till 150 timmar per år. Det kan tillkomma tillsynsbehov på ytterligare gårdar av mindre storlek men som behöver prioriteras ur ett recipientperspektiv. Total bedöms behovet vara **200 timmar per år**.

3.20 Legionella i samhället

Miljö- och hälsoskydd har begränsad information över hur legionellabakterier släpps ut från verksamheter i sådan omfattning att exponering sker i samhället. Tänkbara källor skulle kunna vara kyltorn, biodammar, bevattningsanläggningar. Generellt behövs mer information om hanteringen av vattensystem sker både i sommarstugor och i sina bostäder. Tillsynsbehov vart 6:e år, **ca 100 timmar per år**.

3.21 Lekland, platser där barn och unga vistas, ungdomsgårdar

Många barn och ungdomar vistas på exempelvis ungdomsgårdar och lekländer. Tillsynsområden som bedöms viktiga att lägga fokus på är bl.a. ventilation, städning och hygien. Tillsynsbehov vart 6:e år, **ca 20 timmar per år**.

3.22 Lokaler för förvaring av djur

Med lokaler för förvaring av djur menas förvaring av djur på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön kan uppstå men är inte kopplat till djurskydd. Exempel på sådana lokaler är exempelvis kennel, djuraffär, veterinärmottagning, uppfödning, hunddagis och ridskola. I dagsläget bedriver Miljö- och hälsoskydd ingen tillsyn på dessa lokaler mer än vid nyetablering i form av remissinstans i bygglovsförfarandet och vid klagomål. Miljö- och hälsoskydd bedömer att det inte finns behov av ytterligare tid.

3.23 LOS-tillsyn (Lokal Operativ Samverkan)

I Umeå kommun samarbetar Miljö- och hälsoskydd med andra myndigheter såsom exempelvis Polisen och Arbetsmiljöverket för att förebygga arbetslivskriminalitet. Miljö- och hälsoskydd bedömer tid för tillsynen på detta område till **50 timmar per år**.

3.24 Miljöfarliga verksamheter – oklassade U-fast

Fordonsverkstäder över 50 m² samt verksamheter som tvättar över 1000 personbilar eller 250 tunga fordon per år ska ha en fast årlig avgift för sin U-verksamhet. Nya mindre fordonstvättar och verkstäder dyker upp regelbundet och Miljö- och hälsoskydd ser ett behov av att inventera dem och göra tillsyn samt att klassa in dem som U-fast-objekt. Miljö- och hälsoskydd har redan idag en påbörjad lista över sådana verksamheter (ca 50 st) utifrån tips och annonser, men det finns fler och t.ex. åkerier är en bransch där det kan finnas sådan verksamhet. Det är både för miljönyttan och ur rättvisesynpunkt då det finns företag i den branschen som är inklassade och har fast årlig avgift. Det rör sig om ca 75 objekt. Tillsynsbehovet uppskattas till **100 timmar per år** för att komma i kapp. Sedan behövs tid för ytterligare inventering och tid för nya verksamheter som startar upp.

3.25 Miljöfarliga verksamheter – U-tim

Det finns idag 15 drivmedelsanläggningar, 30 tandläkare och uppskattningsvis 15 andra miljöfarliga verksamheter t.ex. mindre lackerare som saknar årlig tillsynsavgift. Dessa har också behov av regelbunden tillsyn och vi når dem ej på annat sätt. Bedömningen är att drivmedelsanläggningar är prioriterade. Lantbruk som anges under punkt 3.19 tillhör samma kategori av objekt med tillsynsbehov utan årlig tillsynsavgift. Tillsynsbehovet är **ca 100 timmar per år**.

3.26 Pedagogisk omsorg med lokal (dagbarnvårdare och öppen förskola)

I Umeå kommun finns ca 5 dagbarnvårdare som håller till i lokal utanför hemmet och ca 10 öppna förskolor. Miljö- och hälsoskydd har inte varit på tillsyn i dessa verksamheter, men bedömer tillsynsbehovet likvärdigt som för förskolor. Tillsynsbehov vart 3:e år, **ca 60 timmar per år**.

3.27 Radon flerbostadshus

I kommunen finns ca 300 kända fastigheter byggda med blålättbetong. Flerbostadshus byggda med blålättbetong har sedan 2006 förelagts om att utföra radonmätningar och vid behov radonsänkande åtgärder. Kvar finns några flerbostadshus där ytterligare tillsynsinsatser behöver göras i form av krav på radonmätningar och radonsänkande åtgärder. Skolor/förskolor i kommunen bedöms ligga under riktvärdet. Behovet av ytterligare tillsynsinsatser bör inriktas till högriskområden och flerbostadshus byggda under åren då blålättbetong användes. Tid för tillsyn och uppföljning av radon i flerfamiljshus uppskattas till **60 timmar per år**. Rådgivning och information till fastighetsägare tas upp under skattefinansierad tillsyn.

3.28 Rallyt (tillsyn, yttrande och arbetsgrupp)

Miljö- och hälsoskydd bedriver tillsyn gällande drivmedel och hantering av farligt avfall under Rally-VM. I arbetet med rallyt ingår även att vara med i kommunens arbetsgrupp samt att lämna yttrande till länsstyrelsen och bedöma miljöpåverkan beroende på sträckdragningar. Uppskattat tillsynsbehov är **20 timmar per år** varav yttrande och arbetsgruppstiden är skattefinansierad, ca 15 timmar.

3.29 Skönhetssalonger och andra verksamheter där hudbarriären *inte* bryts

I kommunen finns det många skönhetssalonger utan anmälningsplikt. Flera av dem erbjuder även annan behandling som är anmälningspliktig och faller därmed under avsnittet styrd eller behovsstyrd tillsyn. Det finns också många verksamheter som erbjuder massage. Tillsyn mot skönhetssalonger och massageverksamhet inriktas på hygien, ventilation och egenkontroll. Tillsynsbehov vart 9:e år, **100 timmar per år**.

3.30 Småbåtshamnar

Tillsyn av småbåtshamnar finns med i förslaget till åtgärdsprogram för miljömålet God ytvattenstatus och bidrar därmed till arbetet med de lokala miljömålen. Tillsyn av småbåtshamnar finns även med i Vattenmyndigheternas åtgärdsförslag med inriktning förorenad mark. EBH-frågor, drivmedelshantering, cisterner, avlopp, nedskräpning, avfallshantering och användning av båtbottnfärger är exempel på frågor som kan vara aktuella. Även tillsyn av fritidsbåtshamnars avfallshantering kopplat till ny lagstiftning är aktuell. Bland annat utifrån kravet på avfallsplaner från fritidsbåtshamnar under avsnittet händelsestyrd tillsyn. Tillsynen ska säkerställa att bestämmelserna följs och att avfallshanteringsplanerna genomförs. Efter inventering bedöms det finnas totalt 51 fritidsbåtshamnar men om/vilken service som finns är oklar och därmed är tillsynsbehovet svårbedömt. Tillsynsbehov uppskattas till **100 timmar per år**.

3.31 Solarier

Solarier som upplåts till allmänheten är anmälningspliktiga enligt strålskyddslagen. Bestämmelser om strålning regleras i Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter. Miljöbalken är även tillämplig gällande egenkontroll och hygien Tillsynsbehov vart 6:e år **ca 4 timmar per år**.

3.32 Strandbad (tillsyn toaletter, sophantering mm)

Det finns 24 strandbad där Umeå kommun ansvarar för provtagning. Fyra badplatser räknas som EU-bad med mer än 200 badande per dag. Miljö- och hälsoskydd har tillsynsansvar för att kontrollera avfallshantering och toaletter mm. Tillsynsbehovet uppskattas till **ca 50 timmar per år**.

3.33 Särskilda boenden

Särskilda boenden utgör boenden för de äldsta och mest sjuka, men även för andra utsatta personer i samhället med särskilda behov. Vid särskilda boenden kan brister i hygien och boendemiljö medföra risker för människors hälsa eller andra olägenheter. Umeå kommun har 20 äldreboenden och servicehus. Denna grupp bedöms som utsatta och det är därför viktigt att avsätta resurser för återkommande tillsyn. Det finns även ett flertal andra typer av boenden där behovet bedöms från år till år. Dit räknas bland annat asylboende, HVB-hem, ungdomsboende, kriminalvården och rättspsykiatri. Miljö- och hälsoskydd har även fått in klagomål på inomhusmiljö i studentboende t.ex. i korridorer tidigare år. Fastighetsägare där det är återkommande klagomål på inomhusmiljö kan vissa år behöva riktade tillsynsinsatser. Höga och låga temperaturer i lokaler för vård- och omsorg är ett fokusområde i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Totalt behov tillsyn vart 6:e år, tid **ca 50 timmar per år**.

3.34 Tillfälliga boenden (camping, hotell, vandrarhem)

Vid ett tillfälligt boende kan brister i hygien och boendemiljö medföra risker för människors hälsa eller andra olägenheter. Exempel på tillfälliga boendeformer i Umeå är hotell, pensionat, campingar (inklusive stugbyar) och vandrarhem. Tillsynsområden som läggs fokus på är bland annat; ventilation, skadedjur, avfall, energifrågor, städning och hygien. Behov av tillsyn vart 9:e år, tid **30 timmar per år**.

3.35 Tillsyn av engångsprodukter

Miljö- och hälsoskydd har ett tillsynsuppdrag kopplat till förordningen om engångsprodukter som syftar till att minska nedskräpning och främja en cirkulär ekonomi. Det handlar bland annat om att se till så att verksamhet erbjuder återanvändbara muggar och matlådor samt tillhandahåller information om bland annat den miljöpåverkan som användningen av engångsmuggar, engångsmatlådor och plastbärkassar ger upphov till. Upp till ca 900 livsmedelsanläggningar kan vara föremål för denna tillsyn. Uppskattningsvis kontrolleras 10 verksamheter per år á 5 h. Initialt bedöms att **ca 50 timmar per år** är aktuellt.

3.36 Uppsökande tillsyn av hygienisk verksamhet

För att hitta hygieniska verksamheter som inte är anmälda behöver miljö- och hälsoskydd arbeta uppsökande. Yrkesmässig hygienisk verksamhet är ett prioriterat område i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Initialt bedöms att **ca 100 timmar per år** är aktuellt. Ett sätt att arbeta med detta är att vara en del i LOS arbetet. Verksamheter som inte alltid är anmälda kan vara barberare som använder rakkniv, tatuerare, nagelsalonger mm.

3.37 Uppsökande tillsyn av illegal avfallshantering

Den organiserade brottsligheten finns etablerad inom vissa verksamheter som hanterar avfall. Illegal avfallshantering kan orsaka allvarliga skador i miljön samt stora samhällskostnader. För att förebygga denna typ av brottslighet behövs tid för uppsökande tillsyn. Uppsökande tillsyn innebär att tillsynsmyndigheten behöver leta upp verksamheter som kan misstänkas bedriva illegal avfallshantering. Det kan innebära att tillsynsmyndigheten utifrån en riskbedömning väljer ut områden och verksamheter som sedan kontrolleras. Området är nytt och därför svårt att bedöma tidsåtgång. Området är också prioriterat i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken. Initialt bedöms att **ca 50 timmar per år** är aktuellt.

3.38 Växtskyddsmedelsanvändning

Tillsynsbehov på användning av växtskyddsmedel innefattar t.ex. journalföring, lagring, tillåtlighet för preparat. Utifrån den skattefinansierade aktiviteten för upprättande av register erhålls underlag som möjliggör en bättre uppskattning av tid. Registeruppgifterna kan komma att från 2026 innebära en höjning av antalet timmar eftersom det i den nationella vägledningen för riskbedömning rekommenderas kontrollfrekvens på bara 1–5 år i stället för 3–15 år som det varit tidigare. Under 2025 genomförs ett nationellt tillsynsprojekt genom Jordbruksverket ”Växtskyddsmedel – tillsyn i fält”. Kontrollområdet är prioriterat i den nationella kontrollplanen vilket innefattar riskbaserad, nationellt likvärdig regelbunden kontroll av alla objekt och kontinuerlig uppdatering av register. De kraven finns också i EU:s bindande kontrollförordning och har även påtalats vid EU:s revision av Sverige 2025. Det finns fler kända objekt än tidigare (50 istället för 30). Totalt tillsynsbehov **ca 100 timmar per år** vid tillsyn av 20 verksamheter per år från och med 2026.

3.39 Överlåtelse av särskilt farliga kemikalier, tillsyn

Tillsyn på de anläggningar som har tillstånd att överlåta särskilt farliga kemikalier uppskattas till ca 5 till 10 verksamheter per år totalt tillsynsbehov ca 50 timmar per år.

4. Skattefinansierad tillsyn – Miljöskydd

En del av Miljö- och hälsoskydds verksamhet finansieras helt och hållet med skattemedel. Det är handläggning av ärenden eller rådgivning där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas. Nedan finns en beskrivning av tillsyn och ärenden som hanteras.

4. Skattefinansierad tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Animaliska biprodukter (ABP)	50	50	50
Anmälan kompostering av matavfall	10	10	10
Anmälan/underrättelse om biocidprodukter	10	10	10
Branschdialog 1 per år	50	50	50
Cisterner som tas ur bruk	10	10	10
Ekonomisk säkerhet för avfallsbehandlare och insamlare	50	50	50
Fastighetsägare information om egenkontroll	50	50	50
Förorenade områden – MIFO-administration	100	100	100
Förorenade områden – remisser, rådgivning	150	150	150
Förorenade områden – identifiering av nya objekt branschklass 2, PFAS	200	200	200
Förorenade områden – inventering av nya objekt samtliga branschklasser	150	150	150
Gränsöverskridande transporter avfall	100	100	100
Hygienisk verksamhet – inventera ej anmälda verksamheter	50	50	50
Miljöolyckor	50	50	50
Radiakmätning	50	50	50
Radon (information riskområden och byggår 1920–1970-tal)	30	30	30
Register – upprätta för ABP, växtskyddsmedel, lantbruk m.m.	250	250	250
Remisser externa hälsoskydd	100	100	100
Remisser externa miljöskydd	50	50	50
Remisser interna, bygglov HS	50	50	50
Remisser interna, bygglov MFV/MoA	15	15	15
Remisser myndigheter, rapportering, enkäter	300	300	300
Remisser, tillståndsprövning	450	450	450
Rådgivning och information	800	800	800
Smittspårning	100	100	100
Strandbad	100	100	100
Uppdatering av avfallsföreskrifter	80	80	80
Åtalsanmälningar	150	150	150
Åtgärdsprogram för buller	100	100	100
Överklagade ärenden	250	250	250
Överlåtelse särskilt farliga kemikalier, remisser och mängdrapportering	50	50	50
TOTAL SKATTEFINANSIERAD TILLSYN	3 855	3 855	3 855

4.1 Animaliska biprodukter

Miljö- och hälsoskydd handlägger ärenden och bedriver kontroll gällande lagen om foder och animaliska biprodukter. Kontrollen omfattas även av EU:s kontrollförfordning som ställer krav på uppdaterade register och regelbunden riskbaserad kontroll av samtliga kontrollobjekt. Området är prioriterat i den Nationella kontrollplanen NKP avseende riskbaserad, likvärdig och verkkningsfull kontroll. Det handlar främst om inkommande ärenden om nedgrävning av häst, men även kontroll av själva nedgrävningarna samt den kontroll som sker vid miljötillsyn på t.ex. lantbruk avseende kadaverhantering och viss stallgödselhantering samt ett par objekt rörande matavfall från internationella transporter. Utifrån aktiviteten om upprättande av register kan det bedömda behovet av tid komma att förändras efter 2025. Antalet berörda kända djurhållare skulle kunna öka och kanske uppgå till 600. Med kontrollintervall på max 5 år blir det i så fall 120 objekt/år och upp emot 200–300 timmar per år beroende på hur täta och långa kontrollerna blir. Det årliga behovet är **50 timmar per år**.

4.2 Anmälan om kompostering av matavfall

Fastighetsägare som vill kompostera sina egna matrester ska anmäla det till Miljö- och hälsoskydd. Efter förändringar i föreskrifterna om avfallshantering för Umeå kommun kommer det innebära att antal ärenden minskar. Om man önskar kompostera sitt matavfall men fortfarande vill ha möjligheten att lämna matavfall för borttransport ska man anmäla vilket framgår av avfallsförordningen och ingen avgift tas ut för anmälan. Handläggningstiden uppskattas till **10 timmar per år**.

4.3 Anmälan/underrättelse om biocidprodukter

Anmälan/underrättelse ska ske till Miljö- och hälsoskydd vid spridning av biocidprodukter. Uppskattat inkommer 20 anmälningar per år, dvs **10 timmar per år**.

4.4 Branschdialog

En gång per år anordnar Miljö- och hälsoskydd en branschdialog. Uppskattad tid för detta är **50 timmar per år**.

4.5 Cisterner som tas ur bruk

Handläggning av anmälningar om att cisterner tas ur bruk debiteras inte. Idag är det få som anmäler att den tas ur bruk, borde vara fler. Behov för handläggning av 10 cisterner per år, **10 timmar per år**.

4.6 Ekonomisk säkerhet för avfallsbehandlare och -insamlare

På grund av ny lagstiftning behöver Miljö- och hälsoskydd se över hur detta ska hanteras. Uppskattas till ca **50 timmar för år 2026**.

4.7 Fastighetsägare – information om egenkontroll

Umeå har omkring 2 000 fastighetsägare för flerbostadshus, varav cirka 30 större. Det finns behov av förebyggande tillsyn riktad till fastighetsägare då människor vistas större delen av sin tid i bostaden. Fastighetsägare har ett ansvar att ha egenkontroll, rutiner att hantera klagomål och förebygga ohälsa. Störningar både inomhus och utomhus som buller, dålig luft, temperatur, fukt är exempel på hälsoeffekter som kan uppstå. Även legionella, radon, PCB, energi och avfallsfrågor är aktuella att belysa. Det finns även grupper i samhället som inte känner till att de kan vända sig till Miljö- och hälsoskydd för att få hjälp med sin boendemiljö, eller som är särskilt utsatta på andra sätt, och där Miljö- och hälsoskydd spelar en viktig roll. En insats kan vara att vart 6:e år bjuda in till informationsmöten. Tidsåtgången beräknas till **50 timmar per år**.

4.8 Förorenade områden – MIFO-administration

Miljö- och hälsoskydd behöver även arbeta med MIFO-administration som handlar om att efter förfrågan från Länsstyrelsen Västerbotten samt vid internt behov uppdatera EBH-stödet. Miljö- och hälsoskydd får även förfrågningar från Länsstyrelsen om att lämna synpunkter på den regionala PRIO-listan över länets mest prioriterade förorenade områden. Utöver det så finns behov av administrativ tid för att uppdatera ärendesystemet vad gäller objekt som utgör potentiellt förorenade områden. Tidsbehovet för MIFO-administration har vi uppskattat till **100 timmar per år**.

4.9 Förorenade områden – remisser, rådgivning

Umeå är en expansiv kommun med flertalet exploaterings- och infrastrukturprojekt. I samband med exploateringar av fastigheter aktualiseras föroreningssituationen i samband med att områden ska planläggas, bygglov ska beviljas eller att väg- och järnvägsplaner ska tas fram. I samband med dessa ärenden är miljö- och hälsoskyddsnämnden ofta remissinstans och kan bistå med information om föroreningssituationen samt får möjlighet att ställa krav på miljötekniska undersökningar eller vid behov efterbehandlingsåtgärder. Även det kontorsgemensamma arbetet, det som är grunden för att vi ska kunna bedriva ett rättssäker och kvalitativt arbete, är uppgifter som inte går att täcka med andra medel än de skattefinansierade. Till det kommer även vår rådgivande roll gentemot allmänhet och verksamhetsutövare samt det kommungemensamma arbetet som vi utför för att hjälpa andra förvaltningar och kommunala bolag att göra rätt. Tidsbehovet för remisser, rådgivning och information har vi uppskattat till **150 timmar per år**.

4.10 Förorenade områden – identifiering av nya objekt branschklass 2, PFAS

Eftersom samhället är i ständig förändring bedömer Miljö- och hälsoskydd att det finns ett behov av att identifiera nya objekt som potentiellt kan vara förorenade. Av de ca 500 potentiellt förorenade områdena i Umeå kommun finns bara ett objekt inom branschen brandövningsplats. Miljö- och hälsoskydd bedömer att det finns ett behov av att identifiera nya objekt där PFAS använts i större utsträckning till exempel vid brandövningsplatser. Detta eftersom PFAS-frågan lyfts återkommande från övriga myndigheter och branscher, och det är också ett fokusområde i tillsynsstrategin för 2026 – 2028. För detta arbete bedöms behovet till **200 timmar för år 2026 och kommande år**.

4.11 Förorenade områden – inventering av nya objekt samtliga branschklasser

Av de 509 objekten som miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsyn över är 322 objekt inte inventerade. Antal objekt i respektive branschklass som inte har inventerats är 63 objekt i branschklass 2, 234 objekt i branschklass 3 och 24 objekt i branschklass 4. De branscher i högst branschklass dvs branschklass 2 bör prioriteras för inventering då dessa objekt innehar en högre risk för förorening. Tidsåtgång per inventering bedöms till ca 8 h. Eftersom branschklassen för ett objekt inte behöver överensstämma med riskklassen ett objekt får behövs en översiktlig genomgång av objekten i branschklass 3 och branschklass 4 för att kunna identifiera och prioritera inventering av objekt som kan tilldelas riskklass 2. För detta arbete har behovet av tid bedömts **till 150 timmar för år 2026 och kommande år.**

4.12 Gränsöverskridande avfallstransporter

Tillsyn av gränsöverskridande transporter omfattar hela avfallskedjan och samverkan sker mellan flera olika myndigheter. Utöver den planerade tillsyn som bedrivs på våra verksamheter så kan också tillsynsinsatser och projekt ske tillsammans med exempelvis Länsstyrelsen Norrbotten, Polisen, Tullen eller Kustbevakningen. Ofta i planerade tillsynsprojekt, men även när det dyker upp transporter inom Umeå kommun. Tidsåtgången beräknas till **100 timmar per år.**

4.13 Hygienisk verksamhet – inventera ej anmälda verksamheter

Miljö- och hälsoskydd får då och då kännedom om att privatpersoner eller företagare utför anmälningspliktig hygienisk verksamhet utan att vara anmälda till Miljö- och hälsoskydd. I dessa verksamheter kan bristande kunskap och egenkontroll innebära risk för kundernas hälsa. Tid för att hitta dessa oanmälda verksamheter bör därför prioriteras. Beräknad tid **ca 50 timmar per år.**

4.14 Miljöolyckor/SOS-alarm

Miljö- och hälsoskydd meddelas via SOS eller räddningstjänsten när det skett olyckor eller utsläpp. Uppskattningsvis 10 stycken per år. Av dessa brukar Miljö- och hälsoskydd åka ut på ca en fjärdedel. Tidsåtgången för dessa ärenden är mycket varierande men tiden uppskattas till cirka **50 timmar per år.**

4.15 Radiakmätning

Radiakmätning är en kompetens som behöver upprätthållas från kommunens sida. 7-månaders strålningsmätning ska utföras på strategiskt valda mätpunkter i kommunen. Vissa år kan två mätningar utföras på grund av mätintervallet. Även samordning med räddningstjänsten vid olycka behöver ske. Möten med länsstyrelsen och grannkommuner sker med jämna mellanrum för att säkerställa att beredskapsplan och kommunikationsvägar fungerar vid skarpt läge. Behovet uppskattas till **50 timmar per år.**

4.16 Radon – information till riskområden och blålättbetonghus

Miljö- och hälsoskydd har 2006 informerat alla fastighetsägare om vikten av att mäta radon. I kommunen finns ca 300 fastigheter byggda med blålättbetong. Behovet av ytterligare informationsinsatser bör inriktas till högriskområden samt enbostadshus och flerbostadshus byggda av blålättbetong. **Beräknad tid ca 30 timmar per år.** Övrig rådgivning och frågor från privatpersoner ingår i posten rådgivning.

4.17 Register – upprätta för ABP, växtskyddsmedel, lantbruk m.m.

För verksamheter där miljö- och hälsoskyddsnämnden är kontrollmyndighet finns en skyldighet enligt EU:s kontrollförordning och miljötillsynsförordningen att föra register över kontrollobjekten för att kunna bedriva en riskbaserad och effektiv kontroll. När det gäller växtskyddsmedel och animaliska biprodukter (ABP) krävs att samtliga objekt finns med och i övrigt att de objekt som bedöms ska ha regelbunden tillsyn finns med. Register behöver kontinuerligt uppdateras. Beträffande frågor om växtnäringens påverkan har det varit ett prioriterat område i nationella tillsynsstrategin och är också mycket aktuellt i och med inventeringen av små avlopp. Jordbruksverket anser i en vägledning att regelbunden kontroll behövs för lantbruk och därmed även ett uppdaterat register. Nämnden är även kontrollmyndighet enligt marknadskontrollförordningen gällande växtskyddsmedel och kemikalier. Miljö- och hälsoskydd har behov av att se över och vid behov komplettera dessa register i sin helhet och sedan årligen se över och uppdatera registren så att de hålls aktuella. Beräknad tid är **150 timmer under år 2026**.

Remisser (Total tid)

Till Miljö- och hälsoskydd kommer remisser från många nationella myndigheter och länsstyrelsen, polisen men även från kommunen internt i form av bygglov och planer. Remisserna är mycket varierande både i innehåll och omfattning. Total tid på remisser uppskattas till 965 timmar per år fördelat enligt nedan.

4.18 Remisser externa hälsoskydd (Polisen mm)

Miljö- och hälsoskydd handlägger remisser enligt ordningslagen från polisen (ca 180 st ärenden). Årlig nedlagd tid för remisser enligt ordningslagen är cirka **100 timmar per år**.

4.19 Remisser externa miljöskydd (Polisen mm)

Bedömd tid för handläggning av inkomna remisser från bland annat Polisen är **50 timmar per år**.

4.20 Remisser interna, bygglov, hälsoskydd

Miljö- och hälsoskydd, hälsoskydd, handlägger ca 15 interna remisser från bygglov per år. Handläggningstid **ca 50 timmar per år**.

4.21 Remisser interna, bygglov, miljöfarlig verksamhet, mark- och avfall

Miljö- och hälsoskydd, miljöfarlig verksamhet och mark och avfall, handlägger ca 20 interna remisser från bygglov per år. Handläggningstid ca 15 timmar per år.

4.22 Remisser myndigheter, rapportering, enkäter

Även remisser om lagstiftning, vägledningar mm från andra myndigheter inkommer. Miljö- och hälsoskydd svarar dessutom på många olika typer av enkäter och myndighetsrapporteringar varje år. **Totalt 300 timmar per år planerat**.

4.23 Remisser, tillståndsprövning

Remisser från mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen vid tillståndsprövningar uppskattas till ca 25 ärenden per år, tid **450 timmar per år**.

4.24 Rådgivning och information

Miljö- och hälsoskydd ska underlätta för den enskilde och svara på frågor från privatpersoner, företagare, fastighetsmäklare, konsulter, massmedia, kommunala verksamheter och bolag mm. Vanliga frågor är exempelvis radon, temperaturer inomhus, badklåda, höga ljudnivåer, ventilationsfrågor, förorenad mark, buller och avfall. Information sker även via kommunens hemsida. Även information angående förbud att tvätta fordon på gatan ingår under denna post. Årlig nedlagd tid är cirka **800 timmar per år**.

4.25 Smittspårningar

Miljö- och hälsoskydd är skyldigt enligt miljöbalken, att utföra smittspårning och undanröja risken för smittspridning av allvarliga smittsamma sjukdomar som misstänks spridas från ett objekt eller djur vidare till människa. Det kan exempelvis vara sådana objekt och djur såsom vattenanläggningar utomhus eller inne i fastigheter, ventilationsanläggningar, skadedjur och sällskapsdjur. Antal smittskyddsutredningar varierar från år till år men ett bedömt årligt tidsbehov för inkommande ärenden är **100 timmar per år**.

4.26 Strandbad

I kommunen finns 24 strandbad där badvattenprovtagning sker varav 6 inte är kommunala. Miljö- och hälsoskydd får frågor om vattenkvalitet och följer upp och rapporterar in resultat från provtagningarna till Havs- och Vattenmyndighetens webbsida om badplatser. Skattefinansierad tillsynstid uppskattas till **100 timmar per år**.

4.27 Uppdatering av avfallsföreskrifterna

Umeå kommuns föreskrifter om avfallshantering behöver revideras med anledning av ändringar i lagstiftningen. Arbetet bedöms påbörjas under 2026 och slutföras under samma år. Miljö- och hälsoskydd är delaktig i revideringen och remissinstans av ändringar. **Behovet beräknas för 2026 till 150 timmar.**

4.28 Åtalsanmälan

Miljö- och hälsoskydd får inte avgiftsfinansiera arbetet med åtalsanmälningar. Antalet åtalsanmälningar varierar mellan 5 och 10 per år. Tid uppskattas till **150 timmar per år**.

4.29 Åtgärdsprogram för buller

Det nya åtgärdsprogrammet för buller gäller för åren 2024–2028. Projektet drivs av Strategisk utveckling och Miljöutveckling med stöd av Miljöskydd. Arbetet med att ta fram programmet har främst skett under 2024. Färdigställandet har förskjutits något och det nya 5-årsprogrammet kommer att fastställas under början av 2026. De kommande åren fortsätter arbetet genom uppföljning av åtgärder inom programmet vilket inkluderar kontinuerliga avstämningar och möten mellan berörda enheter inom kommunen. **Behovet beräknas för åren 2026–2028 till 100 timmar per år.**

4.30 Överklagade ärenden

Miljö- och hälsoskydd får inte avgiftsfinansiera arbetet med överklagade ärenden. Tid för handläggning av 20 ärenden/år uppskattas till **250 timmar per år**.

4.31 Överlåtelse särskilt farliga kemikalier, remisser och mängdrapportering

Miljö- och hälsoskydd handlägger även remisser från länsstyrelsen om överlåtelse av särskilt farliga kemikalier. Sedan 2022 blev antalet betydligt fler då även e-cigarettor och e-vätskor kräver tillstånd. Senaste åren har dock antalet minskat, och handläggningstid för dessa remisser och mängdrapporter uppskattas från och med 2026 till **50 timmar per år**.

Del 2 – Behovsutredning del Små avlopp 2026–2028

Enheten Små avlopp arbetar med tillsyn enligt miljöbalken med inriktning på små avlopp.

Umeå kommun har en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp där det framgår att alla små avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav år 2027. En handlingsplan för enskild avloppshantering antogs därefter av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023 och en reviderad version antogs 2025. I handlingsplanen framgår det att alla små avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav till år 2032.

Verksamheten eftersträvar en bra service inom sitt kompetensområde vilket kräver en kontinuerlig omvärldsbevakning och kompetensutveckling. Rådgivning, informationsinsatser och olika aktiviteter planeras för att öka kännedom om verksamhetsområdet.

1. Styrd tillsyn

Inom verksamhetsområdet sker ingen tillsyn över verksamheter med ett fastställt intervall i fråga om tid och frekvens.

2. Händelsestyrd tillsyn - Små avlopp

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden. De inkommande ärendena består av ansökningar, anmälningar, dispenser, remisser, klagomål och andra ärenden för utredning och åtgärd. Behovet uppskattas genom erfarenhet kring antalet ärenden och förväntad tidsåtgång från tidigare år. Under respektive rubrik finns en beskrivning av inkommande händelser och ärenden som hanteras.

Tabellen nedan redovisar resursbehovet händelsestyrd tillsyn för Små avlopp för åren 2026 – 2028.

Händelsestyrd tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov		
			2026	2027	2028
Avloppsärenden-ansökan, anmälan, dispenser	Plan Tillsynsprojekt plus övriga	9	5040	5283	6930
Klagomål avlopp	6	6	36	36	36
Ansökan marklov	88-115	3	300	264	345
Miljösanktionsavgift	10	3	30	30	30
Totalt			5406	5613	7341

Avloppsärenden - ansökan, anmälan, dispenser

Att ändra eller att inrätta en enskild avloppsanläggning är anmälnings- eller tillståndspliktigt enligt miljöbalken. Antalet inkommande ärenden påverkas bland annat av tillsyn, nya bostäder och standardförbättringar i fritidshus. Aktuellt tillsynsprojekt små avlopp kommer generera ett stort antal avloppsansökningar under 2026–2028, vilket kommer innebära ett stort resursbehov.

Det redovisade behovet avser hantering av främst avloppsärenden inom den större tillsynsinsatsen för små avlopp, men inkluderar även ett antal övriga ärenden som förväntas komma in. Handläggning sker även av dispensansökningar om förlängt slamtömningsintervall, uppehåll i slamtömning och eget omhändertagande av slam och latrin.

Klagomål Små avlopp

Tillsyn vid inkomna klagomål gällande små avlopp. Det uppskattas inkomma ett mindre antal klagomål gällande små avlopp. Totala tiden för klagomål uppgår till **36 timmar per år**.

Marklov- ansökan

Från och med 1 januari 2026 prövar miljö- och hälsoskyddsnämnden marklov enligt plan- och bygglagen i samband med att marken ska höjas mer än 0,5 meter vid anläggande av en avloppsanläggning inom detaljplanerat område. Antal inkommande ärenden påverkas bland annat av antalet inkomna avloppsärenden. Antalet ärenden har uppskattats då miljö- och hälsoskyddsnämnden inte har handlagt den här typen av ärenden tidigare.

Miljösanktionsavgift

Antalet miljösanktionsavgifter uppskattas till 10 per år. Totala tiden för miljösanktionsavgift uppgår till **30 timmar per år**.

3. Behovsprioriterad tillsyn – Små avlopp

Behovsprioriterad tillsyn är tillsyn av verksamheter där det bedömt ett särskilt behov av tillsynsaktiviteter. En större behovsprioriterad insats under 2026-2028 är tillsyn av små avlopp. Under respektive rubrik finns en beskrivning av behovsprioriterad tillsyn.

Tabellen nedan redovisar resursbehovet behovsprioriterad tillsyn för Små avlopp för åren 2026 – 2028.

Behovsprioriterad tillsyn	Ärenden	Tid (h)	Behov		
			2026	2027	2028
Små avlopp - tillsyn	Enligt handlingsplan	6	3834	4901	4901
Små avlopp - gemensamhetsanläggningar		7	50	50	50
Små avlopp - uppföljning av förbud, åtgärdskrav		3	438	166	337
Totalt			4102	5117	5288

Små avlopp – tillsyn

Handlingsplanen för enskild avloppshantering beslutades i Miljö- och hälsoskyddsnämnden i september 2023. Revidering av handlingsplanen beslutas av miljö- och hälsoskyddsnämnden i november 2025. I handlingsplanen framgår det att alla små avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav till 2032. Utifrån detta mål är resursbehovet stort inom detta tillsynsprojekt under hela perioden 2026-2028.

Små avlopp – gemensamhetsanläggningar

I kommunen finns ett tjugotal mindre gemensamhetsanläggningar för avlopp som ägs av samfälligheter. Sju kommunala avloppsreningsverk är klassade som varken tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter (U-verksamheter). Genomgång behöver också göras av tillståndsgivna större anläggningar för att se vilka som ska klassas in som U- verksamheter.

Små avlopp – uppföljning av förbud, åtgärdskrav

Det finns äldre tillsynsärenden som krävs uppföljning, t.ex. vitesförelägga i de fall besluten inte följs. Bedömningen är att det handlar om ca 30 ärenden under 2025 (tillsynsärende gällande små avlopp från Holmön, Norrbyuskär och Stöcksjö, även ärenden från 2024-års tillsyn kommer att följas upp). Det kommer även att tillkomma ett större antal ärenden under perioden 2026-2028 då förbuden/föreläggandena från kommande års tillsyn ska följas upp. Det kommer att ske färre uppföljningar 2027 då åtgärdstiden har förlängts till 2-2,5 år på beslut om förbud och färre beslut har skrivits under 2025 med den åtgärdstiden.

4. Skattefinansierad verksamhet – Små avlopp

En del av området finansieras helt och hållet med skattemedel. Det är handläggning av ärenden eller rådgivning där inte avgift kan tas ut eller där taxa saknas. Under respektive rubrik finns beskrivningar av den skattefinansierade tillsynen och ärenden som hanteras.

Tabellen nedan redovisar resursbehovet skattefinansierad tillsyn för Små avlopp för åren 2026 – 2028.

Skattefinansierad tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Extern service och rådgivning	2 946	1 584	1 584
Kommunikationsinsats	920	778	650
Remisser, bygglov, rapportering och enkäter myndigheter, internt expertstöd	115	115	115
Åtalsanmälningar	25	25	25
Överklagade ärenden	132	154	154
Uppföljning äldre ärenden	600	400	200
Totalt	4 738	3 056	2 728

Extern service och rådgivning

Bedömningen har gjorts att information, service och rådgivning kommer öka till följd av tillsynsprojekt små avlopp. Ett stort behov av service och rådgivning finns inom området små avlopp både från privatpersoner, entreprenörer, mäklare och Vakin etc. År 2026 genomförs en riktad insats gällande kommunikation vilket kommer att medföra mer tid på service och rådgivning.

Kommunikationsinsats

En riktad kommunikationsinsats kommer att ske kopplat till arbetet med handlingsplanen för enskild avloppshantering. Till exempel kommer vi förbättra hemsidan och annat informationsmaterial, ta fram utbildningsmaterial, genomföra utökade och vidareutvecklade informationsträffar och främja delaktighet hos målgrupperna vid utformning av informationsmaterial. Bedömningen är att tiden kommer att kunna minskas från år 2027 då huvuddelen av materialet kommer att tas fram 2026 och kommer endast behöva uppdateras 2027 och framåt.

Remisser, bygglov, rapporteringar, enkäter myndigheter, internt expertstöd

Resurser kommer behövas för att hantera interna remisser från bygglov gällande små avlopp. Remisser kommer in från många nationella myndigheter och länsstyrelsen men även från kommunen internt i form av bygglov och planer. Remisserna är mycket varierande både i innehåll och omfattning. Resurser behövs för internt expertstöd till enheten Miljöutveckling gällande framför allt frågor om små avlopp i samband med remisser för detaljplaner och förhandsbesked. Totala tiden uppgår till **115 timmar per år**.

Åtalsanmälan

Miljö- och hälsoskydd får inte avgiftsfinansiera arbetet med åtalsanmälningar. Tid uppskattas till **25 timmar per år**.

Överklagade ärenden

Handläggning för överklagade ärenden får inte avgiftsbeläggas. Ökad tillsyn av små avlopp kommer generera i fler förbud/förelägganden, vilket troligtvis kommer leda till fler överklagade ärenden.

Uppföljning äldre ärenden

Det finns äldre ansökningsärenden som kräver uppföljning, t.ex. förelägga att lämna in uppgifter om hur avloppsanläggningen är anlagd. Tiden uppskattas till **600 timmar år 2026**.

5. Administration Små avlopp

Enheten Små avlopp har en egen administratör som registrerar inkommande handlingar som kommer in genom mejl till Små avlopps funktionsbrevlåda samt underhåller och uppdaterar register kopplat till avloppsärenden i ärendehanteringssystemet Ecos.

Tabellen redovisar det totala resursbehovet för administration på enheten små avlopp.

Administration Små avlopp	Behov		
	2026	2027	2028
Registrering	290	292	325
Registervård	436	443	488
Administrativ utveckling	100	100	100
Totalt	826	835	913

Registrering

Registrering av inkommande handlingar i avloppsärenden i avdelningens ärendehanteringssystem ECOS. Handlingar kommer in genom mejl till Små avlopps funktionsbrevlåda samt via avdelningens e-tjänster. Tiden uppskattas att öka då aktuellt tillsynsprojekt små avlopp kommer generera ett stort antal ärenden under 2026–2028.

Registervård

Underhåll och uppdatering av register i avdelningens ärendehanteringssystem ECOS. Tiden uppskattas att öka då aktuellt tillsynsprojekt små avlopp kommer generera ett stort antal ärenden under 2026–2028.

Administrativ utveckling

Stöttning till medarbetare vid större arbetsuppgifter av administrativ karaktär.

Del 3 - Behovsutredning del tillsyn vatten 2026–2028

Verksamhetsområdet Vatten omfattar tillsyn av vattenskyddsområden, dagvatten, vattenverksamhet som en del av tillsyn enligt miljöbalken.

Verksamheten eftersträvar en bra service inom sina kompetensområden. Vattentillsynen förutsätter samverkan med andra enheter inom Miljö- och hälsoskydd samt andra avdelningar inom kommunens verksamhet.

1. Styrd tillsyn

Dagvatten

Ett aktivt förebyggande arbete behöver genomföras för att minimera riskerna med förorenat dagvatten. Målet med vårt dagvattenarbete är att uppgå god status i våra vatten utifrån uppsatta miljökvalitetsnormer. Fortsatt behov finns av att bedriva tillsyn av kommunala, statliga och privata dagvattenanläggningar. Under 2026 och framåt finns ett ökat behov av tillsyn av dagvatten. Tillsyn för att initiera samlad recipientkontroll (SRK) för ansvariga verksamhetsutövare planeras att bedrivas under kommande år. Tillsynen utgår även från kommunen dagvattenprogram och de åtgärder som anges i programmet. Tillsyn dagvatten inom aktuella infrastrukturprojekt kommer även att kräva vissa resurser.

2. Händelsestyrd tillsyn

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden. De inkommande ärendena består av ansökningar, anmälningar, remisser, klagomål och andra ärenden för utredning och åtgärd. Behovet uppskattas genom erfarenhet kring antalet ärenden och förväntad tidsåtgång från tidigare år. Under respektive rubrik finns en beskrivning av inkommande händelser och ärenden som hanteras.

Tabellen nedan redovisar resursbehovet händelsestyrd tillsyn för Vatten för åren 2026 – 2028.

Händelsestyrd tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Anmälan miljöfarlig verksamhet (dagvattenanläggningar)	30	30	30
Anmälan vattenverksamhet	250	250	250
Klagomål vattenverksamhet (debiterbara)	150	150	150
Vattenskyddsområde – anmälan, ansökan, dispens	70	70	70
Totalt	500	500	500

Anmälan Miljöfarlig verksamhet (dagvattenanläggningar)

Resursbehov finns för att hantera anmälningar dagvattenanläggningar enligt bestämmelserna i 13 § eller 14 § i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Anmälan Vattenverksamhet

För att få utföra vissa åtgärder i vatten krävs en anmälan av vattenverksamhet, det kan t.ex. röra sig om muddringar och bryggor. Resurser för hantering bedöms utifrån erfarenhet från föregående år.

Klagomål Vattenverksamhet

Tillsyn vid inkomna klagomål på otillåten vattenverksamhet och strandskydd. Det kan t.ex. röra sig om muddringar, bryggor som inte är anmälda i förväg eller som inte är genomförda enligt beslut.

Vattenskyddsområden- anmälan, ansökan, dispens

De större vattentäkterna har skyddsområden med föreskrifter som reglerar anmälnings- och tillståndsplikt för vissa åtgärder. Dispens kan sällsynt bli aktuell, särskilt när ett nytt skyddsområde beslutats. Utöver Botsmark kan det komma att beslutas ytterligare skyddsområden fram till 2027. Ytterligare ärenden kan förväntas om nya vattenskyddsområden beslutas under perioden.

3. Behovsprioriterad tillsyn

Behovsprioriterad tillsyn är tillsyn av verksamheter där det bedömt ett särskilt behov av tillsynsaktiviteter. Under respektive rubrik finns en beskrivning av behovsprioriterad tillsyn.

Vatten

Tabellen nedan redovisar resursbehovet behovsprioriterad tillsyn för Vatten för åren 2026 – 2028.

Behovsprioriterad tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Vattenverksamhet	150	150	150
Vattentäkter skyddsområden	200	150	120
Vattenuttag	50	50	50
Totalt	400	400	400

Vattenverksamhet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tog över tillsynen för vattenverksamhet 2013 från länsstyrelsen. Med kommunens långa kuststräcka och andra vattenförekomster finns ett behov för uppstart av tillsynsprojekt vattenverksamhet under 2026–2028, därav behov av resurser för denna tillsyn.

Vattentäkter skyddsområden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tog över tillsynen av vattenskyddsområden från länsstyrelsen 2013. Skydd av vattenförsörjningen genom tillsyn över efterlevnad av bestämmelser för vattenskyddsområden omfattas. Tillsynen omfattar även tillsyn enligt generella föreskrifter mm som relaterar till vattenskyddsområden. Tillsyn sker på objekt som t ex från den skattefinansierade tillsynen valts ut för att de bedöms innebära sådana risker för råvattnet/grundvattnet att platstillsyn är motiverad. Det är objekt i vattenskyddsområdena Vindelälvsåsen, Rödåsel, Gubböle, Sävar/Bullmark och Botsmark som valts ut hittills (30-35 st). Ytterligare objekt väljs successivt ut.

Vattenuttag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tog över tillsynen för vattenverksamhet 2013 från länsstyrelsen. Ett nationellt tillsynsprojekt gällande vattenuttag kommer pågå under 2026 där vi avser att medverka. Kommunerna behöver ansöka om tillstånd eller laglighetsförklaring för vattenuttag för allmänna dricksvattentäkter. Vakin har planer för sådana åtgärder. De närmsta åren kommer därför ca 5 nya tillstånd att tillkomma (ungefär en fördubbling), men totalt finns ca ett 30-tal objekt som skulle kunna ses som tillståndspliktiga. Undantagsbestämmelser gör dock den siffran mycket osäker.

4. Skattefinansierad verksamhet

En del av tillsynen av vatten finansieras helt och hållet med skattemedel. Det är handläggning av ärenden eller rådgivning där inte avgift kan tas ut eller där taxa saknas. Under respektive rubrik finns beskrivningar av den skattefinansierade tillsynen och ärenden som hanteras.

Tabellen nedan redovisar resursbehovet skattefinansierad tillsyn för Vatten för åren 2026 – 2028.

Skattefinansierad tillsyn	Behov		
	2026	2027	2028
Aktiviteter enligt dagvattenprogram	60	60	60
Klagomål vattenverksamhet (ej debiterbara)	50	50	50
Remisser, rapportering, enkäter myndigheter	20	20	20
Remisser tillståndsprövningar	10	10	10
Vattenskyddsföreskrifter – översyn	60	60	60
Vattenskyddsområden – tillsyn	60	60	60
Åtalsanmälningar	40	40	40
Totalt	300	300	300

Aktiviteter enligt dagvattenprogrammet

I beslutat dagvattenprogram framgår vilka aktiviteter för vilka Miljö- och hälsoskyddsnämnden är ansvariga. De skattefinansierade aktiviteterna omfattar medverkan i arbetet med att bland annat ta fram en prioriteringsordning för vattenområden aktuella för åtgärder samt ta fram en modell för schablonberäkningar för föroreningsutsläpp vi dagvatten. Detta arbete utförs i samverkan med andra parter, så som Gator och parker, Vakin etc.

Klagomål Vattenverksamhet (ej debiterbara)

Handläggning av klagomål för otillåten vattenverksamhet, det kan till exempel röra sig om muddringar, bryggor som inte är anmälda i förväg eller genomförda enligt beslut. Vissa klagomål är befogade och vissa klagomål är ej befogade. I de fall klagomålen är obefogade kan vi inte debitera.

Remisser, rapporteringar, enkäter myndigheter

Remisser kommer in från många nationella myndigheter och länsstyrelsen, polisen men även från kommunen internt. Remisserna är mycket varierande både i innehåll och omfattning.

Remisser, tillståndsprövning

Remisser från Mark- och miljödomstolen och Länsstyrelsen vid tillståndsprövningar.

Vattenskyddsföreskrifter – översyn

I Umeå finns 23 vattenskyddsområden med olika grad av behov av revidering. Det finns ca 13 större vattentäkter (varav två kommunala) för vilka inrättande av vattenskyddsområde behövs. 2026 planeras Hemmesmark revideras. 2027 är det aktuellt med inrättande av ett skyddsområde för älvsintaget för stadens vatten. Dessa år avses även någon privat vattenförening per år kontaktas för inrättande av skydd.

Vattenskyddsområden – tillsyn

Denna skattefinansierade tillsyn består av orienterande områdestillsyn för bedömning av vattenskyddsområdet som helhet och förekomst av allmänna faror för grundvattnet och identifiering av olika objekt som kan ges enkättillsyn eller platstillsyn.

Åtalsanmälan

Åtalsanmälningar görs då åtgärder som inte är anmälda tex. om en vattenverksamhet har genomförts utan anmälan eller om åtgärder som inte ingår i ett beslut om vattenverksamhet utfört, villkorsbrott och brott mot vattenskyddsföreskrifter.

Bilaga 2 - Behovsutredning Livsmedel och receptfria läkemedel 2026–2028

Omfattar tillsyn enligt livsmedelslagen samt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel.

I tabellen redovisas det totala behovet för tillsyn i timmar.

Behov livsmedel och receptfria läkemedel	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	3 265	3 249	3 229
Händelsestyrd tillsyn	1 445	1 445	1 445
Behovsprioriterad tillsyn	-	-	-
Skattefinansierad tillsyn	2 438	2 438	2 438
Totalt	7 148	7 132	7 112

Livsmedel

Den offentliga livsmedelskontrollen ska se till att livsmedelsföretagarna uppfyller lagstiftningens krav så att livsmedel är säkra, konsumenter inte vilseleds och att fri rörlighet av livsmedel inom EU kan uppnås. Kontroll ska genomföras regelbundet och så ofta som det är lämpligt. Kontrollen ska vara riskbaserad, ändamålsenlig, rättssäker och ge effekt. Den ska även genomsyras av öppenhet, oberoende och kompetens. Den offentliga livsmedelskontroll som kommunerna ansvarar för ska fullt ut finansieras av kontrollavgifter som livsmedelsföretagen betalar. Kommunens ansvar inkluderar också annan offentlig verksamhet vilket omfattar övriga uppgifter som hör samman med kontrollen, som registrering och utfärdande av förelägganden vid bristande efterlevnad med mera.

1. Styrtd tillsyn – livsmedel

Registrerade livsmedelsanläggningar klassas enligt Livsmedelsverkets modell vilket innebär att kontrollfrekvensen varierar för varje livsmedelsanläggning utifrån riskbedömningen. Beroende på livsmedelsföretagarens lagefterlevnad med mera kan kontrollfrekvensen reduceras. Restid ingår i avgiften för kontroll och finns medräknad nedan för planering av tidsåtgång.

Styrtd tillsyn	Antal kontroller	Behov		
		2026	2027	2028
Planerad kontroll inkl. restid	643	2 572	2 556	2 536
Första kontroll inkl. restid	120	600	600	600
Totalt		3 172	3 156	3 136

Dricksvatten

För dricksvattenanläggningar gäller att den som producerar dricksvatten eller tillhandahåller det från en distributionsanläggning ska genomföra en faroanalys. Den ska sedan fastställas av kontrollmyndigheten. Utifrån faroanalysen ska verksamhetsutövaren upprätta ett undersökningsprogram. Programmet ska fastställas av kontrollmyndigheten och uppdateras minst vart sjätte år. Detta arbete ingår i den planerade kontrollen.

Första kontroll

Första kontroll vid nyregistrerade livsmedelsanläggningar ingår i den styrda tillsynen. Första besöket efter registrering görs ofta förbokat så ansvariga personer är på plats. Förutom en kontroll, samlas uppgifter in för att kunna riskklassa anläggningen. Antalet timmar är baserat på uppskattat antal nya registreringar då myndigheten inte i förväg vet hur många nya anläggningar som kommer att anmälas (se antal under händelsestyrd tillsyn, Registrering av livsmedelsanläggning). Här ingår också planerad kontroll av anläggningar som registrerat sig under en viss tid, exempelvis Smakfestivalen, Noliämässan med mera. Även restid för dessa kontroller finns medräknat för planering av tidsåtgång.

2. Händelsestyrd tillsyn – livsmedel

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden. Restid ingår i avgiften för kontroll.

Händelsestyrd tillsyn	Ärenden	Tid / ärende	Behov		
			2026	2027	2028
Registrering av livsmedelsanläggning	120	1	120	120	120
Klassning av anläggning (nya registreringar)	120	1	120	120	120
Omklassningar	300	1	300	300	300
Övrig händelsestyrd kontroll	12	4	48	48	48
Uppföljande kontroll	300	2	600	600	600
Incidentrapportering (debiterbara)	25	4	100	100	100
Klagomål (debiterbara)	25	5	125	125	125
Övrigt (ex. en anmäld ändring m.m.)	10	2	20	20	20
Totalt			1 433	1 433	1 433

Registrering av livsmedelsanläggning

Senast 14 dagar innan uppstart av en livsmedelsanläggning ska den anmälas till Miljö- och hälsoskydd för registrering. Myndigheten handlägger ärendet och fattar beslut om registrering av livsmedelsanläggning.

Klassning av anläggning

Efter första kontrollen riskklassas livsmedelsanläggningen enligt Livsmedelsverkets modell vilket genererar en kontrollfrekvens för anläggningen.

Offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad

Om livsmedelsföretaget vid planerat kontrollbesök fått avvikelser som behöver följas upp med offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad får företagaren betala för den uppföljande kontrollen.

Incidentrapportering

Livsmedelsföretagaren rapporterar till kommunen när en incident inträffat, exempelvis allergiincidenter på skolor eller förskolor eller produktåterkallelser från grossister. Rapporteringen leder i vissa fall till en kontroll på plats, andra gånger telefonsamtal med inblandade parter. De flesta av dessa ärenden hamnar under skattefinansierad tillsyn.

Klagomål

Klagomål som inkommer kan handla om misstänkta matförgiftningar, renlighetsbrister eller andra brister på en livsmedelsanläggning. Om klagomålet är befogat debiteras livsmedelsföretaget för kostnaden för kontrollen. Endast en mindre del av de inkomna klagomålen bedöms kunna debiteras. Resterande hamnar under skattefinansierad tillsyn.

RASFF – alarm att livsmedel/foder ej uppfyller säkerhetskrav

EU:s system för att se till att osäkra produkter återkallas från marknaden. Kommunen är en länk i kedjan för att se till att livsmedel som har bedömts som osäkra återkallas. Detta kan även innebära kontrollbesök.

3. Behovsprioriterad tillsyn – livsmedel

Inom livsmedelsområdet används inte behovsprioriterad tillsyn.

4. Skattefinansierad tillsyn – livsmedel

Viss del av verksamheten finansieras helt och hållet av skattemedel. Det gäller handläggning av ärenden som ligger i det allmännas intresse där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas.

Skattefinansierad tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov		
			2026	2027	2028
Anmälan om ändring av livsmedelsverksamhet	12	1	12	12	12
Incidentrapportering (ej debiterbara)	20	2	40	40	40
Information om upphörande av livsmedelsverksamhet	80	1	80	80	80
Klagomål (ej debiterbara)	150	2	300	300	300
Tillfälliga arrangemang (marknader, mässor, evenemang) förmöten/planering			120	120	120
RASFF - Alarm att livsmedel inte uppfyller säkerhetskrav	25	3	75	75	75
Remisser enkäter			120	120	120
Myndighetsrapportering (årlig)			30	30	30
Service, rådgivning, information, hemsida			1 000	1 000	1 000
Sanktionsavgifter	12	10	120	120	120
Större matförgiftning och incident	2	40	80	80	80
Uppsökande icke registrerade			70	70	70
Åtalsanmälningar	1	10	10	10	10
Översyn beredskapsplan (2 ggr/år)			20	20	20
Beredskapsövning (1 ggr/år)			50	50	50
Samverkan			160	160	160
Animaliska biprodukter, ABP – inventering			20	20	20
Kris- och beredskapsplanering			100	100	100
Totalt			2 407	2 407	2 407

I tabellen framgår vilka typer av ärenden eller uppgifter det gäller samt uppskattad tid.

Anmälan om ändring av livsmedelsverksamhet

När livsmedelsföretaget ändrar sin verksamhet ska det anmälas. Kan innebära administrativa justeringar och ibland även innebära en ny riskklassning (det senare är händelsestyrd tillsyn).

Incidentrapportering

Livsmedelsföretagaren rapporterar när en incident inträffat, exempelvis allergiincidenter på skolor eller förskolor eller produktåterkallelser från grossister. Rapporteringen leder i vissa fall till en kontroll på plats, andra gånger telefonsamtal med inblandade parter. De flesta av dessa ärenden hamnar under skattefinansierad tillsyn.

Information om upphörande av livsmedelsanläggning

När ett livsmedelsföretag upphör med sin verksamhet ska myndigheten informeras om det så avregistrering kan ske.

Klagomål

Klagomål som inkommer kan handla om misstänkta matförgiftningar, renlighetsbrister eller andra brister på en livsmedelsanläggning. Om klagomålet är befogat debiteras livsmedelsföretaget för kostnaden för kontrollen. Endast en mindre del av de inkomna klagomålen bedöms kunna debiteras. Resterande hamnar under skattefinansierad tillsyn.

Marknader, mässor med mera

Förberedelser, möten, inhämtande av information med mera inför tillfälliga arrangemang som festivaler, marknader, mässor och liknande större event. Vid tillfälliga arrangemang kan kontroll komma att utföras på mobila anläggningar som är registrerade i en annan kommun. Det är då hemkommunen som har ansvaret för att utföra planerad kontroll vid dessa anläggningar. Eftersom mobila anläggningar ofta bedriver sin verksamhet i ett flertal olika kommuner skulle det bli ohållbart om alla kommuner debiterade dem för planerad kontroll därför blir denna tillsyn skattefinansierad. Om kontrollen resulterar i att kommunen behöver vidta åtgärder så ska denna tid debiteras.

RASFF – alarm att livsmedel/foder ej uppfyller säkerhetskrav

EU:s system för att se till att osäkra produkter återkallas från marknaden. Kommunen är en länk i kedjan för att se till att livsmedel som har bedömts som osäkra återkallas. Detta kan även innebära kontrollbesök.

Remisser

Besvarande av remisser från framför allt statliga myndigheter gällande ändringar i lagar, förordningar, föreskrifter med mera.

Service, rådgivning, information, hemsida

Besvarande av frågor från företag, allmänhet, media med mera som ringer, besöker myndigheten eller mejlar. Även framtagande av informationsblad och att se över information på hemsidan.

Sanktionsavgifter

Från och med 2019 tas sanktionsavgift tas ut vid vissa överträdelser, exempelvis att driva livsmedelsverksamhet utan att vara registrerad. Handläggning av sanktionsavgifter innebär bland annat en beräkning av omsättning, kommunikering och beslut.

Uppsökande icke registrerade

Vid bedömning att det finns ett behov av att göra en insats för att söka upp livsmedelsverksamheter som borde vara registrerade hos oss men inte är det, exempelvis försäljning av livsmedel via sociala medier.

Större matförgiftning och incident

Någon gång per år får myndigheten vanligtvis ett ärende om en större misstänkt matförgiftning. Dessa tar många timmar i anspråk med kontakt med drabbade, livsmedelsföretaget, regionens smittskydd, Livsmedelsverket, inspektioner och ibland provtagning. Ofta är det svårt att styrka vem som orsakat matförgiftningen vilket innebär att nedlagt tid blir skattefinansierad.

Åtalsanmälningar

I och med införandet av sanktionsavgifter kommer sannolikt åtalsanmälningarna att minska men vissa överträdelser kan även fortsättningsvis komma att åtalsanmälas.

Samverkan

Samverkan med andra myndigheter och lokala aktörer. Lokal operativ samverkan (LOS), Umebrå, med mera. Avser möten, förberedelser, etc.

Receptfria läkemedel

Kommunen utför kontroll över försäljningsställen för vissa receptfria läkemedel. Kommunen ansvarar inom sitt uppdrag för handläggning av ärenden, rådgivning, med mera. Beroende på eventuella beslut utifrån en offentlig utredning (SOU 2023:101) kan kommunens ansvar för området bli större framöver.

1. Styrd tillsyn – receptfria läkemedel

Styrd tillsyn	Antal	Tid/ tillsyn	Behov		
			2026	2027	2028
Tillsyn receptfria läkemedel (60 objekt, tillsyn vart annat år)	31	3	93	93	93
Totalt			93	93	93

Ett tillsynsintervall på vart annat år bedöms lämpligt. Restid ingår i avgiften för kontroll och finns medräknad för planering av tidsåtgång.

2. Behovsstyrd tillsyn – receptfria läkemedel

Enheten har inte identifierat några områden behovsstyrd tillsyn.

3. Händelsestyrd tillsyn – receptfria läkemedel

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden och uppföljande tillsyn där behov finns.

Händelsestyrd tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov		
			2026	2027	2028
Klagomål receptfria läkemedel (debiterbara)	1	3	3	3	3
Uppföljande tillsyn	3	3	9	9	9
Totalt			12	12	12

Klagomål receptfria läkemedel

Handläggning av inkomna klagomål.

Uppföljande tillsyn

När den planerade eller händelsestyrda tillsynen resulterar i avvikelser som behöver följas upp med en uppföljande tillsyn.

4. Skattefinansierad tillsyn

Viss del av verksamheten finansieras helt och hållet av skattemedel. Det gäller handläggning av ärenden som ligger i det allmännas intresse där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas.

Skattefinansierad tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov		
			2026	2027	2028
Information om upphörande av verksamhet – receptfria läkemedel	3	1	3	3	3
Klagomål försäljningsställen receptfria läkemedel	1	3	3	3	3
Kontrollköp			0	0	0
Remisser (stora 1 à 15 timmar) enkäter m.m.			15	15	15
Service, rådgivning, information, hemsida			10	10	10
Totalt			31	31	31

Information om upphörande av verksamhet

När verksamhetsutövaren upphör med sin verksamhet ska en avanmälas skickas till Läkemedelsverket. Kommunen uppdaterar sitt eget register när förändringen blir känd.

Klagomål receptfria läkemedel

Handläggning av inkomna klagomål.

Kontrollköp

Vid försäljningsställen för receptfria läkemedel kan kontrollöp göras. Resultatet av ett kontrollöp kan inte leda till några sanktioner men kan användas som underlag för en dialog med verksamhetsutövaren.

Remisser

Besvarande av remisser från framför allt statliga myndigheter gällande ändringar i lagar, förordningar, föreskrifter med mera.

Service, rådgivning, information, hemsida

Besvarande av frågor från företag, allmänhet, media med mera som ringer, besöker kontoret eller mejlar. Även att se över information på hemsidan.

Bilaga 3 - Behovsutredning Alkohollagen och tobaksområdet 2026–2028

Omfattar tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter.

I tabellen redovisas det totala behovet för tillsyn i timmar.

Behov Alkohollagen och tobaksområdet	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Styrd tillsyn	2 401	2 401	2 401
Händelsestyrd tillsyn	1 199	1 199	1 199
Behovsprioriterad tillsyn	0	0	0
Skattefinansierad tillsyn	1 358	1 430	1 368
Totalt	4 958	5 030	4 968

Alkohollagen

Enligt alkohollagen utövar kommunen tillsyn över bland annat efterlevnaden av bestämmelserna gällande servering av alkoholdrycker och försäljning av folköl i detaljhandeln. Kommunens ansvar omfattar också handläggning av ansökan eller anmälan, att erbjuda viss utbildning inom området, rådgivning, med mera.

1. Styrd tillsyn – alkohollagen

Stadigvarande serveringstillstånd, gårdsförsäljningstillstånd samt verksamheter som säljer eller serverar folköl omfattas av tillsyn.

Styrd tillsyn	Antal	Tid/ tillsyn	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Nattklubbar/studentställen (9 objekt à 3 tillsyn/år)	27	7	189	189	189
Pubar (11 objekt à 2 tillsyn/år)	22	7	154	154	154
Restauranger (68 objekt à 1 tillsyn/år)	68	5	340	340	340
Catering, slutna sällskap, säsongsverksamheter, lunchrestauranger, pausservering (33 objekt à 1 tillsyn/år)	33	5	165	165	165
Gårdsförsäljningstillstånd (1 objekt à 1 tillsyn/år)	1	5	5	5	5
Inre tillsyn av serveringstillstånd	130	6	780	780	780
Restaurangrapporter	140	2	280	280	280
Tillsyn folköl, försäljning/servering (80 objekt, tillsyn vart annat år)	40	2	80	80	80
Totalt			1 993	1 993	1 993

Miljö- och hälsoskydds ambition gällande yttre tillsyn för verksamheter med serveringstillstånd varierar beroende på typ av verksamhet. Från ett besök per år för cateringverksamheter och lunchrestauranger med begränsad servering, till tre gånger per år för nattklubbar och studentställen. Inre tillsyn, där tillståndshavarens lämplighet kontrolleras, har ett intervall på en gång per år. Utifrån en riskbedömning kan intervallet minskas till en gång vart annat år. Tillsynen av folköl samordnas med tillsyn av tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter till vart annat år.

Tillståndshavare av serveringstillstånd ska årligen rapportera in vissa statistiska uppgifter, exempelvis inköpta volymer och omsättning. Uppgifterna används bland annat för att kontrollera hur mycket alkohol tillståndshavaren säljer i förhållande till mat, och som underlag till den årliga tillsynsavgiften.

2. Händelsestyrd tillsyn – alkohollagen

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden.

Händelsestyrd tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Ansökan stadigvarande serveringstillstånd allmänheten, slutna sällskap, catering till slutna sällskap	20	15	300	300	300
Ansökan stadigvarande pausservering eller provsmakning vid serveringsställe	1	10	10	10	10
Ansökan stadigvarande serveringstillstånd catering, tillståndshavare	1	3	3	3	3
Ansökan stadigvarande provsmakning, tillståndshavare på tillverkningsställe	1	3	3	3	3
Ansökan stadigvarande utökat tillstånd, lokal, tid, dryck, verksamhetsinriktning etc.	15	5	75	75	75
Ansökan tillfälligt utökat/ändrat tillstånd, lokal, tid, dryck, verksamhetsinriktning etc.	10	3	30	30	30
Ansökan gemensam serveringsyta, avser tillståndshavare och per sökande	1	2	2	2	2
Ansökan tillfälligt allmänheten, ej tillståndshavare	15	8	120	120	120
Ansökan tillfälligt allmänheten, tillståndshavare stadigvarande	15	5	75	75	75
Ansökan tillfälligt för slutna sällskap	10	5	50	50	50
Ansökan tillfälligt tillstånd provsmakning, avser partihandlare	1	6	6	6	6
Ansökan tillfällig pausservering	1	2	2	2	2
Ansökan gårdsförsäljningstillstånd	1	15	15	15	15
Anmälan om ändring i serveringstillstånd, inkl. ändring av lokaler	20	5	100	100	100
Anmälan mindre ändring	15	1	15	15	15
Anmälan om kryddning av sprit/snaps	1	1	1	1	1
Anmälan ändrade ägarförhållanden, betydande ändring	10	6	60	60	60
Anmälan ändring av personer med betydande inflytande (PBI)	25	3	75	75	75
Anmälan om lokal för catering, godkännande	2	2	4	4	4
Tillsyn tillfälliga serveringstillstånd	12	5	60	60	60
Anmälan folköl	10	1	10	10	10
Klagomål folköl (debiterbara)	1	3	3	3	3
Totalt			1 019	1 019	1 019

I tabellen framgår vilka ärendetyperna är och uppskattad tid per ärende.

Tillsyn tillfälliga serveringstillstånd

Avser tillfälliga arrangemang med serveringstillstånd där myndigheten har bedömt det viktigt med en tillsynsinsats.

3. Behovsprioriterad tillsyn – alkohollagen

Inom området har ingen behovsprioriterad tillsyn identifierats.

4. Skattefinansierad tillsyn – alkohollagen

Viss del av verksamheten finansieras helt och hållet av skattemedel. Det gäller handläggning av ärenden som ligger i det allmännas intresse där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas.

Skattefinansierad tillsyn	Ärenden	Tid/ärende	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Anmälan om lokal för catering	2	1	2	2	2
Anmälan om provsmakning	2	2	4	4	4
Anmälan om serveringsansvariga personer	150	0,5	75	75	75
Anmälan om upphörande av serveringstillstånd	15	1	15	15	15
Ansvarsfull alkoholservering	2	50	100	100	100
Krogar mot knark	2	20	40	40	40
Avslag	3	20	60	60	60
Klagomål serveringstillstånd	10	3	30	30	30
Klagomål folköl	1	3	3	3	3
Upphörande av folköl/Information om upphörande av verksamhet – folköl	5	1	5	5	5
Krögarträffar	2	5	10	10	10
Remisser (stora 2 st à 15 timmar, från andra kommuner 5 st à 2 timmar) enkäter med mera			40	40	40
Rapportering till myndigheter (Länsrapport vart annat år)			0	10	0
Revidering av riktlinjer för serveringstillstånd			10	60	20
Information från andra – krog tillsyn (Polisen), ordningsvaktsrapporter etc.	30	0,5	15	15	15
Service, rådgivning, information, hemsida			200	200	200
Sanktioner	20	4	80	80	80
Överklagan	5	7	35	35	35
Polisanmälan	2	5	10	10	10
Samverkan			60	60	60
Totalt			794	854	804

I tabellen framgår vilka ärendetyperna är och uppskattad tid per ärende.

Ansvarsfull alkoholservering

Kurs som vänder sig till personal som arbetar på ställen med serveringstillstånd. Inbjudan skickas till alla tillståndshavare i kommunen. Genomförs två gånger per år.

Krogar mot knark

Kurs som vänder sig till yrkeskategorier som arbetar på ställen med serveringstillstånd. Vi deltar i vissa moment.

Avslag

Nedlagd tid för handläggning av ett negativt beslut är markant högre än vid ett positivt beslut därför har mertiden för avslag tagits upp som en skattefinansierad punkt.

Klagomål

Handläggning av inkomna klagomål gällande exempelvis berusningsnivå, servering av minderåriga, och ordningsstörningar.

Krögarträff

Tillståndshavare i kommunen bjuds in till träff där aktuella ämnen tas upp. Miljö- och hälsoskydd deltar vid dessa dialogmöten.

Remisser

Besvarande av remisser från framför allt statliga myndigheter gällande ändringar i lagar, förordningar, föreskrifter med mera. Även remisser från andra kommuner i samband med deras prövningsärenden.

Information från andra

Inkommande information gällande exempelvis krog tillsyn som Polisen utfört eller ordningsvaktsrapporter. Beroende på innehåll kan det leda till händelsestyrd tillsyn eller att informationen beaktas i samband med genomförande av planerad tillsyn. Viss information lämnas utan vidare åtgärd.

Service, rådgivning, information, hemsida

Besvarande av frågor från företag, allmänhet, media med mera som ringer, besöker oss eller mejlar oss. Även framtagande av informationsblad och att se över information på hemsidan.

Sanktioner

Vid avvikelser från alkohollagen kan myndigheten utfärda sanktioner i form av erinran, varning eller återkallelse.

Överklagan

När beslut överklagas följer en rättidsprövning, handlingarna skickas till överklagandeinstans och ett yttrande skrivs. Ibland ingår även en muntlig förhandling. Detta arbete får inte avgiftsföras.

Samverkan

Samverkan med andra myndigheter och lokala aktörer. Lokal operativ samverkan (LOS), Umebrå, med mera. Avser möten, förberedelser, etc.

Tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter

Kommunen utövar tillsyn över försäljningsställen för tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter. Kommunens ansvar omfattar också handläggning av ansökan eller anmälan, rådgivning, med mera.

1. Styrd tillsyn

Styrd tillsyn	Antal	Tid/tillsyn	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Tillsyn tobak försäljningsställen (80 objekt, yttre tillsyn vart annat år)	40	3,5	140	140	140
Inre tillsyn tobakstillstånd (80 objekt, inre tillsyn vart annat år)	40	3,5	140	140	140
Tillsyn e-cigarett (48 objekt, yttre tillsyn vart annat år)	24	2	48	48	48
Tillsyn tobaksfria nikotinprodukter (80 objekt, inspektion vart annat år)	40	2	80	80	80
Totalt			408	408	408

Miljö- och hälsoskydds ambition gällande yttre tillsyn vid försäljningsställe för tobak varierar beroende på verksamhetens skötsamhet. Utgångspunkten är att inspektion genomförs vart annat år. Verksamhet som baserat på noterade avvikelser har behov av högre tillsynsfrekvens får besök varje år. Om behovet minskar återgår yttre tillsyn till vart annat år. Inre tillsyn, där tillståndshavarens fortsatta lämplighet kontrolleras, utförs vart annat år. Yttre och inre tillsyn alterneras så varje tillståndshavare får någon form av tillsyn varje år. Där det är möjligt samordnas tillsyn av tobak och liknande produkter med tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter och folköl, varför även dessa genomförs vart annat år. Tillsynsintervallet bedöms lämpligt.

2. Behovsstyrd tillsyn

Inom området har ingen behovsprioriterad tillsyn identifierats.

3. Händelsestyrd tillsyn

Den händelsestyrda tillsynen omfattar handläggning av inkommande ärenden och uppföljande tillsyn där behov finns.

Händelsestyrd tillsyn	Ärenden	Tid per ärende	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Anmälan elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare	8	1	8	8	8
Ansökan tillstånd tobaksförsäljning	5	8	40	40	40
Ansökan tillstånd tobaksförsäljning tillfällig	1	8	8	8	8
Anmälan ändring av tobakstillstånd	15	3	45	45	45
Anmälan tobaksfria nikotinprodukter	10	1	10	10	10
Klagomål tobak (debiterbara)	1	3	3	3	3
Klagomål e-cigaretter (debiterbara)	1	3	3	3	3
Klagomål tobaksfria nikotinprodukter (debiterbara)	1	3	3	3	3
Uppföljande tillsyn	20	3	60	60	60
Totalt			180	180	180

Anmälan försäljning elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare

Handläggning av inkommen anmälan.

Ansökan tillstånd tobaksförsäljning

Prövning av om sökanden uppfyller lagstiftningens krav.

Ansökan tillstånd tobaksförsäljning tillfällig

Prövning av om sökanden uppfyller lagstiftningens krav.

Anmälan ändring av tobakstillstånd

När tillståndshavaren gör ändringar i bolaget eller liknande ska ändringen prövas. Vanligtvis ny PBI, ändring i styrelse, ny operativ chef etc.

Anmälan försäljning tobaksfria nikotinprodukter

Handläggning av inkommen anmälan.

Klagomål tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter

Handläggning av inkomna klagomål gällande exempelvis försäljning av tobak till minderårig, marknadsföring med mera.

Uppföljande tillsyn

När den planerade eller händelsestyrda tillsynen resulterar i avvikelser som behöver följas upp med en uppföljande tillsyn.

4. Skattefinansierad tillsyn

Viss del av verksamheten finansieras helt och hållet av skattemedel. Det gäller handläggning av ärenden som ligger i det allmännas intresse där vi inte kan ta ut avgift eller där taxa saknas. Exempelvis får inte kommuner avgiftsbelägga tillsyn över rökfria miljöer.

Skattefinansierad tillsyn	Ärenden	Tid/ ärende	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Anmälan om upphörande av tillstånd tobak	2	1	2	2	2
Avslag på ansökan om tobaksförsäljning	1	15	15	15	15
Information om upphörande av verksamhet – e-cigarett, eller tobaksfria nikotinprodukter	4	1	4	4	4
Klagomål försäljningsställen tobak	2	3	6	6	6
Klagomål försäljningsställen e-cigarett	1	3	3	3	3
Klagomål försäljningsställen tobaksfria nikotinprodukter	6	3	18	18	18
Klagomål rökfria miljöer	5	3	15	15	15
Kontrollköp			100	100	100
Remisser (stora 1 à 15 timmar, från andra kommuner 2 st à 2 timmar) enkäter m.m.			20	20	20
Rapportering till myndigheter (vart annat år)			0	12	0
Service, rådgivning, information, hemsida			150	150	150
Tillsyn rökfria miljöer	25	3	75	75	75
Tillsyn rökfria skolgårdar (30 objekt högstadium och gymnasium, riskbaserat)	5	3	15	15	15
Uppföljning rökfria miljöer	10	2	20	20	20
Polisanmälningar	2	5	10	10	10
Sanktioner	10	4	40	40	40
Överklagan	3	7	21	21	21
Samverkan			50	50	50
Totalt			564	576	564

Anmälan om upphörande av tillstånd för försäljning av tobak

När tillståndshavaren upphör med sin tobaksförsäljning ska kommunen informeras om det så att avregistrering kan ske.

Avslag på ansökan om tobaksförsäljning

Nedlagd tid för handläggning av ett negativt beslut är markant högre än vid ett positivt beslut därför har mertiden för avslag tagits upp som en skattefinansierad punkt.

Information om upphörande av verksamhet

När verksamhetsutövaren upphör med hela eller delar av sin verksamhet ska kommunen informeras om det så att avregistrering kan ske.

Klagomål tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter

Handläggning av inkomna klagomål gällande exempelvis rökning i rökfria miljöer, försäljning av tobak till minderårig med mera.

Kontrollköp

Vid försäljningsställen för tobak, tobaksfria nikotinprodukter samt folköl kan kontrollöp göras. Resultatet av ett kontrollöp kan inte leda till några sanktioner men kan användas som underlag för en dialog med verksamhetsutövaren.

Remisser

Besvarande av remisser från framför allt statliga myndigheter gällande ändringar i lagar, förordningar, föreskrifter med mera. Även remisser från andra kommuner i samband med deras prövningsärenden.

Service, rådgivning, information, hemsida

Besvarande av frågor från företag, allmänhet, media med mera. som ringer, besöker kontoret eller mejlar. Information ges även på myndighetens hemsida.

Tillsyn rökfria miljöer

Tillsyn av andra rökfria miljöer än skolgårdar, exempelvis offentliga entréer och lekplatser, kollektivtrafiken och uteserveringar.

Tillsyn rökfria skolgårdar

Tillsyn av rökfria skolgårdar på gymnasieskolor och högstadieskolor genom inspektion har utförts på samtliga skolor under några år. Fr.o.m. 2026 utförs tillsyn endast på skolor där avvikelser noterats enligt ett riskbaserat angreppssätt. Även annan typ av tillsynsarbete genom kontakt med berörda skolor kan ske. Behov av tillsyn vid mellanstadium kan uppstå beroende på utvecklingen i samhället. Dessa är inte inräknade idag.

Uppföljning rökfria miljöer

Uppföljande tillsynsbesök i miljöer som hade avvikelser som kräver uppföljning.

Överklagan

När beslut överklagas följer en rättidsprövning, handlingarna skickas till överklagandeinstans och ett yttrande skrivs. Ibland ingår även en muntlig förhandling. Detta arbete får inte avgiftsfinansieras.

Samverkan

Samverkan med andra myndigheter och lokala aktörer. Lokal operativ samverkan (LOS), Umebrå, med mera. Avser möten, förberedelser, etc.

Bilaga 4 - Behovsutredning Budget- och konsumentrådgivning 2026-2028

Verksamheten tillhandahåller budget- och skuldrådgivning samt konsumentrådgivning.

Både budget- och skuldrådgivning och konsumentrådgivning är viktigt för att Umeå kommun ska kunna uppnå sitt mål att tillväxten ska ske med både ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Att tillhandahålla båda dessa typer av rådgivning kan också antas förstärka de positiva effekterna för medborgarna. God konsumentrådgivning och budgetrådgivning kan förebygga risken för överskuldsättning. Enheten säljer även konsumentrådgivning till vissa kranskommuner.

Resursbehov 2026–2028

Konsumentverket tillhandahåller information och utbildningar för den kommunala budget-, skuld- och konsumentrådgivningen. Kommunen ansvarar för att verksamheten tar del av detta. Av Konsumentverkets vägledning för rådgivningen framgår bland annat att rådgivning ska ske med hög kvalitet över hela landet samt att varje kommun ska göra regelbundna analyser av behovet.

För att kommunen ska kunna ta fram behovet för att kunna ge en kvalitativ rådgivning i verksamheten har olika parametrar beaktats, till exempel arbetslöshet, olika inkomstnivåer, antal skuldsatta hos Kronofogden med flera.

Tabellen redovisar det totala resursbehovet för budget- och konsumentrådgivning.

Rådgivning inom privatekonomi och konsumenträtt	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Budget- och skuldrådgivning Handläggning/Rådgivning	5 100	5 100	5 100
Budget- och skuldrådgivning Förebyggande arbete	400	400	400
Konsumentrådgivning Handläggning/Rådgivning	1 800	1 800	1 800
Konsumentrådgivning Förebyggande arbete	400	400	400
Totalt	7 700	7 700	7 700

Budget- och skuldrådgivning

Alla svenska kommuner är enligt Socialtjänstlagen skyldiga att erbjuda budget- och skuldrådgivning. Budget- och skuldrådgivning syftar till att förebygga överskuldsättning och stödja människor att hitta lösningar på ekonomiska problem. Kommunal budget- och skuldrådgivning innefattar budgetrådgivning, skuldrådgivning, stöd i skuldsaneringsprocessen samt utåtriktat och förebyggande arbete för att minska risken för överskuldsättning.

Budget- och skuldrådgivningen prognostiserar en ökad efterfrågan av vår verksamhet. Effekterna av inflation samt höjda kostnader för exempelvis drivmedel, livsmedel och elpriser skapar tillsammans ett mycket osäkert ekonomiskt läge för både privatpersoner såväl som näringsidkare. Eventuellt minskad efterfrågan på varor och tjänster kan sannolikt leda till ökad arbetslöshet och lägre inkomster till hushållen. Vi vet sedan tidigare att många individer och hushåll har fått en märkbart sämre ekonomi och att de som drabbas allra värst är hushåll med redan små eller obefintliga marginaler. Erfarenheten säger att händelser i samhället ofta leder till ökad efterfrågan av den rådgivande verksamheten men med viss fördröjning. En ökad kännedom om verksamheten samt att Kronofogden aktivt hänvisar människor dit, har gjort att budget- och skuldrådgivningen hos Umeå kommun haft en ökning av antalet rådsökande.

Konsumentrådgivning

Konsumentrådgivningen ska ge en högkvalitativ och opartisk konsumentrådgivning till kommuninvånarna. Konsumentrådgivare informerar om vilka rättigheter och skyldigheter konsumenten har och kan även hjälpa till att bestrida fakturor, reklamera vara eller tjänst, samt ge stöd och råd inför en anmälan till Allmänna reklamationsnämnden (ARN). I förebyggande syfte kan konsumentrådgivningen hjälpa till med information inför ett köp. Konsumentrådgivningen ger även information och råd gällande hushållsekonomi och hållbar konsumtion.

Konsumentrådgivningen konstaterar att efterfrågan från medborgarna är stor. Verksamheten utvecklas löpande för att möjliggöra att snabbare ge råd till de rådsökande. Fortsatt utveckling sker av arbetssätt, samt förbättringar på den externa webbplatsen umea.se/konsument med tydligare hjälp till självhjälp. Konsumentrådgivningen utvecklar även arbetsmetoder avseende att hänvisa personer till rätt instans samt att rikta våra expertkunskaper till de som har störst behov och där rådgivningen gör mest nytta. Exempelvis genom utåtriktade aktiviteter i förebyggande syfte.

Bilaga 5 – Behovsutredning Miljöplanering, Naturvård, Miljöövervakning samt Energi & Klimat 2026-2028

Inom denna behovsutredning samlas flera olika kompetensområden som miljöplanering, miljöövervakning, naturvård, energi- och klimatrådgivning samt flera större externt finansierade projekt. Verksamheten bidrar till hållbar samhällsutveckling genom att medverka i arbetet med att ta fram strategier och program för miljö- och hållbarhetsfrågor och ta fram planerings- och beslutsunderlag för kommunens övergripande miljöarbete, översikts- och detaljplanering. Verksamheten ger stöd vid strategisk miljöbedömning i översikts- och detaljplanering, medverkar som expertstöd för miljö- och grönstrukturfrågor i flera detaljplaneprojekt och ger stöd vid upphandling och kvalitetsgranskning av externa underlag till exempel konsultuppdrag. Verksamheten ansvarar för miljöövervakning av luft, buller, vatten, energi-, klimat och natur

Verksamheten eftersträvar en bra service inom sina kompetensområden som kräver en kontinuerlig omvärldsbevakning och kompetensutveckling. Rådgivning, informationsinsatser och olika aktiviteter planeras för att öka kännedom om miljöfrågor och öka engagemang för en hållbar utveckling och stödja hållbara konsumtionsmönster.

Denna behovsutredning för miljöplanering och naturvård samt projektverksamhet omfattar i den här behovsutredningen beskrivs samtliga delar inom enheten Miljöutveckling som inte utgör tillsynsutövning.

Tabellerna nedan redovisar det totala skattefinansierade resursbehovet på Miljöutveckling för åren 2026 – 2028.

Skattefinansierad verksamhet	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Miljöplanering, naturvård och miljöövervakning	9 700	9 600	9 600
Energi- och klimat	1 400	1 400	1 400
Totalt	11 100	11 000	11 000

Miljöplanering, miljöövervakning och naturvård

Verksamhet är i stort helt skattefinansierad. Nedan finns en tabell och beskrivning av verksamheten som hanteras. Den största delen består av kompetensstöd till andra avdelningar i syfte att kommunen ska uppfylla krav i miljöbalken, t.ex. i utformandet av detaljplaner och översiktsplaner. Utöver det sker även naturvårdsinsatser och miljöövervakning av vatten, luft och buller enligt krav i miljöbalken.

Skattefinansierad verksamhet	Behov (timmar)		
	2026	2027	2028
Kompetensstöd Detaljplan	5 000	5 000	5 000
Kompetensstöd Mark och exploatering	280	280	280
Kompetensstöd Strategisk utveckling	1 500	1 500	1 500
Kompetensstöd Översiktsplaner	150	150	150
Kompetensstöd Gator och Parker	90	90	90
Kompetensstöd Bygglov	70	70	70
Kompetensstöd Övrig kommunal verksamhet	10	10	10
Kompetensstöd internt MHS	500	500	500
Naturvård/Miljöövervakning Natur	800	800	800
Miljöövervakning Vatten	800	800	800
Miljöövervakning Buller	100	50	50
Miljöövervakning Luft	100	50	50
Extern service och rådgivning	150	150	150
Remisser och enkäter från myndigheter	150	150	150
Totalt	9 700	9 600	9 600

Kompetensstöd

En stor del av verksamhetens roll är att utgöra ett kompetensstöd till avdelningarna Detaljplan, Mark och exploatering, Strategisk utveckling, Gator och Parker, Bygglov samt övrig kommunal verksamhet i syfte att kommunens ska uppfylla krav i miljöbalken och uppnå Umeå kommuns inriktningsmål 1.

Under 2026 uppskattas det totala behovet av kompetensstöd till andra verksamheter inom kommunen till 7 600 timmar, vilket motsvarar ca 78% av det totala behovet inom miljöplanering, miljöövervakning och naturvård.

Detaljplaner

Miljöplanering utgör ett viktigt kompetensstöd i planprocessen för att mark- och vattenområden ska användas till de ändamål som områdena är mest lämpade för. Miljöplanering är ett stöd vid Detaljplans framtagande av beslutsunderlag, utredningar om betydande miljöpåverkan, upphandling av konsulter, inventeringar, artskyddsdispenser, miljökonsekvensbeskrivningar m.m. vilka ofta kräver olika sorts kompetenser inom

miljöområdet såsom natur, vatten, arter, luft och buller. Utvecklingen går mot att fler detaljplaneärenden kräver mer omfattande utredningar och att fler kompetensområden behöver involveras. Det finns även ett behov av att göra platsbesök inför och efter genomförd mark- och platsförändring för att åtgärder ska ge önskvärd effekt.

Strategisk utveckling

Miljöplanering är delaktiga i kommunens strategiska arbete med Umeås hållbara tillväxt vid framtagande av underlag, analyser, prognoser och scenarier samt vid uppföljning inom områden som är av strategisk betydelse för Umeås utveckling. Några av de program som Miljöplanering är delaktiga i är Åtgärdsprogrammet för miljömål, Grönstrukturprogrammet, Bulleråtgärdsprogrammet och Åtgärdsprogrammet för luft.

Miljöplanering kan även utgöra ett viktigt kompetensstöd i den översiktliga planeringen. Översiktsplanen har en viktig funktion som måldokument och vägvisare mot en mer hållbar framtid där avvägningen mellan olika allmänna intressen sker och den miljömässigt, ekonomiskt och socialt mest hållbara utvecklingen ska vara styrande.

Det finns planer på att från och med 2026 utöka Miljöplanerings involvering i de översiktliga planprocesserna. Eftersom översiktsplanen ska vara både strategisk och vägledande för beslut i plan- och lovärenden samt andra ärenden är det viktigt att översiktsplanen hålls aktuell och uppdateras löpande efter förändrad lagstiftning och omvärldsfaktorer. Genom att integrera den strategiska miljöbedömningen i översiktsplaneprocessen kan dubbelarbete undvikas. På sikt skulle det kunna minska den totala arbetsinsatsen som behöver utföras i planprocesserna (översiktsplan och detaljplaner) och totalt sett leda till att arbetet för att uppnå Umeå kommuns inriktningsmål 1 blir mer effektivt.

Mark och exploatering, Mex

Miljöplanering utgör ett viktigt kompetensstöd till Mark och exploaterings arbete med att planera och genomföra översiktsplanens intentioner på kommunal mark. Lövsjogsprojektet drivs av handläggare på Miljöplanering. Arbetet med broarna till Ön utgör också en viktig del i Miljöplanerings kompetensstöd till Mex.

Gator och parker

Miljöplanering utgör ett kompetensstöd i program som samordnas av Gator och parker, t.ex. Dagvattenprogrammet, Klimatanpassningsprogrammet och Parkprogrammet.

Bygglov

Miljöplanering är ett kompetensstöd i vissa bygglovsärenden.

Övrig kommunal verksamhet

Miljöplanering är ett kompetensstöd i miljöfrågor som berör övrig kommunal verksamhet, t.ex. Friluftsprogrammet.

Internt

Miljöplanering behöver delta aktivt i samverkan mellan kommunens olika verksamheter för arbetet med planer och program. Stygruppsmöten, arbetsmöten

Naturvård och miljöövervakning av natur, buller, luft och vatten

Verksamheten ansvarar för miljöövervakning av miljökvalitetsnormer för vatten, luft, buller och natur där det finns behov av provtagning, inventeringar, samordning, analys, rapportering och kommunikation.

Naturvårdsinsatser bedrivs i kommunens egna skyddade områden.

Under 2026 kommer vi att fortsätta utföra provtagning av vattendrag enligt reviderat recipientkontrollprogram, vilket blir ett viktigt underlag för tillsynsplanen.

Extern service och rådgivning

Det är viktigt att informera kring Umeå kommuns arbete inom naturvård och bevarandet av biologisk mångfald som kräver ett aktivt informationsarbete i form av exkursioner, presentationer och medverkan inom samarbetsprojekt med SLU och Umeå universitet.

Remisser och enkäter från myndigheter

Verksamheten samordnar och deltar i remissvar till nationella myndigheter och andra nämnder i frågor gällande miljö, natur, energi och klimat. Verksamheten samordnar och besvarar också enkäter och rapporteringar till olika myndigheter, organisationer och studenter.

Energi- och klimat

Inom verksamhetsområde *Energi och klimat* bedrivs projektverksamhet och rådgivning.

Behov av skattefinansierad energi- och klimatrådgivning redovisas i tabellen nedan.

Skattefinansierad del av verksamheten	Behov		
	2026	2027	2028
Energi- och klimatrådgivare	600	600	600
Totalt	600	600	600

Energi- och klimatrådgivning

Energi- och klimatrådgivningen är en opartisk och kostnadsfri rådgivning till privata hushåll, små och medelstora företag, bostadsrättsföreningar, privata flerbostadshusägare samt föreningar i Umeå kommun. Syftet med energi- och klimatrådgivningen är att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, att minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att Sverige når de energi- och klimatpolitiska målen.

Rådgivningen ska förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap och effektivare energianvändning, minskad klimatpåverkan och andra energifrågor samt skapa förutsättningar för att minska energianvändningen i lokaler, bostäder och transporter. Rådgivningen sker genom att rådsökande hör av sig, genom uppsökande kunskapsspridning och genom projektverksamhet. I det nya lagförslaget till kommunal energi- och klimatrådgivning föreslås att den kommunala delen ska fokusera mer på strategiska frågor.

Energi- och klimatrådgivningen bedrivs till största delen av externa medel genom bidrag från Energimyndigheten. Enligt ett nytt förslag från Energimyndigheten ska den kommunala energi- och klimatrådgivningen fokusera på strategiska lokala frågor med fokus på energiberedskap och uppsökande verksamhet gentemot företag gällande energieffektivisering. Vidare föreslås att all enklare rådgivning inte ska ligga på kommunen och Energimyndigheten kommunicerar att om kommunen vill ha kvar möjligheten till att ge enklare rådgivning till sina medborgare, behöver det ligga inom ramen för kommunens egen verksamhet och budget. Exakt gränsdragning och definition är i nuläget inte klarlagt. Det som är positivt i Energimyndighetens utredning är att den föreslår att medel tilldelas i 3-års-cykler, vilket skulle medföra bättre förutsättningar för framförhållning och planering av verksamheten. För att få bidraget behöver vissa förutsättningar i rådgivningen vara uppfyllda. Hur stort ekonomiskt bidrag kommunen får från Energimyndigheten beror på målgruppens storlek. Under 2026 kommer Miljö- och hälsoskydd att utreda förutsättningar för samarbete med kranskommunerna i syfte att Umeå kommun ska genomföra energi- och klimatrådgivningen åt dessa kommuner från mitten av 2026.

En viss del av energi- och klimatrådgivningen behöver dock vara skattefinansierad för att ge verksamheten stabilitet och framförhållning i syfte att kunna behålla den spetskompetens som verksamheten behöver.

I och med att det i Miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag tydligt framgår att rådgivning inom klimat- och energi ska främjas, och även i och med kommande lagstiftning, inte minst gällande energieffektivisering (EED) så är resursbehov inom rimlighetens ramar för 2026. För att trygga framtida arbete med energi- och klimatrådgivning finns behov av 0,5 tjänst skattefinansiering via Miljö- och hälsoskyddsnämnden för detta ändamål.

Behov av skattefinansierad projektverksamhet redovisas i tabellen nedan.

Skattefinansierad del av verksamheten	Behov		
	2026	2027	2028
Nya projekt	550	550	550
Fairtrade City	300	300	300
Totalt	850	850	850

Energi & Klimatgruppen skriver fram och arbetar i externfinansierade projekt, många av de externfinansierade projekten kräver medfinansiering till viss procent. Projektverksamheten ser därför ett behov av en pott skattefinansierade medel som kan nyttjas som medfinansiering för att kunna dra in större externfinansierade projekt samt finansiera personal under kortare projektglapp och ansökningsperioder. Viktigt är att även lägga tid på ansökningar av nya externa projekt, för ökad möjlighet att vinna hem projekt till nämnden.

Inom verksamhetsområde Energi & Klimat bedrivs flertalet projekt som helt eller delvis finansieras med externa medel och som till stor del bedrivs i samverkan med avdelningen Strategisk utveckling och andra parter. Nedan beskrivs de projekt kommer att arbetas med under 2026.

Konsumtionskompassen 3.0

Konsumtionskompassen är ett digitalt verktyg för att mäta konsumtionsbaserade utsläpp. Arbetet med konsumtionskompassen kommer att fortsätta under 2026. Mer information finns här: [Konsumtion och klimat - Umeå kommun](#)

Klimatekot

Klimatekot är en podd som görs av Energi- och klimatgruppen i samarbete med vetenskapsjournalisten Elin Leyonberg i syfte att ge folkbildning utifrån teman inom energi- och klimatområdet. Mer information finns här: [Klimatekot - En smartare klimatpodd](#)

Fairtrade City

Umeå kommun är certifierade som Fairtrade City och samordningen sköts från Energi- och klimatgruppen. Mer information finns här: [Umeå Fairtrade City - Umeå kommun](#)

SchoolFood4Change

Projektet går ut på att skapa en långsiktig övergång till hälsosamma och hållbara matvanor bland barn och unga genom att arbeta brett med skolor och skolmåltider. Projektet har förlängts och kommer att fortsätta under 2026. Mer information finns här:

[SchoolFood4Change - Umeå kommun](#)

HYBES

Hybrid Energy Solutions for buildings and infrastructure (HYBES) är ett Interreg-projekt som vill öka kapaciteten för klimatomställning i NPA (Northern Periphery Areas), samt att främja energieffektivitet och minska utsläppen av växthusgaser. Projektet är inne i sin slutfas och slutrapportering kommer att ske i början av 2026. Mer information finns här: [Hybes - Umeå kommun](#)

Förnybart 2030 Västerbotten

Energi- och klimatgruppen projektleder Förnybart 2030 Västerbotten som arbetar för att öka produktionen och användningen av förnybara drivmedel i länet. Projektet sträcker sig till 2028 med fokus på att hjälpa offentliga organisationer, men även företag, att bli bättre på att använda hållbara drivmedel och skapa effektiva transporter. Mer information finns här: [Förnybart 2030 Västerbotten - Umeå kommun](#)

Umeås klimatfärdplan

Klimatneutrala Umeå 2040 och Umeås klimatfärdplan ska i bred samverkan med samhällets aktörer gemensamt arbeta fram en färdplan mot ett klimatneutralt Umeå 2040, samt analysera och identifiera vilka förutsättningar och åtgärder som måste utvecklas och implementeras för att lyckas med omställningen. Energi- och klimatgruppen deltar med resurser i arbetet med Klimatfärdplanen. Mer information finns här: [Klimatneutrala Umeå - Umeå kommun](#)

Cirkulära Västerbotten

Cirkulära Västerbotten är ett projekt som bedrivs tillsammans med Strategisk utveckling och syftar till att påskynda övergången från en linjär till en cirkulär ekonomi för att bidra till att begränsa klimatförändringarnas effekter. Projektet leds av Coompanion och drivs tillsammans med Umeå kommun, Diös, Vakin och Lycksele kommun med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Projektet kommer att avslutas under 2026. Mer information finns här: [Cirkulära Västerbotten - Coompanion](#)

Nordskills

Nordskills-projektet är ett samarbete med Finland som fokuserar på att främja en självförsörjningspraxis bland unga i Norden för att stärka deras anpassningsförmåga till klimatförändringar och andra kriser. Projektet utvecklar och implementerar tillämpad och långsiktig utbildning i självförsörjning vid skolor i Finland och Sverige. Projektet har startats upp i november 2025 och kommer att pågå i flera år. Mer information finns här: [NORDSKILLS | Aktion Österbotten](#)

Nya projekt

Under 2026 kommer några projekt att avslutas. Det innebär att energi- och klimatgruppen kommer att behöva avsätta tid för att ansöka om lämpliga nya större projekt för kommande år. Under 2026 finns även planer på att handleda examensarbetare för utvärdering och uppföljning av vilka effekter på Umeås klimatarbete resultaten från projekten lett till. Resursbehovet för projektansökningar och handledning uppskattas till 0,5 årsarbetare.

Strategisk reflektion

Utifrån de specifika kompetenser som gruppen besitter är det viktigt att i projektsammanhang kunna koppla an i kommunens övriga strategiska arbete på ett relevant sätt. Detta kräver budget, rådighet och kännedom om projektverksamhetens särskilda betingelser.

Bilaga 6 - Behovsutredning Verksamhetsstöd och Utveckling 2026-2028

Resursbehov 2026–2028

Verksamhetsstöd och utveckling innefattar avdelningens stöd- och resursfunktioner kopplat till administration inom områden som rör arkivering, registrering, beställning, fakturering, Nämndsadministration etc., samt verksamhetsutvecklaren som utgör ett strategiskt stöd för avdelningschefen och ledningsgruppen men är till viss del även ett operativt stöd till enheterna. Verksamhetsutvecklaren ansvarar bland annat för att driva och samordna avdelningens verksamhetsplanering och uppföljning, systemförvalta ärendehanteringssystemet ECOS samt driva avdelningens kvalitets- och utvecklingsarbete.

Tabellen redovisar det totala resursbehovet för Verksamhetsstöd och Utveckling.

	Resursbehov 2026	Resursbehov 2027	Resursbehov 2028
Administration	4577	4577	4577
Verksamhetsutveckling	1708	1708	1708
Totalt	6285	6285	6285

Administrationen

Tabellen redovisar det totala resursbehovet för administrationen.

Administrationen	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Registrering	2300	2300	2300
Posthantering	75	75	75
Delgivningar	115	115	115
Beställningar	400	400	400
Arkivering	230	230	230
Fakturering och kontering	483	483	483
Utlämning	50	50	50
Nämndsadministration	345	345	345
Intern/Extern service	230	230	230
Administrativ utveckling och samordning	119	119	119
Övriga Uppdrag	230	230	230
Totalt	4577	4577	4577

Registrering

Registrering av inkommande handlingar i avdelningens ärendehanteringssystem ECOS. Handlingar kommer in via fysisk post, genom mejl till funktionsbrevlåda samt via avdelningens e-tjänster.

Posthantering

Öppnande, ankomststämpling samt inscanning av inkommande fysisk post till avdelningen.

Delgivning

Bevakningar och delgivning av beslut enligt rutin.

Beställningar

Genomförande av beställningar till samtliga av avdelningens medarbetare samt nämndens ledamöter.

Arkivering

Arkivleveranser av pappershandlingar till stadsarkivet, gallringsarbete, hantering av dokumenthanteringsplan.

Fakturerings och kontering

Kontering av leverantörsfakturer samt kundfakturer från ECOS samt skapande av manuella fakturer vid behov.

Utlämnning

Samordning vid utlämnande av allmänna handlingar.

Nämndsadministration

Arbete som nämndssekreterare och hantering av all administration kopplat till nämndens arbete.

Intern/Extern service

Hantering av leveranser till avdelningen, skötsel av avdelningens cyklar, beställning av servicearbeten, hantering av kontorsmaterial, hantering av buss- och taxikort

Administrativ utveckling och samordning

Meddelande av viktiga stopptider (t.ex. beställningar, tillgång frukt/fika). Informera avdelningarna vad som gäller under semester. Stöttning till medarbetare vid större arbetsuppgifter av administrativ karaktär t.ex. registervård

Verksamhetsutveckling

Tabellen redovisar det totala resursbehovet för verksamhetsutveckling.

Verksamhetsutveckling	Behov 2026	Behov 2027	Behov 2028
Mål- och verksamhetsstyrning	140	140	140
Kvalitet och utveckling	207	207	207
Objektsförvaltning (IT)	691	691	691
Utvecklingsprojekt/uppdrag	400	400	400
Förvaltningsövergripande	270	270	270
Totalt behov	1708	1708	1708

Mål- och verksamhetsstyrning

Som del av verksamhetsutveckling finns en stödjande roll i mål- och verksamhetsstyrningen. Det tid för att ta fram och utveckla dokument och mallar, ta fram och administrera vissa nyckeltal samt annat stöd vid planering och uppföljning.

Kvalitet och utveckling

Som del av verksamhetsutveckling samordnas kvalitets- och utvecklingsarbeten för avdelningen. I uppdraget ingår bland annat att hantera förbättringsförslag, genomföra beslutade kvalitetsarbeten, administrera DOK och upprätthålla vissa avdelningsövergripande rutiner.

Objektsförvaltning (IT)

Inom objektförvaltning inryms både förvaltning och utveckling av system. Det största behovet inrymmer systemförvaltning inklusive kvalitetsarbete av avdelningen ärendehanteringssystem ECOS. Som objektspecialist för avdelningen ingår även visst ansvar över andra mindre system så som BOSS.

Objektspecialisten är även en resurs i Objekt Samhällsbyggnad, där miljö- och hälsoskydd ingår, för att verka för utveckling av hela samhällsbyggnadsprocessen. I rollen ingår att, i samverkan med andra verksamheter/kompetenser i objektet, diskutera uppkomna utvecklingsbehov och bevaka behov av samordning i prioriterade utvecklingsarbeten.

I behovet ingår tid för att fördjupa uppkomna utvecklingsbehov för avdelningen samt kartlägga och ta fram lösningsförslag. Tiden inrymmer även viss tid för realisering av mindre utvecklingsbehov. Mer omfattande utvecklingsbehov planeras in för genomförande som nya utvecklingsprojekt/uppdrag och tid för det framgår med det under den rubriken.

Utvecklingsprojekt/uppdrag

Vid verksamhetsplaneringen, och till viss del löpande under året prioriteras olika mer omfattande projekt/uppdrag inom ramen för verksamhetsutveckling. Det är både inom kvalitet och digitalisering. Behovet som framgår är ett minimum av den tid som bör finnas för att kunna genomföra olika utvecklingsprojekt/uppdrag vid avdelningen.

Förvaltningsövergripande

Som del av verksamhetsutveckling finns verksamheten representant i Forum Utveckling Samhällsbyggnad (FUS) som arbetar förvaltningsövergripande. Det finns ett behov av att delta vid möten, omvärldsbevaka och genomföra vissa utvecklingsarbeten för förvaltningen, med mera.

Kommunikationsplan

Verksamhetsansvarig/Beställare Camilla Högdahl		Dokumentdatum: [2025-04-22]	
Verksamhet Stadsbyggnadsförvaltningen		Reviderad: [2025-04-22]	Version: [2025-04-22]
Ansvarig kommunikatör Jennie Vennberg, Niklas Forsgren			
Kommunikationsplan stadsbyggnadsförvaltningen			

Inledning

Denna kommunikationsplan beskriver de prioriterade kommunikationsområdena för stadsbyggnadsförvaltningen och hur vi genom vår kommunikation stödjer verksamhetens mål. Planen ska användas som ett styrdokument för samtliga verksamheter inom förvaltningen: Bygglov, Lantmäteri, Detaljplanering och Miljö- och hälsoskydd.

Kommunikationsplanen har sex huvuddelar:

1. Grunduppdraget
2. Profilerande och kunskapshöjande kommunikation
3. Lyfta blicken (kommungemensamma mål, övergripande, över förvaltningsgränser)
4. Internkommunikation
5. Uppföljning

Grunduppdraget

Förvaltningens verksamheter ska bedrivas med tydlig, tillgänglig och begriplig kommunikation. Detta inkluderar:

- **Tillgänglighet:** Information ska vara lätt att hitta och förstå på webben och i våra e-tjänster. Allt vi gör ska följa tillgänglighetsdirektivet.
- **Klarspråk:** Beslut, besked och texter ska skrivas i ett vårdat, enkelt och begripligt språk i enlighet med språklagen.
- **Bemötande:** Vi ska vara tydliga och serviceinriktade i kontakten med invånarna och sökande.
- **Vår webb:** Förutom tillgänglighet och klarspråk är mobilanpassning av innehållet ett viktigt utvecklingsområde för förvaltningens webbsidor. Ett webbinnehåll som är anpassat efter användarnas behov ger både kundnytta och verksamhetsnytta.

- **Kundresan:** Identifiera viktiga kontaktpunkter i invånarnas interaktion med förvaltningen och förbättra dessa.

Aktiviteter:

- Genomföra en klarspråks- och tillgänglighetsgranskning av förvaltningens mest besökta webbsidor
- Översyn av standardtexter/mallar
- Utbildning i klarspråk
- Utbildning i tillgänglighet
- Workshop/dialog om bemötande
- Anpassning till Funkastrukturen på webbplatsen
- Förbättra förvaltningen av befintliga webbsidor

Profilering och kunskapshöjande kommunikation

Vi behöver bli bättre på att kommunicera vad vi gör och varför vårt arbete är viktigt. Detta inkluderar:

- Skapa förståelse för regler och tillsyn.
- Lyfta goda exempel och visa positiva resultat, till exempel NKI-resultat.

Aktiviteter:

- Ta fram pedagogiskt innehåll som förklarar varför vi arbetar på det sätt vi gör med lov, tillstånd och tillsyn.
- Skapa tillfällen där invånare och verksamhetsutövare får möjlighet att träffa företrädare för verksamheten.
- En publiceringsplan (internt/extern) för att fånga upp och publicera exempel på god service och framgångsrika ärenden.
- Skapa en årlig sammanfattning av NKI-siffrorna och visa vad vi gör för att nå det goda resultat som vi gör.

Lyfta blicken – vår del i det övergripande

Vi tar ansvar för vår del i kommunens övergripande kommunikations genom att samarbeta med andra förvaltningar i tvärfunktionella team:

- **Kommunikationsteam Stadsbyggnad:** Samarbetar för att utveckla kommunikationen kring stadsutvecklingsprojekt och tillväxtfrågor.
- **Kommunikationsteam Hållbarhet:** Samarbetar för att utveckla kommunikationen kring kommunens hållbarhetsarbete.

Aktiviteter:

- Delta i arbetet med större övergripande utställningar/kampanjer kopplat till stadsutveckling och tillväxt.
- Delta löpande i kommunikationsarbetet i de stadsutvecklingsprojekt där planläggning pågår.
- Utveckla plattform på intranätet för hållbarhetskommunikation. Plattformen kommer att innehålla tips, verktyg, metoder och material att använda för alla som arbetar med hållbar utveckling i någon form.
- Vidareutveckla och förbättra kommunens webbinnehåll om hållbar utveckling.

Internkommunikation

Den interna kommunikationen är en grundförutsättning för att verksamheten ska fungera effektivt och medarbetare känna stolthet och trivas.

- Grunden för den interna kommunikationen är vår interna kanalkarta och strukturer för informationssäkerhet och dokumenthantering. Vad behöver utvecklas?
- Cheferna har en central roll i den interna kommunikationen. Det är viktigt att de känner till sitt ansvar och vilket stöd som finns att få.
- Den interna kommunikationen kan bidra till inspiration och stolthet över den egna förvaltningens arbete. Profilerande innehåll som publiceras extern ska även publiceras internt.

Aktiviteter:

- Undersöka chefernas behov av kommunikationsstöd
- En publiceringsplan (internt/extern) för att fånga upp och publicera exempel på god service och framgångsrika ärenden.
- Vidareutveckla tillfällen likt förvaltningsträffar och förvaltningsfrukost för att dela goda exempel mellan verksamheterna och bygga stolthet

Uppföljning

Kommunikationsplanens aktiviteter ska följas upp en gång per år tillsammans med ledningsgruppen. Uppföljningen baseras på:

- Dialog med verksamheterna om kommunikationsstödet.
- NKI-mätningar och andra relevanta kundundersökningar.
- Webbstatistik och engagemang i digitala kanaler.

Aktiviteter:

- Skapa en kommunikationsrapport som presenteras för ledningen.
- Anpassa och utveckla kommunikationsplanen årligen utifrån resultat.

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-10-28

Ärendenummer: 2024-5824

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Internkontrollplan 2026

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att fastställa Internkontrollplanen för år 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunens nämnder har internkontrollen till sin hjälp för att med rimlig säkerhet uppnå av kommunfullmäktiges fastställda mål de s.k. verksamhetskraven. Verksamhetskraven innebär att verksamheterna ska:

- hushålla väl med kommunens medel
- bedrivas effektivt
- bedrivas enligt gällande rätt
- redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt

Riskanalysen, det grundläggande momentet i internkontrollen, ska resultera i dokumentation av vilka dessa riskfyllda faktorer är och hur ska åtgärdas och följas upp.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden genomfört en riskanalys som underlag för Internkontrollplan 2026. Riskanalysen är en del av internkontrollplanen.

Internkontrollplan för kommande verksamhetsår ska senast den 30 november överlämnas till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-10-28

Internkontrollplan 2026

Beredningsansvariga

Fredrik Hedlund, Miljö- och hälsoskyddschef

Rune Brandt, Stadsbyggnadsdirektör

Miljö- och hälsoskydd

Postadress: Umeå kommun, 901 84 Umeå

Besöksadress: Skolgatan 31A

www.umea.se

miljoochhalsoskydd@umea.se

090-16 10 00 (växel)

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Fredrik Hedlund

Miljö- och hälsoskyddschef

Miljö- och hälsoskyddsnämnden - Internkontrollplan 2026

Nämnden ska i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för intern styrning och kontroll (KF 2011-05-26) samt i enlighet med kommunstyrelsens handledning (KS 2019-01-15) upprätta riskanalys och plan för intern kontroll för kommande verksamhetsår.

Definition av intern styrning och kontroll

Politiker och anställda har ledningsverktyget *Intern styrning och kontroll* till sin hjälp för att *med rimlig säkerhet* uppnå av kommunfullmäktige fastställda mål samt de så kallade verksamhetskraven. Verksamhetskraven innebär att verksamheterna ska:

- hushålla väl med kommunens medel
- bedrivs effektivt
- bedrivs enligt gällande rätt
- redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt

Intern kontroll ska ses som en del av verksamhets- och ekonomistyrningen och hjälpa till att styra verksamheten genom kontroll över de faktorer som kan hindra verksamheterna från att leva upp till verksamhetskrav och/eller nå sina mål. Riskanalysen ska resultera i dokumentation av vilka dessa risker är och hur de bör åtgärdas och kontrolleras.

Ansvar och organisation

Kommunfullmäktige fastställer riktlinjerna för hur kommunens interna kontroll ska bedrivs samt även nämndernas ansvar och befogenheter i ett nämndsreglemente.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern styrning och kontroll i kommunen. Kommunstyrelsen ska också vid behov föreslå förändringar av riktlinjerna.

Nämnderna har enligt kommunallagen det yttersta ansvaret inom sitt verksamhetsområde att se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att den fungerar på ett betryggande sätt. I riktlinjerna anges vidare bland annat att nämnderna ansvarar inför kommunfullmäktige för att uppnå de mål och åtaganden som fastställts i verksamhetsplan samt ovan nämnda verksamhetskrav. Av detta kommer att nämnden ansvarar för att:

- vara aktiv part i arbetet med intern styrning och kontroll samt löpande hålla sig uppdaterad om arbetet
- ställa tydliga krav på processen samt på underlag och rapporter för att genomföra och bedöma den interna kontrollen
- regler och anvisningar antas och efterlevs
- de anställda är väl förtrogna med syften och mål för verksamheten

Intern styrning och kontroll ska vara en integrerad del i nämndens verksamhetsplanering både vad gäller praktiskt arbete och rapportering.

Nämndens organisation för intern kontroll

Nämndens organisation för den interna kontrollen fördelas till förvaltnings- och avdelningschefer.

Riskinventering och riskanalys

Nämnden genomför årligen en riskinventering och riskanalys. Riskanalysen ska resultera i dokumentation av vilka riskerna är och hur ska åtgärdas och följas upp. Nämnden har genomfört en riskanalys inför 2026 utifrån en kommungemensam metodik. Riskerna får ett riskvärde utifrån sannolikhet och konsekvens enligt nedan.

Sannolikhet	Definition	Värde
Osannolik	Praktisk taget obefintlig risk att fel uppstår	1
Mindre sannolik	Mycket liten risk att fel uppstår	2
Möjlig	Det finns en möjlig risk att fel uppstår	3
Sannolik	Det är mycket troligt att fel uppstår	4

Konsekvens	Definition	Värde
Försumbar	Konsekvensen av ett fel är obetydlig för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	1
Lindrig	Konsekvensen av ett fel är liten för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	2

Kännbar	Konsekvensen av ett fel uppfattas som besvarande för brukare, medborgare, besökare, kommunen och/eller övriga intressenter	3
Allvarlig	konsekvensen av ett fel är så stor att felet inte får uppstå	4

Riskhantering

Utifrån den kommungemensamma modellen ska riskerna hanteras enligt nedan.

Riskvärde	Rekommendation till hur risken ska hanteras	Innebär
12-16	Minimera risk	Direkta och omfattande åtgärder ska finnas med i internkontrollplan
4-11	Reducera risk	Åtgärder för att minska risk ska finnas med i internkontrollplan
1-3	Acceptera risk	Inget agerande krävs – åtgärder tas ej med i internkontrollplan

Internkontrollplan

Risker med riskvärde mellan 4–16 ska finnas med i internkontrollplanen.

Internkontrollplanen för 2026 återfinns på följande sidor.

Umeå 2025-10-30

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Kontrollområde	Identifierad risk	Åtgärd	Ansvarig	Återrapporteras
Kompetensförsörjning				
R1 Riskvärde: 2x3=6	Svårigheter att rekrytera erfaren personal. Byggnadsnämndens sammanfattande slutsatser baserat på analysen är att för perioden 2024–2034 kommer personalförsörjning kunna ske utan några betydande svårigheter.	a. Årlig revidering av kompetensförsörjningsplanen för förvaltningen. b. Tydlig samverkan med Universitetet gällande möjligheten till praktikplatser, examensarbeten, sommaranställningar etc.	HR-chef Avdelningschef	T3 2026
R2 Riskvärde: 3x3=9	Svårigheter att behålla erfaren personal/nyckelkompetens.	a. Arbeta utifrån framtagna OSA-handlingsplaner för att säkerställa en god arbetsmiljö. Kontinuerligt arbete med att förnya/förbättra kontorets fysiska miljö. b. Arbeta fram lönestrategier för avdelningens olika roller, för att möjliggöra attraktiv löneutveckling. c. Vid RUS-samtal säkerställa de personliga utvecklings-planerna för respektive medarbetare.	Avdelningschef	T3 2026

Kontrollområde	Identifierad risk	Åtgärd	Ansvarig	Återrapporteras
Arbetsmiljö				
R3 Riskvärde: 2x4=8	IT-system ligger nere eller är otillgängligt under längre tid.	a. Tydligt beskriva hantering av detta scenario i avdelningens krisledningsplan.	Avdelningschef	T1, T2, T3
R4 Riskvärde: 2x2=4	Risk för försämrade arbetsmiljö vid distansarbete.	a. Arbetsmiljöfrågan kopplat till distansavtal följas upp i samband med RUS-samtal och övriga avstämningssamtal med medarbetarna. b. Arbetsgivaren har i samband med skrivande av avtalet genomfört en riskbedömning, där det säkerställts att medarbetaren har en god arbetsmiljö samt de ergonomiska hjälpmedel som behövs kopplat till den digitala utrustningen	Avdelningschef	T3
R5 Riskvärde: 2x4=8	Risk för otillbörlig påverkan och bristande säkerhet.	a. Följa avdelningens rutin gällande hot och våld samt årligen lyfta denna samt diskutera dess innebörd i samband med enhets- och avdelningsmöten.	Avdelningschef	T3

Kontrollområde	Identifierad risk	Åtgärd	Ansvarig	Återrapporteras
R6 Riskvärde: 2x3=6	Brist på adekvat skyddsutrustning vid utomhusarbete och arbetsplatsbesök	a. Arbetet sker löpande efter fastställda rutiner. b. Riskbedömning per enhet uppdateras och följs upp vid ett antal ggr per år. c. Inköp sker i samband med nyanställningar samt när skyddsutrustning blivit uttjänad.	Avdelningschef	T1, T2, T3
R7 Riskvärde: 3x3=9	Trafiksäkerhet	a. Årlig dialog gällande risker och trafiksäkerhet i samband med enhetsmöten	Avdelningschef	T3
Ekonomi				
R8 Riskvärde: 3x3=9	Avgiftsfinansierad verksamhet är inte självfinansierad.	a. Se över verksamheternas kostnadstäckningsgrad och avgifter. Uppföljning av debiterade timmar per år.	Avdelningschef	T1, T2, T3
R9 Riskvärde: 3x3=9	Budget i obalans.	a. Handlingsplan "Budget i balans"	Förvaltningschef	T1, T2, T3
R10 Riskvärde: 3x3=9	Regler för representation och gåvor följer inte Skatteverkets regler	a. Arbeta utifrån gällande rutiner. Följ upp via internkontroll i ekonomisystemet.	Avdelningschef	T3

Kontrollområde	Identifierad risk	Åtgärd	Ansvarig	Återrapporteras
R11 Riskvärde: 3x3=9	Förtroendeskada - mutor bestickning och jäv samt bisysslor, representation och gåvor	a. Årligen genomgång av förvaltningens rutin gällande mutor, bestickning och jäv	Avdelningschef	T3
Informationssäkerhet				
R12 Riskvärde: 3x3=9	Risk att medarbetare och nämnd ej har tillräcklig kunskap om gällande arbetssätt/lagstiftning.	a. Kontinuerlig översyn av rutiner för informationssäkerhet b. Erbjuder deltagande gällande årlig kommunövergripande utbildningsinsats kopplat till informationssäkerhet.	Avdelningschef	T3
R13 Riskvärde: 3x3=9	Sårbarhet vad gäller diarieföring och arkivering genom att det saknas möjlighet att leverera handlingar digitalt till Stadsarkivet/E-arkiv.	a. Rutiner finns men kontinuerlig översyn av rutiner och prioriteringar förordas.	Förvaltningschef	T1, T2, T3
R14 Riskvärde: 3x3=9	Risk att obehöriga får tillgång till data p.g.a. osäker datalagring av vissa handlingar	Initiera en dialog med leverantören av diariesystemet angående loggning av diarieaktivitet.	Avdelningschef	T3

Tjänsteskrivelse

Datum: 2025-11-03

Ärendenummer: 2025-6163

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reviderad handlingsplan för enskild avloppshantering

Förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att anta den reviderade handlingsplanen för enskild avloppshantering, 2025-11-13. Se bilaga.

Ärendebeskrivning

Miljö- och hälsoskydd har tagit fram ett förslag till en reviderad handlingsplan för enskild avloppshantering. Första handlingsplanen antogs av miljö- och hälsoskyddsnämnden september 2023. Syfte med handlingsplanen är att planera tillsynsarbetet för att alla små avlopp i Umeå kommun ska uppnå miljöbalkens reningskrav. Detta för att minska risken att smittoämnen når närliggande vattenbrunnar och badvikar, samt att minska tillförseln av näringsämnen för att bidra till god status i våra vattenförekomster. I planen presenteras beräknad tidsåtgång, resursbehov och övergripande om hur tillsynsarbetet ska genomföras.

Efter utvärdering under 2025 är slutsatsen att handlingsplanen behöver revideras och tidsplanen förlängas då det blir svårt att komma upp i en sådan arbetstakt att målet för nuvarande handlingsplan nås. Antalet tillgängliga entreprenörer är begränsade och kombinationen av brist på externa och interna resurser motiverar en förlängd tidsplan. En förlängd tidsplan ger även medborgarna en mer rimlig tid att åtgärda avloppsanläggningarna.

De huvudsakliga förändringarna sammanfattas nedan.

Antal avloppsanläggningar

Totala antalet avloppsanläggningar i kommunen har ökats till 8500 i den reviderade handlingsplanen då 1200 fastigheter som idag saknar slamtömning inte togs med i den första handlingsplanen som antogs 2023. Bedömningen är att dessa 1200 fastigheter har någon form av avlopp som kräver tillsyn.

Miljö- och hälsoskydd
Postadress: Umeå kommun, 901 84 Umeå
Besöksadress: Skolgatan 31A

www.umea.se
miljoochhalsoskydd@umea.se
090-16 10 00 (växel)

Definitionen av vilka avloppsanläggningar som undantas tillsyn har ändrats i den reviderade handlingsplanen för att skapa en mer jämlik definition. Den nya definitionen är "avloppsanläggningar som har tillstånd som är nyare än 9 år *vid det uppskattade tillsynstillfället*". Detta medför att undantaget blir detsamma oavsett vilket år tillsynen sker.

Fler avloppsanläggningar, totalt 7900, kommer att få tillsyn i den reviderade handlingsplanen.

Utförandetid

Handlingsplanens utförandetid har förlängts till år 2032. Alla avloppsanläggningar ska klara miljöbalkens reningskrav till 2032. För att anläggningarna ska hinna åtgärdas senast år 2032 behöver tillsynen vara helt klar år 2031.

Resurser

Personalbehovet har minskat i den reviderade handlingsplanen i och med att utförandetiden har förlängts.

Tidsåtgången för administration och kommunikation redovisas i två separata tabeller för att belysa vikten av dessa två moment i det här projektet. Tid för administration och kommunikation har ökats i den reviderade handlingsplanen då det kommer att behöva läggas mycket tid på kommunikation, informationsmöten för verksamhetsutövare och rådgivning.

Kommunikation

Kommunikationsplanen har reviderats i syfte att skapa tydliga mål med kommunikationsinsatserna inom tillsynsprojektet. De första åren med den ökade tillsynstakten har omgärdats av debatt och kritik mot nämndens handlingsplan. Det har också förekommit en del missförstånd och felaktigheter i debatten och rapporteringen. Det är inte ovanligt att en tillsynsmyndighet får kritik för sitt arbete, men debattens omfattning föranleder till en översyn av hur kommunikationen kring tillsynen kan förbättras.

Syftet med kommunikationen är att göra verksamhetsutövarna trygga genom hela tillsynsprocessen genom att tillhandahålla information som förenklar för verksamhetsutövaren i samband med tillsyn, anmälan och ansökan. Målet är att höja kunskapsnivån om skötsel och kontroll av små avloppsanläggningar och vad det innebär att ansvara för en miljöfarlig verksamhet. Kommunikationsinsatserna ska bidra till att skapa förståelse för betydelsen av ett fungerande avlopp för den egna närmiljön och vilka positiva effekter det kan ha på vatten i närområdet.

Detta kommer att uppnås genom att exempelvis lägga stort fokus på rådgivning, utveckla informationsmaterial och webbsidor, tillgängliggöra information om ekologisk status på sjöar, vikar och vattendrag, utveckla rutiner och arbetssätt, främja delaktighet hos målgrupperna vid utformning av informationsmaterial och ha ett helhetsgrepp om verksamhetsutövarens resa genom tillsyns- och ansökningsprocessen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2025-11-03

Reviderad handlingsplan för enskild avloppshantering, 2025-11-13

Kommunikationsplan, 2025-11-13

Beredningsansvarig

Angelica Frykholm, enhetschef Små avlopp

Bilagor

Reviderad handlingsplan för enskild avloppshantering, 2025-11-13

Kommunikationsplan, 2025-11-13

Angelica Frykholm

Enhetschef Små avlopp

Plan för enskild avloppshantering

Miljö- och hälsoskydd, reviderad Plan för enskild avloppshantering, 2025-11-13

Sammanfattning

I Umeå kommuns utvecklingsstrategi för vatten och avlopp framgår det att alla små avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav år 2027. En handlingsplan för enskild avloppshantering antogs av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023. Handlingsplanen behöver revideras och tidsplanen förlängas. Det blir svårt att komma upp i en sådan arbetstakt att målet för nuvarande handlingsplan nås. Detta på grund av en brist av interna och externa resurser, till exempel miljöinspektörer och anläggningsentreprenörer. Handlingsplanens syfte är att planera tillsynsarbetet för att små avlopp ska uppfylla miljöbalkens krav på rening och i de fall de inte gör det ställa krav på åtgärder. I Umeå kommun finns det ungefär 8500 avloppsanläggningar, varav 7600 ska få tillsyn. Att utföra tillsyn av dessa och hantera ansökningsärenden till följd av tillsynen kommer generera ett stort personalbehov. Genom att förlänga tidsplanen för genomförandet blir den bättre anpassad efter både interna och externa resurser. En reviderad handlingsplan ger också större utrymme för insatser som inte debiteras verksamhetsutövaren, till exempel rådgivning och registervård. Tillsynen på små avlopp kommer ske områdesvis och områden prioriteras utifrån en riskbedömning där hänsyn tas till ekologisk status, total belastning och hälsoskyddsaspekter. Det kommer skapas en prioriteringsordning för i vilken ordning områden ska prioriteras. Tillsyn av små avlopp med utsläpp av WC-vatten kommer utföras före anläggningar där det inte finns WC-utsläpp. Det är viktigt att kommunikationen kring projektet är öppen och tydlig, vilket innebär att det kommer tas fram en kommunikationsplan för hur projektet ska kommuniceras till berörda.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Innehållsförteckning.....	3
Inledning.....	4
Bakgrund	4
Krav små avlopp	5
Syfte.....	6
Planens övergripande mål:.....	6
Tillsynsmetodik.....	7
Resurser	8
Uppskattad tid.....	8
Personalbehov.....	9
Projektorganisation	11
Debitering.....	12
Riskbedömning.....	12
Typ av avloppsanläggning	12
Områden.....	13
Kriterier för att göra områdesprioriteringar	14
Miljöövervakning.....	14
Kommunikation	14
Egenkontroll och fortsatt tillsyn på små avlopp.....	16
Bilagor.....	16

Inledning

Umeå kommun antog den 19:e december 2022 en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp. Syftet med strategin är bland annat att uppnå ”god status” för vattenförekomster, säkra vattenkvalitén vid badplatser, trygga dricksvattenförsörjningen, samt främja kostnadseffektiva och hållbara avloppslösningar.

Bakgrund

EU:s ramdirektiv för vatten är bindande för medlemsstaterna. I vattendirektivet framgår att statusen i vattendrag behöver förbättras och nå god status. Arbetet med vattendirektivet och vattenförvaltningen drivs i förvaltningscykler om sex år, där varje cykel inleds med kartläggning av befintligt underlag. Utifrån detta klassificeras sedan vattnen för att bestämma miljö kvalitetsnormer. Nuvarande cykel startade 2021 och sträcker sig till och med 2027.

Enligt kommunens utvecklingsstrategi för vatten och avlopp är den principiella inriktningen att ingen storskalig utbyggnad ska ske av de allmänna anläggningarna utanför befintliga verksamhetsområden för kommunalt vatten och avlopp. Det innebär att stort fokus kommer vara på små avlopp. Det framgår i strategin att samtliga små avlopp i kommunen ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027 som en del av att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

En handlingsplan för enskild avloppshantering antogs av miljö- och hälsoskyddsnämnden 2023. Efter utvärdering under 2025 är slutsatsen att handlingsplanen behöver revideras och tidsplanen förlängas då det blir svårt att komma upp i en sådan arbetstakt att målet för nuvarande handlingsplan nås. Antalet tillgängliga entreprenörer är begränsade och kombinationen av brist på externa och interna resurser motiverar en förlängd tidsplan. En förlängd tidsplan ger även medborgarna en mer rimlig tid att åtgärda avloppsanläggningarna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har mottagit en remiss inför antagandet av ny förvaltningscykel för 2027-2033. Målsättningen med den reviderade handlingsplanen är att tillsynen ska vara utförd inom nästa förvaltningscykel.

I Umeå kommun finns det ungefär 8500 små avlopp. Bristfälliga avloppsanläggningar är en källa till spridning av bakterier, näringsämnen och kemikalier. Dessa bidrar till övergödning av våra sjöar, vattendrag och kustvatten, samt riskerar att förorena dricksvatten. Det är därför viktigt att bristfälliga avloppsanläggningar åtgärdas. I Umeå kommun uppskattas det finnas

ungefär 5700 avloppsanläggningar som inte klarar dagens krav på rening och som därmed riskerar att orsaka olägenheter för människors hälsa och miljö.

Krav små avlopp

Det finns en särskild hänsynsregel i 9 kap. 7 § 1 stycket i miljöbalken som säger "att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att inte olägenhet för människors hälsa eller miljö uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras." Enligt gällande lagstiftning kan avloppsanordningen förväntas uppnå minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som biokemisk syreförbrukning, BOD7 eller BOD5) och minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P). (HVMFS 2016:17, till 2 kap. 3 § MB)

Enligt miljöbalken är en enskild avloppsanläggning att betrakta som en miljöfarlig verksamhet. Verksamhetsutövare, fastighetsägare eller annan person med rådighet över anläggningen som exempelvis arrendator, omfattas därmed av krav på egenkontroll enligt miljöbalken (26 kap 19 § miljöbalken). Där står det att "den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön ska fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön."

Små avloppsanläggningar behöver skötas om och ses över för att fungera. Som verksamhetsutövare har du ansvar för att ditt avlopp fungerar som det ska och att du följer villkoren i avloppsanläggningens tillstånd. Den som inrättat eller driver en avloppsanläggning bör därför genom att ta del av tillverkarens instruktioner, anlita av sakkunnig eller på annat sätt skaffa sig tillgång till sådan kunskap, så att anläggningen underhålls på ett sätt så att dess funktion säkerställs.

Skötseln och egenkontrollen består normalt sett av att verksamhetsutövaren följer tillverkarens drift- och skötselinstruktioner samt genom egen okulär kontroll försäkras sig om att anläggningen fungerar som den ska. För tekniskt okomplicerade anläggningar bör detta räcka.

Egenkontrollen bör innehålla lätt kontrollerbara driftsparametrar som bevakas frekvent och löpande av verksamhetsutövare.

Miljö-och hälsoskydd

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 904 81 Umeå

umea.kommun@umea.se

www.umea.se/kommun

För en markbaserad anläggning kan rimliga kontrollpunkter bland annat vara att:

- slamavskiljningen fungerar som avsett. Intakt T-rör finns. Synliga partiklar går inte vidare från slamavskiljaren
- fördelningen mellan spridningsledningarna är jämn
- vattennivån i slamavskiljaren är normal
- utgående vatten är inte grumligt och utan tydlig lukt - om utlopp finns
- avstånd mellan infiltrationsnivå och högsta grundvattenyta följer lagstiftningen
- det inte förekommer avvikande lukt kring anläggningen som sådan
- ut läckage av avloppsvatten inte sker från anläggningen
- slamtömning sker med föreskrivet intervall

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att planera tillsynsarbetet för att bedöma om små avlopp uppfyller miljöbalkens krav på rening och i de fall de inte gör det ställa krav på åtgärder. Målet är att minimera risken att smittämnen når närliggande vattenbrunnar, badvikar samt att minska tillförseln av näringsämnen för att bidra till god status i våra vattenförekomster (sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten).

Planens övergripande mål:

1. Alla avloppsanläggningar i Umeå kommun ska uppfylla miljöbalkens reningskrav år 2032
2. Tillsyn ska bedrivas för att bidra till "god status" i våra vattendrag, sjöar och kustvatten
3. Trygga god dricksvattenförsörjning genom minskad smittspridning från enskilda avlopp
4. Säkra vattenkvaliteten vid badplatser

Tillsynsmetodik

Tillsyn på små avlopp kan medföra en stor påverkan för den enskilde verksamhetsutövaren, vilket innebär att handläggningen behöver ske effektivt, rättssäkert, där tydlig och öppen kommunikation är viktig. Verksamhetsutövare kommer få information om tillsynen, vilka krav som ställs på anläggningen och hur de själva kan bedöma sitt avlopp. Målsättningen med informationen är att de själva ska kunna ta ställning till om deras avlopp behöver förbättras och därmed vidta de åtgärder som krävs. Det är därför viktigt att information och beslutsunderlag är tydlig för den enskilde verksamhetsutövaren.

Havs-och vattenmyndigheten är tydliga i sin vägledning att miljö-och hälsoskyddsnämnden, som tillsynsmyndighet, behöver göra väl motiverade bedömningar när beslut om åtgärder fattas angående små avlopp. I praxis har det visat att beslut behöver vara väl underbyggda och ärenden tillräckligt utredda (MÖD M 4447-20). Det är viktigt att ha en dialog med den enskilde verksamhetsutövaren. Uppgifterna som verksamhetsutövaren kan inkomma med kan underlätta tillsynsarbetet med information om till exempel ändringar har gjorts, avloppsanordningens funktion, placering och den egna kunskapen om anordningen.

Handläggarrutiner kommer att upprättas som mer detaljerat beskriver hur arbetet med tillsynen kommer att utföras. Under handlingsplanens giltighetstid kommer tillsynsmetodiken kontinuerligt att ses över och uppdateras, dels för att anpassas till eventuell ny rättspraxis inom området, dels för att ta vara på den erfarenhet som uppkommer från utförd tillsyn. Denna återkommande översyn kommer att effektivisera arbetet och därigenom öka åtgärdstakten. Effektiviseringar genom digitalisering kommer att vara förstahandsalternativ.

Det kommer tas fram nyckeltal som kan följas upp under tid, till exempel tillsynstakt, debiteringsgrad och antal små avlopp som inte uppfyller gällande reningskrav. Resultaten av de första årens tillsyn kan komma att påverka arbetssättet för efterföljande år, vilket gör det viktigt med noggrann uppföljning och utvärdering.

För flera verksamhetsutövare kommer tillsynen generera i att ett nytt avlopp behöver anläggas för att reningskraven ska uppnås. Ur hälso- och miljösynpunkt finns ofta fördelar med att gå ihop och anlägga ett gemensamt avlopp tillsammans med närboende i området. Fördelen med gemensamhetsanläggningar är också att anläggningskostnaden, samt driftkostnaden blir lägre. När ett gemensamt avlopp ska anläggas för flera fastigheter kan en gemensamhetsanläggning skapas via Lantmäteriet. Att anlägga ett avlopp kräver alltid tillstånd från miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Miljö-och hälsoskydd

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 904 81 Umeå

umea.kommun@umea.se

www.umea.se/kommun

Resurser

Alla avloppsanläggningar ska klara miljöbalkens reningskrav till 2032. För att beräkna vilket personalbehov målet kommer generera har en översyn gjorts på alla små avlopp i kommunen, vilka som tidigare fått tillsyn och de som inte fått tillsyn.

För att räkna ut hur lång tid tillsynen och arbetet till följd av tillsynen kommer att ta har vissa antaganden gjorts. Antaganden berör både utfallen på tillsynen och hur lång tid olika ärenden kommer ta. Antaganden är uppskattade efter de senaste årens tillsyn.

Ungefär 200 stycken små avlopp av de 8500 avloppen i kommunen har fått tillsyn de senaste 6 åren. I dagsläget är det 700 avloppsanläggningar som har tillstånd som är nyare än 9 år vid det uppskattade tillsynstillfället, vilka inte kommer vara prioriterade för tillsyn i första skedet. Det innebär att det återstår ungefär **7600 stycken** avloppsanläggningar som ska få tillsyn. För att anläggningarna ska hinna åtgärdas senast år 2032 behöver tillsynen vara helt klar år 2031.

Uppskattad omfattning

I samband med att tillsynen påbörjas kommer verksamhetsutövare få information om vilka krav som ställs på deras avlopp och möjlighet att bedöma sin avloppsanläggning.

En uppskattning har gjorts att ungefär 20 % av verksamhetsutövarna kommer bedöma deras avloppsanläggning som bristfällig och ansöka om tillstånd för en ny avloppsanläggning i samband med information om tillsynen (se tabell 1). Antalet verksamhetsutövare som själva kan göra bedömningen att deras anläggning inte uppnår dagens krav kan öka med hjälp av bra information från Miljö- och hälsoskydd.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer fortsatt bedriva tillsyn på resterande avlopp utifrån resultatet av enkätutskicket till verksamhetsutövaren. Tillsynen kan innebära både tillsyn på plats på fastigheten och tillsyn utan platsbesök. Bedömningen har gjorts att 30 % uppfyller dagens krav. Övriga 70 % uppskattas få förbud eller föreläggande om åtgärd. Förbuden och åtgärdskraven träder i kraft efter ungefär 2 till 2,5 år efter att beslut fattats.

I samband med tillsynen förväntas cirka 4700 avloppsansökningar inkomma. Tiden för att handlägga en avloppsansökan är i dagsläget 9 timmar.

Typ av handläggning	Antal anläggningar
Tillsyn till och med år 2031	7600
Fortsatt tillsyn efter enkätutskick	6300
Små avlopp där krav inte kommer ställas	1900
Förbud/föreläggande	4400
Inkomna avloppsansökningar	4700

Tabell 1. Uppskattat antal små avloppsanläggningar som omfattas av tillsyn till och med år 2031, samt där inga krav på åtgärder kommer att ställas, kommer få förbud/föreläggande och hur många avloppsansökningar tillsynen kommer generera.

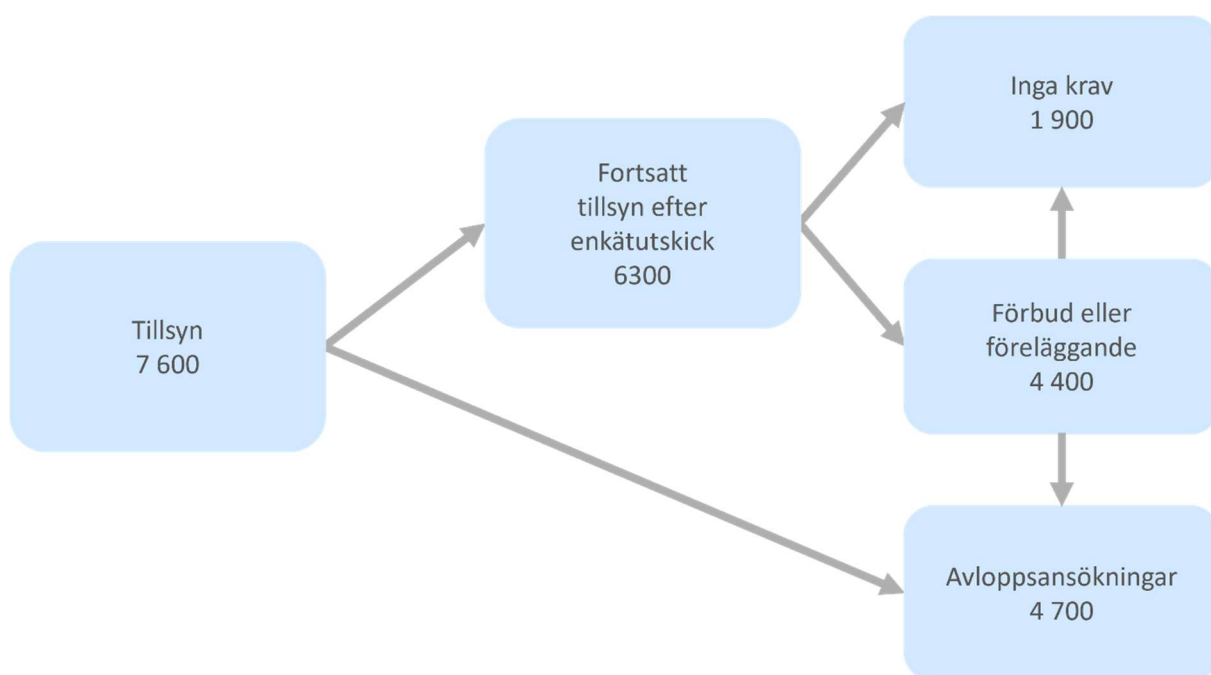

Bild 1 Ärendeflöde i tillsynsprocessen. Ett utskick leder till en tillsyn eller att verksamhetsutövaren direkt skickar in en avloppsansökan. Tillsynen innebär att inga krav ställs eller ett förbud/föreläggande. Ett föreläggande leder till en åtgärd av befintlig avloppsanläggning och efter godkänd åtgärd bedöms anläggningen uppfylla miljöbalkens krav.

Personalbehov

Tillsynen av små avlopp kommer innebära ett utökad personalbehov (se tabell 2). Tid kommer att behöva läggas på registervård, information och rådgivning, tillsyn, uppföljning och handläggning av nya ansökningsärenden.

Utifrån uppgifter i tabell 1 har en beräkning av förväntat behov av personalresurser tagits fram. (se tabell 2) Personalbehovet kommer fortsatt vara stort efter 2032. Det kommer behöva ske uppföljande tillsyn på flera anläggningar, många ansökningar kommer troligtvis fortsätta att inkomma och en riskbaserad tillsyn på små avlopp ska ske i enlighet med nationell tillsynsstrategi.

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Utskick inför tillsyn (antal)	1185	1185	1185	1185	720	0	0
Tillsyn efter enkätutskick (antal)	688	948	948	948	948	720	0
Förbud/föreläggande (antal)	613	720	720	720	720	288	0
Ansökningsärenden (antal)	420	447	630	798	727	604	550
Uppföljning av beslut, timmar	218	166	337	751	751	751	865
Totalt antal timmar (avgiftsfinansierat)	7725	9090	10 908	12 834	12 124	7915	5815
Årsarbetskraft	7,0	8,3	9,9	11,7	11,0	7,2	5,4

Tabell 2. Uträkning av årsarbetskraft för tillsyn, uppföljning och hantera inkommande ansökningsärenden till följd av tillsynen. Totalt antal timmar är uppskattat utifrån antaganden.

Det kommer att behöva läggas mycket tid på kommunikation, informationsmöten för verksamhetsutövare och rådgivning. Tid för rådgivning och service har ökat i den reviderade handlingsplanen. Det är rimligt att räkna med att många frågor kommer inkomma till berörda miljöinspektörer via telefon och mejl. Tid för kommunikation och rådgivning bedöms minska i slutet av projektets utförandetid då material har tagits fram i början av projektet och mindre tillsyn kommer att ske.

I tabell 3 redovisas uppskattad tid för kommunikation, service och rådgivning.

Uppskattad tid kommunikation (skattefinansierat)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Service och rådgivning (timmar)	2146	1184	1184	1184	952	720	360
Kommunikations- insatser (timmar)	920	778	650	650	300	60	100
Totalt antal timmar	3066	1962	1834	1834	1252	780	460
Årsarbetskrafter	2,8	1,8	1,7	1,7	1,1	0,7	0,4

Tabell 3. Uträkning av årsarbetskrafter för kommunikation, service och rådgivning (skattefinansierat).

Det är viktigt att ta hänsyn till att tidsåtgången för administration kommer att öka under den här tidsperioden. Mycket tid kommer att läggas på förberedelser och registervård.

I tabell 4 redovisas uppskattad tid för administration.

Uppskattad tid administration (skattefinansierat)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Registrering och registervård	668	677	755	825	602	252	229
Årsarbetskrafter	0,6	0,6	0,7	0,8	0,5	0,2	0,2

Tabell 3. Uträkning av årsarbetskrafter för administration (skattefinansierat).

Tid för registrering, registervård och rådgivning bedöms inte vara debiterbart och är inte heller med i angiven uträkning för årsarbetskraft för tillsyn.

För att kunna driva detta projekt på ett effektivt och ändamålsenligt sätt kommer en projektorganisation att tillsättas.

Projektorganisation

Projektorganisationen kommer bestå av enhetschef, administration, miljöinspektörer och

kommunikatör. Projektgruppen kommer ligga under enheten Små avlopp på Miljö-och hälsoskydd.

Debitering

Tid för tillsyn debiteras enligt gällande taxa. I den debiterbara tiden ingår all nedlagd tillsynstid exempelvis förberedelse, inspektion och resa, bedömning och författande av skrivelser, kompletteringar, beslut och uppföljning. Delar av arbetet med tillsynen kommer inte att debiteras verksamhetsutövaren, till exempel tid för rådgivning, registrering och registervård och kommer därför att finansieras med skattemedel.

Riskbedömning

För att prioritera olika typer av avloppsanläggningar har en riskbedömning gjorts där de avloppsanläggningar som har störst risk för negativ påverkan för människors hälsa och miljö prioriteras i första skedet.

Alla små avlopp i kommunen ska vara godkända 2032, vilket innebär att alla små avlopp i kommunen med tillstånd äldre än 9 år vid tillsynstillfället kommer få tillsyn. Det kommer ske en prioriteringsordning baserad på typ av avloppsanläggning/inkommande avloppsvatten och område.

Typ av avloppsanläggning

Avloppsanläggningar dit en WC är ansluten och har utsläpp i mark/vatten kommer vara högst prioriterade, då risken är störst för negativ påverkan för människors hälsa och miljö. Därför kommer anläggningar som saknar tillstånd eller har äldre tillstånd än 9 år bli prioriterade i ett första skede.

Slutna tankar riskerar att utgöra stor risk för hälsa och miljö om de inte är täta, därför behöver även dessa anläggningar få tillsyn. Tillsyn på slutna tankar kommer till stor del ske genom tillsyn utan platsbesök.

BDT-anläggningar har inte lika stor påverkan på hälsa och miljö i jämförelse mot ett avlopp dit WC-vatten leds. Därför kommer tillsyn av dessa anläggningar ske efter tillsynen på avloppsanläggningar dit WC är påkopplat har genomförts.

Avloppsanläggningar som har tillstånd som är nyare än 9 år kommer inte prioriteras i avloppstillsynen, då de inte riskerar att utgöra en risk för hälsa och miljö i samma utsträckning som äldre anläggningar gör. Efter 2032 kan en riskbaserad tillsyn på små avloppsanläggningar påbörjas i enlighet med de nationella riktlinjerna.

Prioriteringsordning för olika typer av avloppsanläggningar

1. Avloppsanläggningar med utsläpp av WC-vatten som saknar tillstånd eller har tillstånd som är äldre än 9 år
2. Avloppsanläggningar bestående av slutna tankar
3. BDT-anläggningar

Områden

Tillsynen kommer ske områdesvis och en prioriteringsordning för områden kommer tas fram. För att göra prioriteringsordningen kommer recipientens ekologiska status, total belastning av fosfor på recipienten och hälsoskyddsaspekter tas i beaktning. I första hand ska tillsyn av små avlopp ske inom avrinningsområden där det bedöms vara pågående problem med övergödning som till viss del kan härledas till bristfälliga små avlopp.

För att göra urval enligt dessa prioriteringsgrunder kan VISS (VattenInformationsSystem Sverige, <https://viss.lansstyrelsen.se/about.aspx>) vara ett verktyg för att välja ut avrinningsområden där det finns påverkanskällor som bedöms innebära en risk för övergödningssproblem. Informationen i VISS baseras till stor del på interpoleringar och skrivbordsbedömningar som inte grundas på analyser av vattnet. För vissa vattenförekomster finns det tillgängliga data från kommunen eller andra institutioner över provtagningar och analyser som kan användas för att höja kvaliteten på bedömningen. Även Länsstyrelsernas GIS-stöd för planering och tillsyn av små avlopp kan komma att användas vid planering och prioritering för områdena.

Kriterier för att göra områdesprioriteringar

- Ekologisk status i recipienter
- Total belastning av fosfor
- Närhet till vattentäkter
- Närhet till badplatser

Miljöövervakning

Miljö- och hälsoskydd bedriver miljöövervakning sedan 1980 i 19 utvalda sjöar och 23 punkter i havsvikar i kommunen. Miljöövervakningen omfattar analys och provtagning av vattenkemiska parametrar samt växtplankton. Miljöövervakningen syftar till att övervaka den ekologiska statusen för sjöarna som omfattas av Umeå kommuns övervakningsprogram. Tillståndet idag för de flesta sjöar är måttlig status men det finns även sjöar med god och hög status.

2023 antog Miljö- och hälsoskyddsnämnden en reviderad plan för miljöövervakning av vatten. Planen innebär en utökad provtagning av vattenkemiska parametrar. Planens syfte är att kommunens yt-, kust-, havs- och grundvatten ska ha en ändamålsenlig miljöövervakning. Övervakningen utgår från var människan påverkar eller kommer att påverka värden inom avrinningsområdena och även som uppföljning visa om åtgärder ger effekt.

Denna plan beskriver övervakningen av vatten. Planen bortser från kommungränserna och ser till hela vattenförekomsternas utbredning. I dagsläget sker provtagning av vattenförekomster på flera platser i kommunen som delvis kommer ligga till grund för områdesprioriteringarna.

Kommunikation

Planen för enskild avloppsförsörjning kan ha stor påverkan för den enskilde verksamhetsutövaren då krav som kan komma att ställas kommer att generera stora kostnader. För att planen och tillsynen ska tas emot med förståelse är det viktigt att Miljö- och hälsoskydd har en god dialog med verksamhetsutövare och att kommunikationen sker öppet och tydligt.

Miljö- och hälsoskydd

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 904 81 Umeå

umea.kommun@umea.se

www.umea.se/kommun

God information och tydliga motiv för tillsynen kan öka verksamhetsutövares egen vilja att förbättra sin avloppsanläggning. Det innebär att miljö- och hälsoskyddsnämnden som tillsynsmyndighet behöver ha en strategi för att tillsynen, förutom att vara rättssäker och effektiv, också ska vara informativ och stöttande. Därför har en detaljerad kommunikationsplan tagits fram, se bilaga 1.

Syftet med kommunikationen är att göra verksamhetsutövarna trygga genom hela tillsynsprocessen genom att tillhandahålla information som förenklar för verksamhetsutövaren i samband med tillsyn, anmälan och ansökan. Målet är att höja kunskapsnivån om skötsel och kontroll av små avloppsanläggningar och vad det innebär att ansvara för en miljöfarlig verksamhet. Kommunikationsinsatserna ska bidra till att skapa förståelse för betydelsen av ett fungerande avlopp för den egna närmiljön och vilka positiva effekter det kan ha på vatten i närområdet.

Detta kommer att uppnås genom att exempelvis lägga stort fokus på rådgivning, utveckla informationsmaterial och webbsidor, tillgängliggöra information om ekologisk status på sjöar, vikar och vattendrag, utveckla rutiner och arbetssätt, främja delaktighet hos målgrupperna vid utformning av informationsmaterial och ha ett helhetsgrepp om verksamhetsutövarens resa genom tillsyns- och ansökningsprocessen.

Berörda verksamhetsutövare kommer så tidigt som möjligt få information om att tillsynen ska ske i deras område. Skrivelsen ska innehålla information om varför tillsynen görs och hur de själva kan bedöma sitt avlopp. Målsättningen är att många själva ska kunna göra bedömningen att deras avlopp är bristfälligt och vidta åtgärder innan tillsynen påbörjas.

Efter att verksamhetsutövare fått information om att tillsyn kommer bedrivas i området får de själva möjligheten att inkomma med information till oss om sin anläggning. Detta är en viktig del i arbetet för att tillsynen ska kunna ske på rättssäkert sätt. De får möjlighet att lämna in uppgifter via våra e-tjänster eller via pappersenkäter.

Informationsmöten med verksamhetsutövare kommer att hållas där målsättningen är att skapa förståelse för tillsynen och kunna svara på frågor om tillsynen.

Efter tillsyn med inspektion kommer verksamhetsutövaren få en tillsynsrapport med en kommunikering om vad som framkommit vid inspektionen. Information som senare kan ligga grund för beslut kommer finnas med i den rapporten. Efter kommunikeringen får verksamhetsutövare möjlighet att ta ställning till vad som noterades vid tillsynen. De har

möjlighet att inkomma med kompletterande uppgifter, men också själva välja att vidta åtgärder direkt.

Egenkontroll och fortsatt tillsyn på små avlopp

Det huvudsakliga ansvaret för att kontrollera att sitt avlopp fungerar som det ska och uppfyller miljökraven som finns ligger hos verksamhetsutövaren. Verksamhetsutövaren ska genomföra egenkontroll på sitt avlopp regelbundet och sköta avloppet så att olägenheter för människors hälsa och miljö inte uppkommer.

För att fortsatt minimera risken att smittämnen når närliggande vattenbrunnar, badvikar samt att minska tillförseln av näringsämnen för att bidra till god status i våra vattenförekomster kommer Miljö- och hälsoskydd fortsätta bedriva tillsyn på små avlopp enligt nationell tillsynsstrategi efter projektets slut.

Bilagor

Bilaga 1: Kommunikationsplan

Plan för enskild avloppshantering

2025-11-13

Kontaktuppgifter:

Angelica Frykholm, enhetschef Små avlopp

090-16 16 19, angelica.frykholm@umea.se

Miljö- och hälsoskydd

Besöksadress: Skolgatan 31A

Postadress: 904 81 Umeå

umea.kommun@umea.se

www.umea.se/kommun

Kommunikation i plan för enskild avloppshantering

Det här är en reviderad version av en kommunikationsplan till stöd för genomförandet av plan för enskild avloppshantering.

Målet i Umeå kommuns utvecklingsstrategi för vatten och avlopp är att alla små avlopp i kommunen ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027.

För att alla avloppsanläggningar ska uppfylla reningskraven krävs tillsyn på cirka 7 600 anläggningar. En första plan för genomförandet beslutades 21 september 2023 §93. Arbetet har utvärderats under 2025 och slutsatsen är att det blir svårt att komma upp i en sådan takt att målet för 2027 nås. Därför har miljö- och hälsoskyddsnämndens handlingsplan för arbetet med små avlopp reviderats. En reviderad plan är beslutad av miljö- och hälsoskyddsnämnden 13 november 2025. I samband med detta beslutade nämnden också om en ny kommunikationsplan.

Kommunikationens syfte

Kommunikationsinsatserna ska bidra till genomförandet av handlingsplanen för enskild avloppshantering. För att uppnå det ska kommunikationen syfta till att

- göra verksamhetsutövarna (fastighetsägare med flera) trygga genom hela tillsynsprocessen.
- tillhandahålla information som förenklar för verksamhetsutövaren i samband med tillsyn, anmälan och ansökan.
- höja kunskapsnivån om skötsel och kontroll av små avloppsanläggningar och vad det innebär att ansvara för en miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken.
- skapa förståelse för betydelsen av ett fungerande avlopp för den egna närmiljön och vilka positiva effekter det kan ha på vatten i närområdet.

Kommunikationsmål

Målen ger vägledning i hur kommunikationssinsatserna ska planeras och prioriteras.

De övergripande målen med kommunikationen är att:

1. Verksamhetsutövare och entreprenörer tycker att information från nämnden är enkel att förstå.
2. Det är tydligt för verksamhetsutövare vilka uppgifter de ska lämna till nämnden, vad de förväntas göra med sin anläggning och när.
3. Kunskapen om vad det innebär att ansvara för en avloppsanläggning har ökat bland verksamhetsutövare.

Mätbara kommunikationsmål används för att följa upp effekterna av kommunikationsinsatserna. Uppföljningen sker exempelvis genom utvärderingsenkäter och intervjuer. Några indikatorer som kommer att mätas är:

- Andelen verksamhetsutövare som gör en egen bedömning av sitt avlopp och lämnar de uppgifter som nämnden efterfrågar inför tillsyn.
- Andelen inkomna ansökningar som är kompletta vid mottagandet.

Ytterligare indikatorer och metoder för uppföljning kommer att utvecklas för att möjliggöra en mer heltäckande utvärdering av kommunikationen.

Kommunikationsstrategi

Strategier för att uppfylla kommunikationsmålen är:

- **Större fokus på rådgivning.** Utökad rådgivning kan göra verksamhetsutövaren trygg genom processen. Detta kan ske till exempel genom utökade och vidareutvecklade informationsträffar, ökad tillgänglighet för individuella träffar eller utveckling av en särskild rådgivningsfunktion. Rådgivande informationsmaterial ska också ses över och utvecklas.
- **Utveckla informationsmaterial och webbsidor** för att hjälpa verksamhetsutövaren förstå vad som förväntas av den i olika skeden och vad som händer steg för steg. Det kan handla om att dela upp informationen på fler tillfällen, istället för att informera om hela processen vid ett enda tillfälle. Det handlar också om att göra informationstexter mer begripliga och enkla att ta till sig.
- **Tillgängliggöra information om ekologisk status** på sjöar, vikar och vattendrag. Där det är möjligt ska informationen ha en tydlig koppling till området där tillsyn pågår. Informationen ska bygga på uppgifter från miljöövervakning och oberoende experter.

Det är också viktigt att synliggöra konkreta problem som kan uppstå i närområdet på grund av otillräckligt renat avloppsvatten, till exempel igenvuxna vikar, otjänligt badvatten och hälsorisker för husdjur, för att nämna några. Även positiva konkreta effekter i redan åtgärdade områden ska belysas.

- **Främja delaktighet hos målgrupperna** vid framtagande och revidering av informationsmaterial. Det hjälper nämnden att anpassa materialet till målgruppens behov och förkunskaper. Det kan till exempel handla om att ta in synpunkter från en fokusgrupp när nämnden omarbetar webbsidor eller tar fram informationsblad.
- **Snabb hantering när felaktig information cirkulerar.** När missförstånd och felaktiga uppgifter börjar cirkulera är det viktigt att snabbt klargöra vad som egentligen gäller. Det kan ske i flera olika forum, både pressmeddelande, debattartikel och i kommunens egna kanaler.
- **Helhetsgrepp om verksamhetsutövarens resa** genom tillsyns- och ansökningsprocessen. Med en helhetssyn är det lättare identifiera brister i delar av processen som påverkar verksamhetsutövarens helhetsupplevelse och förtroende för nämnden.
- **Utveckla rutiner och arbetssätt** för genomförande och uppföljning av kommunikationsinsatserna. Genom att avsätta tid och resurser för kommunikationsaktiviteter och kvalitetsarbete ökar förutsättningarna för att nå kommunikationsmålen.

Målgrupper

Primära

- Verksamhetsutövare (tex fastighetsägare och arrendatorer) med enskilda avlopp
- Avloppsentreprenörer

Sekundära

- Mäklare
- Besiktningsmän
- Byggaktörer
- Allmänheten

Budskap

Budskapen utformas och utvecklas under arbetets gång, ibland i samråd med representanter för målgruppen. Vi strävar efter att språket ska vara vårdat, enkelt och begripligt. Det gäller oavsett om det är ett myndighetsbeslut eller en webbsida.

Medieplanering

Medieintresset för nämndens tillsyn på små avlopp är stort. Det är viktigt att detta intresse tas tillvara och att nämnden kan tillhandahålla siffror och fakta vid behov. Det kan till exempel vara uppgifter om hur tillsynsprojektet fortskrider; hur många som har fått tillsyn, hur stor andel som har fått åtgärdskrav, vilka åtgärdskrav som är vanligast och så vidare. Det här är viktigt för att ge allmänheten god insyn och möjlighet till ansvarsutkrävande.

Det är också viktigt att talespersoner är tillgängliga för att svara på frågor och att miljöinspektörer har möjlighet att avsätta tid för att förse talespersoner med faktaunderlag.

Kommunikationsaktiviteter

En detaljerad plan för kommunikationsaktiviteterna tas fram baserat på beslutade syften, mål och strategier i kommunikationsplanen och med utgångspunkt från planeringen av projektet i sin helhet. Den detaljerade planen anpassas och justeras löpande utifrån utvärdering av resultat och tillgängliga resurser.

Aktiviteterna kan delas upp i fyra kategorier:

- **Rätt information i rätt tid.** Fler aktiviteter planeras för att kunna ge rätt typ av information vid rätt tillfälle i olika skeden av tillsyns- och ansökningsprocessen. Det kan handla om att ta fram material att lämna i samband med tillsynsbesöket eller sträva efter att det är enkelt att använda e-tjänsterna.
- **Rådgivning.** Flera olika insatser planeras för att förbättra och utöka tillgången till rådgivning. Det kan handla om att testa andra format för informationsträffar, förbättra rådgivande informationsmaterial eller utöka möjligheten att träffa en miljöinspektör för personlig rådgivning. Här ingår också att undersöka förutsättningarna för att inrätta en VA-rådgivning.
- **Kunskapshöjande.** En del av insatserna är också inriktade på att höja den allmänna kunskapen om ansvar för skötsel och egenkontroll hos verksamhetsutövare och andra målgrupper. Det kan handla om att ta fram och skicka ut informationsmaterial med råd om skötsel och egenkontroll, helt utan koppling till tillsynsprocessen. Det

kan också handla om information som går till entreprenörer och förbättringar av information på webben.

- **Kvalitetshöjande.** Flera aktiviteter handlar om att förbättra den information som redan finns framtagen. Den upplevs som onödigt byråkratisk och svår att förstå. Exempel på insatser kan vara att utbilda miljöinspektörer i klarspråksskrivande, att omarbete information på webben och förbättra informationsblad som skickas till verksamhetsutövarna.

Uppföljning

Lärdomar och erfarenheter från kommunikationen utvärderas och sammanställs en gång per år. Utvärderingsinsatser sker återkommande under året.

Utvärdering sker till exempel genom utvärderingsenkäter, fokusgrupper och intervjuer med målgrupperna. Den sker också genom att mäta olika indikatorer på att kommunikationen har effekt, till exempel hur många som lämnar uppgifter om sin anläggning i god tid inför tillsyn.

Beslutsförteckning över delegerade ärenden - miljö- och hälsoskyddsnämnden 2025-11-13

Utdragsdatum: 2025-11-03

Ärenderubrik

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Anmälan av hälsoskyddsverksamhet - Yrkesmässig hygienisk verksamhet 2025-5335	2025-10-24	Daianna Minotta	2025-3331	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	IDUN 4
Anmälan av hälsoskyddsverksamhet - Yrkesmässig hygienisk verksamhet 2021-3670	2025-10-30	Barbro Waldenström	2025-3407	Beslut om avgift		Nail Zone, SKARPSKYTTEN 3, Hälsoskyddsverksamhet
Anmälan av hälsoskyddsverksamhet - Yrkesmässig hygienisk verksamhet 2025-5146	2025-10-29	Linnéa Förare	2025-3385	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	VARGEN 2
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-6052	2025-10-28	Joakim Linder	2025-3372	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	LÅNGVIKEN 2:37, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-6117	2025-10-28	Joel Selberg	2025-3370	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Liljekonvaljen 11, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5258	2025-10-21	Susanna Vainio	2025-3265	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Skeppsluckan 5, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5891	2025-10-20	Joel Selberg	2025-3257	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Tavelsjö 3:8, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5955	2025-10-23	Joel Selberg	2025-3296	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Fogen 14, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5298	2025-10-02	Joel Selberg	2025-3064	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Innertavle 5:24, Värmepump

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-4983	2025-10-16	Susanna Vainio	2025-3238	Beslut		Sörmjölle 39:1, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5583	2025-10-13	Joel Selberg	2025-3174	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Polstjärnan 2, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5456	2025-10-08	Joel Selberg	2025-3120	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Innertavle 10:60, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5376	2025-10-08	Joel Selberg	2025-3127	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Obbola 22:10, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5381	2025-10-20	Susanna Vainio	2025-3258	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Obbola 21:15, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5403	2025-10-08	Susanna Vainio	2025-3128	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Juvelen 4, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-6075	2025-10-30	Susanna Vainio	2025-3409	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Stöcksjö 14:59, Värmepump
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-6275	2025-10-31	Joel Selberg	2025-3421	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Stöcke 11:25
Anmälan av installation av värmepump - Bergvärme 2025-5352	2025-10-02	Joel Selberg	2025-3063	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Bullmark 4:45
Anmälan av installation av värmepump - Jordvärme 2025-6017	2025-10-27	Joel Selberg	2025-3336	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Hissjön 1:64, Värmepump
Anmälan av kompostering - Matavfall 2025-5222	2025-10-13	Lisa Jonsson	2025-3169	Dispensbeslut	Beviljat med förbehåll	STÖCKE 28:3
Anmälan av kompostering - Matavfall 2025-4620	2025-10-16	Lisa Jonsson	2025-3219	Dispensbeslut	Beviljat med förbehåll	SÖRMJÖLE 5:26

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-4892

2025-10-13

Lisa Jonsson

2025-3171

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Sörböle 3:14

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5194

2025-10-10

Lisa Jonsson

2025-3150

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

TREHÖRNINGEN 1:38

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-4643

2025-10-10

Lisa Jonsson

2025-3153

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Täfteå 8:52

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5944

2025-10-31

Lisa Jonsson

2025-3420

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Haraldsbo 11

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-4764

2025-10-10

Lisa Jonsson

2025-3151

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

TAVELSJÖ 49:10

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-4857

2025-10-10

Lisa Jonsson

2025-3149

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

ANSMARK 5:18

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5357

2025-10-16

Lisa Jonsson

2025-3234

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Triangeln 31

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5169

2025-10-03

Lisa Jonsson

2025-3089

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

FLURKMARK 1:44

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5771

2025-10-29

Lisa Jonsson

2025-3387

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

NORRMJÖLE 10:13

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5728

2025-10-16

Lisa Jonsson

2025-3236

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

RINGBLOMMAN 11

Anmälan av kompostering - Matavfall

2025-5448

2025-10-13

Lisa Jonsson

2025-3176

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Ängersjö 2:26

Anmälan av miljöfarlig verksamhet

2025-5272

2025-10-15

Sabina Sjöström

2025-3213

Anmälningsbeslut

Föreläggande om
försiktighetsåtgärderBergtäkt NCC Brännland, BRÄNNLAND 20:1,
Miljöfarlig verksamhet

Anmälan av miljöfarlig verksamhet

2024-5475

2025-10-13

William Jonsson

2025-3179

Beslut

Kuusakoski demontering plattskärm ,
TEGELSLAGAREN 1, Miljöfarlig verksamhet

Anmälan av miljöfarlig verksamhet avseende ändring

2025-5480

2025-10-10

Patrick Sandström

2025-3148

Anmälningsbeslut

Föreläggande om
försiktighetsåtgärder

Källaren 2

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Anmälan av miljöfarlig verksamhet avseende ändring 2025-6178	2025-10-31	Patrick Sandström	2025-3426	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Umeå Kabelåtervinning , KONTAKTEN 1, Miljöfarlig verksamhet
Anmälan av sanering av PCB - Sanering av PCB i byggnad 2025-6025	2025-10-23	Mathias Andersson	2025-3285	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Professorn 2
Anmälan av solarieverksamhet 2025-4903	2025-10-14	Barbro Waldenström	2025-3195	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Studio Beauty Tan, BILEN 2, Hälsoskyddsverksamhet
Anmälan om avhjälpandeåtgärd för förorening 2023-3540	2025-10-03	Mathias Andersson	2025-3084	Beslut om avgift		Doktorn 3
Anmälan om avhjälpandeåtgärd för förorening 2025-4666	2025-10-13	Christina Hagman	2025-3164	Beslut om avgift		SPARRISEN 30
Anmälan om personer med betydande inflytande 2025-5228	2025-10-14	Lina Lindberg	2025-3203	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	Strömbäcks Folkhögskola, STRÖM 4:17, Övrig anläggning
Anmälan om personer med betydande inflytande 2025-5377	2025-10-29	Ida-Maria Hallberg	2025-3384	Anmälningsbeslut	Övrigt	Kårhuset Villan, SOFIEHEM 3:1, Övrig anläggning
Anmälan om vattenverksamhet 2025-4945	2025-10-31	Björn Eriksson	2025-3418	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	SÄVAR 61:1
Anmälan om vattenverksamhet - Anlägga bro eller anlägga/byta trumma 2025-5098	2025-10-08	Louise Franzén Ros	2025-3122	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	OBBOLA 19:1
Anmälan om vattenverksamhet - Anlägga bro eller anlägga/byta trumma 2025-5315	2025-10-08	Björn Eriksson	2025-3118	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Sofiehem 10:40
Anmälan om vattenverksamhet - Bygga bro eller anlägga/byta trumma 2025-4944	2025-10-16	Björn Eriksson	2025-3222	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	Sävar S:15
Anmälan om vattenverksamhet - Nedläggning eller byte av av kabel, rör eller ledning 2025-5388	2025-10-10	Louise Franzén Ros	2025-3141	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	OBBOLA 19:1

Anmälan om vattenverksamhet - Omgrävning av vattendrag

2025-6037

2025-10-27

Björn Eriksson

2025-3339

Anmälningsbeslut

Föreläggande om
försiktighetsåtgärder

KÅDDIS 3:1

Anmälan om vattenverksamhet - Pir

2025-4869

2025-10-16

Louise Franzén Ros

2025-3235

Beslut

Holmön 5:7

Anmälan om vattenverksamhet - Pir

2025-4869

2025-10-31

Louise Franzén Ros

2025-3416

Dispensbeslut

Beviljat med förbehåll

Holmön 5:7

Anmälan om ändring av avloppsanläggning - Infiltration

2025-3740

2025-10-14

Ellinor Jonsson

2025-3205

Anmälningsbeslut

Föreläggande om
försiktighetsåtgärder

HOLMSUND 5:51, Enskilt avlopp

Anmälan om ändring av lokaler

2025-5065

2025-10-16

Karin Lindmark

2025-3225

Tillståndsbeslut

Beviljat

Bullens bar och bistro, VÄSTERTEG 40:2, Övrig
anläggning

Anmälan om ändring av lokaler

2025-5065

2025-10-03

Karin Lindmark

2025-3087

Tillståndsbeslut

Övrigt

Bullens bar och bistro, VÄSTERTEG 40:2, Övrig
anläggning

Anmälan om ändring av tobakstillstånd

2025-5290

2025-10-15

Ida-Maria Hallberg

2025-3210

Anmälningsbeslut

Övrigt

Foodora Market Umeå, SLÄGGAN 6, Övrig
anläggning

Anmälan om ändring av tobakstillstånd

2025-4542

2025-10-03

Lina Lindberg

2025-3088

Anmälningsbeslut

Ingen erinran

Monkey Business, FORMEN 2, Övrig anläggning

Anmälan om ändring i serveringstillstånd

2025-3014

2025-10-06

Cecilia Vollan Johansson

2025-3107

Anmälningsbeslut

Ingen erinran

Råbra Sushi, VALE 17, Övrig anläggning

Anmälan om ändring i serveringstillstånd

2025-5289

2025-10-07

Karin Lindmark

2025-3111

Tillståndsbeslut

Övrigt

Tornhuset, ÄGIR 9, Övrig anläggning

Anmälan om ändring i serveringstillstånd

2025-5014

2025-10-13

Jenny Wallin

2025-3188

Tillståndsbeslut

Beviljat

Skogis, STADSLIDEN 6:6, Övrig anläggning

Anmälan om ändring i serveringstillstånd

2025-4942

2025-10-13

Cecilia Vollan Johansson

2025-3186

Anmälningsbeslut

Ingen erinran

Hotell Björken, SOFIEHEM 3:12, Övrig
anläggning

Ansökan om serveringstillstånd stadigvarande för catering

2025-5828

2025-10-22

Jenny Wallin

2025-3283

Tillståndsbeslut

Beviljat

Tapas Bar Deli, HEIMDAL 1, Övrig anläggning

Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd, allmänheten

2025-5305

2025-10-03

Jenny Wallin

2025-3095

Tillståndsbeslut

Beviljat

Umeå Energi Arena, GULDSKRINET 1, Övrig
anläggning

Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd, slutet sällskap

2025-5045

2025-10-03

Karin Lindmark

2025-3092

Tillståndsbeslut

Övrigt

Obbola Folkets Hus, OBBOLA 19:39, Övrig
anläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Ansökan om tillfälligt utökat serveringstillstånd 2025-5334	2025-10-03	Lina Lindberg	2025-3078	Tillståndsbeslut	Beviljat	Restaurang Universum, STADSLIDEN 6:6, Övrig anläggning
Ansökan om tillstånd enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter - Djurhållning inom detaljplanelagt område 2025-4858	2025-10-13	Kristina Hägglund	2025-3180	Tillståndsbeslut	Beviljat	
Ansökan om tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifter - Hantering och lagring av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor 2025-5958	2025-10-31	Louise Franzén Ros	2025-3417	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	HÖGLAND 1:3
Ansökan om tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifter - Värmepump 2025-2551	2025-10-13	Joakim Linder	2025-3177	Beslut		Brännland 22:16
Ansökan om tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifter - Värmepump 2025-6060	2025-10-29	Louise Franzén Ros	2025-3380	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4569	2025-10-30	Mia Blomberg	2025-3404	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörböle 6:20, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-5178	2025-10-20	Erik Nilsson	2025-3245	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Norrmjöle 3:43, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4299	2025-10-07	Ylva Bergström	2025-3116	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 23:167, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4602	2025-10-10	Nina Stenbacka	2025-3144	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	OBBOLA 23:245, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4812	2025-10-02	Erik Nilsson	2025-3067	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	INNERTAVLE 21:15, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4325	2025-10-30	Erik Nilsson	2025-3402	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	HOLMSUND 7:123, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-5070	2025-10-13	Ylva Bergström	2025-3182	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle S:1, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4936	2025-10-29	Erik Nilsson	2025-3397	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 23:106, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4448	2025-10-10	Mia Blomberg	2025-3156	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 23:168, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4472	2025-10-09	Erik Nilsson	2025-3129	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 23:173, Enskilt avlopp

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4995	2025-10-31	Mia Blomberg	2025-3427	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle 5:69, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-5054	2025-10-20	Erik Nilsson	2025-3251	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Norrmjöle 1:181, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-3033	2025-10-23	Ylva Bergström	2025-3289	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle 2:158, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-4732	2025-10-27	Erik Nilsson	2025-3355	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 21:141, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration 2025-2964	2025-10-23	Ylva Bergström	2025-3308	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle 2:92, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Infiltration med fosforfällning 2025-4126	2025-10-14	Mia Blomberg	2025-3204	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle 4:33, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Markbädd 2025-4814	2025-10-27	Erik Nilsson	2025-3344	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	NORRFORS 3:3, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Markbädd 2025-3630	2025-10-28	Ellinor Jonsson	2025-3377	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Anumark 9:6, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Markbädd 2025-4840	2025-10-29	Erik Nilsson	2025-3386	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	DEGERNÄS 24:4, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Markbädd med fosforfällning 2025-4344	2025-10-16	Ylva Bergström	2025-3220	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle 2:16
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Markbädd med fosforfällning 2025-4863	2025-10-28	Erik Nilsson	2025-3371	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Obbola 22:175, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk 2025-3592	2025-10-10	Nina Stenbacka	2025-3140	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	LÅNGVIKEN 2:30, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk 2025-4533	2025-10-02	Erik Nilsson	2025-3051	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Innertavle 15:9, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk 2025-5322	2025-10-29	Per Uppsäll	2025-3394	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörmjöle S:1, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk 2025-4769	2025-10-07	Erik Nilsson	2025-3117	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Degernäs 5:86, Enskilt avlopp

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-1718	2025-10-02	Mia Blomberg	2025-3062	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Innerby 1:3, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-5110	2025-10-16	Erik Nilsson	2025-3228	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Norrmjöle 5:130
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-1817	2025-10-06	Erik Nilsson	2025-3106	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Sörböle 2:21, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-4467	2025-10-21	Nina Stenbacka	2025-3266	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	DEGERNÄS 7:23, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-4622	2025-10-24	Ellinor Jonsson	2025-3330	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	HÅKMARK 5:26, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-4591	2025-10-09	Ylva Bergström	2025-3135	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Ängersjö 3:58, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-4926	2025-10-06	Erik Nilsson	2025-3099	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Ivarsboda 1:33, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-5902	2025-10-29	Erik Nilsson	2025-3388	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	IVARSBODA 2:80, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Minireningsverk med fosforfällning 2025-5121	2025-10-13	Erik Nilsson	2025-3170	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Norrmjöle 5:66, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Sluten tank samt BDT-anläggning 2025-3684	2025-10-14	Erik Nilsson	2025-3192	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Norrmjöle 4:28, Enskilt avlopp
Ansökan om tillstånd för enskilt avlopp - Sluten tank samt BDT-anläggning 2025-4308	2025-10-23	Erik Nilsson	2025-3305	Tillståndsbeslut	Beviljat med villkor	Mickelträsk 8:2, Enskilt avlopp
Händelsestyrd tillsyn 2024-1519	2025-10-02	William Jonsson	2025-3066	Beslut		Stenas tillfälliga trälagring, MAGNETEN 3, Miljöfarlig verksamhet
Händelsestyrd tillsyn 2024-2523	2025-10-31	Patrick Sandström	2025-3419	Beslut		Umeå Bil och Traktor KB, OBBOLA 22:97, Miljöfarlig verksamhet
Händelsestyrd tillsyn - Serveringstillstånd - Kvällstid 2025-6156	2025-10-27	Karin Lindmark	2025-3350	Beslut om avgift		Nolia Beer, SÖMMEN 1, Övrig anläggning
Händelsestyrd tillsyn - Tobak - Yttre tillsyn 2025-4135	2025-10-15	Karin Lindmark	2025-3209	Beslut om avgift		Sega Råttan, FORSETE 4, Övrig anläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Incidentrapportering						Västangårdskolan, Västan skolmatsal, TEATERN 6, Livsmedelsanläggning
2025-5470	2025-10-17	Sarah Nilsson	2025-3243	Beslut om avgift		
Information om cisterninstallation - Hantering och lagring av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor						CISTERNEN 4
2025-5319	2025-10-02	Patrick Sandström	2025-3052	Anmälningsbeslut	Föreläggande om försiktighetsåtgärder	
Information om upphörande av verksamhet - Hälsoskyddsverksamhet						Umeå Ur & Guld, NJORD 23, Hälsoskyddsverksamhet
2025-5340	2025-10-20	Daianna Minotta	2025-3260	Beslut		
Information om upphörande av verksamhet - Hälsoskyddsverksamhet						Wow Hairdressing AB, ÄGIR 11, Hälsoskyddsverksamhet
2025-5895	2025-10-20	Daianna Minotta	2025-3259	Beslut		
Information om upphörande av verksamhet - Miljöfarlig verksamhet						Ragn-Sells depå 9 , HOLMSUND 2:65, Miljöfarlig verksamhet
2025-2304	2025-10-31	William Jonsson	2025-3422	Beslut		
Klagomål hälsoskydd - Buller						Skärgårdsskolan, HJORTEN 24, Hälsoskyddsverksamhet
2023-4789	2025-10-15	Kristina Hägglund	2025-3208	Beslut om avgift		
Klagomål hälsoskydd - Fukt & mikroorganismer						LEOPARDEN 4
2024-3856	2025-10-16	Daianna Minotta	2025-3237	Beslut om avgift		
Klagomål hälsoskydd - Lukt						Duvhöken 3
2025-3107	2025-10-31	Kristina Hägglund	2025-3415	Beslut om avgift		
Klagomål livsmedel						
2025-4440	2025-10-21	Sarah Nilsson	2025-3262	Beslut om avgift		
Klagomål livsmedel - Övriga klagomål						Espresso House Avion Umeå, MARKNADSPLATSEN 1, Livsmedelsanläggning
2025-5201	2025-10-14	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3196	Beslut om avgift		
Klagomål livsmedel - Övriga klagomål						Ica Kvantum Mariehem, ETERN 3, Livsmedelsanläggning
2025-5563	2025-10-13	Carina Lindberg	2025-3189	Beslut om avgift		
Klagomål livsmedel - Övriga klagomål						Matbiten Butik, TEATERN 4, Livsmedelsanläggning
2025-5189	2025-10-10	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3146	Beslut om avgift		
Klagomål miljöskydd - Vattenverksamhet						Sofiehem 10:41
2025-4166	2025-10-09	Björn Eriksson	2025-3130	Beslut om avgift		
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens						Sibylla Busstationen, LODET 1, Livsmedelsanläggning
2025-6106	2025-10-28	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3363	Beslut om klassning		
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens						Rödånäs Distributionsnät, RÖDÅ 1:31, Livsmedelsanläggning
2025-6090	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3301	Beslut om klassning		

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5672	2025-10-10	Sarah Nilsson	2025-3158	Beslut om klassning		Västangårdskolan, Västan skolmatsal, TEATERN 6, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6087	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3300	Beslut om klassning		Tavelsjö Vattenverk, TAVELSJÖ 4:12, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6085	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3297	Beslut om klassning		Holmöns Vattenverk, HOLMÖN 7:61, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6084	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3294	Beslut om klassning		Gubböle Vattenverk, GUBBÖLE 1:59, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6049	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3287	Beslut om klassning		Hemmesmark Vattenverk, HEMMESMARK 2:3, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6092	2025-10-23	Jenny Söderholm	2025-3303	Beslut om klassning		Församlingsgården Stadsförsamlingen, GEFION 9, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6019	2025-10-22	Sarah Nilsson	2025-3269	Beslut om klassning		Rusta Umeå Avion, MARKNADSPLATSEN 1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5961	2025-10-20	Jenny Söderholm	2025-3250	Beslut om klassning		Förskolan Stjärnflockan, FLURKMARK 3:2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5570	2025-10-09	Tobias Eriksson	2025-3132	Beslut om klassning		Sandviksvägen 16, Vaktmästaren 19, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5865	2025-10-15	Carina Lindberg	2025-3211	Beslut om klassning		Fiskaffär'n i Rovögern, Täfteå S:3, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5572	2025-10-09	Sarah Nilsson	2025-3131	Beslut om klassning		Älvans pizzeria, ALFEN 2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5579	2025-10-10	Sarah Nilsson	2025-3139	Beslut om klassning		Björklöven AB, VÄSTERTEG 40:2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5681	2025-10-10	Sarah Nilsson	2025-3160	Beslut om klassning		Mariagården, KASSJÖ 5:2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6083	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3291	Beslut om klassning		Botsmark Vattenverk, BOTSMARK 1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6150	2025-10-27	Carina Lindberg	2025-3342	Beslut om klassning		Gårdshem i Utopia, FORSETE 5, Livsmedelsanläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6283	2025-10-31	Jenny Söderholm	2025-3423	Beslut om klassning		Reindeer Ranch , LÅNGVIKEN 8:1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6264	2025-10-30	Carina Lindberg	2025-3414	Beslut om klassning		U & Me Beer, GEFION 5, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6250	2025-10-30	Bia Nilsson	2025-3406	Beslut om klassning		Prästgården Backen, Kyrkoherden 13, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6245	2025-10-30	Tobias Eriksson	2025-3399	Beslut om klassning		Pizzeria Capri, FLYTTBLOCKET 1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6203	2025-10-29	Sarah Nilsson	2025-3379	Beslut om klassning		Stöcksjö skola, STÖCKSJÖ 30:1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5383	2025-10-03	Tomas Karlsson	2025-3074	Beslut om klassning		IKEA, MARKNADSPLETSEN 2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5413	2025-10-07	Tomas Karlsson	2025-3109	Beslut om klassning		Råvara, LÄNKEN 2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6122	2025-10-24	Sarah Nilsson	2025-3332	Beslut om klassning		Måltidsservice, STADSLIDEN 3:10, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5406	2025-10-03	Carina Lindberg	2025-3079	Beslut om klassning		ICA Nära Matboa, TAVELSJÖ 56:52, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6119	2025-10-27	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3335	Beslut om klassning		Rorans kök, AMANUENSEN 1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5404	2025-10-03	Sarah Nilsson	2025-3072	Beslut om klassning		NUS - Rättspsykiatrisk vårdavd (ZB12), SOFIEHEM 3:1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5496	2025-10-08	Jenny Söderholm	2025-3126	Beslut om klassning		Älvans pizzeria Tomtebo, ALFEN 2, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6110	2025-10-24	Tobias Eriksson	2025-3322	Beslut om klassning		
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-5397	2025-10-02	Sarah Nilsson	2025-3070	Beslut om klassning		Kriminalvårdsanstalten Umeå, TEGLET 1, Livsmedelsanläggning
Klassning av anläggning/verksamhet - Fastställande av kontrollfrekvens 2025-6107	2025-10-24	Sarah Nilsson	2025-3321	Beslut om klassning		Pizzeria Rapido, Sävar 4:40, Livsmedelsanläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-5364	2025-10-14	Joel Selberg	2025-3194	Beslut om klassning		Norrbottens bergteknik, RINGEN 15, Miljöfarlig verksamhet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-5029	2025-10-03	Daianna Minotta	2025-3085	Beslut om klassning		Red Dragon Tattoo - Fina, RAN 10, Hälsoskyddsverksamhet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-2728	2025-10-23	Sabina Sjöström	2025-3286	Beslut om klassning		Envix sulfidjordshantering, Röbbäck 5:31, Miljöfarlig verksamhet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-5242	2025-10-06	Joel Selberg	2025-3102	Beslut om klassning		Stall Zione, INNERKASAMARK 15:17, Miljöfarlig verksamhet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-5291	2025-10-07	Daianna Minotta	2025-3114	Beslut om klassning		Look Professionals - Melina, Brogård 2, Hälsoskyddsverksamhet
Klassning av anläggning/verksamhet - Årlig avgift för tillsyn enligt miljöbalken 2025-5362	2025-10-15	Joel Selberg	2025-3207	Beslut om klassning		Peder Johanssons Allservice AB, Ringen 14, Miljöfarlig verksamhet
Miljösanktionsavgift - Köldmedia 2025-4492	2025-10-24	Susanna Vainio	2025-3327	Beslut om miljösanktionsavgift		SÄVAR 19:8, Köldmedieanläggning
Planerad tillsyn 2025-5667	2025-10-24	Susanna Vainio	2025-3325	Beslut om avgift		MOTSTÅNDET 5
Planerad tillsyn 2025-4702	2025-10-03	Kristina Hägglund	2025-3093	Beslut om avgift		Doktorsvägen 1, LSS Omsorgsboende, Preceptorn 3, Hälsoskyddsverksamhet
Planerad tillsyn 2025-5988	2025-10-28	Sarah Nilsson	2025-3366	Beslut om avgift		Fatima Sushibar, TRANDANSEN 3, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn 2025-4700	2025-10-30	Kristina Hägglund	2025-3411	Beslut om avgift		Bärnstensvägen 165, Lss omsorgsboende, Bärnstenen 81, Hälsoskyddsverksamhet
Planerad tillsyn 2025-5311	2025-10-28	Joel Selberg	2025-3374	Beslut om avgift		BJÖRNJÄGAREN 1
Planerad tillsyn 2025-4699	2025-10-02	Kristina Hägglund	2025-3060	Beslut om avgift		Backenvägen 107, Lss Boende, Backen 7:6, Hälsoskyddsverksamhet
Planerad tillsyn 2025-5345	2025-10-24	Susanna Vainio	2025-3324	Beslut om avgift		BILEN 2
Planerad tillsyn 2025-5269	2025-10-27	Hanna Beccau	2025-3349	Beslut om avgift		LAVEN 3

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
-----------	--------------	-----------	------------	--------	--------	----------------------------

Planerad tillsyn - Inventering industriområden						Märlan 27
--	--	--	--	--	--	-----------

2025-4954	2025-10-20	Hanna Beccau	2025-3249	Beslut om avgift		
-----------	------------	--------------	-----------	------------------	--	--

Planerad tillsyn - Inventering industriområden						MÄRLAN 4
--	--	--	--	--	--	----------

2025-4957	2025-10-20	Hanna Beccau	2025-3246	Beslut om avgift		
-----------	------------	--------------	-----------	------------------	--	--

Planerad tillsyn - Inventering industriområden						FATET 5
--	--	--	--	--	--	---------

2024-3010	2025-10-27	Joakim Linder	2025-3341	Beslut om avgift		
-----------	------------	---------------	-----------	------------------	--	--

Planerad tillsyn - Inventering industriområden						Fogen 3
--	--	--	--	--	--	---------

2025-4919	2025-10-16	Patrick Sandström	2025-3224	Beslut om avgift		
-----------	------------	-------------------	-----------	------------------	--	--

Planerad tillsyn - Livsmedel						Botsmark Vattenverk, BOTSMARK 1,
------------------------------	--	--	--	--	--	----------------------------------

2025-6095	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3313	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-----------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Älvans pizzeria Tomtebo, ALFEN 2,
------------------------------	--	--	--	--	--	-----------------------------------

2025-5497	2025-10-22	Jenny Söderholm	2025-3279	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-----------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Brödernas Umeå, MARKNADSPLATSEN 1,
------------------------------	--	--	--	--	--	------------------------------------

2025-5387	2025-10-17	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3239	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-------------------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Restaurang Shanghai, VIPAN 24,
------------------------------	--	--	--	--	--	--------------------------------

2025-6089	2025-10-29	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3389	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-------------------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Gubböle Vattenverk, GUBBÖLE 1:59,
------------------------------	--	--	--	--	--	-----------------------------------

2025-6096	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3315	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-----------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Brännlands Wärdshus, BRÄNNLAND 21:1,
------------------------------	--	--	--	--	--	--------------------------------------

2025-5502	2025-10-16	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3223	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-------------------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Församlingsgården Stadsförsamlingen, GEFION
------------------------------	--	--	--	--	--	---

2025-6093	2025-10-23	Jenny Söderholm	2025-3302	Beslut om avgift		9, Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-----------------	-----------	------------------	--	-------------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						City Kebab, ODIN 12, Livsmedelsanläggning
------------------------------	--	--	--	--	--	---

2025-5507	2025-10-09	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3133	Beslut om avgift		
-----------	------------	-------------------------	-----------	------------------	--	--

Planerad tillsyn - Livsmedel						Holmöns Vattenverk, HOLMÖN 7:61,
------------------------------	--	--	--	--	--	----------------------------------

2025-6097	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3316	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-----------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Förskolan Karlavagnen Teg, KARLAVAGNEN 8,
------------------------------	--	--	--	--	--	---

2025-5363	2025-10-03	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3094	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	-------------------------	-----------	------------------	--	----------------------

Planerad tillsyn - Livsmedel						Kriminalvårdsanstalten Umeå, TEGLET 1,
------------------------------	--	--	--	--	--	--

2025-5398	2025-10-02	Sarah Nilsson	2025-3071	Beslut om avgift		Livsmedelsanläggning
-----------	------------	---------------	-----------	------------------	--	----------------------

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5361	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3328	Beslut om avgift		ICA Supermarket Ålidhem, STIPENDIET 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6043	2025-10-23	Carina Lindberg	2025-3310	Beslut om avgift		Hemmesmark Vattenverk, HEMMESMARK 2:3, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6029	2025-10-22	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3278	Beslut om avgift		LIV-Personalklubben, SOFIEHEM 3:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6020	2025-10-22	Sarah Nilsson	2025-3270	Beslut om avgift		Rusta Umeå Avion, MARKNADSPLATSEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5360	2025-10-03	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3091	Beslut om avgift		Internationella Engelska Skolan i Umeå, ASPGÄRDAN 18, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6014	2025-10-24	Sarah Nilsson	2025-3333	Beslut om avgift		Måltidsservice, STADSLIDEN 3:10, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6001	2025-10-22	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3282	Beslut om avgift		Restaurang Balder, BALDER 9, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5375	2025-10-03	Tomas Karlsson	2025-3075	Beslut om avgift		IKEA, MARKNADSPLATSEN 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6175	2025-10-28	Sarah Nilsson	2025-3361	Beslut om avgift		Stora Coop Tomtebo, Fältspaten 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5461	2025-10-08	Tobias Eriksson	2025-3124	Beslut om avgift		Rouge, STIPENDIET 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6261	2025-10-30	Tobias Eriksson	2025-3410	Beslut om avgift		Kajutan Restaurang och Pizzeria, JUNGMA NNEN 10, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5463	2025-10-13	Jenny Söderholm	2025-3166	Beslut om avgift		Förskolan Ejderdunets kök, EJDERTUNET 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6249	2025-10-30	Bia Nilsson	2025-3405	Beslut om avgift		Prästgården Backen, Kyrkoherden 13, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5441	2025-10-06	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3108	Beslut om avgift		Unna AB, Åheden 2:17, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6244	2025-10-30	Sarah Nilsson	2025-3400	Beslut om avgift		Mias Grill & Bar 2.0, MINNET 16, Livsmedelsanläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6243	2025-10-30	Tobias Eriksson	2025-3401	Beslut om avgift		Pizzeria Capri, FLYTTBLOCKET 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6236	2025-10-31	Carina Lindberg	2025-3424	Beslut om avgift		U & Me Beer, GEFION 5, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5437	2025-10-06	Jenny Söderholm	2025-3104	Beslut om avgift		Förskolan Korallens avdelningar (Sörmjölle förskola), SÖRMJÖLE 4:10, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6207	2025-10-29	Carina Lindberg	2025-3390	Beslut om avgift		ICA Gourmet, NJORD 23, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6099	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3317	Beslut om avgift		Rödånäs Distributionsnät, RÖDÅ 1:31, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6177	2025-10-28	Carina Lindberg	2025-3367	Beslut om avgift		ICA Kvantum Ersboda, SINGELN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6098	2025-10-24	Carina Lindberg	2025-3319	Beslut om avgift		Tavelsjö Vattenverk, TAVELSJÖ 4:12, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6154	2025-10-27	Jenny Söderholm	2025-3345	Beslut om avgift		Nya Konditoriet, BALDER 6, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6152	2025-10-27	Carina Lindberg	2025-3358	Beslut om avgift		Gårdshem i Utopia, FORSETE 5, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5412	2025-10-07	Tomas Karlsson	2025-3110	Beslut om avgift		Råvara, LÄNKEN 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5411	2025-10-03	Carina Lindberg	2025-3090	Beslut om avgift		ICA Nära Hissjö, HISSJÖN 2:31, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5408	2025-10-03	Carina Lindberg	2025-3083	Beslut om avgift		ICA Nära Matboa, TAVELSJÖ 56:52, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6120	2025-10-27	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3359	Beslut om avgift		Rorans kök, AMANUENSEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5405	2025-10-03	Sarah Nilsson	2025-3073	Beslut om avgift		NUS - Rättsspsykiatrisk vårdavd (ZB12), SOFIEHEM 3:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6113	2025-10-24	Tobias Eriksson	2025-3323	Beslut om avgift		

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5434	2025-10-10	Tobias Eriksson	2025-3142	Beslut om avgift		Restaurang Östra Kyrkogatan (ÖK's), MONTELLSGÄRDET 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5459	2025-10-14	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3197	Beslut om avgift		Backens Pizzeria & Grill, KYRKOHERDEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6205	2025-10-29	Sarah Nilsson	2025-3381	Beslut om avgift		Stöcksjö skola, STÖCKSJÖ 30:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-6284	2025-10-31	Jenny Söderholm	2025-3425	Beslut om avgift		Reindeer Ranch , LÅNGVIKEN 8:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5868	2025-10-15	Carina Lindberg	2025-3212	Beslut om avgift		Fiskaffär'n i Rovögern, Täfteå S:3, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5353	2025-10-10	Tomas Karlsson	2025-3152	Beslut om avgift		Basta Umeå, ODIN 12, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5257	2025-10-02	Sarah Nilsson	2025-3069	Beslut om avgift		Heat Umeå, Biljetten 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5157	2025-10-07	Jenny Söderholm	2025-3113	Beslut om avgift		Real Juice & Food, STADSLIDEN 6:6, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5824	2025-10-14	Jenny Söderholm	2025-3200	Beslut om avgift		Un Po d Italia, STIPENDIET 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5823	2025-10-24	Tomas Karlsson	2025-3312	Beslut om avgift		West Side, HÄGGEN 6, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5297	2025-10-06	Tomas Karlsson	2025-3103	Beslut om avgift		Terminalbaren, MOTSTÅNDET 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5339	2025-10-27	Tomas Karlsson	2025-3337	Beslut om avgift		Bistro Le Garage, BACKEN 8:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5280	2025-10-24	Sarah Nilsson	2025-3334	Beslut om avgift		Pizzeria Rapido, Sävar 4:40, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5757	2025-10-21	Bia Nilsson	2025-3263	Beslut om avgift		Kyl- och Frysexpressen Nord AB, LAGRET 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5209	2025-10-28	Sarah Nilsson	2025-3362	Beslut om avgift		Kattfotsvägen, Rödklövern 1, Livsmedelsanläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5318	2025-10-03	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3098	Beslut om avgift		Pizzeria Björken, PRÄSTOSTEN 45, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5220	2025-10-08	Tomas Karlsson	2025-3119	Beslut om avgift		Restaurang Harlequin, FORSETTE 5, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5780	2025-10-16	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3221	Beslut om avgift		Rosegarden Neo Asian, Utopia, FORSETTE 5, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5679	2025-10-14	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3201	Beslut om avgift		Charlies Kök, HÄRADSDOMAREN 3, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5766	2025-10-13	Tobias Eriksson	2025-3173	Beslut om avgift		Tapas Bar Deli, HEIMDAL 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5580	2025-10-09	Jenny Söderholm	2025-3134	Beslut om avgift		Sjöbris, UMEÅ 2:1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5682	2025-10-16	Sarah Nilsson	2025-3214	Beslut om avgift		Mariagården, KASSJÖ 5:2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5758	2025-10-13	Jenny Söderholm	2025-3165	Beslut om avgift		Förskolan Marinans avdelningar, TÄFTEÅ 3:34, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5957	2025-10-20	Bia Nilsson	2025-3248	Beslut om avgift		Chili & Wok, MARKNADSPLATSEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5887	2025-10-16	Bia Nilsson	2025-3217	Beslut om avgift		Biskopens förskola, BISKOPEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5892	2025-10-30	Jenny Söderholm	2025-3408	Beslut om avgift		Great Eastern, TÅNGEN 12, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5967	2025-10-28	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3369	Beslut om avgift		Restaurang Ronyas, NANNA 6, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5900	2025-10-20	Tobias Eriksson	2025-3247	Beslut om avgift		Times Kitchen, SPAKEN 2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5962	2025-10-20	Jenny Söderholm	2025-3252	Beslut om avgift		Förskolan Stjärnflockan, FLURKMARK 3:2, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5903	2025-10-29	Carina Lindberg	2025-3396	Beslut om avgift		Bullmark Vattenverk, BULLMARK 4:51, Livsmedelsanläggning

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5677	2025-10-14	Fitsumberihu Gebrehiwot	2025-3198	Beslut om avgift		Charlottes Kök & Catering, SYLLEN 10, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5358	2025-10-02	Tomas Karlsson	2025-3050	Beslut om avgift		Harriets , SLÄGGAN 6, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5025	2025-10-28	Bia Nilsson	2025-3365	Beslut om avgift		Tavelsjö skola, TAVELSJÖ 5:20, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-4951	2025-10-10	Tobias Eriksson	2025-3145	Beslut om avgift		Kummin Restaurang Nolia, SÖMMEN 1, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5960	2025-10-20	Carina Lindberg	2025-3253	Beslut om avgift		Coop Teg, LANTBON 14, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Livsmedel 2025-5885	2025-10-16	Tobias Eriksson	2025-3216	Beslut om avgift		Köksbaren, KRAFTEN 11, Livsmedelsanläggning
Planerad tillsyn - Serveringstillstånd - Dagtid 2025-4986	2025-10-16	Jenny Wallin	2025-3226	Beslut om åtgärdskrav	Övrigt	Heat Umeå, Biljetten 2, Övrig anläggning
Planerad tillsyn - Serveringstillstånd - Inre tillsyn 2025-2981	2025-10-29	Cecilia Vollan Johansson	2025-3393	Beslut om åtgärdskrav	Övrigt	Råbra Sushi, VALE 17, Övrig anläggning
Planerad tillsyn - Serveringstillstånd - Inre tillsyn 2025-4497	2025-10-23	Lina Lindberg	2025-3298	Beslut om åtgärdskrav	Övrigt	Restaurang Balder, BALDER 9, Övrig anläggning
Planerad tillsyn - Serveringstillstånd - Nattetid 2025-4959	2025-10-20	Karin Lindmark	2025-3254	Beslut om åtgärdskrav	Övrigt	Sjöbris, UMEÅ 2:1, Övrig anläggning
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2022 2022-1377	2025-10-29	Mia Blomberg	2025-3398	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Stöcksjö 17:6, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6291	2025-10-28	Erika Lindgren	2025-3375	Beslut om avgift		Norrmjöle 3:51, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-557	2025-10-16	Nina Stenbacka	2025-3215	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Norrmjöle 3:37, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6331	2025-10-13	Nina Stenbacka	2025-3191	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 5:64, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-440	2025-10-17	Christina Robertsson	2025-3244	Beslut om avgift		Sörmjöle 3:107, Enskilt avlopp

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-522	2025-10-10	Emil Sperring	2025-3154	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Sörmjöle 3:67, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6275	2025-10-30	Christina Robertsson	2025-3413	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 4:9, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6306	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3293	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 1:214, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6350	2025-10-23	Erika Lindgren	2025-3307	Beslut om avgift		Norrmjöle 5:108, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6712	2025-10-22	Christina Robertsson	2025-3273	Yttrande	Inget ställningstagande	SÖRMJÖLE 3:68, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-471	2025-10-24	Christina Robertsson	2025-3329	Beslut om avslut	Inget krav på åtgärd	Sörmjöle 51:8, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6677	2025-10-29	Christina Robertsson	2025-3395	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Sörmjöle 2:96, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6427	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3292	Beslut om avgift		Sörböle 2:5, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6446	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3183	Beslut om avgift		Sörböle 2:19, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6471	2025-10-20	Emil Sperring	2025-3256	Beslut om avgift		Sörböle 3:6, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6476	2025-10-22	Christina Robertsson	2025-3274	Beslut om avgift		Sörböle 1:8, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6504	2025-10-27	Christina Robertsson	2025-3360	Beslut om avgift		SÖRBÖLE 4:27, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6527	2025-10-03	Christina Robertsson	2025-3077	Beslut om avgift		ÅHEDEN 3:9, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6589	2025-10-24	Erika Lindgren	2025-3318	Beslut om avgift		Sörmjöle 5:73, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-1081	2025-10-09	Christina Robertsson	2025-3138	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	NORRBYN 1:89, Enskilt avlopp

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6663	2025-10-03	Mia Blomberg	2025-3097	Beslut om åtgärdskrav	Föreläggande	Sörmjölle 2:117, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-340	2025-10-22	Christina Robertsson	2025-3271	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Sörmjölle 1:74, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-1078	2025-10-21	Nina Stenbacka	2025-3267	Beslut om avgift		Norrbyn 1:151, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6274	2025-10-14	Christina Robertsson	2025-3202	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 10:9, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-2121	2025-10-28	Erika Lindgren	2025-3368	Beslut om avgift		SÖRMJÖLE 4:2, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-294	2025-10-10	Emil Sperring	2025-3155	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Sörmjölle 2:195, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-317	2025-10-24	Erika Lindgren	2025-3314	Beslut om avgift		Sörmjölle 5:65, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-328	2025-10-27	Erika Lindgren	2025-3347	Beslut om avgift		Sörmjölle 5:75, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2024-337	2025-10-23	Christina Robertsson	2025-3311	Beslut om avslut	Inget krav på åtgärd	SÖRMJÖLE 2:41, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6653	2025-10-24	Erika Lindgren	2025-3320	Beslut om avgift		Sörmjölle 5:58, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6101	2025-10-13	Christina Robertsson	2025-3181	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	NORRBYN 15:4, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5896	2025-10-23	Christina Robertsson	2025-3306	Beslut om åtgärdskrav	Föreläggande	Norrbyn 1:144, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6268	2025-10-06	Christina Robertsson	2025-3101	Beslut om avgift		Norrmjölle 1:190, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5859	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3288	Beslut om avgift		Hörneå 8:821, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6220	2025-10-23	Erika Lindgren	2025-3309	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 5:12, Enskilt avlopp

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
-----------	--------------	-----------	------------	--------	--------	----------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5876	2025-10-17	Christina Robertsson	2025-3241	Beslut om avgift		NORRBYN 2:128, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	--	-------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6165	2025-10-29	Erika Lindgren	2025-3383	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 5:23, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	--------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6157	2025-10-23	Erika Lindgren	2025-3304	Beslut om avgift		Norrmjölle 3:35, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	---------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6193	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3163	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 1:166, Enskilt avlopp
---	------------	---------------	-----------	------------------	--	---------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6142	2025-10-29	Erika Lindgren	2025-3382	Beslut om avgift		Norrmjölle 5:15, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	---------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5855	2025-10-16	Christina Robertsson	2025-3229	Beslut om avgift		Norrbyn 1:103, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	--	-------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6008	2025-10-22	Nina Stenbacka	2025-3281	Beslut om avgift		NORRBYN 2:125, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	-------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6001	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3295	Beslut om avgift		Hörneå 8:844, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5999	2025-10-16	Erika Lindgren	2025-3230	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Hörneå 8:822, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	-----------------	------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5998	2025-10-09	Christina Robertsson	2025-3137	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	NORRBYN 1:123, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	-----------------	-------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5996	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3290	Beslut om avgift		Hörneå 8:506, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	--	------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5988	2025-10-16	Erika Lindgren	2025-3231	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	HÖRNEÅ 8:512, Enskilt avlopp
---	------------	----------------	-----------	------------------	-----------------	------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-5924	2025-10-03	Christina Robertsson	2025-3096	Beslut om avslut	Åtgärd vidtagen	Norrbyn 2:138, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	-----------------	-------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6146	2025-10-20	Christina Robertsson	2025-3255	Beslut om avgift		Norrmjölle 4:17, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	--	---------------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6257	2025-10-13	Christina Robertsson	2025-3190	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 4:20, Enskilt avlopp
---	------------	----------------------	-----------	------------------	--	--------------------------------

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6261	2025-10-10	Nina Stenbacka	2025-3157	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 5:67, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6179	2025-10-22	Erika Lindgren	2025-3280	Beslut om avgift		Norrmjölle 5:112, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2022-1357	2025-10-22	Nina Stenbacka	2025-3276	Beslut om avgift		Stöcksjö 17:7, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6234	2025-10-29	Erika Lindgren	2025-3392	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 1:93, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6226	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3167	Beslut om avgift		Norrmjölle 1:213, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6426	2025-10-28	Emil Sperring	2025-3373	Beslut om avgift		Sörböle 2:39, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 2023-6216	2025-10-23	Nina Stenbacka	2025-3299	Beslut om avgift		Norrmjölle 10:23, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 - Kontrollrapport skickad 2023-5909	2025-10-24	Emil Sperring	2025-3326	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	NORRBYN 1:86, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 - Kontrollrapport skickad 2023-6290	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3178	Beslut om avgift		NORRMJÖLE 1:220, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 - Tillstånd beviljat 2025-3415	2025-10-03	Erik Nilsson	2025-3082	Beslut om avgift		INNERTAVLE 21:15, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn av enskilda avlopp 2024 - Tillstånd beviljat 2025-1153	2025-10-03	Erik Nilsson	2025-3081	Beslut om avgift		Obbola 23:297, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 2025-1341	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3348	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Obbola 22:195
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 2025-1364	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3354	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	BUSSJÖN 1:18
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 2025-1360	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3353	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Norrbacka 2:7
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 2025-1349	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3351	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Obbola 23:189

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
-----------	--------------	-----------	------------	--------	--------	----------------------------

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1340	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3346	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Ansmark 6:22, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1379	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3356	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Innertavle 22:7

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1239	2025-10-16	Miriam Eldegren	2025-3233	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	Holmsund 7:75, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1382	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3357	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	STÖCKE 3:28

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1404	2025-10-27	Miriam Eldegren	2025-3338	Beslut om åtgärdskrav	Förbud	BÅTEN 1

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025						
2025-1271	2025-10-02	Mia Blomberg	2025-3065	Beslut om avslut	Inget krav på åtgärd	OBBOLA 23:135

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Ansökan inkommit						
2025-3171	2025-10-06	Ylva Bergström	2025-3100	Beslut om avgift		Holmsund 7:148, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Kontrollrapport skickad						
2023-6173	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3162	Beslut om avgift		Norrmjöle 1:158, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Kontrollrapport skickad						
2023-6203	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3175	Beslut om avgift		Norrmjöle 1:188, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Kontrollrapport skickad						
2023-6299	2025-10-13	Emil Sperring	2025-3168	Beslut om avgift		Norrmjöle 1:147, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Ska få tillsyn						
2025-3194	2025-10-07	Erika Lindgren	2025-3112	Tillståndsbeslut	Beviljat	Holmsund 4:95, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat						
2025-1403	2025-10-03	Erik Nilsson	2025-3080	Beslut om avgift		INNERTAVLE 6:73, Enskilt avlopp

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat						
2025-1213	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3058	Beslut om avgift		Ansmark 5:20

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat						
2025-2030	2025-10-08	Emil Sperring	2025-3123	Beslut om avgift		Obbola 21:28

Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat						
2025-1373	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3057	Beslut om avgift		Holmsund 7:98

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1368	2025-10-03	Nina Stenbacka	2025-3086	Beslut om avgift		OBBOLA 21:43, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1319	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3054	Beslut om avgift		HOLMSUND 6:171, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1259	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3055	Beslut om avgift		Holmsund 7:130
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1219	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3059	Beslut om avgift		Obbola 23:303
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1136	2025-10-02	Ylva Bergström	2025-3053	Beslut om avgift		HOLMSUND 7:90
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-1287	2025-10-28	Angelica Frykholm	2025-3378	Beslut om avgift		Stöcke 21:4
Planerad tillsyn - Tillsyn små avlopp 2025 - Tillstånd beviljat 2025-2115	2025-10-10	Nina Stenbacka	2025-3147	Beslut om avgift		OBBOLA 23:245, Enskilt avlopp
Planerad tillsyn - Tobak - Yttre tillsyn 2025-4759	2025-10-16	Cecilia Vollan Johansson	2025-3227	Beslut om åtgärdskrav	Övrigt	Ume Fika & Bar, ÖSTERTEG 29:1, Övrig anläggning
Registrering av livsmedelsanläggning 2025-5901	2025-10-17	Sarah Nilsson	2025-3242	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	Umeå Stage, Nanna 8, Livsmedelsanläggning
Registrering av livsmedelsanläggning 2025-6125	2025-10-28	Tomas Karlsson	2025-3364	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	
Registrering av livsmedelsanläggning 2025-5396	2025-10-03	Jenny Söderholm	2025-3076	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	Sibylla Busstationen, LODET 1, Livsmedelsanläggning
Registrering av livsmedelsanläggning 2025-5772	2025-10-13	Tobias Eriksson	2025-3187	Anmälningsbeslut	Ingen erinran	Scandic Go, Kraften 12, Livsmedelsanläggning
Remiss bygglov - Bygglov för fasadändring av kontorshus 2025-6109	2025-10-27	Patrick Sandström	2025-3343	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	SÅGEN 5
Remiss bygglov - Marklov för schaktning/utfyllnad VA-installation/anläggning - Håknäs 1:24 2025-5123	2025-10-02	Mia Blomberg	2025-3061	Yttrande	Inget ställningstagande	HÅKNÄS 1:24
Remiss bygglov - Nybyggnad av byggnad för batterilagring - Röbäck 6:28 2025-6007	2025-10-22	Patrick Sandström	2025-3275	Yttrande	Tillstyrks	Röbäck 6:28

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Remiss bygglov - Nybyggnad av enbostadshus samt installation av eldstad samt komplementbyggnad - Anumark 1:35 2025-5811	2025-10-14	Patrick Sandström	2025-3199	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	Anumark 1:35
Remiss bygglov - Nybyggnad av enbostadshus samt rivning samt installation av eldstad samt mur och plank - Sofiehem 10:14 2025-6158	2025-10-27	Patrick Sandström	2025-3352	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	Sofiehem 10:14
Remiss bygglov - Nybyggnad av enbostadshus samt rivning samt komplementbyggnad - Haddingen 2:28 2025-5874	2025-10-16	Patrick Sandström	2025-3232	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	HADDINGEN 2:28
Remiss bygglov - Nybyggnad av loungemodul - Hörneå 8:457 2025-5224	2025-10-02	Emma Maria Kristina Johan	2025-3056	Yttrande	Tillstyrks	HÖRNEÅ 8:457
Remiss bygglov - Nybyggnad av transformatorstation - Tavelsjö 17:7 2025-5143	2025-10-02	Roger Vestman	2025-3068	Yttrande	Tillstyrks	Tavelsjö 17:7
Remiss bygglov - Rivningslov för rivning av komplementbyggnad 2025-5922	2025-10-22	Patrick Sandström	2025-3277	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	Sörfors 23:2
Remiss miljöfarlig verksamhet - Ansökan om befintlig och utökad verksamhet på fastigheten Röback 93:1 2025-2199	2025-10-14	Sabina Sjöström	2025-3193	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	RÖBÄCK 93:1
Remiss miljöfarlig verksamhet - Kompletteringsremiss avs. tillståndsansökan Umeå kommun 2025-5217	2025-10-10	William Jonsson	2025-3161	Yttrande	Inget ställningstagande	HOLMSUND 2:65
Remiss miljöfarlig verksamhet - Remiss om ansökan om återkallelse av tillstånd 8652-2025 2025-5328	2025-10-08	William Jonsson	2025-3125	Yttrande	Tillstyrks	Ragn-Sells depå 9 , HOLMSUND 2:65, Miljöfarlig verksamhet
Remiss miljöfarlig verksamhet - Slutremiss fortsatt och utökad mellanlagring - Holmsund 2:54, 2:65 och 2:66 2025-5359	2025-10-21	William Jonsson	2025-3268	Yttrande	Inget ställningstagande	SCA Logistics AB, HOLMSUND 2:65, Miljöfarlig verksamhet
Remiss om förhandsbesked - Ansökan om förhandsbesked Ersmark 1:8 2025-5250	2025-10-10	Roger Vestman	2025-3143	Yttrande	Tillstyrks	Ersmark 1:8
Remiss om förhandsbesked - Ansökan om förhandsbesked Täfteå 4:8 2025-5393	2025-10-17	Roger Vestman	2025-3240	Yttrande	Avstyrks	TÄFTEÅ 4:8
Remiss om förhandsbesked - Ansökan om förhandsbesked Umeå-Norrby 1:5 2025-5390	2025-10-16	Roger Vestman	2025-3218	Yttrande	Tillstyrks	Umeå-Norrby 1:5
Remiss ordningslagen - Byggbelamring, Nydalahöjden. Mariehemsområdet, mellan Rullstensgatan och Liljansvägen - BRÅDSKANDE 2025-5994	2025-10-22	Patrick Sandström	2025-3272	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	Stadsliden 2:3
Remiss ordningslagen - Julgala på Nolia 2025-12-12--2025-12-13 - Sömmen 1 2025-6027	2025-10-23	Kristina Hägglund	2025-3284	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	SÖMMEN 1

Ärendenr.	Beslutsdatum	Utförd av	Beslutsnr.	Beslut	Utfall	Anläggning eller Fastighet
Remiss ordningslagen - Julmarknad i Holmsund 2025-11-22--2025-11-23 - Holmsund 4:12 2025-5774	2025-10-13	Kristina Hägglund	2025-3184	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	HOLMSUND 4:12
Remiss ordningslagen - Julmarknad, Strömbäcks folkhögskola - Ström 4:17 2025-6208	2025-10-29	Kristina Hägglund	2025-3391	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	Strömbäcks Folkhögskola, STRÖM 4:17, Livsmedelsanläggning
Remiss ordningslagen - Pålning - Pålning för utbyggnad av Swedol 2025-10-06--2025-10-24 Generatoren 7 BRÅDSKANDE 2025-5455	2025-10-13	Patrick Sandström	2025-3172	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	GENERATORN 7
Remiss ordningslagen - Umeågalan på Nolia 2025-11-20--2025-11-21 - Sömmen 1 2025-6263	2025-10-30	Kristina Hägglund	2025-3412	Yttrande	Tillstyrks med förbehåll	SÖMMEN 1
Remiss planärenden - Detaljplan för del av fastigheten Ersboda 2:1 2024-5139	2025-10-09	Marlene Olsson	2025-3136	Yttrande	Avstår från yttrande	
Remiss planärenden - Detaljplan för fastigheten Glasbjörken 2 2024-4039	2025-10-14	Roger Vestman	2025-3206	Yttrande	Tillstyrks	Glasbjörken 2
Remiss planärenden - Detaljplan för fastigheten Södervik 1:7 - BN-2019/01978 2021-5113	2025-10-07	Åsa Laurell	2025-3115	Yttrande	Tillstyrks	SÖDERVIK 1:7
Remiss planärenden - Planprogram för fastigheterna Västerteg 8:77 m fl - BN-2018/00076 2018-3866	2025-10-13	Johan Bäckman	2025-3185	Yttrande	Tillstyrks	Västerteg 8:77
Årsrapport miljöfarlig verksamhet - 2024 2025-2888	2025-10-21	Joel Selberg	2025-3261	Beslut		OKQ8 Teg, REPARATÖREN 1, Miljöfarlig verksamhet